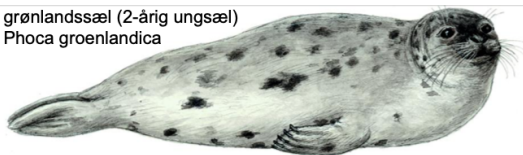

Puisip pisarineraniik tunisassiarinissaata tungaanut angalaneq (sælens rejse fra fangst til skind)

grønlandssæl (2-årig ungsæl)
Phoca groenlandica

grønlandssæl (unge)
Phoca groenlandica

grønlandssæl (han)
Phoca groenlandica

spættet sæl
Phoca vitulina

ringsæl
Phoca hispida

klapmyds (han)
Cystophora cristata

klapmyds (unge)
Cystophora cristata

remmesæl
Erignathus barbatus

gråsæl (han)
Halichoerus grypus

Bachelor Projekt 20 ECTS

Navn:

Ane Nielsen og Arnarulunguaq Hansen

Vejleder:

Anne Lise Kappel

Ilisimatusarfik 2019 - 2022

Indledning	2
Problemstilling	3
Problemformulering	3
Genstandsfelt	4
Afgrænsning	6
Videnskabsteori	6
Metode	7
Teori	8
Forsyningskæde for sælskind	8
Abundance cycle	9
Det økonomiske aspekt	9
Det miljømæssige aspekt	10
Det sociale aspekt	10
Empiri	10
Analyse	25
Interviews analyse	25
Indhandlingsstederne	27
Upaluk I/S	28
KNAPK	28
Great Greenland	29
Kittat	31
Bygd uden indhandlingssted	31
Forsyningskæde	32
Downstream	33
Abundance cycle	35
Det økonomiske aspekt	40
Det miljømæssige aspekt	42
Det sociale aspekt	42
Diskussion	43
Konklusion	48
Litteraturliste	53
Kildehenvisning	53
Bilag	54

Indledning

Da vi, Ane og Arnarulunnguaq, lavede vores virksomheds projekt der handlede om markedsføring/marketing hos Great Greenland A/S stødte på EU-Sælording der er linket i deres hjemmeside, og det vakte vores interesse med hensyn til bæredygtighed og om sælen virkelig bliver brugt 100%. Det vakte vores interesse fordi vi kan se at der er kun to slags sæler der bliver indhandlet til Great Greenland. Og vi havde også fået at vide gennem vores undersøgelse at det er kun erhvervsfangere der må indhandle skind til Great Greenland A/S. Det fik os til at tænke over hvordan det går fra at fange sælen til det hele bliver brugt. Her tænker vi også på at siden tidernes morgen i Grønland har fangersamfundet jo meget stor respekt for alt levende og udnyttelsen af dem er meget bæredygtigt. Det er implementeret i den grønlandske tradition at udnytte fangster så meget så muligt så der ikke skabes spild. Lever man stadig efter denne tradition? Hvordan er det med at indhandle skind? hvor ligger de henne i Grønland? og hvordan er forholdene mellem fangernes indhandlingssteder og Great Greenland? Hvad med selve kødet og indkomsten af sæler til fangerne, hvor mange bliver der indhandlet og hvad sker der med resten af sælen? Hvordan opfattes indhandlingsforholdene hos hver led fra sæl bliver fanget til det hele bliver brugt? Og hvad med lovgivning både interne og i det internationale?

Siden vores barndom har mange af os grønlændere blevet vi tit fortalt om Sassuma arnaa, Havets moder, af vores forældre, via fjernsyn for børn eller gennem radioudsendelser for børn og i børnehave eller i de første skoleår i folkeskolen. Der blev fortalt om at i gamle dage var havets moder den der beskytter dyrene fra havet og herskede over dem alle. Det var hende der bestemte hvor mange og hvilke dyr der skulle sendes op til overfladen så de kunne blive fanget af jægerne. Når menneskene blev grådige eller ikke opførte sig ordentligt blev hendes hår beskidt på grund af menneskenes fejl så dermed hold hun alle fangstdyr tilbage indtil en åndemaner kommer til hende og reder hendes beskidte hår så alt fangst kunne komme tilbage. Men for at fangerne vil kunne blive ved med at fange fangstdyr måtte en åndemaneren fortælle menneskene at de skal opføre sig ordentligt og passe på havet og kun fangede de de har brug for, for ellers vil hun holde dem tilbage igen og på ny måtte en åndemaner komme og rede havets moders hår igen. Og man kan læse en genfortælling af

Havets Moder i en børnebog der er skrevet af Mâliâraq Vedbæk “*Besøg hos Havets Moder*” som kunstneren Aka Høegh har illustreret.¹

Dette var en historie som blev fortalt til børn for at lære dem om at de skal passe på naturen især havet og man skal leve bæredygtigt og for ikke at være grådige. Det er en del af den grønlandske tradition at lære børn om at passe på naturen og om at leve bæredygt.

Problemstilling

Vi som grønlandere lever af grønlandske provianter som det også er med sælkød, sælspek og andre madprodukter fra forskellige dyrearter i Grønland. I vores opgave fokuserer vi mere på sælskind idet sælskindet allerede udnyttes kommercielt og der derfor findes en del data tilgængeligt, men vi er ligeledes interesserede i resten af sælen (kød, spek, indmad og klør) da det også hører med til en bæredygtig udnyttelse. Derfor spørger vi ind til alle dele hos respondenterne. Vi ved at kulturen ændrer sig med tiden og det samme gælder for forbrug af sæl. I takt med at kulturen ændres, ændres også antallet af dem der kender til at bearbejde skind og flænsning af sæl. De yngre generationer er ikke lige så interesseret i at leve som erhvervsfagere som vores forfædre og derfor er der færre af dem der kender til at bearbejde sæl som at afspække sælskind, så vi undrer os over om det er kun de ældre der kender til at afspække. Dette kan føre blandt andet til at der bliver mindre indhandlet med skind hos den yngre generation der lever af at være erhvervsfagere. Hvad skal der så gøre for at undgå at smide skind ud og forbruge skindet bæredygtigt? I nutidens hverdag spises der mest af let tilgængelig af importerede mad og mindre af de grønlandske provianter især i storbyerne. Og vi ser ikke så meget af husflid medmindre vi er i souvenirbutikker. Alle disse tanker fik os til at tænke over om hvad det er der gøres og hvad det er der burde gøres for at det skal være bæredygtigt som et samfund og forebygge unødvendigt spild?

Problemformulering

Her lægges så vores problemformulering:

I hvor høj grad udnyttes sælen bæredygtigt og hvordan er vilkårene for interessenter for sæl?

¹ Vedbæk, M og Høegh, A. (2015). *Besøg hos havets moder* (2. udg.). Milik.

Genstandsfelt

Sæl som er Puisi på grønlandsk er den der spises nationalt og har været det siden tidernes morgen i Grønland. I historien om Sassuma Arnaa kender vi til at det er hende der passer på dyrene og holder dem tilbage når der er for meget svineri og overforbrug af dem hos inuitsamfund. Mange grønlandske befolkninger tror gerne på at det er en del af vores kultur at leve bæredygtigt. For at se på om sæl bruges bæredygtigt vil vi dele den i 5 dele som er skind, spæk, kød, klør og indmad. Og disse dele vil vi ligge i forsyningskæde for at se på hvilke af de interessenter som er erhvervsfanger, modtager i indhandlingssteder for sælskind, Great Greenland, KNAPK, Selvstyre og andre virksomheder der er for sæl for at se hvad der gøres med sæl og hvor meget af sæl der udnyttes, se bilag 1, om forsyningskæde. KNAPK fungerer som forhandlings led mellem erhvervsfanger, Great Greenland og selvstyret. Selvstyre bestemmer hvor meget der skal finansiere til Great Greenland og til erhvervsfanger. Great Greenland køber sælskind af erhvervsfanger gennem indhandlings modtager.

Her i Grønland når man skal til andre byer skal man tage fly eller skib. Man kan sagtens tage mindre både når man skal tage til nærliggende bygd ellers tager man helikopter fordi de eneste transportmuligheder er via luft eller hav. Men om vinteren kan man tage snescooter eller hundeslæde i den nordlige del af Grønland. De grønlandske slædehunde har man fra nord til Sisimiut og i østkysten og der er særlige regler om at man ikke må indføre andre hunderacer i de steder der er slædehunde².

2

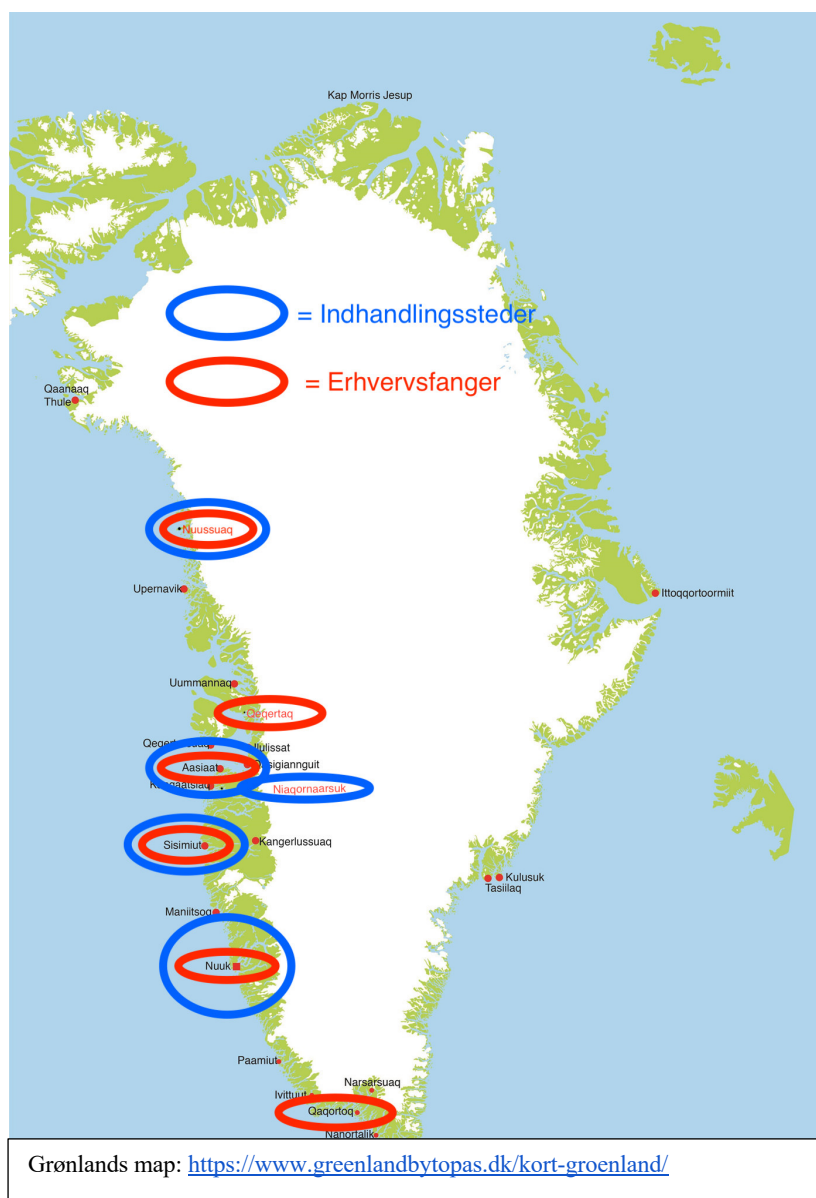
https://www.sullissivik.gl/Emner/Teknik_og_miljoe/Slaedehunde/Hold_af_slaedehunde?mupid=Sermersooq&sc_lang=da-DK

Fakta om erhvervsfangere med erhvervsfanger bevis og sæl ser således ud efter de seneste tilgængelige data:

- Der var 2.137 erhvervsfanger i året 2020³.
- Og estimeret tal om sælbestand er ca. 8-12 millioner.⁴
- De estimerede tal for grønlandssæl er 650.000⁵ ud fra seneste tal i naturinstituts hjemmeside og netsidens bestand er estimeret til at være 1.2 millioner⁶.
- Med hensyn til fangede sæl i hele Grønland, der var 89.305 sæl der bliver fanget af fangere for året 2020.⁷
- Der er lidt over 30 indhandlingssteder⁸ og 1 garveri.⁹

Vi har interviewet 5 modtagere i indhandlingssteder for Great Greenland som er fra Upernaviks bygd Nuussuaq, Kangaatsiaqs

bygd Niaqornaarsuk, Aasiaat, Sisimiut og Nuuk, og 7 erhvervsfangere fra Upernaviks bygd Nuussuaq, Ilulissat bygd Qeqertaq, Aasiaat, Sisimiut, Nuuk og 2 fra Qaqortoq.

³ Se bilag 2, grønlands statistik indløsning af jagtbevis

⁴ Se bilag 34, referat af interview med Great Greenland

⁵ <https://natur.gl/arter/groenlandssael/>

⁶ Se bilag 3, mail sv_sælbestand i grønland

⁷ Se bilag 4, mail fra Niels Lyberth fra departement for fiskeri og fangst.

⁸ Se bilag 5, indhandlingssteder fra GG

⁹ <https://stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=da&subject=Fiskeri%20og%20fangst&sc=fi>

Afgrænsning

Med hensyn til at kunne dække det behov for viden vi har brug for, har vi afgrænset vores opgave til at interviewning af:

- Fangere fra de forskellige dele af kysten som er på kortet under genstandsfelt, indhandlings modtagere fra steder hvor der er indhandlingssted for sælskind som også kan ses på kortet, Qeqertaq som ikke har indhandlingssted endnu og samt virksomhedsbesøg af: KNAPK (Nuuk), Kittat (Nuuk), Great Greenland (Qaqortoq)
- Antallet af de respondenter der er står også under genstandsfelt som kommer fra Nuussuaq (Upernaviks bygd), Qeqertaq (Ilulissats bygd), Aasiaat, Niaqornaarsuk (Kangaatsiaqs bygd), Sisimiut, Nuuk og Qaqortoq.
- For at indsamle data om priser for sælkød i de forskellige kommuner afgrænser vi til tilgængelige data der fra respondenter og vi fik liste fra Qeqertaq samt tog billede i brættet i Qaqortoq.

Under analysen vil vi kun skrive ud af de data der er samlet under undersøgelsen, og til dels med observationer der er foretaget under undersøgelsen. Vi vil i Diskussion inddrage egne erfaringer.

Videnskabsteori

Hermeneutik er om forståelse og fortolkning. Man kan ikke være objektiv og neutral fordi i hermeneutik har man selv forståelse over den viden der er indsamlet under empiri og man har fortolkning af empiri ud fra forståelse af fortælling. Man skal forsøge at sætte sig ind i fortællerens øjne og forstå den viden fortælleren har skabt som fortælleren fortæller om for at have forståelse for den. Kort sagt skal man komme ind i individets viden gennem deres fortællinger.

Vi bruger hermeneutikken fordi det passer til vores undersøgelse. Vi har som observatører samlet empiri og den empiri vi har samlet passer til den hermeneutiske metode. De viden vi har samlet under empiri i de individuelle respondenter, er specifikke og vi generaliserer disse viden i den empiri vi har samlet og derfor der er induktiv fordi vi har forståelse af den viden der er i vores empiri og teori for at finde ud af hvad formålet er med i analysen. I vores opgave fortolker vi de viden vi har samlet, derfor er det hermeneutiske metode og skriver analysen ud fra den forståelse vi har som observatører. Den viden der kommer fra fangerne

og indhandlingsmodtagerne har vi en forståelse for og har naturlig tilgang til fortolkning af deres udsagn da vi er kulturelt forbundet med den samfunds aspekt der er i den empiri.

Metode

Vores undersøgelse er case baseret hvor vi bruger dokumenter, observation og interviews.

I den kvalitativ metode har vi samlet på primære data ved at lave forskellige interviews. De interviewmetoder der er brugt, er direkte interview hvor enten er fysisk til stede eller via digitale medier. Vi har også lavet gruppeinterview hvor en af os har snakket med borgere der bor i Qeqertaq for at få indblik i deres meninger omkring mest om sælskind og lidt om andre dele af sæl. Med hensyn til de sekundære vi har anvendt forskningsartikler, avisartikler, hjemmesider og Finanslov 2022.

Ved de kvantitative metoder har vi kigge på statistik af sæler, fangsten af dem og de indhandlede skind samt priser af dem og om resten af sæl. Vi har også kigget på tal med hensyn til selve erhvervsfangere og om deres omkostninger med hensyn til at være fanger når det er muligt med hensyn til sælfangst.

Great Greenland kan vi ikke komme udenom, det er der hvor der indhandles skind til og de er der de garves og produceres til andre produkter. Deres processer med modtagelse af skind og omkostninger med hensyn til belønning af erhvervsfangere og indhandlings modtagere.

Med hensyn til at kontakte respondenter der er erhvervsfangere, vi har kontaktet dem der fanger sæl nu til dags i de steder hvor vi ikke selv kan komme til.

Med hensyn til indhandlings modtager som vi har interviewet, har vi brugt det samme interviewmetode som vi vil bruge til erhvervsfanger.

I de steder vi er i under interview som er Nuuk, Qeqertaq og Qaqortoq har vi brugt personligt møde med respondenter.

Alle interviews har vi så vidt muligt optaget og ved de første tre interviews (KNAPK, indhandlings modtager i Nuussuaq og erhvervsfanger og indhandlings modtager i Aasiaat) der foretaget på grønlandsk har vi lavet transskribering af og oversættelse til dansk samt referat på dansk, og med resten af interviews har vi kun lavet dansk referat af interview der er foretaget på grønlandsk, fordi den vi interviewer er en der har samme kategori som er erhvervsfanger, indhandlings modtager, virksomheder og foreninger der har at gøre med sæl. Selv om vi ved at man i forskningsanalyser bruger anonymitet har vi spurgt ved starten af lige før interviews alle respondenter om vi gerne må skrive deres navne i vores opgave har de fleste har sagt ja og vi forstår det på den måde at fordi de er stolte af at være der hvor de er,

har de givet lov os til at skrive deres navne og de er ret transparente. Navnene på respondenterne vil vi skrive under *Empiri og Interviews analyse*.

Med hensyn til reliabilitet tog vi de faktiske data om sæl og sælskind som er frit tilgængelige fra Great Greenland, statistik, Naturinstituttet og fik fat i andre data der ikke er normalt tilgængelige andre steder og de data er pålidelige da de kommer fra og KNAPK, Naturinstitut, Departement for Fiskeri og fangst og Great Greenland. Med hensyn til reliabilitet på de svar fra respondenter hos erhvervsfangere og indhandlings modtagere er højt idet deres svar til de samme spørgsmål har samme kontekst. Validiteten med alle respondenter og dataindsamling er høj da hele vores opgave bygger på sæl, sælskind og sælens rejse.

Teori

Vi skal bruge forskelligt teorier som kan ses nedenunder og de to er relevante teorier til vores analyse for at prøve at besvare vores problemformuleringen.

Forsyningskæde for sælskind

Vi har valgt at bruge forsyningskæde fordi vi synes at forsyningskæde har sammenhæng til vores emne hvor sælens rejse lægges ind i forsyningskæden, derfor har vi valgt at bruge denne teori.

En forsyningskæde bruges til at se på en vare og på dens vej fra råvarerne skaffes til selve produktionen og derefter til forbrugeren. Produktion eller råmateriale vil typisk være det første led i kæden og forbrugeren det sidste led i kæden.

Vi vil gerne bruge forsyningskæden downstream for at vise sælens rejse fra hav til slutforbrugere. Under forsyningskæde der er *fokal* som er vores fokus om sæl, i den *første led* om erhvervsfangere ligger skriver vi om hvordan sælen parteres og hvor de dele af sæl går hen. I den *anden led* skrives der om hvad der gøres med hele sæl og her ligger også indhandlingsmodtagerne. I den *tredje led* skrives der om hvad der sker med skind hos Great Greenland. I den sidste og *fjerde led* skrives der om slutforbrugere med hensyn til sælskind. Den kritiske del af denne teori er at den er beregnet til brug af enkelte virksomheder til at kigge på hele eller dele forsyningskæden i virksomheden og ikke til en enkelt "råvarer" som i dette tilfælde er sæl.

Abundance cycle

Vi har valgt at bruge abundance cycle¹⁰ for at vise hvordan fangeren udnytter sælen og hvordan sælen fordeles og hvordan fordelings brug af sælen er.

Abundance cycle er en teori der viser virksomhedens styrke og hvordan udnyttes deres styrke for at finde nye retning og den handler om bæredygtighed. I dette tilfælde vil vi gerne i stedet for en virksomhed bruge den til at belyse fangerens styrke og sælens styrke, samt hvordan andre interessenter for sæl har styrke.

Vi har samlet viden fra erhvervsfangere, indhandlings modtagere, fanger foreninger og andre af sælens interessenter. De viden der er samlet ind fra dem vil sættes ind i Abundance cycle og samle styrkerne til at finde eventuelt nye retninger i diskussion.

Abundance cycle bruges ellers inden for en virksomhedsanalyse for at der kan planlægges med bæredygtigheden strategisk så en virksomhed kan være innovativt, men vi vil bruge den i analysen for at se hvordan sælens rejse (fordeling af den) er og i hvor høj grad der bruges af sælen bæredygtigt.

Økonomiske aspekter, miljømæssige aspekter og sociale aspekter hører under Abundance cycle.

Det økonomiske aspekt

Under dette aspekt vil man normalt reducere risiko, omkostninger og forhøjede salg i en virksomhed, men fordi vi bruger Abundance cycle til at se på styrkerne i de enkelte interessenter vil vi undersøge lidt af det økonomiske aspekt hos erhvervsfangere for at kigge lidt på hvor mange erhvervsfangere har i omkostninger med hensyn til at være erhvervsfanger i forbindelse med at fange sæl. Vi er også interesseret med Great Greenlands omkostninger med hensyn til indhandlingen og hvordan de finansieres for at købe skind af erhvervsfanger og hvordan deres omkostninger er med modtagernes belønning da Great Greenland hvert år får tilskud fra selvstyret.

Kritiske punkter ved denne undersøgelse i denne sammenhæng er at fangerne ikke kunne huske præcis hvor meget de bruger hver gang de kommer på sæljagt, da de fanger mange forskellige fangst, arter tit på samme tid og da der er altid forskellige omkostninger med hensyn til hver sejlads, og hver sejlads er ikke ens.

¹⁰ <https://www.abundancecycle.com>

Det miljømæssige aspekt

Det miljømæssige aspekt er at skabe de bedste mulige betingelser for miljø og samfundet i nu og i fremtiden for at reducere spildet i naturen.

I den grønlandske kultur er det en del af kulturen at passe naturen og naturens dyr og forbruge fornuftigt, derfor er det vigtigt at have med denne teori i vores opgave.

Det sociale aspekt

Det sociale aspekt bruges til at forbedring af arbejdsplads, bygge samfundet op og løse samfundsmæssige problemer. Dette aspekt er en del af vores undersøgelse i den forbindelse at vi kigger på vilkår for erhvervsfagere og indhandlings modtagere som er en del af den kulturelle del af samfundet. Når en person fanger den første sæl som ung, så holder familien kaffemik og holde dagen som "hellige" dag og mange laver paggaak (kaste gaver til alle) i den forbindelse også. Der er tæt tilknytning til sæl som fangststyr med den grønlandske kultur og mange grønlanderes selvforståelse selvom fangst er i faldende som erhverv.

Empiri

Empirien med hensyn til interviews, indsamling af primære data samles fra respondenter der er fagere, indhandling personer, Great Greenland, KNAPK og skal primært handle om hvordan vilkårene er i hvert led og hvordan tingene foregår samt hvad der gøres med sæl. Med hensyn til de indsamlede data der er sekundære samles empiri fra Departement for Fiskeri og Fangst, Statistik.gl, Artikler fra medier, sociale medier, årsregnskaber fra Great Greenland til indhandlede skind, internetsider der har relevans for sæl og skind der ligger inden for rammen af vores opgave. Og vi har samlet på information om omkostninger og indtægter med hensyn til skind hos fangerne, indhandlingsmedarbejderne samt hos Great Greenland hvor der er mulighed for det.

1. Erhvervsfanger Nuuk

Erhvervsfanger og erhvervsfisker Adam Jørgensen, 44 år, bor i Nuuk og fanger kun sæl til eget brug og til fordeling mellem familie og venner. Når han er ude at sejle for at fange sæl bruger han omkring 1.000 kr. pr. gang. Han kender godt til stedet i Nuuk hvor han kan indhandle sælskind og den startede sidst år som ligger ved Kalaaliaraq¹¹ (navn på brættet i

¹¹ Det er i brættet hvor man køber grønlandske råvarer som fagere har fanget.

Nuuk). Adam indhandler dem ikke og smider sælskind ud¹², og han har aldrig indhandlet sælskind nogen steder, han siger selv at han ikke godt til at afspække sælskind og han vil hellere bruge tid på at fiske end at jage sæl. Han kender ikke de præcise priser erhvervsfangerne får for at indhandle skind, men han mener at det ville være nemmere hvis det tillades at kunne indhandle flere arter, især de mindre sæler end kun de to arter der nu indhandles fordi det er nemmere at arbejde med end de tunge grønlandssæler.

2. Erhvervsfanger Sisimiut

Erhvervsfangeren fra Sisimiut, John Cortzen 26 år, indhandlede skind i året 2021 kun 90-100 stk. Før plejede han at indhandle ca. 300-400 stk. skind om året. Når John fanger en sæl, spilder han ikke noget fra sæl, da han bruger hele sælen dvs. han spiser sælkødet eller sælger det eller bruger det til hundefoder. Og med hensyn til sælskindet indhandler han skindet til indhandlingsstedet i Sisimiut. Da indhandlingsstedet modtager kun to slags sælskind som er netside og grønlandssæl, så indhandler han kun det de to slags skind. Om vinteren indhandler John gennemsnitlig 8 stk. skindene om ugen, og om sommeren indhandler han skindet gennemsnitlig 30-40 stk. skind om ugen. Erhvervsfangeren foretrækker grønlandssæl til at indhandle, fordi den giver flere penge end den anden skind. Han tilpasser sine fangstmetode for hvert fangstdyr så han på denne måde udnytter sin erhvervsfanger bevis med et godt formål. Han har også lagt mærke til forskellen mellem indhandlingssteder i to forskellige byer som er i Aasiaat og i Sisimiut. Han mener i Aasiaat var det mere besværligt for at indhandle skind da dem i Aasiaat har ikke bestemt person der modtager skind som der er i Sisimiut. I Sisimiut er der én person der modtager skind og har mere bestemte arbejdsopgaver end dem der er i Aasiaat. Hans fangstmetode om sommeren af sælerne er når han har skudt sæler så lægger han sælerne i et kar i skyggen så solen ikke ødelægger sælskind, og når havet er stille så går han efter flere sæler. Derefter flænses han sælerne og renser skindene i havet for at fjerne alt blod da blodet også kan ødelægge skindet. Efter det så lægger han skindene i en pose derefter indhandler han skindet om morgen dagen efter. Om vinteren når han har skudt en sæl så flænses John sælen før den fryser til, så renser han skindet i havet og derefter fryser skindet til med det samme.

Sejlturene kan være varieret om sommeren hvor han kan sejle to gange om sommeren for at jage fangstdyr især med sæl og det kan koste 1.100 kr. pr. dag hvis han sejler to gange om dagen.

¹² Bilag 22: screenshot af samtale på messenger er med i referat

3. Erhvervsfanger Nuussuaq

Erhvervsfanger og erhvervsfiskeren Jørgen Jansen, 59 år bor i Nuussuaq i Upernaviks bygd. Han har fået sit erhvervsfanger bevis i sin ungdom siden han begyndte at forsørger sig selv. Så fangst har altid været i hans blod. Sidste år dvs. i året 2021 indhandlede han skind ca. kun lidt over 60 stk., fordi han fisker mere da det giver mere end sælens skind. Så han fanger kun sæl ved siden af sit erhvervsfiskeri. Med hensyn til omkostninger ved at sælfangst er varieret, nogle gange har han været på sælfangst i flere dage så der koster det mere i sælfangst end normalt om dagen. Om skindet indhandles kommer an på de sæler, han fanger. Med hensyn til indhandlings krave, fordi han kan ikke gøre noget ved de krav, begyndte han bare accepterer de krave som findes nu. Alle de skind han har indhandlet, er blevet modtaget, da han følger de krav der findes. Når han fanger en sæl, så hænger han sæl til kanten af båd for at lade sælen forbløde, derefter når han har fået en mulighed for at flænse sælen så gør han det, men nogle gange når han er ankommet til Nuussuaq flænses han sælen. Derefter skærer han de spiselige dele af kødet og til sidst rester som er indmad bruger det som hundefoder. Og kløer smider han ud. Dvs. han bruger næsten hele sæl undtagen kløer. Som andre erhvervsfanger får han penge fra Great Greenland om tirsdag og fredag. Og i forhold til skindpriser, Jørgen har vænne sig til de skindpriser, han mener det er for lidt, men kan ikke gøre noget ved det.

4. Erhvervsfanger Qaqortoq 1

Peter Kreutzmann 34 år, erhvervsfanger i Qaqortoq. Han har været erhvervsfanger i 5 år nu og sidste år har han indhandlet skind ca. 100 stk. skind. Og det er grønlandssæl skind han har mest indhandlet. Og han synes skindpris er lavt hvis de skal leve af de penge som de har indhandlet for. Peter indhandler skind for at få penge ved siden af sit erhvervsfisker liv. Og det er mest om vinteren at han fanger sæl og somme tider om foråret. Peter bruger ca. over 400 kr. pr. fangst fordi hans påhængsmotor blev skiftet til en større motor. Men før det brugte han ikke så meget penge pr. fangst når han har kun været på sælfangst. Nogle gange det kan betale sig at være erhvervsfanger. Det er meget varieret med hensyn til antal de skind han har indhandlet. Nogle gange har han i flere måneder ikke sælfangst, og det er meget varieret ifølge Peter angående indhandlede skind. Sælkødet sælger han nogle gange i brættet, men nogle gange smider han det ud. Og med hensyn til sælens kløer, remmesælens kløer samler han, men resten sælarter kløer smider han ud. De kløer som han har taget, sælger han det dem der laver husflid. Han synes det er forståeligt med hensyn til de krav der er når erhvervsfangerne skal indhandle skind. De fleste han har indhandlet, er blev modtaget af modtageren og det er sjældent at skindene kasseres. Og han mener samarbejdet mellem

KNAPK og Naalakkersuisut og Great Greenland er blevet bedre end før, da KNA PK begyndte at sige nej, så det er godt, med hensyn til stenbiderrogn og andre. F.eks. lige nu kan erhvervsfangerne ikke fiske stenbider fordi priserne er alt for dårlige. Når han fanger en sæl og hvis han vil sælge sælkød så lader han den sæl han har dræbt forbløde, derefter flænses han sæl og indhandles skindet. Med hensyn til de nye informationer om fangst får han via diskussion mellem erhvervsfanger og KNA PK's meldinger. Han vil gerne have at alle sælarter skind skal indhandles, fordi det skal gå godt for Great Greenland.

5. Erhvervsfanger Qaqortoq 2

Erhvervsfisker- og fangeren Jens Peter Kielsen, 63 år, fra Qaqortoq har haft sin erhvervsfanger bevis i næsten 8 år nu. Jens-Peter er formand for foreningen i Qaqortoq. Han fanger sæl kun om vinteren, da han får meget travlt om sommeren. Jens-Peter indhandler grønlandssælens skind da de sæler ligger mere fremme i Qaqortoq. Når han ser en sæl, så lurder han på sæl, derefter skøder han. Men det er forskelligt når han er på fangst på iskosser når der er iskosser eller på havet. Han prøver at bruge så vidt så muligt at hele sælens dele. Sælens skind indhandles, kød sælges eller bliver forbrugt privat, kløer bruges ikke så han smider bare kløer og indmad ud da fangerne i Sydgrønland ikke fodrer indmad til hunde. Når han fanger en klapmyds sæl så tørrer han sælkød og med spæk laver han tran, derefter sælger han tørret kød i brættet og tran i Brugseni. Indhandlingskravene kender han godt og synes det er ok. Men med hensyn til indhandlingspris som formand for foreningen ønsker han ellers at priserne af skind skal steges til 550-600 kr. Da det er for lidt som bruges nu. Og synes han at de ikke kan leve af skindpris da det er for lidt. Han synes alle sælarter skal indhandles til indhandlingsstederne fordi det er en del af at være grønlænder for at fange alle sælarter. Jens-Peter og de andre erhvervsfanger i Nordgrønland har ellers lavet en aftale, som er at sælge hel sæl men uden skind til erhvervsfangerne med slædehunde i Nordgrønland. Men de kan ikke rigtige ligge aftale på plads med prisen, så forhandlingen er gået i stå fordi de er ikke enige om prisen.

6. Erhvervsfanger Qeqertaq

Erhvervsfangeren Ilannguaq Emanuelsen, 38 år har været erhvervsfanger siden ved starten af året 2000. Erhvervsfangeren Ilannguaq får informationer og nyheder om fangstdyr fra opslagstavlen. Ilannguaq fanger sæl pga. sælkød, som han selv spiser og fodrer til hunde. Og med hensyn til omkostningerne dvs. til benzin, patron osv., bruger han ca. 3-400 kr. pr. fangst. Og han dækker de omkostninger til fangst fra indkomsten af fiskeri og fordi Qeqertaq har ikke indhandlingssted. Dengang da Qeqertaq havde indhandlingssted, indhandlede Ilannguaq omkring 39 skind på 2 dage. Og nu i sommers sagde han at han ikke har fanget

mere end 30 fordi han ikke er så meget på fangst efter sæler siden de ikke længere modtog skind i indhandlingsstedet. Ilannguaq Emanuelsen tager en lille del af sælkød og bruger resten som hundefoder. Og klørerne som sidder stadig på lufferne, bruger han også til hundefoder, også smider han sælskind når han fanger sæl om sommeren, fordi han ved ikke hvem der kan bearbejde skind. Men når han fanger sæl om vinteren eller om efteråret så bruger han skind som hundefoder. Ilannguaq mener at det vil være gavn til erhvervsfangerne hvis indhandlingsstedet genåbner i Qeqertaq, så smider de bare ikke længere sælskind når fangerne fanger en sæl om sommeren. Under empiriindsamling besøg i Qeqertaq kom han med sælspæk og sælkød fra gammels hansæl i hans forældres hjem. Og han lagde spækket i forældres fryser og sælkødet blev senere kogt af faderen.

7. Tidligere erhvervsfanger Qeqertaq

Sakarias Tobiassen 63 år, er tidligere erhvervsfanger der blev fritidsfanger i 1990. Han støtter erhvervsfangerne og erhvervsfiskere og følger med i hvad der sker i bygden. Han fanger nogle gange sæl når han er ude og sejle og han fanger også sæler med sælgarn om vinteren når der er is fordi han er vant til at spise sælkød. Kødet beholder han selv til fryseren er fyldt op, og nogle gange når der ikke er længere plads i fryseren, så sælger han kød til omkring 50 kr. pr. kilo. Kødet spiser han selv med familien eller giver dem væk til andre familier og noget af kødet bruges som hundefoder. De omkostninger han har om sommeren er op til 50 liter benzin og han dækker det ved at han nogle gange sælger edderfugle, og når der er lukket for fangst af de fugle, hjælpes familien ad med omkostninger til slutningen af måneden. Han har indhandlet mange skind da der var indhandlingssted hvor han fik lidt over 100 kr. Pr. Skind og erhvervsfangerne fik omkring 300-400 kr. Og dengang indhandlede han mellem 50-100 skind om året, da det kom an på vejret. Og nu fanger han omkring 30-40 sæler pr. År og spild fra sæl som med blod, indmad og spæk giver han til hunde. Klører gør han ikke noget ved og skindet beholder han, hvis der egner sig til nationaldragt dele og hans kone bearbejder dem og hvis det ikke er flot, så fodrer han hunde med det. Han tøver med at smide skind ud og giver det gerne væk til andre. Han tøver også med at smide skind ud og giver det gerne væk til andre.

Han mener det er et problem der ikke er indhandlingssted i Qeqertaq da der er mange der bare smider skind ud især om sommeren. Da fritidsfangerne ikke længere fik lov at indhandle, gav han skindet til erhvervsfangerne så de kunne få lidt penge af det. Han mener hvis der åbnes indhandlingssted igen vil han være i stand til at indhandle skind, hvis det godkendes og han mener at de burde give lov til fritidsfangerne til at indhandle skind uden at det skal gå gennem erhvervfangerne.

8. Erhvervsfanger og indhandling af skind Aasiaat

Peter Storch, 57 år, Erhvervsfanger og erhvervsfisker siden 1979 er medforvalter af indhandlingsstedet i Aasiaat i deres fanger og fisker foreningshus som varetages af medlemmerne og hvor indhandlings modtagning varetages af bestyrelsen af AAPP (Aasianni Aalisartut Piniartullu Peqatigiiffiat/Fisker- og fangerforening i Aasiaat). Som privat person, som erhvervsfanger, indhandler han selv med sælskind med omkring 100 skind pr. år. Når han er ude at sejle for at fange sæler i nærheden af Aasiaat bruger han omkring 400 kr. Og når han har fanget sæl, lader han blodet dryppe af og undgår at ramme skindet med det. Efter det hvis de, han og andre erhvervsfangere, har fanget mange sæl kommer de til flænsessted og flænses sæl. Og når de kommer til Aasiaat, renser han skindet, afspækker det og indhandler skindet. Han og enkelte andre erhvervsfangere sælger kød til institutioner, der hører under kommunen, der gerne vil købe det ved at henvende sig til dem. Og nogle gange sælger han hele sæl til andre der har hunde til 100-200 kr. pr. stk. Han kender godt til kravene om kvalitet i skind for at kunne indhandle dem og kender til priserne. Han betaler selv i skat med 14 % og fortæller at hvis de ikke har lavet forskudsskema vil det være op til 23%. Han mener hvis erhvervsfangerne skal være gode fangere og fiskere, skal de kunne tilpasse sig sæsonens fangster og det vil være godt hvis priserne for skind ville være lidt højere, for at de bedre kunne betale sig at kunne betale regninger og andre omkostninger derhjemme. Som medforvalter oplever han at der bliver indhandlet med omkring 100 skind pr. dag i højere sæson for skind indhandling og op til over 100 skind pr. dag i weekenderne. Skind der bliver indhandlet hos AAPP skylles og vaskes i vaskemaskine der er beregnet til skind med sæbe til skind. Og derefter bliver det pakket ind i poser og lægges i fryserne der deles i størrelser. Der er flere fryserne hos foreningen, så de behøver ikke at sende pakker ofte til Great Greenland. Fryserne er ejet af AAPP og fragten af skind til Qaqortoq, poser, kasser og sæbe, tages af Great Greenland. Der er mange fra bygderne der indhandler skind til Aasiaat der kommer rundt omkring fra bagved diskobugten. Og der er flere der har spurgt efter hvordan det foregår hos AAPP med indhandling af skind og håndtering af affald med spæk. Spækket der kasseres har affaldsbeholdere der tømmes når de er fyldte, så ringer indhandlingsmodtagerne til kommunen for at få dem tømt. Peters to drenge børnebørn leger altid som om de er fangere og leger efter deres observationer og de fortællinger de bliver fortalt efter fangst. Og de bliver så opslugte af legen at de opfører sig som om de er erhvervsfangere og Peter er ikke bekymret for at der vil nok altid være nogen erhvervsfangere i fremtiden.

9. Indhandlingssted Sisimiut

Modtageren af skind i Sisimiut er 67 år, og har arbejdet som modtager i indhandlingssted næsten i 21 år. Modtageren lejer bygningen gratis dvs. kommunen lejer bygningen til ham gratis og el- og vandforbrug betales af Great Greenland. Når erhvervsfangere bærer skindet ind til indhandlingssted, så modtageren beder erhvervsfangere, at de skal selv rense skindet hvis der var blod i skindet, derefter begyndte indhandlingsmodtageren at tage sig af at afspække skind med ulu¹³. Når han bliver færdig med skindet, så lægger han skindet til en balje med sæbe til overnatning. Og dagen efter renser han skindet med kun vand, derefter lægger han dem i fryseposer og lægger dem i fryseren. Da han afspækker skindet kun med ulu, modtager han kun netside og grønlandssæl fordi de er mindre end buksesæl, kravene fra Great Greenland var ellers at buksesæl skulle ellers med at han kan indhandle. Siden han begyndte at arbejde som indhandlings modtager hans var hans rekord på 76 stk. skind der blev afspækket om dagen, og det var i 2020 sommer. Nogle gange samler han spæk som foder til hunde. Modtageren sender 5-10 stk. kasser ud til Qaqortoq via skib, og han får 65 kr. pr. skind. Der kan være 16 skind pr. kasse.

10. Indhandlingssted Nuuk

Erhvervsfanger Jens Jakob Berglund, 38 år, varetager indhandling af sælskind i Nuuk hvor han har siden i starten af året 2021 og modtager sælskind ved siden af Kalaaliaraq. Han tager imod sælskind fra andre erhvervsfangere i hverdage på ubestemte tidspunkter om dagen. Erhvervsfangerne ved at de kan ringe til ham når de skal indhandle og han ikke er i bygningen. Priserne for sælskind som han kender til er 408 kr. for grønlandssæler og under 300 for de mindre netsider og over 300 for de større netsider. I starten af hans tid som modtager af sælskind skulle der kasseres flere skind på grund af huller, men på interview tidspunktet sagde Jens Jakob at de erhvervsfangere der indhandler skind ved at de skal undgå huller. Antallet af skind der indhandles om sommeren er mest de mindre sæler og han husker at der kan være op til 20 skind om dagen der indhandles om sommeren, men det kommer altid an på vejret. Han sender sælskind til Great Greenland når fryserne er fyldt op via Royal Arctic Line hvor han bare kommer med dem og omkostninger varetages af Great Greenland. Sidst han sendte kasser med skind var der 31 kasser. I en kasse kan der være op til 8-10 sælskind fra de mindre sæler og 4-5 skind af de større. Efter kasserne er sendt og Great Greenland har modtaget skindene og de er blevet vurderet får Jens Jakob beløbet for dem som han selv synes er besværligt. Prisen ligger omkring 85 kr. pr. skind som modtageren får

¹³ Kvindernes kniv

ifølge Jens Jakob Berglund. Han kender til kravene for hvordan sælskind skal være for at de kunne indhandles. Når han modtager skind, vasker han dem i balje og lade dem ligge blød og rører rundt i dem en gang imellem. Sæbe, poser og kasser sørges af Great Greenland, og når Jens Jakob kontakter Great Greenland når han har brug for dem. Alt omkostninger betales af Great Greenland, fryserne som bruges til sælskind ejes af Great Greenland og omkostningerne sørges også af Great Greenland. Jens Jakob er taknemlig over at det er kun erhvervsfangerne der har lov at indhandle da erhvervsfangerne kunne komme til at mangle sæler at skyde efter. Hvis fritidsfangerne fik lov at indhandle, vil der ikke være nok til alle fordi der er mange fritidsfangerne med både i Nuuk. I Nuuk siger Jens Jakob at alle dele af sælen bruges. Det går godt med at sælge sælkød til børnehaver, kantiner, ældre hjem og restauranter og de sælges også i Kalaalliaq. Han smider spæk fra skind ud og spæk fra sælen sælges i Kalaalliaq.

11. Indhandlingssted Nuussuaq

Modtageren fik retningslinjer fra Great Greenland da hun begyndte at arbejde hos dem, hvor der stod om hvordan skindet skal se ud når erhvervsfangeren indhandler skind. Indhandlede skind kan variere efter vejret og årstid. Når erhvervsfangerne fik succes med at fange sæler, indhandlede skind kan være op til over 20 stk. om dagen. Når alle fryserne fyldt op med sælskind, så stopper hun med at modtager skind, indtil hun sender nogle skind til Great Greenland via fly eller skib. Nogle gange samarbejder indhandlingsstedet i Nuussuaq med Arctic Fish. Når alle fryserne er fyldt op, så låner Great Greenland fryserne af Arctic Fish indtil indhandlingsmodtageren sender skindene til Great Greenland. Da fælleshus er ikke længere i brug, modtager hun skindene hos hende, derudover sørger hun selv for vand, elforbrug for 3 fryserne, transport og rengøring. Hun har ikke timeløn eller månedsløn. Det beløb hun får pr. skind er 65 kr., efter Great Greenland har vurderet de indhandlede skind hos hende. Hun bor i Nuussuaq i Nordgrønland, så det kan tage op til en måned før hun får alle beløb for de godkendte indhandlede skind efter når hun har sendt dem til Great Greenland. Da borgerne i denne lille bygd kender hinanden. Hun mener de trofaste erhvervsfanger der kun fanger sæl er få, de andre erhvervsfanger tilpasser deres fangstmetoder til andre fangst arter.

12. Upaluk I/S

Virksomheden Upaluk I/S fra Niaqornaarsuk modtager både sælspek og sælskind. Upaluk I/S startede at modtager sælskind i efterår 2019 og begyndte at modtager spek i året 2020 januar måned. Ejerne af Upaluk I/S Arnannguaq og Luutsivik begyndte at modtager sælskind og sælspek for at hjælpe erhvervsfanger og deltids fanger i Niaqornaarsuk og omegn. De får

penge for skind som andre modtagere, når skindene er ankommet til Qaqortoq og efter de er blevet vurderet. Og det er sælspek Upaluk I/S har mere indkomsten fra. Upaluk I/S formål er at udnytte naturens ressourcer så meget så muligt. Upaluk I/S modtager sælspek for at lave Omega 3 kapsler af spek og de har samarbejdspartner i Norge som laver de kapsler, men de venter bare at underskrive offentligt kontrakt. Virksomheden Upaluk I/S er den eneste i Grønland der har licensen til at transportere sælspek til EU. Upaluk I/S samler mindre sælers kløer, men de ved endnu ikke til hvad, de samler bare for sikkerheds skyld, og håber på at finde på en anvendelse. Men remmesælens kløer skal laves til knapper. For at lave Omega 3 kapsler, har virksomheden Upaluk I/S en fedtpresser der presser spækkets olie ud som skal bruges som Omega 3. Derefter skal olien hældes til tankerne også sender de tankerne til Norge som råvare. Med hensyn til sælskind, Upaluk I/S ejer har ekstra hus om bliver ikke brugt, så de bruger denne hus som indhandlingssted i Niaqornaarsuk. Upaluk I/S låner 3 fryser fra Great Greenland, og de 3 fryser fylder op hurtigt når Upaluk I/S sender skind til Qaqortoq. Fryserne kan indeholde lidt over 200 stk. skind som indhandles af erhvervsfanger. De sender skindene via skib når skibet sejler mellem maj-december. Upaluk I/S modtager skindene hver arbejdsdage undtagen sælerne skind begyndte at fælde, så det er varieret i forhold til indhandlede skind. Og erhvervsfanger ved Kangaatsiaq område indhandler skind til Niaqornaarsuk, fordi det er kun Niaqornaarsuk der har indhandlingssted ved Kangaatsiaq område. Indhandlede skinds tal i Niaqornaarsuk er varieret, så nogle gange Upaluk I/S kan modtage lidt over 80 skind om dagen.

13. Great Greenland

Før Grønlands garveri som nu hedder Great Greenland, køber sælskind fra erhvervsfanger. Great Greenland har 36 indhandlingssteder i alt kun her i Grønlands kysten, men de indhandlingssteder går som ”private” virksomheder. Indhandlings modtagere i hele Grønlands kysten er meget fleksible i forhold til stabilitet, men der var selvfølgelig nogle steder der var lidt ustabile. Når Great Greenland ansætter nye indhandlings modtagere har de altid kontrakt som de nye medarbejder skal følge. Uheldigvis læser de fleste modtagere ikke grundigt på kontrakten, så kommer der tit klager over noget som der ellers står på kontrakten. Indhandlede skind¹⁴ i sidste år 2021 var 32.188 stk. og ud fra de 32.188 skind, 2139 kasseres pga. fældede skind, for meget brune og for mange huller eller for store huller.

¹⁴ Se ekstra material excel fil - indhandlede skind 2021 fra Preben Møller direktør for Great Greenland

Netside skind giver 65 kr. pr. skind til indhandlings modtagere, mens erhvervsfangerne får forskellige priser afhængig af størrelse, så større end 70 cm koster 306 kr., men mindre end 70 cm koster 281 kr.

Grønlands sælskind og buksesæl giver 85 kr. pr. skind for modtageren men til erhvervsfangeren giver det så 408 kr. før skat. Skat til erhvervsfangerne er forskelligt og det er mellem 14%-23%¹⁵.

Sælskinds priser for modtagerne afgøres ud fra de erfaringer de har med prisfastsættelsen, fordi nogle modtagerne modtager mange skind og arbejder hurtigt, men nogle arbejder langsommere, så dem der arbejder hurtigere få mere end dem der er langsommere.

Great Greenland vil besøge indhandlingssteder så vidt så muligt, men de midler de har fået hvert år fra Naalakkersuisut er afgørende til at besøge indhandlingssteder.

Mange indhandlingssteder har efterspurgt afspækningsmaskiner, da forarbejdning af sælskind er hårdt arbejde, men Grønlands garveri har kun 6 stk. afspækningsmaskiner, nogle af dem er gået i stå, men nogle af dem kører som de skal. Og de afspækningsmaskiner produceres ikke længere og andre mærke er meget dyrere end de maskiner som bruges nu. Med hensyn til arbejdsmiljø, Great Greenland har video som viser hvordan modtagerne skal arbejde skind fra bunden af, og den video sendes til indhandling modtager.

Fældende skind, for meget brune, for store og for mange huller kasseres når skindene kommer til Qaqortoq, men de arbejder på det problem med de sælskind der er til kassering af de indhandlede som er opstået. Lige nu arbejder Great Greenland med at se på muligheden for at se om de kan lave dem om til unneq (frost bleget skind uden hår) eller læder. Great Greenlands skinds kvalitet ligger mellem C, D og E, men mest C og D, så garveriet forarbejder at kvaliteten skal øges da kvalitet A og B indhandles meget sjældent. Og de er det mest fejlfrit skind.

Naalakkersuisut giver tilskud til Great Greenland nok til 30.133 stk. skind hvert år. Og de forhøjer antallet af de 30.133 skind hvis erhvervsfangerne har brugt indhandlingskvoten op.

Alle farvestoffer og næsten alle sæber er ikke farligt ifølge direktøren Preben Møller.

Med hensyn til indhandlings kravene, kravene kan ses på bilag 7.

Great Greenland kan bearbejde førstegangsfangst skind mod betaling, det kan være sælskind, rensdyr skind og de kan altid bearbejde isbjørneskind når nogen vil gerne have garvet isbjørneskind som fangerne har fanget.

¹⁵ Se bilag 29, referat med Peter Storch, linje 18-19

14. KNAPK

KNAPK¹⁶ er en organisation der repræsenterer erhvervsfangere og erhvervsfiskere gennem deres foreninger. Ifølge KNAPK er det fangernes og fiskernes foreninger der henvender sig til KNAPK, når de f.eks. gerne vil have deres indhandlings kvoter forhøjet med hensyn til sælskind. Og KNAPK vil så i samarbejde med Naalakkersuisut og Great Greenland arbejde for at få det gjort. Det lykkedes dem at forhandle med Naalakkersuisut og Great Greenland om at forhøje antallet af sælskind der må indhandles i 2021. Priserne fangerne får før skat for sælskind er følgende ifølge KNAPK: Grønlandssæl og buksesæl 408 kr. Netside op til 70 cm 306 kr. Netside større end 70 cm 281 kr. Der er i alt 69 lokale fanger og fiskeriforeninger der er medlemmer af KNAPK. Prissætning af sælskind til fangerne foregår ved at KNAPK, Selvstyret og Great Greenland mødes i slutningen af året og aftaler priserne. Selvstyret finansierer Great Greenland og ud fra de priser der er bestemt under mødet og finansiering fra Selvstyret bestemmes antallet af de sælskind der må indhandles. KNAPK fungerer som repræsentant for erhvervsfangere. I 2021 var kvoten for de sælskind der må indhandles ved at slippe op hvor erhvervsfangere kunne indhandle op til 30.133 skind for 2021, og KNAPK blandede sig ind og fik forhøjet antallet med 3.000 skind så erhvervsfangere kunne have indkomst op til jul.

KNAPK har ikke indflydelse på priserne for sælkød og det bestemmes selv i brættene i de fleste steder, undtagen i Tasiilaq hvor de selv trykker priserne og de ændres hvert år.

KNAPK samarbejder med Departement for Fiskeri og Fangst i hverdagene og har godt samarbejde med dem og for KNAPK er det vigtigt at have dialog med fangerne. Departement for fiskeri og fangst er dem der bestemmer vilkårene for fangere og fiskere.

15. Systuen Kittat

Systuen Kittat er en offentlig virksomhed der er under Kommuneqarfik Sermersooq og som producerer grønlandske nationaldragter og køber sælskind af erhvervsfanger. Vi interviewede Sara Marie Lyberth Berthelsen fra Kittat og hun er uddannet beklædningshåndværker.

Medarbejderne arbejder med sælskind i Kittat Systuen fra råmaterialer til brug i nationaldragter hvor de bearbejder dem manuelt. I Kittat køber medarbejderne skind for 400 kr. fra erhvervsfangere og de foretrækker, at de bearbejdes så frisk som muligt. I Kittat vil de gerne efterspørge mest større skind, men alt skind modtages og de kræver at der ikke skal være for mange huller og skindet skal helst være af god kvalitet. Arbejdsprocessen med skind kan variere, alt efter hvad skindet passer til at laves om til. Alle skind der kommer til Kittat,

¹⁶ <https://knapk.gl/organisation/>

vaskes indtil vandet er klart og det tørres enten udendørs eller indendørs. Når det tørres indendørs, lægger man håndklæde i pelssiden og skal maksimum ligge til tørre i en uge hvorefter den enten vaskes igen hvis der er stadig fedt i skindet eller den vaskes igen hvorefter medarbejderen skraber vandet fra skindet og hænges til tørre i tørre-ramme. Efter endelig tørring er skindet klar til brug til de forskellige formål der er bestemt under undersøgelsen af skindet under vaskeprocessen. Det spæklag der er på ydersiden af skindet kasseres efter det er skrabet af, men personalet i Kittat har mulighed for selv at tage det afskrabede spæklag til selv brug som mad hvor de kan lave det ved at koge det i kort periode i væsken fra kogt sælkød. Men i Kittat smider de det meste af det spæk ud fra sælskind. Medarbejderne i Kittat bruger så vidt som muligt meget af skindet i Kittat som muligt, og kun rester der er for små til at blive lavet til noget smides ud, mens de større rester sælges i poser i Kittat's butik. Kittat er pligtig til at undervise og service med hensyn til bearbejdning og syning af sælskind. De har hver mandag åbent hus for medborgere der har brug for at bearbejde egne sælskind og der kommer for mange i forhold til der er plads til.

16. Midlertidig formand for QAPP der gerne vil være modtager af skind.

Susanne Emanuelsen, 54 år, bor i Qeqertaq og er førtidspensionist og er midlertidig formand for fanger og fisker forening QAPP (Qeqertami Aalisartut Piniartullu Peqatigiiffiat/Fisker og fangerforeningen i Qeqertaq) i Qeqertaq. Hun blev medlem for 3-4 år siden og var ellers sekretær, men da formanden og kasserer, samt et bestyrelsesmedlem trak sig tilbage blev hun og et andet medlem tilbage, de har ellers kaldt til valg uden held. Susanne og det andet bestyrelsesmedlem ville indkalde til valg igen, men KNAPK Nuuk ville ikke undvære QAPP og ønskede at de skulle køre blev hun formand. Susanne viderefører de høringer der er fra KNAPK og meddelelser til borgerne i Qeqertaq. Susanne fortalte at der er mange sæler i området, især om foråret, men denne vinter og forår har der ikke været så mange i nærheden og hun mener det er mest på grund af de mange snescootere, men sagde at der er nogle der fanger sæler på isen med sælgarn. Der er også mange sæler om sommeren som oftest er grønlandssæl og buksesæler. Med hensyn til forbruget af sæl bliver kødet spist og brugt som hundefoder og der er enkelte der sælger sælkød når der er nogen der gerne vil købe og her følger dem der sælger kommunens prissatser.¹⁷ Skindet smides ud, det samme med kløer. Der er ikke indhandlingssted for sælskind. Susanne har i de seneste 3 år ventet på svar fra Sullissivik Qeqertaq og bygdebestyrelse, selv om hun og ved hjælp fra Great Greenland har henvendt sig om at leje lokalet der før har været indhandlingssted. Den forrige indhandlings

¹⁷ Se bilag 8, prislister i Qeqertaq

modtager var holdt op med at modtage skind for 4 år siden. Mange i bygden savner at indhandle skind da der tit er mange sæler om sommeren og det er synligt at der smides skind ud. Om foråret bruges spæk blandet med fisk til hundefoder. Great Greenland har godkendt Susanne som modtager af skind fra Great Greenland og sendte hende emballage til skind og vaskemidler samt en anden fryser er ellers bragt til bygden. Den eneste hindring er kommunen. Susanne selv og Great Greenland har flere gange skrevet til kommunen om ansøgning af leje af lokalet fordi der er allerede fryser og vaskemaskine der tilhører Great Greenland og Susanne har flere gange spurgt til hvordan det går og har skrevet til bygdebestyrelse, men hun fik altid at vide at der er ingen svar. Hvis indhandlingsstedet åbnes igen, vil den være til fordel for fangerne, da mange fangere og fiskere kommer nordpå når andre fangst arternes kvoter er brugt op, og spild af skind i naturen vil forsvinde. Der er nogle få der selv bearbejder skind til eget brug, hvor borgerne kan se at skind er hængt op til tørre.

17. Møde med borgere i Qeqertaq

Der kom 4 borgere til mødet, tre af dem er midaldrende og en teenager. De tre midaldrende var meget involveret og teenageren sagde ikke noget under mødet. I starten af mødet blev det forklaret hvad mødet gik ud på og vi fik at vide at alle dele af sæl i Qeqertaq spises kødet og bruges til hundefoder om vinteren, da indhandlingsstedet var aktivt. Fritidsfangerne kunne indhandle skind for 100 kr dengang. Fangere smider bare skind ud nu, og det er mange om året, og dette skete også da indhandlingsstedet var åbent, hvor det var fritidsfangeren der smed skind ud om sommeren. Den borger mener at der kunne gøres noget mere ud af at gøre det attraktivt, at indhandle skind, hvor prisen kunne være ens for erhvervsfanger og fritidsfanger, så der kunne Great Greenland have flere skind. De fleste sæler der fanges om sommeren er dem der er mindre og de fanges ved siden af, hvor selv fiskere gik på sæljagt. Da der var indhandlingssted, var der var nogle der gemte og brugte kødet til hundefoder, men mange tog bare skindet af og smed resten ud på det tidspunkt i Qeqertaq og Saqqaq. Her synes en anden borger at det er ærgerligt at der ikke er indhandlingssted da der er mange sæl om sommeren og mange skind der fanges om vinteren er flotte og beholder til eget brug, hvor resten af skind smides ud. De unge er grunden til, at det er vigtigt at der skal være indhandlingssted, da de er dem der kommer med mange mindre sæler og de unge er nødsaget til at smide hele sæl eller deres sælskind ud da der ikke er plads til dem. Det samme sker med skind som fangerne har fanget fordi der er ikke indhandlings mulighed. Og borgerne mener at det er ikke en medarbejder der skal bestemme hvem der skal være indhandler.

Der er taget initiativet til at få indhandlingsstedet åbent igen, men personen venter stadig på svar. De borgere der var mødt op, er enige i at de vil have fordel af at have indhandlingsstedet

åbent igen, da der også kom erhvervsfangere fra Saqqaq og Ilulissat og indhandlede skind, da det var åbent. De kender til at der er fryser og vaskemaskine i garveri lokale, som er nede i Sullissivik. De borgere de var mødt op var i starten uenige om, hvad der er grunden til at indhandlingsstedet ikke er åbent, men til sidst blev der enighed om at der er noget der skal undersøges af dem selv, hvorfor det er svært at leje lokalet ud til en førtidspensionist og hvilken lov der er tale om, da de kender til andre steder i Nordgrønland, hvor der er modtagere der har pension og de forrige modtagere var også selv førtidspensionister. Her fik de også at vide, at de materialer der var sendt fra Great Greenland til den godkendte modtager, var taget ud fra butikkens lager af handelsmanden og de materialer er gået til grunde, og de mangler kun leje af lokalet som kommunen forhindrer.

18. Sullissivik/kommune Qeqertaq

Johanne Karen Mølgaard arbejder i Sullissivik Qeqertaq og begyndte at arbejde der i 2017. Ud fra det som Johanne selv har bemærket om sæl, har hun bemærket at sælkød bliver spist af borgerne og bruges som hundefoder. Hun husker tilbage til 2015 at det er måske der indhandlingsstedet for sælskind lukkede. På grund af der ikke er indhandlingssted er der ikke længere ekstra indkomst til erhvervsfangere, da de ikke indhandler skind, men enkelt koner eller partnere til erhvervsfangere hænger skind til tørre i tørre rammer. De ser ikke klør af sæl muligvis på grund af, at der ikke er husflids værksted. Sælbestanden i bygden er stor hvor at der fanges omkring 100 sæler om året pr. fanger. Erhvervsfangerne fanger mest netsider om vinteren hvor sælen fanges, når den soler sig i isen. I Torsukattak (stednavn) yngler sælerne og det er der de fanger flest sæler. Om sommeren fanges der mest af grønlandssæl. Om efteråret fanger fangerne grønlandssæler og de er dem fangerne bruger mest som hundefoder. Der er sæl stimer om efteråret af grønlandssæler. Om foråret kommer der klapmyds og der fanges omkring 6 stk. om året. Der er enkelte der sælger sælkød og på denne tid af året er det mest buksesæler fangerne sælger mest. Kødet sælges til 55 kr. pr. kilo som er fastsat af Avannaata Kommunea fra 2017.¹⁸ Adspurgt om hvordan det går med genåbning af indhandlingssted svarede hun, at det kommer an på om den person der ansøger, hvor ansøgeren skal kunne bearbejde skindet grundigt. Der er en lokale ved siden af Sullissivik kontor, hvor modtagerne kan bearbejde og vaske skind, men ansøgeren skal vurderes om personen passer til arbejdet. Det er Majoriaq og de andre arbejdsgivere der skal involveres i beslutningen om personen der ansøger er egnet. Hvis personen egner sig til at bearbejde skind og skrabe fedt af, kan Sullissivik godkende personen til at leje lokalet til de takster der er fra

¹⁸ Se bilag 8, prislister i Qeqertaq

Kommunen for at leje lokalet. Og hvis en pensionist ansøger skal personen vurderes ifølge personindkomst love. Til sidst sagde hun det der er vigtigt for hende selv som person, og det er at hun ikke kan undgå at spise sælkød for hun har gjort det siden barn og det er hendes yndlingsmad. Og hun bearbejder selv sælskind til eget brug for hun har døtre og barnebarn og de skind der er af godt udseende, bruger hun da det er vigtig for hende, at de skal have nationaldragter.

Samlet set får alle erhvervsfangere penge af indhandlede skind om torsdage og om fredage. Og erhvervsfangere ønsker at alle sælarters skind skulle indhandles, og alle lyder til at ønske at det skal gå godt med Great Greenland eller at det skal være til gavn for Great Greenland. Og de fleste erhvervsfangere bruger 3-400 kr. pr. sælfangst. Erhvervsfangere synes også skindpriser er for lave, da de kan ikke leve af sælskind priser i nutidig. Sælkødet bruges af de fleste erhvervsfangerne som hjemme mad, hundefoder eller sælger i brættet. De få erhvervsfangere der er nødsaget til at smide sælkødet, er grunden at kødet ligger for længe i brættet eller de er nødt til at smider dem ud under fangst.

Sælskindene indhandles på indhandlingsstederne i hele grønlandskysten, men erhvervsfangere der bor, uden indhandlingssted bliver nødt til at smide sælskindet ud, fordi de kan ikke bruge sælskindet.

Remmesælens kløer samles af de fleste erhvervsfanger da kløerne er store og kan laves som husflid. Men mindre sælens kløer smides ud, fordi de kan ikke bruges til noget, i hvert fald for erhvervsfangere.

Med hensyn til indhandlingsmodtagerne, får modtagerne penge efter Great Greenlands vurdering når skindene er ankommer til Qaqortoq, ca. 14 dage til 1 måned efter modtagerne har sendt sælskind til Qaqortoq. Alle kender til indhandlingskrave og synes det er ok. Det mest problematisk at være modtager er at fryserne er for småt og at de fyldes hurtigt op når erhvervsfangere indhandler skind. Nogle indhandlingsmodtagere modtager på deres eget hus og sørger selv for alle omkostninger som elforbrug, vandforbrug osv. Mens andre modtager lejer bygningen som bruges som indhandlingssted uden at betale husleje, elforbrug, brændstof og vandforbrug. Vilkårene for indhandlingsmodtagere er forskelligt og det kommer an på deres tålmodighed, dem der er mere tålmodige, er dem der tager mere sig af de meste, og dem der er mindre tålmodige, er dem der laver aftaler med Great Greenland hvor de bliver aflastet med forskellige ting som med at have en der henter vand til modtagerne og omkostninger betales af Great Greenland. Indhandlede skind er varieret til alle modtagerne, når erhvervsfangere får succes med at fange sæl, indhandlede skind kan være 20-76-80-100

stk. om dagen, og som sagt kommer travlheden an på hvor mange erhvervsfangere har indhandlet.

Analyse

Vi vil starte analysen ved at analysere de svar vi har indsamlet med de interviewede respondenter. Vi vil starte med at analysere i denne rækkefølge: Erhvervsfangere, Indhandlingsstederne, Upaluk I/S, KNAPK, Great Greenland, Kittat og Qeqertaq område.

Interviews analyse

Vi vil først analysere de interviews der er foretaget i forbindelse med denne opgaveskrivning, og andre empiriske samlinger der er kvalitative og kvantitative derefter at indsætte alle disse informationer ind i de forskellige teorier der er nævnt.

Omkostninger der forbruges af erhvervsfangere

Erhvervsfangeren Jørgen Jansen fra Nuussuaq har 2 forskellige omkostningsbeløb, den ene er når fangsten skal vare mere end 1 dag og den anden er sælfangst på 1 dag.

Ilannguaq Emanuelson, erhvervsfangeren fra Qeqertaq bruger 3-400 kr. pr. fangst. Og han smider sælskind om sommeren når han fanger noget, fordi Qeqertaq har ingen indhandlingssted.

Erhvervsfangeren Peter Storch fra Aasiaat bruger ca. 400 kr. pr. sælfangst og han bruger hele sæl, dvs. han sælger nogle gange en hel sæl til dem der har hunde, eller sælger han sælkødet til institutionerne i Aasiaat eller spiser han sælkød.

John Cortzen fra Sisimiut har også to forskellige omkostningsbeløb som Jørgen Jansen, når John skal sejle to gange om dagen, så bruger han ca. 1.100 kr., men når han skal sejle kun 1 gang om dagen så det lidt billigere.

Adam Jørgensen fra Nuuk bruger ca. 1.000 kr. pr. sælfangst, og han fanger sæl som skal kun bruges som eget forbrug og fordeling til venner og familie.

Erhvervsfangeren fra Qaqortoq Jens-Peter Kielsen fanger sæl som skal sælges i brættet, eller samles til forår som tørre sælkød, derefter sælger han de tørrede kød i brættet. Den anden erhvervsfangeren fra Qaqortoq Peter Kreutzmann, bruger ca. 400 kr. pr. fangst og han sælger sælkød i brættet.

Fangerne

Vi har interviewet 7 erhvervsfanger fra forskellige steder i Grønland. Dem vi har interviewet, kommer fra Qaqortoq, Nuuk, Sisimiut, Aasiaat, en af Ilulissats bygder Qeqertaq og Nuussuaq, Upernaviks bygden. De 7 erhvervsfangernes synspunkter til det offentlige, KNAPK og Great Greenland er nogenlunde det samme, selvom de erhvervsfangerne bor i forskelligt steder. Samlet set erhvervsfangernes mening om KNAPK er, at KNAPK bliver bedre at hjælpe erhvervsfanger i hele Grønland, for KNAPK reagere mere i de sidste par år. Erhvervsfangernes vil ellers gerne have at de skal begynde at indhandle alle sælarters skind til indhandlingsstederne, fordi alle de erhvervsfanger som vi har interviewet vil gerne have at det skal gå godt med Great Greenland med hensyn til at sælge skindprodukter og fordi erhvervsfangerne mener at forbrugernes efterspørgsel af alle skindtyper er samme. Erhvervsfangerne mener at det offentlige er ikke rigtigt synligt, da erhvervsfangerne er medlemmer af KNAPK og repræsenteres heraf til det offentlige. De nyheder og høringer Erhvervsfangerne ser og høre kommer oftest fra KNAPK og ikke fra det offentlige. Erhvervsfangerne vi har interviewet, prøver at bruge alle dele af sælen for at undgå spild af noget fra sælen. Enten de sælger eller spiser de sælkød, resterne spises af hunde som hundefoder, men dem der kommer fra Qaqortoq og Nuuk smider resterne ud, fordi de kan ikke bruges som hundefoder¹⁹. Mindre sælens kløer smides af alle erhvervsfanger, men remmesælens kløer samles af alle erhvervsfanger og derefter sælger til dem der laver husflid. Sælkødets priser er forskelligt i hver kommune, nogle kommuner har prisliste til grønlandsk provianter, men nogle af kommunerne har givet prisfastsættelse ansvar til brættet eller erhvervsfangerne som betyder at de, brættet eller erhvervsfangerne, selv skal bestemme hvor meget de vil gerne have med hensyn til de råvare erhvervsfangerne har. Andre steder bruges gamle prisfastsættelser. Priserne af sælkød ligger mellem 50-65 kr. pr. kg.²⁰ Alle erhvervsfanger der bor i de steder der har mulighed for at indhandle sælskind, mener ikke at de kan leve af sælskind priser, fordi det kan ikke betale sig at være kun erhvervsfanger da priserne af skind er for lidt for de to sælarters skind.

¹⁹ Landstingslov nr. 18 af 30. oktober 1998 om slædehunde samt hunde- og kattehold §3.

²⁰ Se bilag 8 og 9, om prisliste

Indhandlingsstederne

Samlet set i alle indhandlingssteder har man nogle ting der er differentieret fra sted til sted i forhold til hvordan de føler sig behandlet af Great Greenland. Og ved denne når man ser at der står “i resten af stederne” mener man de resterende steder som vi har interviewet.

Kvinden i Nuussuaq bruger sit eget hjem til at modtage skind, og her henter hun selv vand da indhandlingsmodtageren ikke har vandtilslutning til huset og hun bruger hænderne til at vaske skind i baljer. Hun betaler selv for der elforbrug med hensyn til de fryser de bruger til opbevaring af sælskind og når der er ikke længere plads i fryser, så er de nødsaget til at indstille modtagning af skind indtil det hele er sendt. Og her er ventetiden lang med at få beløbet af de indhandlede sælskind der skal betales til indhandlingsmodtageren, hvor der kan gå flere uger op til måneder før indhandlingsmodtagerne modtager beløb for de skind de har bearbejdet ved at vaske, ligge i poser, lagt i fryser og sendt videre til Great Greenland. Det samme gælder for resten af modtagerne indhandlingsstederne hvor de resterende 5 indhandlings modtagere i indhandlingsstederne mener at det går for langsomt med at modtage de beløb de tjener ved at være indhandlings modtagere. Sælskindspriserne pr. skind for en indhandlings modtager er 85 kr. for grønlandssæl og for buksesæl og 65 kr. for netside. Men alle modtagere får poser, papkasser, sæber og indlevering i lokale fragtfirmaer hvor de skal bare komme med de frosne kasser og de sendes videre til Great Greenland, hvor efter de sælskind bliver tøet op, vurderet også kan modtagerne her modtage de beløb svarende til de rette kvalitetsgodkendte sælskind.

I Aasiaat er det en fisker-og fangerforening der tager sig af modtagning af indhandlede sælskind. Der er en vaskemaskine der er til brug af sælskind, hvor de indhandlede sælskind kan vaskes med det samme så snart de modtages og er afspækket. Her er det bestyrelsen af fisker- og fangerforeningen AAPP der skiftes til at være modtagere af skind, og nogle gange når der indhandles flere sælskind pr. dag så kan de være flere om at bearbejde skind.

I Sisimiut er det en ældre mand der er indhandlings modtager af sælskind, han har ellers ledt efter en der kan afløse ham, men han bare fortsat med at være modtager da der er ikke andre der kan være indhandlings modtager indtil videre. Manden her har selv valgt at bearbejde sælskind selvom de ikke er afspækket og han gør det for at hjælpe erhvervsfangere så de kan have indtægt. Men i resten af indhandlingsstederne som vi har interviewet, vælger modtagerne afspækning fra for erhvervsfangere da det er et krav fra Great Greenland at sælskind skal være omhyggeligt afspækket når det indhandles. De sælskind manden i Sisimiut bearbejder er fra to slags sæl, som er fra grønlandssæl og fra netside. I resten af

stederne tager indhandlingsmodtagerne imod alle slags sælskind der er fra de to sælarter. Han har lavet aftale med kommunen at han skal køre indhandlingsstedet gratis.

I Nuuk er det en mand der indhandlings modtager af sælskind ved siden af sit erhverv som erhvervsfanger. Han modtager sælskind ved siden af Kalaaliaraq brættet der hvor han bearbejder kød. Han modtager sælskind og vasker skind med hænder i balje ligesom Nuussuaq damen. Men her bliver hans regning for elforbrug betalt af Great Greenland. I resten af stederne betales regningen selv af indhandlingsmodtagerne fra de indkomster de får fra bearbejdning af modtagne skind.

I Niaqornaarsuk er der ikke kun indhandlingssted for sælskind, der er også indhandling for sælspæk hvor Upaluk I/S er modtager af spæk.

Upaluk I/S

Upaluk I/S er den eneste der køber sælspæk af fangere her i Grønland, derefter sender de det spæk til Norge som råvare der skal fremstilles som Omega 3 af spæk. Efter det sælspæk er købt samles det hele til tanker, derefter skal sælspæk presses i fedtpresser derefter sende dem til Norge. Men lige nu er Upaluk I/S og en virksomhed der laver Omega 3 i Norge i gang med at bygge samarbejdspartnerskab, Upaluk I/S mangler stadigvæk en kontrakt der skal underskrives, så modtagelse af spæk er gået i stå lige under interviewtidspunkt.

Virksomheden i Norge vil gerne have samarbejde med Upaluk I/S med hensyn sælspæk, så Upaluk I/S er ikke bekymret for at lede efter andre samarbejdspartnere. Så planen er når kontrakten underskrives, så vil Upaluk I/S gerne modtage spæk hele året rundt fordi de gør det for at hjælpe fangerne i Grønland der gerne vil indhandle spæk.

Ved siden af sælspæk indhandling, modtager de også sælskind i Niaqornaarsuk og Kangaatsiaq område som skrevet under indhandlingssteder, men Upaluk I/S uddeler sæbe der bruges til at vaske en sælskind til medborgerne i Niaqornaarsuk, så medborgere selv kan forarbejde sælskind, i stedet for at det bliver indhandlings modtagerens opgave. Så på den måde aflastes indhandlingsmodtagerne. Så til sidst er det indhandlings modtagerens opgave bare at tjekke om erhvervsfangeres indhandlede skind er ok. Ejerne hos Upaluk I/S bruger en af deres hus som indhandlingssted i Niaqornaarsuk.

KNAPK

KNAPK er en organisation der har foreninger som medlemmer, som så har medlemmer som er fiskere samt fangere. KNAPK er den mellemlidende der forhandler med det offentlige om fangst og fiskeri for de fangere og fiskeri foreninger der findes rundt om i hele Grønland.

Deres virke er at hjælpe fangere og fiskere med at formidle deres ønsker og krav, samt at være dem der viderefører informationer fra det offentlige til fangerne og fiskerne²¹. Foreninger som repræsenteres af KNAPK er inddelt i afdelinger efter byer med tilhørende bygder hvor der er 69 fisker- og fanger foreninger. Det er også KNAPK der i samarbejde med det offentlige og Great Greenland, er med til at forhandle hvor mange sælskind der skal indhandles for pr. år. Og ved forrige års kvoter var det bestemt til at være i alt 30.133 stk. sælskind og da de var ved at slippe op, fik KNAPK i samarbejde med Great Greenland og det offentlige antal forhøjet med 3.000 stk.²². I KNAPK ved de at erhvervsfagere kan kun indhandle sælskind af to slags sæl og de ved at det er en bestemmelse der er taget ud fra Great Greenlands ønsker da det er de to sælarters skind der er mest eftertragtede²³. I KNAPK har de ikke særskilt set efter hvordan det går med modtagerne i indhandlingsstederne rundt omkring i Grønland da de formentlig ikke har en organisation for sig selv. Det eneste KNAPK ved er at Great Greenland laver kontrakter med de modtagere der er i indhandlingssteder²⁴.

Great Greenland

Great Greenland er den eneste garveri i Grønland der er specialiseret i fremstilling og forædling af sælskind til produktion af tøj og brugskunst. Great Greenland har 36 indhandlingssteder hvor de fleste går som "private" virksomheder. Sidste år, i 2021 indhandlede der med sælskind på hele indhandlingssteder og tallet var på 32.188 stk.²⁵ Når Great Greenland ansætter en ny indhandlings modtager, så giver han vedkommende en kontrakt der indeholder alle informationer som skal bruges eller følges som indhandlings modtager, samt en video der viser hvordan indhandlingsmodtagerne skal forarbejde en sælskind for at passe på modtagerens kroppe. Garveriet vil gerne øge kvaliteten af indhandlede sælskind. Nuværende kvalitet af sælskind der indhandles, ligger mellem C, D og E, men mest mellem C og D, hvor A er bedste kvalitet og E er den ringeste. Derfor vil Great Greenland gerne øge kvaliteten af de sælskind der produceres og sælges for slutforbruger. Med hensyn til det, vil garveriet gerne samle alle indhandlings modtagere og holde kursus til dem for at de kan blive bedre med at bearbejde de sælskind der indhandles. Great Greenland

²¹ Se bilag 35, referat om KNAPK referat side 2 nederst

²² Se bilag 35, referat om KNAPK side 3 i midten

²³ Se bilag 35, referat om KNAPK side 1 sidste afsnit

²⁴ Se bilag 35, referat om KNAPK side 1 midten

²⁵ Se ektramateriale, Excel fil, indhandlede tal 2021 fra Preben Møller, direktør for Great Greenland

har også tænkt sig at begynde at bearbejde med de sælskind der kasseres og laver dem til frost bleget sælskind uden hår eller læder, så kan Great Greenland sælge til slutforbrugerne i stedet at smide dem ud. Hele arbejdsprocessen fra indhandlede sælskind (når skindene er ankommet til Qaqortoq) til færdigvare kan tage op til 2-3 uger. Det kommer an på om sælskindet har for meget fedt, derfor kan arbejdsprocessen tage længere tid.

Nogle indhandlingsmodtagere har meget tålmodighed med hensyn til vilkårene for at være indhandlings modtager, og de søger ikke hjælp til Great Greenland om vand, elforbrug, transport osv. Men dem der har mindre tålmodighed, giver mere lyd og klager mere med hensyn til mindre problemer der følger med at være modtager som med vand, el-forbrug osv. Og det dem der mest ansøger og handle med Great Greenland med hensyn til betaling af elforbrug, leje af bygning osv. Så Great Greenland vil gerne dække alle de omkostninger for at aflaste indhandlings modtagerens vilkår. Great Greenland, det offentlige og KNAPK møder hvert år fra oktober til slutningen af året for at forhandle og lave aftaler med kvoter og tilskud for sælskind.

Indhandlingsmodtagerne i indhandlingssteder har ikke timeløn og heller ikke månedsløn og denne er besluttet på baggrund af erfaring fra Great Greenland, fordi nogle indhandlingsmodtagere arbejder hurtigt end andre indhandlingsmodtagere. Så de indhandlingsmodtagere der arbejder hurtigere få mere belønning end dem der arbejder langsommere.

Ud fra efterspørgslen, bestemmer Great Greenland at tre typer af sælskind som skal indhandles, produceres og sælges. Og den efterspørgsel er fulgt siden slutningen af 1900-tallet, som lige fra dengang før Preben Møller, direktøren for Great Greenland, begyndte at arbejde hos Great Greenland. Og han har nu arbejdet på Great Greenland i 22 år og stadigvæk arbejder der.

Great Greenland kan lukke indhandlingssteder hvis indhandlingsstedet ikke forbedrer sig med hensyn til modtagelsen af sælskind som er for dårligt i kvalitet, tvangslukning kan ske ved 3. advarsel hvis der ikke er sket forbedring efter de første opfordringer, som Great Greenland har givet indhandlingsstedet, fordi de vil have forbedret kvaliteten af modtagende sælskind. Hvis indhandlingsstedet modtager og bearbejder indhandlede skind godt, og derefter når sælskindene er modtaget hos Qaqortoq og vurderet af indhandlingslederen, og når alle skind er modtaget uden at der bliver kasseret sælskind så kan indhandlings modtager få bonus fra Great Greenland ved siden af deres belønning pr. sælskind. Og det sker sjældent, for de fleste indhandlingsmodtagere ved ikke at de kan få bonus selvom der står allerede på deres kontrakt.

Kittat

Kittat er en systue der fremstiller primært vestgrønlandske nationaldragter og den har beliggenhed i Nuuks gamle havn. Personen vi interviewede, hedder Sara Marie L Berthelsen som er uddannet beklædningshåndværker og begyndte at arbejde i Kittat i 2017. I Kittat bearbejder man skind fra det er friskt som muligt. De køber sælskind fra erhvervsfangere som de har kontakt med, og hvis de mangler sælskind, kan de også henvende sig til Kalaaliaraq for at købe sælskind hos erhvervsfanger. Nogle gange kan en erhvervsfanger selv ringe til dem om de har lyst til købe sælskind. De sælskind Kittat køber mest af er fra netside, grønlandssæl og buksesæl og de betaler 400 kr. for pr. sælskind. Når sælskindet er modtaget, skræbes den yderste lag spæk af og medarbejderne har fri mulighed for at tage det med hjem og lave den som mad hvis de har lyst. Efter spækket er skrabet af, vaskes sælskindet flere gange for at fjerne fedt og blodrester først med sæbe og derefter uden sæbe til vandet er klart. Under vask finder medarbejderne ud af hvad sælskindet passer bedst til og Kittat medarbejder skraber den for at fjerne så meget væske ud som muligt. Derefter tørres sælskindet foldet ind i håndklæde indendørs hvor den maksimalt må tørres i en uge eller udendørs. Efter denne, ser man efter om der er fedt og der er processen gentages hvis der er brug for det og når skindet er klar, hænges den i tørre ramme og sælskindet tørres den i frostvejr. Nogle skind er med hår og andre uden hår. De skind der skal bruges farvet farves de inden de hænges i tørre ramme og de afhårede farvede skind kan under tørring i ramme males oven i med cykel maling eller lædermaling. Hvis Kittat ikke når at vaske skindet ordentligt lægger medarbejderne sælskindet i frysecontainer og gentager processen næste år. De færdig tørrede skind med hår kan enten være naturligt farvede eller sortfarvede. De naturligt farvede bruges til lange indre kamik og der sorte bruges til kant i kamik, lange inder kamikker eller til kant i hals og ærmer. Skind uden hår der er hvidt bruges til hvide kamikker, til underlag i avittat (skindstrimler) eller afskæres farvet med andre farver som til brug til avittat. Skind uden hår som er sortfarvet bruges til kamikker til mænd, som buksekant i nationaldragt. Den røde bruges til lange kvinde kamikker og som kant i sioqqat (skindbroderi til skindbukser). Og skind som kun er afhåret bruges til sål af kamikker.

Bygd uden indhandlingssted

I Qeqortaq har vi lavet 4 interviews og hold møde med borgerne. En af interviews som er af erhvervsfanger, er med i fangernes interview afsnit. Og vi vil senere bruge tidligere erhvervsfangers interview senere i diskussion.

Ved interview af Susanne Emanuelsen som er midlertidig formand for fisker- og fangerforening QAPP og som er den der gerne vil genåbne indhandlingssted, fik hun at vide at situationen med fisker- og fangerforening i Qeqertaq er svær da der er kun to bestyrelsesmedlemmer på nuværende tidspunkt. De var ellers 5, men andre medlemmer i bestyrelsen stoppede og KNAPK i Nuuk ville ikke miste foreningen og bad dem om at forsætte. Ud fra borgermødet fik vi at vide at der er omkring 20-30 erhvervsfangere, og med hensyn til sælbestand siger alle dem der er interviewet samt ved borgermøde at der er masser af sæler især om sommeren og foråret, og i interview med Sullissivik medarbejder, Johanne Karen Mølgaard fik hun at vide at der er yngleplads i Torsukattak som er i nærheden af Qeqertaq. Sæl bruges nu til dags hvor kød går til som mad til borgerne selv og hunde, hvor fangerne nogle gange sælges til de priser der er bestemt af tidligere Avannaata Kommunea som er på 55 kr. pr. kilo. Klørne smider fangerne ud og det samme er det også med sælskindet hvor det især er synligt om sommeren ved Qeqertaq. Der er nogle få i bygden der bearbejder skind til eget brug. Susanne har fået godkendelse fra Great Greenland til at være indhandlings modtager og har fået tilsendt redskaber fra Great Greenland og der er en fryser der er klar til at blive købt når indhandlingsstedet åbnes. Susanne selv og Great Greenland har skrevet til Sullissivik om at leje lokalet. Og Susanne og Great Greenland venter på svar for at leje lokalet, men i interview med medarbejderen i Sullissivik i Qeqertaq, fik vi at vide at de ikke kan leje lokalet ud til en person der har pension da en førtidspensionist eller pensionist skal først genvurderes som arbejdsdygtig ifølge love om personindkomst, og det er i Ilulissat det bestemmes. Borgerne sætter spørgsmålstegn ved denne begrundelse da der er flere i Grønland som de kender der er modtagere i indhandlingssteder for sælskind der enten er pensionister eller førtidspensionister, selv de tidligere modtagere i Qeqertaq havde pensionsindkomst. Efter borgermødet fik vi også at vide at unge fanger smider hele sæl ud som de unge har fanget da der ikke er plads til de mange sæler de fanger.

Forsyningskæde²⁶

Vi vil gerne starte med forsyningskædens Downstream i forhold til alle dele af sælen. Det der gøres med de enkelte dele af sæl lægges i den led den passer til.

²⁶ Se bilag 1, overblik over forsyningskæde af sæl

Downstream

Fokal: Sæl

Ifølge direktøren for Great Greenland, estimeret sælbestanden som han fik at vide sidste gang fra Aqqalu fra Naturinstitut var 8-12 millioner, og vi går ud fra de tal er fra 2017 og 2019, som Aqqalu skrev via mail²⁷ at Naturinstitutts sidste tal er fra 2017 og 2019.

Estimeret grønlandssæl bestand i 2017 og 2019 er på ca. 650.000 og netside antal er mere end 3 millioner²⁸.

Første led: Erhvervsfanger

Erhvervsfangerne som vi har interviewet, bruger forskellige sælfangst metode til at jage. Nogle erhvervsfanger lure sæl på havis eller isskasser, mens andre bruger sælgarn i isen for at fange sæl eller sejle efter sæl når der ikke er is i hav. De erhvervsfanger når de fanger en sæl lader de sælen forbløde for at gøre den klar til flænsning og når de lader sæl forbløde prøver de så vidt som muligt at undgå at ramme selve sælskind da blodet ellers vil ødelægge sælskindet. Derefter flænser erhvervsfangeren sælen. Her uddeler erhvervsfangeren sæl til 5 kategorier som er sælskind, kløer, sælspek, sælkød og indmad.

Anden led: Hvad man gør med alle dele af sæl

Her bestemmer erhvervsfangeren om sælen skal bruges til skind som selv brug eller indhandle den, kløernes samles og derefter sælges til dem der laver husflid, sælspek beholdes til selv brug eller indhandles til Upaluk I/S her kan både fritids fanger og erhvervsfanger indhandle, og i Nuuk sælges spek i Kalaalliaq, sælkød bruges som selv brug eller gives væk til familie og venner eller sælges, og indmaden bruges som hundefoder.

Sælkød kan inddeles i 4 kategorier som er *Selv brug* som hjemmemad, *Sælger* kødet i institutioner, brættet, alderdomshjemmet, via sociale medier Facebook og tørret sælkød i brugseni i Qaqortoq, *Hundefoder* og *Smide* kødet ud.

Sælskind kan indhandles i de steder der er indhandlingssted eller bruges til selv brug og som QAPP foreningens formand og Sullissivik medarbejder i Qeqertaq sagde da vi interviewede dem, sagde de at de har set sælskind tørres i tørre-ramme i Qeqertaq, dvs. erhvervsfangernes koner havde selv forarbejde sælskind til selv brug. Det sælskind der kommer til Kittat starter her og forsætter hele vejen til slutforbrugerne.

²⁷ Se bilag 3, mail fra Aqqalu Rosing-Asvid

²⁸ <https://natur.gl/arter/groenlandssael/> og <https://natur.gl/arter/ringsael/>

Remmesælens kløer samles fra nogle erhvervsfanger og virksomheden Upaluk I/S.

Erhvervsfangerne sælger kløer til dem der laver husflid, Upaluk I/S samler dem for sikkerheds skyld.

Sælens rester dvs. indmad bruges af erhvervsfangerne som hundefoder.

Tredje led: Sælkind modtaget hos Great Greenland

På denne led har erhvervsfangerne indhandlet skind til indhandlingsmodtageren.

Erhvervsfangerne har her indhandlet skind til de 36 indhandlingssteder i den 2. led²⁹. Og det er hos modtageren hvor der vurderes om skindet skal modtages eller ej ud fra retningslinjer der er krævet af Great Greenland. Alle skind der er modtaget og vurderet til at kunne indhandles, bliver samlet i poser, derefter fryses og samles i kasser og sendes til Great Greenland via RAL eller med helikopter (Nuussuaq).

Når sælskind modtages hos Great Greenland fra indhandlingsstederne fra hele grønlandskysten, så vurderer indhandlingslederen hos Great Greenland om skindene skal modtages eller om de skal kasseres. Nogle gange når skindene ligger for længe i fryseren hos indhandlingsmodtagerne så begyndte de at blive for brune, selvom når erhvervsfangerne indhandlede skind var ok i starten, så derfor nogle gange bliver Great Greenland nødt til at kassere de skind som er blevet for meget brune. Men dem der bliver modtaget og godkendt produceres i tredje led i forsyningskæden.

I 2021 ligger tal af indhandlede skinds på 32.188³⁰, og ud fra de indhandlede skind er 2.139 stk. skind kasseret. Når vi kigger 5 år tilbage med hensyn til modtagne hos Great Greenland, ligger tallene således:

År	2017	2018	2019	2020	2021
Total	24.583	29.642	28.022	23.138	32.188

Så det varierer med hensyn til indhandlede tal. Og når vi kigger tilbage i 5 år, med hensyn til kasserede skind ligger tallene således:

År	2017	2018	2019	2020	2021
Total	1.495	453	2.415	2.913	2.139

²⁹ <https://knr.gl/da/tv/illeg/illeg-knr-28042022> (1:36)

³⁰ Se bilag 10, indhandlede og kasserede antal fra mail med Preben Møller Direktør for Great Greenland.

Med hensyn til antal af kasserede skinds var forhøjet siden 2019. Great Greenland vil gerne øge kvaliteten af skind der modtages hos indhandlingssteder, derfor vil Great Greenland gerne holde kursus for modtagerne og genopfriske deres process bearbejdning af sælskind. Sælskindet hos Kittat produceres her til nationaldragter dele.

Fjerde led: Slutforbruger

Efter at Great Greenland og Kittat har købt sælskind fra erhvervsfangere, producere de produkter og Great Greenlands produkter kan ses på deres hjemmeside og i Kittat laver de Grønlands nationaldragter. De erhvervsfangere vi har interviewet, bruger ikke så meget sælskind som selv forbrug, de indhandler skind for at få ekstra indkomst. Men i Qeqertaq, foreningens midlertidig formand så tørret sælskind i tørre-ramme ved husene, det samme gør Sullissivik medarbejder, Johanne Mølgård og det er uden tvivl at skindene skal bruges til nationaldragten.

Great Greenland producerer sælskind ud fra de godkendte skind der er indhandlede fra erhvervsfangere og godkendte skind er fra vurdering af indhandlingsleder fra Qaqortoq/Great Greenland. Derefter sælges de sælskind og sælskindsprodukter til slutforbrugerne efter de er blevet vasket, garvet og tørret.³¹

Abundance cycle

I forlængelse af forsyningskæden vil vi bruge abundance cycle hvor vi vil sætte *Inbound*, *Operations*, *Outbound*, *Marketing*, *Service* og *Unsold* fra denne model i de led der er i forsyningskæden da det er her vi vil kunne se hvor meget af sæl der bliver reelt brugt og hvor meget de smides ud med de 5 dele af sæl der er. Men vi vælger her ikke at komme ind i *Marketing* da sæl som selve emne er der ikke marketing på og det er en hel anden sag at skrive om marketing. Under *Service* vil vi skrive om hvordan der serviceres i forbindelse med sæl mellem interessenter.

Selve formål med sæl for den grønlandske befolkning er at den er til spisning, til beklædning eller til pynt. Når erhvervsfangere fanger sæl bliver sælen som regel delt i 5 dele derfor vil vi gerne se på sæl som helhed, men da sæl inddeles ofte i de 5 dele vil vi her dele den og fortælle om hvad der gøres i hver del af sæl.

³¹ <https://www.greatgreenland.com>

Inbound

Når fangerne fanger sæl som skrevet i første led i forsyningskæden, flæser de sæl og deler den. Med hensyn bæredygtighed vil en fangeren forbruge så meget som muligt af sæl for det er en del af kulturen at forbruge så meget som muligt og til de dele bliver fordeling således: Sælsskind vil en fanger ligge i pose efter afspækning i de steder der er indhandlingssted. De gør de for at kunne have brug af den og senere for penge af den.

I Qeqertaq er der nogle af fangernes koner der ligger sælsskind i tørre-ramme efter de har bearbejdet den og det kan ses billedet ved siden af her som er taget under empiriindsamling i Qeqertaq. Her kan man se at der opretholdes tradition med brug af sælsskind fordi borgeren vil bruge den til nationaldragt og det er et bæredygtigt forbrug af sælsskind.

Remmesæls kløer samles af Upaluk I/S og af en erhvervsfanger i Qaqortoq. De gør de her fordi de mener at de skal forbruges som med resten af sæl for at undgå spild. Under observation i Qeqertaq lagde en erhvervsfanger spæk i fryseren i sine forældres hjem.

I den samme observation blev sælkød lagt i køleskab hvor den senere ville koges. Her kan det ses at der også er bæredygtighed med hensyn til sælspæk og sælkød, fordi sælkødet og sælspækken er lagt til senere brug, idet de vil forbruge så vidt som muligt af sæl.

Med hensyn til indmad har vi ikke direkte observationer under empiriindsamling og ingen udsagn om hvordan de opbevares under interviews.

Operation

Efter flænsning af sæl i inbound/første led i forsyningskæden bliver sælsskindet indhandlet til indhandlings modtagere som vi har interviewet. Modtagerne i indhandlingssteder vurderer skindene ud fra de retningslinjer der kræves fra Great Greenland, og ud fra interviews med de modtagere vi har interviewet, fik vi at vide at størstedelen af de skind der indhandles, bliver modtaget af Great Greenland. Sælsskind der bliver indhandlet til Great Greenlands indhandlingssteder bliver fragtet til Great Greenland. I Great Greenland bliver de indhandlede sælsskind videre bearbejdet til sælsskindsprodukter hvor de garves og farves. I Great Greenland

Private foto: Arnarulunguaq Hansen

bliver skind tøet op, vurderet og deles hvor nogle kasseres. De der er godkendte, bliver vasket, nogle farvet, tørret og derefter produceres eller lade dem blive som de er og der produceres beklædningsgenstande samt accessoires af sælskind.

I Kittat, som ligger i Nuuk, bliver skindet bearbejdet til brug i nationaldragter og Kittat er det eneste sted hvor skindet kan købes som er fra alle arter fra fangere undtagen skind fra fredede arter, til dele af nationaldragter og processerne i at skabe sælskind til brug i nationaldragters dele er tidskrævende og kræver stor brug af muskler og finger da skind er naturligt materiale som skal bruge meget tid på at skabe god kvalitet til nationaldragter. Efter skindet er tørt bliver det brugt til forskellige dele af nationaldragter, nogle er afhåret og frost bleget og nogle er med hår. dem uden hår kan enten være hvide, røde, brune (naturlige) og sorte. De hvide kan også farves i forskellige farver og sælges enkeltvis som Qalipagamerngit (farvede skindstykker) som skal bruges til avittat (skindstrimler). I Qeqertaq er der kun få der bearbejder sælskindet til brug i nationaldragter og det er kun hvis skindet er i så god kvalitet der bliver bearbejdet.

Under undersøgelsen har vi ikke observeret om kløer bliver lavet til endelige produkter og under interview blev det kun nævnt af en erhvervsfanger at remmesælens kløer blev solgt til husflid eller samles til senere brug som knapper.

Privat Virksomhed lader erhvervsfanger indhandle sælspæk hos dem og disse sælspæk sorteres efter arter da det er et krav fra deres samarbejdspartner der er i Norge, som så omdanner olien til Omega-3 kapsler.

Sælspækken produceres af en erhvervsfanger fra Qaqortoq til tran.

En erhvervsfanger i Sydgrønland tørrer nogle gange sælkød.

Under denne del "produceres" sælen og gøres klar til *Outbound*. Det er her i *Operation* at man ser mest udnyttelse af sæl til senere forbrug.

Outbound

I Qeqertaq bruges sælskindet som hundefoder om vinteren.

Hos erhvervsfanger bliver sælskind oftest solgt til indhandlingssteder i de steder der er indhandlingssted som der er med Aasiaat, Niaqornaarsuk, Nuuk, Nuussuaq Qaqortoq og Sisimiut. Og det er kun de to arter som er grønlandssæl, buksesæl og Netside der blive indhandlet da det er dem der må indhandles. Ud fra de interviews vi har taget er det kun fra Qeqertaq erhvervsfangeren bruger sælskindet som hundefoder sammen med andre dele af sæl eller med fisk.

I Nuuk sælger erhvervsfångere og deltidsfångere sælskind til Systuen Kittat (alle arter undtagen fredede). I Kittat kan borgerne købe farvede skindstykker og skindstrimler, røde skindkanter til skindbroderi til skindbukser fra sæl og hele dele til nationaldragter sælges også hos Kittat. Great Greenland sælger færdigproducerede garvede sælskind til forskellige butikker samt i deres hjemmeside.

En erhvervsfånger i Qeqertaq som vi har interviewet lader kløerne sidde på lufferne og bruger det som hundemad og en erhvervsfånger i Qaqortoq sælger kløerne til husflidshåndværkerne.

I Sisimiut samler modtageren af indhandlingsstedet spæk fra sælskind til hundefoder om vinteren. I Kittat har personale lov til at tage den hårde spæk fra sælskind til eget brug. I Nuuk bliver en del af spækken der kommer fra sæl sat til salg i Kalaalliaq. Erhvervsfångere i Qaqortoq sælger sælspek som tran til Brugseni.

I Nuussuaq og i Qeqertaq bliver kødet spist af familien eller venner og nogle gange i Qeqertaq bliver kød solgt til andre hvis det efterspørges. Kød bruges også som hundefoder i disse steder. Nogle gange lægger fritidsfångeren opslag på opslagstavler i Qeqertaq for at sælge sælkød.

I Aasiaat sælger erhvervsfångere nogle gange en hel sæl som hundefoder, de sælger også sælkød i brættet samt til institutioner som der er under offentlig administration.

I Sisimiut er der en erhvervsfånger der sælger kødet via Facebook til hjemmemad, og når han har fået mange, sælger han sælkød sammen med indmad til hundefoder. og han har selv sælkød til eget forbrug.

I Nuuk sagde indhandlings modtager som også er erhvervsfånger at kødet bliver solgt i Kalaalliaq, men den anden erhvervsfånger som ikke sælger sæl tager selv kødet hjem til selv eget forbrug og giver resten af kødet videre til familie og venner.

I Qaqortoq sælger erhvervsfångeren kødet i brættet og den anden erhvervsfånger der blev interviewet sælger tørret klapmyds kød.

Her kan man se to dele af sæl der er af de mest brugte dele af sæl som er sælskind og sælkød, dernæst kommer spæk og kløer men ikke indmad, og dermed er der mest forbrug af sæl her.

Service

Med hensyn til service i forbindelse med sæl bliver erhverv fångerne serviceret fra KNAPK, Great Greenland og modtagerne i indhandlingsstederne. KNAPK er som sagt en forening for erhvervsfångere og erhvervsfiskere hvor de forskellige foreninger i byer og bygder er medlemmer af KNAPK. KNAPK servicere erhvervsfångere med at lytte til foreningerne og

forhandle kvoter og priser på vegne af erhvervsfangernes foreninger. Great Greenland servicer erhvervsfangere ved at give dem de beløb for de sælskind de har indhandlet som indhandlingsmodtagerne har serviceret dem ved at lade dem indhandle med de retningslinjer der er fra Great Greenland. Indhandlingsmodtagerne af sælskind i indhandlingssteder servicerer af Great Greenland ved at de forsynes med evt. frysere og andre forskellige goder som betaling for el, husleje og evt. maskiner som vaskemaskiner og afspændings maskiner. Men den største service fra Great Greenland til indhandlings modtagerne er at de får tilsendt posere, kasser og vaskemidler da de ikke må mangle det. Og fragtomkostningerne af de ferske frosne sælskind tages også af Great Greenland hvor indhandlings modtagerne kommer bare med kasserne til fragtraterne i de steder de er i og de sendes uden omkostninger for indhandlingsmodtagerne, og de modtagere får penge for de sælskind de har modtaget ud fra de godkendte antal sælskind de har modtaget. I Kittat lejer borgerne færdigsyede nationaldragter og der er service på vedligeholdelse af dem, samt man kan som kunde hos Kittat have dele af nationaldragten der har sælskind på få repareret hvis de skal tilpasses i størrelse eller der er skader på dem og borgerne kan få vejledning af hvordan sælskind skal bearbejdes eller hvordan dele skal sys og det er en del af deres pligt at videreføre viden om bearbejdning af sælskind og syning.

Unsold

I Qeqertaq, som er det sted hvor der prøves at genåbne indhandlingssted, bliver sælskindet enten smidt ud i havet ved strande eller på hav.

Hos Kittat bliver kun små rester af færdigbearbejdet sælskind der bliver kasseret og det er meget lidt.

Great Greenland kasserer sælskind der er blevet for gule eller fælder eller har for mange eller for store huller samt hvis sælskindet er afspækket for meget.

I resten af interviewene fik vi oftest at vide at fangerne bare smider kløer ud da der er ikke brug for dem.

Modtageren i Sisimiut smider spæk fra sælskind ud om sommeren. Indhandlingsmodtagerne i Aasiaat smider sælspek ud der er fra sælskind i et bestemt affald, og det samme gør de i Nuuk og Sisimiut ud fra de interview med modtagerne i indhandlingsstedet. Det samme gør de i Kittat generelt. Men selve spæk fra sæl er det ikke så tydeligt hvad respondenter gør af den i andre interviews.

I brættet i Qaqortoq smider erhvervsfangeren kød ud som ikke er solgt og har ligget for længe dernede, i Sydgrønland lægger den anden erhvervsfanger nogle gange kødet isskossier til fodring af vilde dyr. Det er sjældent at kødet smides ud uden grund.

Der blev ikke sagt af de fleste erhvervsfangerne hvad de specifikt gør med dele af indmad, men ud fra udsagn om at de smider rester ud antages det at det er indmad der er tale om.

Sæl som helhed

Samlet set kan vi se ud fra de empiriske data at sæl som helhed bliver ikke brugt fuld ud. Det der bruges mest fuldt ud end de andre dele af sæl er sælkød og sælskind. I Qeqertaq hvor der ikke er indhandlingssted smider fangerne oftest sælskind ud og kun nogle få tørrer sælskind til eget brug. Det er også i Qeqertaq at de unge smider hel sæl ud nogle gange fordi der er ikke plads til de mange sæler de fanger som blev sagt af borgerne i mødet med dem. I resten af de steder som der er foretaget interview indhandles sælskindet til indhandlingssteder og der er kun 1 respondent der smider sælskind ud i Nuuk. Det er kun hos Great Greenland at vi kan se direkte hvor mange antal sælskind der kasseres og de tal ligger under forsyningskæde afsnittet. I alle de interviews som vi har foretaget, sagde alle erhvervsfangerne at de enten spiser sælkød selv, bruger det som hundefoder eller sælger i brættet og en af dem sælger det som tørret sælkød. De eneste steder der smides kød, er i Qaqortoq hvor den ene erhvervsfanger respondent smider kødet ud i isskossier eller hav og den anden erhvervsfanger respondent smider sælkød ud efter det ikke er solgt i brættet. Og det er der ikke bruges fuldt ud er deres indmad, ud fra erhvervsfangerne smider de alle deres indmad ud undtagen i Nuussuaq hvor han bruger dem som hundefoder. Kløerne fra små sæler smider erhvervsfangerne ud, det er kun i Niaqornaarsuk hvor Upaluk I/S samler remmesælens kløer og gemmer dem til når der er brug for dem som knapper og i Qaqortoq hvor erhvervsfangeren samler på remmesælens kløer og sælger til husflids håndværker. Luffer med kløer blander man i Qeqertaq til hundefoder ud fra en respondent.

Det økonomiske aspekt

Sælskindets pris er fastlagt ud fra erfaring, finansiering og forhandling mellem KNAPK, Selvstyret og Great Greenland. Antallet af de sælskind der må indhandles, er det samme hvert år, undtagen for året 2021 hvor Great Greenland, KNAPK og selvstyret havde forhøjet antallet med 3.000.

Grønlandssæl og buksesæl koster pr. sælskind 408 kr. før skat. Netside op til 70 cm 306 kr. før skat og netside større end 70 cm 281 kr. før skat. Skatten er forskelligt fra erhvervsfanger

til erhvervsfanger, da det kommer an på om de har lavet forskudsskema. Den mindste skattefradrag er 14 % og den største er 23 %.

Sælkød priserne er varieret fra mellem 45 til 55 kr. pr. kg. på hele Grønlands kysten.

I Avannaata Kommunua grønlandssæl og buksesæl koster 50 kr pr. kg. og netside: 55 kr. pr. kg.

I Qeqertalik kommune, kommunen varetager ikke længere prisfastsættelse³² så det er frit marked. Men før prislisterne bruges i 2016 grønlandssæl og buksesæl kostede 45 kr. pr. kg, og netside 55 kr. pr. kg.

Kommune Kujalleq varetager daglig drift af brættet³³ der hører under kommunen:

Parteret sælkød 50 kr., og tran 100 kr. pr. kg. og tørret sælskind uden ben 250 kr. pr. kg. - med ben 120 kr. pr. kg.

Kommuneqarfik Sermersooq, vi kan ikke finde priser. Og vi antager det koster nogenlunde det samme som andre kommune.

Qeqqata Kommunua, vi kan ikke finde priser. Vi har ellers ringe til tekniske afdeling i

Qeqqata Kommunua for at får de prisliste som teknisk afdeling afgøre at hvad de

(råvare/produkter) skal koste, men vi har ikke fået responser.

Med hensyn til erhvervsfangernes brug af brændstof, patroner, sælgarn, madpakke, bådudstyr og sikkerhed, bruger de mellem 300-1100 kr. pr. sælfangst og de omkostninger bruger erhvervsfangerne mest på brændstof, patroner og madpakke da de resterende er allerede i deres besiddelse.

Når vi beregner erhvervsfangernes indkomst i hele år 2021³⁴ af indhandlede sælskind pr. erhvervsfanger, var indkomst af grønlandssæl og buksesæl på 3.743,92 kr., og indkomsten af netside over 70 cm var på 108,45 kr., og til sidst indkomsten af netside under 70 cm var på 830,33 kr. Man skal være opmærksom på de tal var kun fra indhandlede sælskind ikke fra alle indtægter som erhvervsfanger lever af som med indkomst af sælkød og andre indtægtskilder, og antallet af erhvervsfanger er fra 2020 da der ikke er tilgængelige data om antal af erhvervsfanger i 2021.

I forhold til indhandlings modtagernes belønninger, grønlandssæl og buksesæl og netside over 70 cm koster 85 kr. pr. sælskind for indhandlings modtager og netside under 70 cm koster 65 kr. pr. sælskind for indhandlings modtager. Når vi beregner modtagerens

³² https://www.geqertalik.gl/nyheder/2021/03/kalaalimernit_sanalukkat_akii?sc_lang=da

³³ https://www.kujalleq.gl/nyheder/2022/01/kalaalimineerniarfik?sc_lang=da

³⁴ Se ekstra material excel fil, *Omkostninger vedrørende erhvervs fangst af sæl*, første ark: Beregninger

belønninger i år 2021, var det varieret med hensyn til de indkomster for hver af de modtagere vi har interviewet, se Excel fil beregninger.

Det miljømæssige aspekt

I Qeqertaq og omegn vil borgerne gerne have genåbnet indhandlingssted for sælskind fordi der sker meget spild på sælskind. Spildet gør at der bliver forurening med fedt og olie der er fra sælskind og meget synligt om sommeren som ikke er pænt syn.

I Aasiaat hos AAPP-forening smider de spæk ud forsvarlig vis i spækaffald og de kontakter kommunen med hensyn til at få dem tømt.

I Kangaatsiaq's bygd Niaqornaarsuk arbejder privat virksomheden Upaluk I/S for at fangere ikke skal smide deres rester ud af deres fangster på bygden. Da ejerne af denne private virksomhed kom tilbage til bygden, har de arbejdet for at fangerne skal bruge affaldsbøtter for det er virksomhedens formål at erhvervsfangerne ikke skal smide sælspækket ud i naturen fordi ejerne i Upaluk I/S og erhvervsfangerne tager fra naturen og Upaluk I/S vil give tilbage til naturen og holden den ren da den lader os live. Upaluk I/S opfordre fangere til ikke at spille alle vegne og det er derfor ejerne af Upaluk I/S blev indhaling modtagere af sælskind og køber sælspæk.

I Qaqortoq smider en erhvervsfanger rester af sæl i havet eller iskos så den kan blive spist af naturens dyr og ikke går til spille.

Det sociale aspekt

Erhvervsfangeren og en af indhandlings modtagere af AAPP i Aasiaat har fortalt at hans børnebørn leger som om de er på fangst fordi de tager med til fangst. Det her er et eksempel på at børn der leger som om de er på fangst fører til at de bliver fanger i deres fremtid. Det er en af traditioner i Grønland at mænd bliver til fangere og forsyner familien.

Det er en del af den grønlandske tradition at grønlændere fejrer når der er en der for første gang har fanget sæl, og denne tradition med at fejre når der sker noget stort, som at fange fangstdyr for første gang i en persons liv, har vi arvet fra vores forfædre. Dreng bliver til fangere når de har fangst for første gang i vores kultur, og moder/fader tilbyder sælens kogte kød og leveren serveres råt til nærmeste familie og venner og resten af sæl dele gemmes og grønlændere fejrer videre hos familien kaste gaver ud som kan være mønter, slik eller andet småting.

I Qeqertaq fortalte Sullissivik medarbejdere at det er vigtigt for hende at kunne lave nationaldragt til hendes døtre og barnebarn, og hun kan ikke undvære sæl i længere tid da hun er vokset op med at spise sæl. Det her er et eksempel på at kvinder i vores kultur bliver til syersker og der laver mad. Og en tidligere erhvervsfanger fortalte også at han voksede op med at spise sæl, og er vokset op med, og han skal forbruge fangst dyr fuldt ud som muligt.

Diskussion

Efter analyse vil vi nu gå videre til diskussionsdelen. Som vi skrev i teoriafsnittet om *Abundance Cycle* vil vi også gerne komme med evt. nye retninger ved at samle styrkerne ud fra de viden vi har indsamlet under undersøgelsen.

Først vil vi gerne kritisere naturinstituttets måde at tælle sæler på. Alle tal estimerer og det er kun grønlandssæler og remmesæler der tælles med jævne mellemrum³⁵. De kommer til deres ynglepladser og tæller unge og gravide sæler derfra estimerer de hvor mange sæler der kan være i fremtiden. Vi kan godt forstå at det kan være tidskrævende og besværligt at prøve at tælle sæler, men de kan måske være mere realistisk hvis de i samarbejde med erhvervsfangerne med at lave mere dybt undersøgelse og lave survey og måske fokusgruppeundersøgelser hvor fangerne er respondenter i nærheden af ynglepladser som der er med i Torsukattak nærheden af Qeqertaq bygd. Og der kan med fordel lave tællinger på flere arter end kun de to nævnte arter, for så kan de bedre følge med i om nogle arter er på randen af udryddelse eller ej.

Under interview med KNAPK og Great Greenland fik vi en fornemmelse af at KNAPK's forhandlingskraft ikke er særlig stor da de er kun med i forhandlinger om sælskindpriser og antal af sælskind. Vi havde troet at KNAPK er en meget vigtig del af forhandlinger om sælskind på vegne af erhvervsfangerne. Men under interview med KNAPK og Great Greenland fik vi at vide at det er krav fra Great Greenlands side om hvilke arter skal indhandles og det er hos Great Greenland at magten ligger mest hos. Erhvervsfangerne som vi har interviewet, vil eller kunne indhandle andre sælarters skind også og her kan KNAPK eller komme ind og kræve det til Selvstyret og Great Greenland på vegne af erhvervsfangerne. Ud fra de data vi har indsamlet, kan vi se at de finansierede beløb der kommer til Great Greenland fra Selvstyret som ligger på 26,3 millioner ikke bliver brugt fuld ud, og Preben

³⁵ Se bilag 3, mail fra Aqqalu og hjemmeside <https://natur.gl/arter/groenlandssael/>

Møller har selv sagt at de finansierede beløb ikke bruges fuldt ud under interview³⁶. Men der er tal som ikke stemmer overens med den godkendte finanslov³⁷ og det beløb der er på der er sagt af Preben Møller fordi han har sagt at der bruges 9,3-9,6 millioner til hele Great Greenland hvor en del af de penge går til modtagerne og 15,6 millioner til erhvervsfangere som total udgør 24,9-25,2 millioner. Vi fik også at vide at Great Greenland arbejder på at have flere indhandlingssteder og det mener vi er godt da det vil give flere erhvervsfangere mulighed for at indhandle og sælskindet kan bruges mere bæredygtigt.

Alle de erhvervsfangere samt modtagerne i indhandlingssteder som vi har interviewet, siger at de får for lidt i betaling for sælskind, der indhandles. Vi har selv beregnet hvor meget erhvervsfangere får gennemsnitlig pr. person som kan ses under afsnittet om Det økonomisk aspekt og vi kan se at der ikke bliver brugt fuldt ud på finansieringen. Det er tankevækkende og vi kan forstå synspunkt fra erhvervsfangernes side og vi er enige med erhvervsfangerne og indhandlingsmodtagerne med hensyn til priser. Vi kan godt forstå nu hvorfor antallet af erhvervsfangere har været faldende, og det kan være delvis fordi priserne for sælskind er ikke attraktive³⁸. Antallet af erhvervsfangere kan også være faldende, fordi erhvervsfangere mener ikke at de bliver repræsenteret godt nok af KNAPK. Great Greenland kan eventuelt forhøje prissatser med 400 kr. til erhvervsfangere uden at de har stort negativ påvirkning på finansiering. De kan også forhøje beløb der gives til indhandlings modtagere med 50 kr., efter vores mening, så udnyttes mest af den finansiering der er fra Selvstyret til Great Greenland³⁹. Vi har ikke fuldt overblik over omkostninger fra erhvervsfangere og modtagere, men Great Greenland kan tænke sig at de kan være høje, da omkostninger pr. sælfangst ligger mellem 300-1.100 kr. og der el, vand og varme omkostninger hos modtagere og selvfølgelig også hos erhvervsfangere. Og vi har forstået at de indhandlingsmodtagere der er på nuværende tidspunkt, har kun belønning efter hvor meget de har modtaget og sendt til Great Greenland og hvor belønningen er højere for dem der arbejder hurtigere, ud fra direktøren fra Great Greenland udsagn. Så det kan være unfair til dem der arbejder hårdere for at lave belønning som andre der arbejder mindre.

Hos Kittat er sælskind prisen det samme uanset hvilken art og hvilken størrelse og det ligger på 400 kr. Kravet for at den kan købes af Kittat er at det skal være af god kvalitet og gerne

³⁶ Se bilag 34, referat af Great Greenland, side 4.

³⁷ Se finanslov 2022 side 501 og bilag 6

³⁸ Se ekstramateriale excel fil, *Omkostninger vedrørende erhvervsfangst af sæl*, første ark: Beregninger

³⁹ Se ekstramateriale excel fil, *Omkostninger vedrørende erhvervsfangst af sæl*, anden ark: Dream

frisk som muligt. Den pris liggere højere i forhold til netside sælskinds pris og lavere end Grønlandssæl og Buksesælspris hos Great Greenland, og de køber kun skind når der er brug for sælskind hos Kittat. Prisen kan være fordelagtig for sælskind der er fra mindre sæler men ikke så fordelagtig med hensyn til større sæler.

Med hensyn til antallet af de kasserede sælskind hos Great Greenland blev forhøjet 5 gange i år 2019 end der er i år 2018. Indhandlede sælskind tal i år 2018 var 29.642 stk. og kasserede skind på dette år var 453 stk. På den næste år 2019 indhandlede skind tal var 28.022 stk, mindre end 2018 og kasserede sælskind på denne år 2019 var 2.415 stk. Hvad kan være grundene for denne forhøjelse af kasserede sælskind? På Great Greenlands årsregnskab 2019⁴⁰ står der at der har været problemer med rensemaskiner som opstår problem for produktion og indhandling, de rensemaskiner bliver nødt til at udskiftes som medfører forsinkelse i produktionen i længere periode. MEN i år 2020 var indhandlede sælskind på 23.138 stk. og kasserede på dette år var 2.913 stk. og tallet var på sit højeste, selvom rensemaskine udskiftes i år 2019 og indhandlede sælskind i år 2020 var mindre end 2018 og 2019, kasserede sælskind var meget højt, hvad kan være grunde for denne? De grunde kan være:

- Indhandlings modtagerne vil gerne have mere i belønninger.
- Prisen er for lav for erhvervsfagere
- Der er kun få der ved hvordan bearbejdes sælskind.
- Erhvervsfagere og indhandlings modtagerne tænker ikke over at det ikke er bæredygtigt når de indhandler og de kender ikke direkte til de sælskind der kasseres fordi Great Greenland ikke rapportere tilbage til erhvervsfagere og indhandlingsmodtagerne.

Derfor kan det være at indhandlingsmodtagerne modtager sælskind uanset om sælskindene er i god stand eller ej, så når Great Greenland modtager de sælskind fra indhandlings modtagere vurderes de af indhandlingslederen derefter kasserer de mere end før. Det er også nok derfor Great Greenland vil gerne holde kursus for indhandlingsmodtagerne for at genopfriske deres arbejdsproces og for at formindske kasserede tal samt for høje kvalitet af de sælskind de producerer.

Under interview med den første indhandlings modtager fra Nuussuaq blev vi overrasket over de vilkår der er i Nuussuaq bygden. Indhandlings modtageren gør meget selv af at hente vand

⁴⁰ [Årsregnskab](#) 2019, side 9.

og der er ikke løbende vand i bygderne som der er i byerne. Great Greenland kender selv til denne problemstilling og vi blev overrasket over at man fra Great Greenlands side ikke gøre mere at for at aflaste og vi mener at Great Greenland udnytter indhandlings modtagerens tålmodighed. Great Greenland kan være bedre til at tilbyde indhandlingsmodtagerne i bygderne til transportering af vand der hvor det ikke er muligt at have løbende vand.

Alle de erhvervsfanger som vi har interviewet ønsker at alle sælarter skal begynde at indhandles og produceres, fordi alle de erhvervsfanger ønsker at Great Greenland skal gå godt med producere de nye produkter, men Great Greenland er lukket for nye ideer fra fangernes side mht. alle sælarter, og den antagelse af at de to arter (grønlandssæl og netside) er efterspurgt kommer fra før 2000-tallet, de burde lave en ny kundetilfredshedsundersøgelse og hvilken arter der er mere efterspurgt fra Great Greenland.

Selvom kløer fra remmesæl samles i Qaqortoq og sælges til husflids håndværker og i Niaqornaarsuk der samler på kløer til senere brug som knapper, og største del af de vi interviewede sagde at de smider kløer ud. Vi mener at det ikke er godt, for husflids håndværker kan sagtens lave kløer om til smykker eller amuletter og de kan sagtens sælges i souvenirbutikker. Vi kan jo til hverdage altid se ældre eller midaldrende samt nogle unge går med smykker der er lavet med husflid. Vi skrev i Analysen under afsnittet *Bygd uden indhandlingssted* at vi vil interviewe med en tidligere erhvervsfanger som nu er fritidsfanger i diskussion. Sakarias er en ældre mand som betragtes som en af de ægte erhvervsfanger af borgerne i bygden og hans navn blev skrevet efter mødet med borgerne til potentielle respondenter af de op mødte borgere til mødet. Under interview da han blev spurgt om hvad han gør med kløer, sagde han at han ikke gøre noget ved dem og mener selv at der skal ellers gøres noget ved den slag og sammen med andre husflidsmaterialer kom han med eksempel at han ellers kan samle på dem til fordel for erhvervsfanger og sælge dem til 50 kr. pr. kilo. Vi er meget enig med ham om at der burde være noget der gøres noget ved kløer og andre husflidsmaterialer. Der kan måske oprettes steder i lokale samfund hvor de lader erhvervsfanger sælge kløer og lader de ledige have mulighed for at lave husflid da der smides meget ud af de kløer der kommer fra fangede sæler.

Med hensyn til brug af spæk, vi kan godt sige at den måde indhandlings modtager bruger sælspæk i Sisimiut, Niaqornaarsuk og erhvervsfanger i Qaqortoq er rigtige god, i stedet for at smide den ud bruger, de bruger sælspæk som hundefoder i Sisimiut, sælspæk indhandles i Niaqornaarsuk og i Qaqortoq sælges sælspæk som tran i brugseni Qaqortoq fra

erhvervsfanger. Vi går ud fra at også andre erhvervsfanger i Grønlands kysten bruger sælspek som hundefoder eller selv brug, men vedkommende kan også tage inspiration af de to erhvervsfanger og private virksomhed som ligger i Niaqornaarsuk. Især i Aasiaat kan de drage fordel med at have den inspiration da de smider meget spek ud.

Alle erhvervsfangere vi interviewede, siger at de enten selv spiser sælkød sælger det eller bruger det til hundemad. I Sydgrønland tørres det og sælges videre til Brugseni og den anden erhvervsfanger lader det ligge i hav eller isskasser som dyremad i naturen. Og med priserne har vi fundet ud af at der er lidt forskelle i pris fra kommune til kommune hvor nogle kommuner har fastsatte priser og andre lader brætter bestemme. Det er sjældent at det smides ud, og når det smides ud er det fordi den ikke bliver købt i brættet og sælkødet er en af de mest brugte af sæl undtagen i Qeqertaq hvor unge fanger for mange sæler.

Alle dem vi Interviewede i Qeqertaq vil gerne have at der genåbnes indhandlingssted for sælskind og der er en der tager initiativ til gøre det, men der er en konflikt med at leje lokalet der er i medborgerhus som før var brugt som indhandlingssted. Personen der gerne vil være modtager og Great Greenland har ansøgt om at leje lokalet og det er ikke lykkedes at leje lokalet. Hvis Sullissivik i Qeqertaq og Great Greenland snakker sammen direkte og eventuelt Great Greenland tager til bygden kan de måske blive realitet at genåbne indhandlingssted. For hvis stedet åbnes igen, vil det gavne både erhvervsfangere, miljøet omkring Qeqertaq og Great Greenland. Under borgermødet fortalte endda de op mødte at de andre erhvervsfangere fra de omkringliggende bygder og fra Ilulissat kom med sælskind til Qeqertaq da det var åbent. Og der er stor sandsynlighed for at det kan ske igen. Men ulempen ved det kan muligvis være at de vil begynde at smide sælkød ud fordi de bare vil gerne tjene penge på sælskind. Så ved siden af at de åbner indhandlingssted kan de måske også oprette sælkød lager til hundemad, hvis de ikke vil spille noget. Men hvis det ikke åbnes, vil der fortsat være spild af sæl og sælskind, da de nu smider meget ud især med sælskind.

Vi ved at mange grønlændere samler sælspek og derefter fryses til senere brug. For mange grønlændere spiser frosset spek samtidig at spise andre grønlandske provianter. Det er også sælens indmad der spises af mange grønlændere, indmad der kan spises, er tarm, lever og nyre. Ud fra vores erfaringer skal sælspek fryses i en frysepose derefter kan sælspek spises med tørret fisk, tørret kød eller med andre grønlandske mad. Og den smager bedst når den er frossen. Med hensyn til sælens indmad koges tarmen med sælkødets fond, derefter kan den spises mens den varmt eller den kan fryses i små stykker med sælspek, derefter kan den spises

mens den er frossen. Leveren kan spises rå eller frost men nyren skal koges først når den skal spises.

Konklusion

Borgerne vil selv tage det op og prøve at få svar fra kommune.

Nu vil vi gerne besvare vores problemformuleringen, ud fra den forståelse af viden vi har fortolket i helhedsforståelse, som lyder således:

I hvor høj grad udnyttes sælen bæredygtigt og hvordan er vilkårene for interessenter for sæl?

De led der er under sælens rejse er først og fremmest erhvervsfangere og der er indhandlings modtagere og der er Upaluk I/S, KNAPK som mellemlid, Great Greenland og Selvstyret. Vilkaere for erhvervsfangere er ringe i forhold til priser og alle de erhvervsfangere vi har interviewet mener, at det ikke kan betale sig at kun leve af sæl, derfor er mange af dem nødt til at have fiskeri som erhverv ved siden af. Og her mener vi, at man burde have forhøjning af priserne så det vil forbedre vilkaere for erhvervsfangere med hensyn til indkomst, så de har lidt mere til at betale for forbrug med hensyn til fangst. Og vi vil gerne foreslå at de fra Great Greenlands side have kurser til erhvervsfangere for hvordan sælskind kan afspækkes pænest, da det vil gavne mange erhvervsfangere med at levere bedre kvalitet fordi under interview med erhvervsfangere fik vi at vide at der er mange der ikke ved hvordan afspække. Ud fra de erhvervsfanger respondenter vi har interviewet, er der ikke så meget bæredygtighed med hensyn til udnyttelsen af sæl som helhed selv der bruges meget af sæl som med skind, kød og spæk, selv om der er i nogle steder hvor man maximalt udnytter sæl. Grunden til det ikke er bæredygtigt, er fordi 3 ud af 7 erhvervsfangere smider dele af sæl ud. Selvom det ikke er fuldt ud bæredygtigt, vil den grønlandske befolkning altid spise og leve af sæl da det er med i vores kultur og derfor vil der altid være fangst på sæl. Erhvervsfangere støttes af Selvstyret ved at finansieres for sælskind, som erhvervsfangere skal have i belønning. Selvstyret gør det for at opretholde kulturen om erhvervsfangst som så og erhvervsfangere gør det fordi det er en del af grønlandsk kultur. Dette betyder at der er bæredygtighedsprincip med i det sociale aspekt.

En af de indhandlings modtager vi interviewede kender ikke fuldt ud til hendes kontrakts indhold og resten af de modtagere vi interviewede, kender godt til indholdet af kontrakten. Selv om Great Greenland gør noget for at aflaste med hensyn til omkostninger som er i følge

med indhold i deres kontrakt, kan det ikke betale sig af at være indhandlings modtager af sælskind, da alle modtager på nær den i Aasiaat har det som ved siden af da den i Aasiaat styres af en forening for erhvervsfangere og erhvervsfiskere AAPP. Og priserne for bearbejdning af sælskind samt rensning og pakning og afsendelse som modtagerne for belønning for er for lav. Og de indhandlingsmodtagere får ikke belønning et par dage efter som med erhvervsfangere da de modtager først deres belønning omkring 2-4 uger efter de har sendt kasser med sælskind, og det er ikke altid at de får fuld beløb for de sælskind der har sendt, da mange kan kasseres hos Great Greenland på grund af at der kan være gule pletter og fælde hår. Priserne er ikke passende med den arbejdsindsats der er for modtagerne da det er fysisk krævende arbejdsmiljø. Dette fører til at der er noget der skal gøres med priser som indhandlings modtagerne får, for de sælskind de modtager fra erhvervsfangere og sender videre til Great Greenland. Hvis belønningen til indhandlingsmodtagere, konkludere vi at det vil bedre betale sig og Great Greenland planlægger at der skal være kursus til indhandlingssteder for at forhøje kvalitet. Dette vil medføre at modtagerne føler sig anerkendte i forhold til deres arbejde som er fysisk krævende. Indhandlingsmodtagerne er en af dem der er med til at opretholde en del af den grønlandske kultur, som er bæredygtigt med hensyn til det sociale aspekt fordi de er dem der grundigt bearbejder sælskind før de sendes til Great Greenland som så senere bearbejder dem videre til beklædning med videre.

Vilkår hos Upaluk I/S med hensyn til indhandling er det samme som med indhandlings modtagere undtagen med spæk der kommer fra sælskind. Da de opfordrer erhvervsfangere til at sælge spæk deraf til dem så udnyttelsen kan være på sit maximale. Men med hensyn til sælspæk gør de selv noget for at forbedre deres vilkår hvor de vil skaffe en bedre pressemaskine til presning af olie fra spæk. Ved siden af det, samler de på remmesæls kløer og opbevare dem til senere brug som knapper. Det miljømæssige aspekt er høj hos Upaluk I/S, fordi de gør meget ud af at der ikke skal spilde på noget med hensyn til sæl affald i miljøet. Det går hånd i hånd med det sociale aspekt fordi de opfordrer meget af medborgerne til at bruge affald og ikke bare smider på jorden.

KNAPK fungerer som en repræsentant af erhvervsfangere og er et mellemlid i forsyningskæde. KNA PK er med til at opretholde den kulturelle del af Grønland fordi de støtter erhvervsfangere og forhandle på vegne af dem sammen med Great Greenland og Selvstyret. Når kvoterne for sælskind er ved at slippe op er KNA PK med til at forhandle igen og det er med til at bæredygtigheden udnyttes bedst muligt med hensyn til den økonomiske del af erhvervet. Vi har selv beregnet hvor meget der ikke udnyttes i det økonomiske aspekt

for erhvervsfangere, og vi mener her at KNAPK skal komme og sige, at der skal være bedre belønning til erhvervsfangere for de sælskind de indhandler. Og på baggrund af det miljømæssige aspekt, mener vi at KNAPK skal komme med opfordring og krav til erhvervsfangere, at de ikke skal smide sælkød og sælskind for den sags skyld i Qeqertaq. De kan hjælpe foreningen QAPP i Qeqertaq med at genåbne indhandlingsstedet, hvis de så gerne vil beholde foreningen som medlem.

Great Greenland er en stor del af erhvervsfangernes og indhandlings modtagernes hverdag, fordi deres eksistensgrundlag er erhvervsfangernes indhandling af sælskind igennem indhandlings modtagere. Sælskind af de to arter er deres primære råmaterialer til produktion. De belønner erhvervsfangere og modtagere når de køber sælskind. Her kan man se at Great Greenland ikke udnytter godt nok med hensyn til det økonomiske aspekt. De kender til naturinstituttets estimater af sælbestand fordi de har kontakt med naturinstituttet. Great Greenland kender til om der trusler for sæl, om de er på grænsen til udryddelse.

Med hensyn til det sociale aspekt er de med til at forevige erhvervsfangst som er en del af den grønlandske kultur og Great Greenland kan endda at bearbejde førstegangsfangstens skind fra sæl eller rendyr og isbjørne mod betaling, så familien af den der fangede for første gang, kan forevige skindet som minde. Great Greenland er med til at bestemme antallet af kvoter for hvor mange antal sælskind der skal indhandles, og har stor indflydelse på hvilken arter der skal kunne indhandles, da det er herfra man har bestemt det er kun de to sælarters skind der skal indhandles. Med hensyn til miljø bruger de så vidt som muligt ikke miljøbelastende bearbejdning materialer. De sælskind der normalt kasseres, vil Great Greenland gøre noget ved. De vil lave de kasserede sælskind om til frost bleget skind uden hår eller læder og vil holde kurser for modtagere. Så de har i sinde at udnytte bedst muligt sælskind. Det vil også være godt som vi skrev med erhvervsfangere, hvis de også holder kurser til erhvervsfanger med afspækning af sælskind. Kort sagt så har Great Greenland i orden i de tre aspekter som er økonomisk, miljømæssige og sociale.

Selvstyret er den der fastlægger bestemmelser om hvor mange tilskud der skal bevilliges til finansiering af sælskinds indhandling. Finansiering ligger fastlagt i finanslov og er på 26,3 millioner og ud fra Great Greenlands direktørens udsagn bruges 15,6 millioner til køb af sælskind fra erhvervsfangere og det er langt fra at alle finansieringen bliver brugt. Her kan man se at det økonomiske aspekt ligger højt men den udnyttes ikke fuldt ud. Selvstyret støtter erhvervsfangst på den måde. Så det er et kulturelt betinget aspekt i den sociale fordi

erhvervsfangere kan fortsat eksistere. Der er over 56.000 indbyggere i Grønland⁴¹ og der er kun lidt over 2.000 erhvervsfangere med beviser som er kun på omkring 3,5 % af indbyggere.

Kittat som interessant ligger højt i det sociale aspekt fordi de er med til at opretholde den kulturelle fremstillingsmåde med nationaldragter og underviser i at bearbejde sælskind og sy sælskind dele til nationaldragter og det er en del deres pligt at gøre det. De køber alle slags sælskind fra sæler undtagen de fredede arter og deres pris for sælskind er fastlagt på 400 kr. og det er ikke kun erhvervsfangere der sælger til Kitta da fritidsfangere har lov at sælge sælskind til Kittat. Hver mandage har man lov som medborger at komme med eget sælskind og bearbejde den selv hos Kittat, og det er populært hos medborgerne da der er altid fyldt op end der er plads til og det er den eneste sted i Nuuk som kan officielt lære at bearbejde sælskind. Dermed er den sociale aspekt højt med hensyn til sælskind men det er begrænset til at være i Nuuk. Det økonomiske aspekt kan ligge højt men det gælder kun til få fangere da man i Kittat køber sælskind når de har brug for sælskind og Kittat er en lille systue med få medarbejdere.

Havets moder er den der passer på dyrene, hun bliver nærig når der er for meget fangst og spild samt forurening der er forårsaget af inuit (mennesker). Når inuit ikke længere passer på så holder hun fangstdyr tilbage og en angakkoq (åndemaner) bliver nødt til at komme til hende og rede hendes hår for at rense dem og når hendes hår redes kommer fangstdyrene atter tilbage til havet og land og luft så inuit kan igen fange dem, men åndemaner skal love at fortælle inuit at de ikke skal forurene og fange mere end de kan forbruge, fordi hendes hår bliver filtet og beskidte når inuit gør det de ikke må. Med denne sagn og myte har vi siden vi var helt små lært at passe på fangstdyr og de fangstdyr der fanges skal forbruges fornuftigt og ikke bare spille. En af fortolkninger med havets moders budskab om bæredygtighed er grunden til at der er mange grønlændere der gerne tror på at vi er bæredygtige.

Vi ved nu hvor meget af sæl udnyttes ud fra de data vi har indsamlet. Så kort fortalt er vores konklusion at sælskindet og kødet er de der udnyttes mest fordi sælskindet sælges og man kan have indkomst af det og kødet spises stort set enten af mennesker eller af slædehunde. Så her der mest bæredygtighed. Kløer, spækket og indmad blev der ikke sagt meget om fra erhvervsfangernes side og det er kun mest Upaluk I/S og en i Qaqortoq der samler på kløer og spæk til videresalg eller har fremtidsplaner for. Vilklårene er forskellige mellem erhvervsfangere og modtagere til organisationer og virksomheder, hvor vilklårene er ringere

⁴¹ <https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&sc=BE&colcode=o&version=202201>

hos erhvervsfangere og modtagere med hensyn til det økonomiske aspekt. Men vilkår med hensyn til det sociale aspekt ligger højt i alle interessenter. Alle interessenter i alle led er med til at vedligeholde den kulturelle arv vedlige med hensyn til sæl. I det miljømæssige aspekt er der steder hvor de disponerer affald fra sæl på forsvarlig måde hvor der er særskilte affald til spæk, og hvor en i Qaqortoq giver rester til naturens dyr i havet eller på isskosser, og man opfordrer medborgere i Niaqornaarsuk at smide fangst affald mere forsvarligt samt borgerne i Qeqertaq vil gerne have genåbnet indhandlingsstedet i Qeqertaq fordi der skal være indkomst til erhvervsfangere og indhandlings modtager og mindre spild på området med hensyn til sæl. Derfor ligger denne aspekt højt nogle steder og lav andre steder, men har formål om at gøre den højere når det gælder bæredygtighed.

Bias:

- Antallet af erhvervsfangere i år 2021 fik man ikke fat i fra KNAPK til trods for man skrevet til dem efter aftale.
- Qeqertaq borgermøde, kun 4 borger ud fra 108 indbyggere i Qeqertaq kommer til møde ud fra
- Fritidsfanger i Qeqertaq interviewet, selvom vi, Ane og Arnarulunguaq vil gerne interview kun erhvervsfanger.
- Indmad uddybes ikke fra erhvervsfanger
- Vi kunne havde spurgt erhvervsfangere hvad de gør med afvist sælskind hos indhandlings modtager.
- Kunne have spurgt erhvervsfanger om deres fremtidige forestillinger om erhvervsfangst.
- Erhvervsfangernes omkostninger konkretiseres ikke, de vil ikke sige deres konkrete omkostninger.
- Nuussuaq indhandlings modtagerens transskription på grønlandsk har vi desværre ikke gemt.

Litteraturliste

Litteratur 1:

Stentoft, Jan, Scholte, Einar, Breil-Hansen, Poul (2016) "Det stærke værdikæde - *sådan skaber du konkurrencekraft*", Publishare, ApS / Spintype.comx

Litteratur 2:

Vedbæk, Mâliâraq og Høgh, Aka. (2015). "Besøg hos havets moder" (2. udg.). Milik.

Kildehenvisning

Kilde 1:

https://www.sullissivik.gl/Emner/Teknik_og_miljoe/Slaedehunde/Hold_af_slaedehunde?mup_id=Sermersooq&sc_lang=da-DK

Kilde 2:

<https://natur.gl/arter/groenlandssael/>

Kilde 3:

<https://bank.stat.gl:443/sq/2537d239-0a96-4082-9f7f-cefdd2840162> og

<https://www.businessingreenland.gl/da/Fiskeri,-Fangst-og-Landbrug/Fangst-og-jagt>

Kilde 5:

<https://stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=da&subject=Fiskeri%20og%20fangst&sc=fi>

Kilde 6:

<https://www.abundancecycle.com>

Kilde 7:

<https://knapk.gl/organisation/>

Kilde 8:

<https://natur.gl/arter/groenlandssael/> og

<https://natur.gl/arter/ringsael/>

Kilde 9:

<https://knr.gl/da/tv/illeq/illeq-knr-28042022> (1:36)

Kilde 10:

<https://www.greatgreenland.com>

Kilde 11:

https://www.qeqertalik.gl/nyheder/2021/03/kalaalimernit_sanalukkat_akii?sc_lang=da

Kilde 12:

https://www.kujalleq.gl/nyheder/2022/01/kalaalimincerniarfik?sc_lang=da

Kilde 13:

<https://natur.gl/arter/groenlandssael/>

Kilde 14:

<https://www.greatgreenland.com/images/21/pdf/rapport-2019.pdf>

Kilde 15

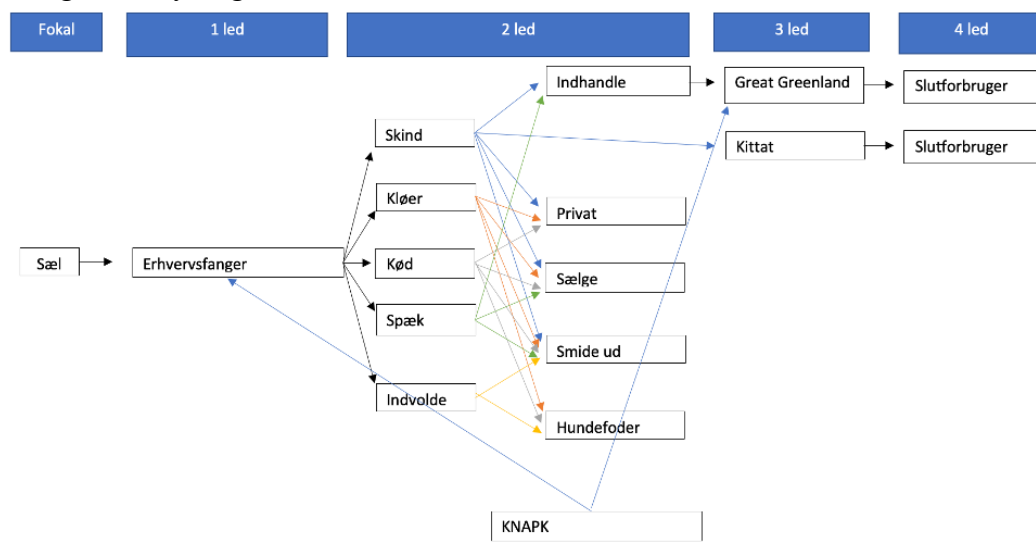
<https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&sc=BE&colcode=o&version=202201>

Kilde 16: Forsidebillede er taget fra

<https://denstoredanske.lex.dk/s%C3%A6ler>

Bilag

Bilag 1: Forsyningskæde

Bilag 2: Antal personer med Erhvervsfanger bevis

02.05.2022 10.01 Fangerbevis indehavere efter type og tid. PwWeb

	2016	2017	2018	2019	2020
Fritidsfanger	4.245	4.889	5.094	4.860	5.256
Erhvervsfanger	2.046	2.114	2.109	2.133	2.137

https://bank.stat.gl/pwweb/Greenland/Greenland_FI_FIG/FIXBEVIS.pwtable/viewLayout1?tsid=FIXBEVIS02-05-2022 09%3A58%3A45 1/1

Bilag 3: Mail fra Naturinstitut Aqqalu Rosing-Asvid

02.05.2022 10:30

SV: Sæl bestand i Grønland

 Svar til alle | Slet Uønsket | ...

SV: Sæl bestand i Grønland

Aqqalu Rosing-Asvid <aqro@natur.gl>

ma 07-03, 16:46

Else Løvstrøm <ellm@natur.gl>; Ane Nielsen; Arnarulunguaq Hansen

 Svar til alle |

Indbakke

Report_WGHARP_2019....
7 MB

 Vis alle 1 vedhæftede filer (7 MB) Hent

Hej Arnarulunguaq Hansen og Ane Nielsen

De eneste sælarter som er blevet optalt med jævne mellemrum, er grønlandssæler og klapmyds. De føder deres unger ret koncentreret. Man tæller så ungerne, og holder samtidigt øje med hvor mange % af hunnerne der får en unge. Ud fra de tal (+ lidt andre ting) kan man så beregne hvor mange grønlandssæler og klapmyds der er i alt.

Der findes tre yngle-områder for klapmyds vest for Grønland, men de er forbundne, så der er kun en bestand. Canadierne har fredet unger fra denne bestand, så der er ikke længere kommerciel fangst på disse, og de er derfor ikke blevet talt siden 2006, hvilket er de tal vi har på vores hjemmeside. Disse sæler bliver fanget i Canada, vest Grønland og Sydøstgrønland op til Tasiilaq.

Klapmydserne der fødes i Grønlandshavet, er blevet optalt nogle gange de sidste årtier. Disse sæler blev reduceret kraftigt i årene efter anden verdenskrig, og er aldrig rigtigt kommet sig igen. Derfor har de også været fredet siden 2006. Deres antal de seneste år kan ses i figur **Figure 2.6. Side 27 i vedhæftede rapport**. Disse sæler fanges kun i Ittoqqortoormiit og kun ganske få <10/år.

Grønlandssælerne bliver fanget kommercielt både af canadier (ved Newfoundland) og af nordmænd (i Grønlandshavet). Desuden fanges der mange i Grønland. Dem som fanges i Vestgrønland samt ca. ½ af dem som fanges ved Tasiilaq er født ved Newfoundland (Den Vest Atlantiske bestand). Resten ½ af Tasiilaq + Ittoqqortoormiit er født i Grønlandshavet. For begge disse bestande er antallet i øjeblikket meget usikre. Man tror at der er noget dødelighed eller lign. som man ikke har kendskab til lige nu. Når modellen fungerer, så kan man ud fra hunnernes reproduktion, fangstens størrelse og den naturlige dødelighed kunne beregne ca. hvor mange unger der skal fødes. Dette har fungeret i mange år, men de sidste tællinger har vist langt færre unger end forventet, så der er sket noget man ikke lige har check på hvad er. Derfor er der ikke nogen nye beregninger af den vestatlantiske grønlandssæler, og derfor er det et ældre tal på vores hjemmeside.

Modellerne for grønlandssælerne i Grønlandshavet **Figure 2.3. Table 2.4. i vedhæftede rapport (side 14-15)**, er også på samme måde usikre, og vil sandsynligvis ændres (derfor er vores hjemmeside ikke opdateret med disse 2019 tal). Der er en arbejdsgruppe som er i gang med at arbejde med denne problematik, de blev udsat pga. CORONA og er nu sat til at mødes i Canada i september.

De andre sælarter (spættet sæl, remmesæl og ringsæl) er ikke på samme måde blevet optalt. Den spættede sæl blev næsten udryddet i Vestgrønland og den er nu helt fredet.

Remmesælen og ringsælen er jævnt udbredt i kæmpe områder, og de føder ikke samlet som grønlandssæl og klapmyds. Det vil derfor være ekstremt dyrt at skulle tælle dem. Ringsælen føder sin unge i en hule, så man kan ikke se ungerne fra luften. De voksne hviler sig nogle gange på isen, men afhængigt af vind, temperatur, mad i vandet, om sælerne er i færd med at fælde deres pels ol. så er det forskelligt hvor mange % af sælerne der er

<https://post.uni.gl/owa/projection.aspx>

1/3

 Svar til alle | Slet | Uønsket |

istyper), og prøvet at gange det op til store områder. Så man har en grov ide om hvor mange der er. Sådan en øvelse giver 1,2 millioner ringsæler i Baffin Bugt området, hvor de største fangster er.

De beregninger man har lavet, indikerer at der er nok ringsæler til fangsten, og det at de er spredt ud over kæmpe områder, er også med til at undgå overudnyttelse.

Så jeg kan desværre ikke give jer tidserier over de forskellige sælarter, men håber at i har fået et overblik over hvad der er af information!

Mvh.

Aqqalu Rosing-Asvid

Seniorforsker, Ph.D, Grønlands Naturinstitut
Postboks 570
DK 3900 Nuuk, Grønland
Tlf.: (+299) 36 1200, direkte: 299 36 1247
E-post: aqqalu@natur.gl

Fra: Info <Information@natur.gl>

Sendt: 7. marts 2022 10:58

Til: Aqqalu Rosing-Asvid <aqro@natur.gl>

Emne: FW: Sæl bestand i Grønland

Kære Aqqa

Kan du hjælpe de to kvinder?

Mvh Else

From: Arnarulunguaq Hansen <arhan@uni.gl>

Sent: 7. marts 2022 10:11

To: Info <Information@natur.gl>

Cc: Ane Nielsen <anni@uni.gl>

Subject: Sæl bestand i Grønland

Hej Naturinstitut

Vi hedder Arnarulunguaq Hansen og Ane Nielsen og i forbindelse med vores Bachelor i Erhvervsøkonomi har vi brug for alle sælarters bestande fra seneste tællinger fordi vi er i gang med at undersøge sælens rejse fra den fanges til dens skind og kød sælges.

Vi har undersøgt Naturinstituts hjemmeside, men der er utydelige tal og årstal omkring sælers bestande. Det vil hjælpe os meget når vi kan have de mere tydelige bestande om de forskellige sælarter der lever her i Grønland, og hvis muligt vil der være godt hvis vi kan få bestandstallene for de seneste 2-3 tællinger.

02.05.2022 10.30

SV: Sæl bestand i Grønland

 Svar til alle | Slet Uønsket | ...

Med venlig Hilsen

Arnarulunguaq Hansen og Ane Nielsen

Bilag 4: Mail fra Department for Fiskeri og Fangst

 Svar til alle Slet Uønsket ... ✕							
Maniitsoq	Natsersuaq	20	61	40	39	20	180
	Ussuk	29	13	28	44	24	138
	Aataaq	798	932	1211	1284	1094	5319
	Maniitsoq	3611	4153	5303	4259	4286	21612
	Allattooq	2619	2891	3560	2786	2855	14711
	Natseq	433	272	407	381	311	1804
	Natsersuaq	31	35	15	22	38	141
	Ussuk	7	14	8	2	3	34
Nanortalik	Aataaq	521	941	1313	1068	1079	4922
	Nanortalik	3156	3803	1932	1909	1424	12224
Narsaq	Allattooq	1394	1572	634	466	623	4689
	Natseq	646	874	604	520	224	2868
	Natsersuaq	70	416	56	396	52	990
	Ussuk	41	63	40	28	24	196
	Aataaq	1005	878	598	499	501	3481
	Narsaq	2533	2101	2084	2399	1862	10979
	Allattooq	870	933	989	734	714	4240
	Natseq	404	243	240	184	106	1177
Nuuk	Natsersuaq	50	25	21	61	5	162
	Ussuk	3	7	13	12	5	40
	Aataaq	1206	893	821	1408	1032	5360
	Nuuk	4769	3689	3447	3111	2871	17887
	Allattooq	2810	2173	2244	1853	1640	10720
	Natseq	1109	766	498	486	351	3210
	Natsersuaq	66	52	14	14	11	157
	Ussuk	36	36	63	56	10	201
Paamiut	Aataaq	748	662	628	702	859	3599
	Paamiut	3038	2275	1835	2662	1855	11665
	Allattooq	1478	1210	1089	1448	1004	6229
	Natseq	291	235	205	242	114	1087
	Natsersuaq	89	13	7	25	2	136
	Ussuk	11	18	3	0	25	57
	Aataaq	1169	799	531	947	710	4156
	Qaqortoq	3590	3112	2313	1718	1515	12248
Qasigiannnguit	Allattooq	1775	1583	1209	800	898	6265
	Natseq	417	239	182	231	91	1160
	Natsersuaq	18	90	15	114	19	256
	Ussuk	16	25	7	1	2	51
	Aataaq	1364	1175	900	572	505	4516
	Qasigiannnguit	1690	1161	1105	1439	1449	6844
	Allattooq	825	515	430	739	722	3231
	Natseq	136	105	164	167	142	714
Qeqertarsuaq	Natsersuaq	62	22	16	4	16	120
	Ussuk	8	5	2	1	3	19
	Aataaq	659	514	493	528	566	2760
	Qeqertarsuaq	2575	1903	2074	2303	2420	11275
	Allattooq	1085	855	781	745	1097	4563
	Natseq	897	476	797	1068	903	4141
	Natsersuaq	33	40	22	12	34	141
	Ussuk	114	62	89	87	73	425

Sisimiut	Allattooq	126	233	127	396	375	1257
	Natseq	2786	3979	3951	4175	3814	18705
	Natsersuaq	13	0	1	16	40	70
	Ussuk	242	218	236	288	260	1244
	Aataaq	158	228	198	277	177	1038
	Sisimiut	3241	2462	2618	2725	2864	13910
	Allattooq	1984	1524	1547	1557	1853	8465
	Natseq	337	243	297	433	262	1572
	Natsersuaq	101	30	74	32	37	274
	Qasigiaq				0	1	1
Tasiilaq	Ussuk	29	47	15	11	14	116
	Aataaq	790	618	685	692	697	3482
	Tasiilaq	9773	7854	11395	8811	7988	45821
	Allattooq	2023	1739	3152	2277	2036	11227
	Natseq	6918	5420	7375	5700	5342	30755
Upernavik	Natsersuaq	267	217	284	333	120	1221
	Qasigiaq	1					1
	Ussuk	239	138	208	131	96	812
	Aataaq	325	340	376	370	394	1805
	Upernavik	40704	33629	36547	37088	32948	180916
	Allattooq	10116	7505	6761	8414	8172	40968
	Natseq	26173	22324	25491	24031	20840	118859
Uummannaq	Natsersuaq	292	266	215	301	258	1332
	Ussuk	398	367	261	345	352	1723
	Aataaq	3725	3167	3819	3997	3326	18034
	Uummannaq	8532	5933	7103	7222	7378	36168
	Allattooq	3325	2393	2210	2561	2700	13189
Aasiaat	Natseq	3848	2521	3551	3344	3605	16869
	Natsersuaq	109	43	64	75	46	337
	Ussuk	38	28	24	20	32	142
	Aataaq	1212	948	1254	1222	995	5631
	Aasiaat	3035	2970	3301	3933	3510	16749
	Allattooq	1819	1626	1719	1896	2123	9183
	Natseq	285	309	645	897	409	2545
(tom)	Natsersuaq	85	96	83	56	59	379
	Ussuk	29	27	14	20	12	102
	Aataaq	817	912	840	1064	907	4540
	(tom)	338	30		45	150	563
	Allattooq	120	13		4	49	186
	Natseq	140	2		39	81	262
	Natsersuaq	1				0	1
	Ussuk	17	2		0	3	22
	Aataaq	60	13		2	17	92
	Hovedtotal	1E+05	92331	98909	98767	89305	487280

Inussiarnersumik Inuulluaqqusillunga / Best regards

Niels Lyberth

AC fuldmægtig / Head of section

Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Departementet for Fiskeri og Fangst

Svar til alle | Slet Uønsket | ...

GOVERNMENT OF GREENLAND

Piniarnermut Aallaaniarmullu Immikkoortortaqarfik
Afdeling for Fangst og Jagt / Division on Wildlife Management

P.O. Box 269 3900 Nuuk
Oq. toqq./Dir. tel.: +299 34 53 48

NILY@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Til: Amalie A. Jessen (AMALIE@nanoq.gl)
Cc: Ane Nielsen (anni@uni.gl), Niels Lyberth (NILY@nanoq.gl)
Fra: Arnarulunguaq Hansen (arhan@uni.gl)
Titel: Sv: Statistik af sælfangst og indhandlet sælskind
E-mailtitel: Sv: Statistik af sælfangst og indhandlet sælskind (Nanoq - ID nr.: 19353530)
Sendt: 21-02-2022 21:00

Halu Amalie,
qujanaq akissuteqarnernut. Ajorinngilarput puisittat 2016-2020-minngaanneersut pisinnaagutsigit, aammalu taakkununga tunngatillungu paasissutissat perusutangut kommuunikkaarlugit kisitsisit perusuppagut. Ajornanngippallu puisit suussusai pisarineqartartut tamaasa persusullutigit, misissuinitinni paaserusukkatsigu piniartut qanoq amerlatigisunik sorpianillu pisaqartarnersut. Ajornanngippat kisitsisit taakku pisariaqartittussaassavagut 7. aamma 11. marts akornanni, tassani analyse aallartereersimasussaagatsigu allallungu. Qujanarulu aallarniutitut nassiussarnut, aamma taakku imaqaramik atorsinnaasatsinnik, ingammik EU-mut puisit amiinut tunngatillungu.

Inussiarnersumik
Arnarulunguaq aamma Ane

Fra: Amalie A. Jessen <AMALIE@nanoq.gl>
Sendt: 18. februar 2022 14:37:54
Til: Arnarulunguaq Hansen
Cc: Ane Nielsen; Niels Lyberth
Emne: Sv: Statistik af sælfangst og indhandlet sælskind (Nanoq - ID nr.: 19353530)

Aluu Arnarulunnguaq aamma Ane,

Qujanaq saaffiginnissutissinnut. Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfiup puisinniarnermut tunngasut sammisarai, taamaattorli puisit amiinik tunisassiorneq Nunatta Ammeriviani ingerlanneqartarluni saaffiginniffissaq Adm. direktør Preben Møller, E-mail: preben@great-greenland.gl,
Aammalu Namm. Oqart. Ammeriviullu akornanni sullissinissamut isumaqatigiissut Departement for Erhverv og Handel, Postboks 1340, 3900 Nuuk, Tlf: +299 34 50 00, ISIIN@nanoq.gl -ip oqartussaaffigai. Ammit ammerivimmuut tunisat pillugit GG-p ittua aperigussiuk ajunnginnerussaaq, uagut tassanngaaniit tigusartakkagut sum-iugami aammalu ajunnginnerulluni data-nik peqavissut aperigussigit.

Puisittat pillugit kisitsisit ukiuni kingullerni 5-ni tunniussinnaasagut 2016-2020 kisiisa tunniussinnaavagut, pisanik nalunaartarneq pisarmat oktoberimiit septembarimut, 2021-mi kisitsisit tamaasa tiguunikuunngilagut sulii.

Haluukkut, uangut ateqarpugut Arnarulunguaq Hansen aamma Ane Nielsen

Ilisimatusarfimmi atuartuuvugut aningaasaqarnermut ilisimatuarfimmi. Bacheloropgave ukioq nutaamiik allaaserilerilernikuugatsingu paasissutissanik katersinitsinnut atatillugu, KNAPK aperinikuugatsingu kimut saaffiginnilluta ukiut kingulliit tallimat puisit pisat aammalu puisit amianik tunineqarsimasuni allattorsimaffinnik piniassanerluta. Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut innersuuppaatigut Amalie CC-qullugu.

Kisistsisit taakku allattorsimaffii misissuinitinnut atatillugu atussagatsigit pisariaqartippagut pissarsiarinissai. Puisit piniarneqartartut amerlassusaat aammalu qassit amii tunineqartarnersut paaserusukkatsigit ukiuni kingullerni tallimani ineriartorsimaneri qanoq ingerlasimanersut misissorusukkatsigu.

Inussianersumik

Arnarulunguaq aamma Ane

Bilag 5: Indhandlingssteder 2022

Indhandlingssteder/Tunitsiviit

Region	By/bygd-navn	Grønlandsæler	Netsider
DISKO	Qeqertaq	x	x
DISKO	Kangaatsiaq	x	x
DISKO	Ikamiut	x	x
DISKO	Qeqertarsuaq	x	x
DISKO	Ilulissat	x	
DISKO	Aasiaat	x	x
DISKO	Attu	x	x
DISKO	Ikerasaarsuk	x	x
DISKO	Saqqaq	x	x
DISKO	Niaqornaarsuk	x	x
MIDT	Nuuk	x	
MIDT	Maniitsoq	x	x
MIDT	Atammik	x	x
MIDT	Kangaamiut	x	x
MIDT	Napasq	x	x
MIDT	Itilleq	x	x
MIDT	Qeqertarsuatsiaat	x	x
MIDT	Arsuk	x	x
MIDT	Paamiut	x	x
MIDT	Sisimiut	x	x
NORD	Qeqertat	x	x
NORD	Qaanaaq	x	x
NORD	Savissivik	x	x
NORD	Kangersuatsiaq	x	x

NORD	Kullorsuaq	x	x
NORD	Upernavik	x	x
NORD	Qaarsut	x	x
NORD	Uummannaq	x	x
NORD	Ukkusissat	x	x
NORD	Ikerasak	x	x
NORD	Aapiltoq	x	x
NORD	Innaarsuit	x	x
NORD	Nuussuaq	x	x
SYD	Nanortalik	x	x
SYD	Alluitsup Paa	x	x
SYD	Aappilattoq	x	x
SYD	Narsaq	x	x
SYD	Qaqortoq	x	x
SYD	Qassimiut	x	x
SYD	Narsamijit	x	x
ØST	Isortoq	x	x
ØST	Kuummiut	x	x
ØST	Sermiligaaq	x	x
ØST	Tasiilaq	x	x
ØST	Ittoqqortoormiit	x	x
ØST	Tiniteqilaaq	x	x
ØST	Kulusuk	x	x

Bilag 6: Kundgørelse

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://naalakkersuisut.gl/da/Kundgoerelser/2021>. The page header features the Naalakkersuisut logo and navigation links: JOB, INATSIARTUT, KONTAKT, PRESSE. A search bar contains the text "Naalakkersuisut Publikationer Lovgivning Høringer Kundgørelser". The main content area is titled "2021" and "December". It lists several announcements, including "Kundgjort 2. december" and "Kundgjort 1. december". The left sidebar shows a list of years from 2013 to 2021, with 2021 highlighted. The bottom of the page shows a Windows taskbar with the date 05-12-2021 and time 11:50.

Naalakkersuisut
GOVERNMENT OF GREENLAND

JOB INATSIARTUT KONTAKT PRESSE

Naalakkersuisut Publikationer Lovgivning Høringer Kundgørelser

Naalakkersuisut / Kundgørelser / 2021

2021

December

Kundgørelser

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

Kundgjort 2. december

Selvstyrets bekendtgørelse nr. 71 af 2. december 2021 om ændring af Selvstyrets bekendtgørelsen om restriktioner for Nuuk m.fl. (Udvidelse af bekendtgørelsens territoriale anvendelsesområde til også at omfatte Qasigiannguit)

Inatsisartutlov nr. 25 af 2. december 2021 om Finanslov for 2022

Kundgjort 1. december

Inatsisartutlov nr. 24 af 1. december 2021 om ændring af Inatsisartutlov om ressourceafgift på grønlandsk fiskeri

Inatsisartutlov nr. 23 af 1. december 2021 om ændring af landstingsforordning om leje af boliger

Inatsisartutlov nr. 22 af 1. december 2021 om rammebetingelser for anlæg, finansiering og drift af vandkraftværker med tilhørende faciliteter til forsyning af Nuuk samt Qasigiannguit og Aasiaat

Inatsisartutlov nr. 21 af 1. december 2021 om ændring af Inatsisartutlov om erhvervsfremme til landbaserede erhverv

Inatsisartutlov nr. 20 af 1. december 2021 om forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af uran mv.

Inatsisartutlov nr. 19 af 1. december 2021 om ændring af landstingsforordning om civile

Skriv her for at søge

11:50
05-12-2021

Bilag 7: Krave/indhandling instruks

TUNISINERMUT ILITSERSUUT

INDHANDLINGSINSTRUKS

Ulloq: 29. December 2021

Great Greenland A/S, Preben Møller
Pisortaaneq

KNAPK, Nikkulaat Jeremiassen
Siulittaasoq

Ammip paarinissaanut illersornissaanullu ilitersuut.

A. Piniarfimmi puisip amianik paarsineq illersuinerlu:

1. Talluani ammut torluatigut savimmik 10 – 15 cm. Takitigisumik siiguk.
2. Qungasianiittut taqarsuit (*siissereeruit*) kipikkit, puisilu kussartillugu aava kuutsigut.
3. Pingaaruteqarpoq mequata sinneranut aavata siammaatsinnaveersaarnissaa.
4. Ameq seqerngup qinngornerinut (*Ultraviolet-inut*) uutsinnginnissaa anguniarlugu plastik-kiunngitsumik puisip / puisip amia ulissimatittaruk.
5. Ikummatissat Benzin assingisaallu kiisalu uuliat amermut uutitsinnaapput, taakkununga ameq attuutsinnaveersaaruk.

B. Ameersinermi sissuerluarnej piffissaqarfigiuk:

1. Piaarinngitsoornikkut ameramik alittuinnissaq millisarniarlugu, puisi nutaajutillugu timaalu sulii issorartinnagu ameersisarit.
2. Eqqaamallugu ameq ilivitsuussammat, siggui pamiallualu ilaannakuusussaannimmata.
3. Amermik alittuinnissaq qulakkeerniarlugu, ameq timaanit kaanngartinnialerukku orsoqartillugu peertaruk.
4. Qulaani taaneqartup Immikk. A nr. 1-imi allassimasutuut iliorsimanngikkuit, ameersinermi puisip timaa ammanngisaannaruk.
5. Orsuersilermermi qassalermermi, qassaanerup qapiarnerullu nalaani qassaffippit / qapiarfippit qaava tamatigut mingoqartinnaveersaarlugu manissuunnissaa qulakkeertaruk.

C. Ammip tunitserlugu paarinissaa illersornissaalu:

1. Ameq orsuerneqarsimasooq errorlorluarnejarsimassaaq, aava mingualu tamarmi piiarneqareersimasut taamaallaat tunineqarsinnaalluni akuerineqarsinnaavoq.
2. Immami kinisimatitsisarneq kingoqanngitsumi pisassaaq, mamingalu tamatigut qalliutinnejartassalluni. Timmissanik mikkanneqannginnissaa tamatigut qulakkeerneqartassaaq.
3. Maminga mikkanneqarsimanerata kingorna innarlernikoq tunineqarsinnaanngilaq.
4. Ammip uumasuaqqanik tappiorannartunik innarlernerneqannginnissaa anguniarlugu sivilunerpaamik akunnerit sisamat immami kinisimatittaruk.
5. Ulloq taanna ameq tunisinnaanngikkukku, baaliamut assigisaanullu ikillugu ameq nilannik sikulersorsinnaavat. Eqqaamallugu sikulersuiffiit matoqqatittussaagakku. (*Immikk. A nr. 4 atuaruk, -kiisalu qerititsissaguit tarajoq amermit atunngisaannaruk*)
6. Uuma siuliani allassimasooq Immikk. C nr. 5-imi iliuitsit pisinnaanngippat, amerlu Immikk. C nr. 1-tut suliarereersimappat, kinaarsieriarlugu plastikkimut pooriarlugu qeritinneqarsinnaavoq.
7. Eqqaamallugu pingaaruteqarmat plastikkimut puusiamut ameq ataasiinnaasussaammat.
8. Ameq qeritissimagukku tuniartunnginnerani aassereersimasussaavoq. (*Ameq tarajornikoq qumartarpoq, takissutsimullu piumasagaammut inuutilersinnaalluni*) – (*Kiisalu ameq tarajornikoq qeritikkuminaatsuunera peqqutaalluni sulii qerititsivimmiitilluani mikiarsinnaavoq*)

9. Soorlu aamma meqquani kajortitaarnerit, taamaallaat taleruisa putuisa ataaniittut akuerineqarsinnaasut. Meqquatalu sinnera, minnerusumik annerusumilluunniit kajortitaarsimappat, kajortitaarneri peqqutaallutik ameq tunineqarsinnaangilaq.

D. Qaqorsaasat atorlugu errorsineq/erroruineq kinisimatitsinerlu:

1. Ameq nutaajutillugu qerititassanngorlugu panertitassanngorluguluunniit tuniniassagukku, pingaaruteqarpoq qaqorsaasatip atunnginnerani ameq orsuereersimassammat. Kiisalu aamma ameq panertissagaanni qaqorsaasatip atunnginnerani ameq qapiareersimassaaq.
2. Errortuinermi siullermi aappassaaniilu, amip aavata mingualu annersaa qaqorsaammik atuinani piiarneqarsinnaavoq.
3. Aavata mingualu annersaa piiareerpat, tullinnguutissaaq ampip ikeraniittoq orsoq anillatsissallugu, tamannalu pissaaq amip imermut nerumittumut qaqorsaatilimmut unnuisillugu kinisimatinneratigut. (*Eqqaamallugu amip kinisimanerata nalaani ameq tamakkiisumik erngup ataani pinngitsoorani morsusimasussaammat*).
4. Kinitisinerup nalaani minguk aallu kaanngartinniarlugit kinitisivik amernik imalik akuttunngitsumik aalanneqartassaaq.
5. Unnuisillugu kisimareerpat, ameq assannik niaquata nalaaniit ammut siittaarlugu ernga piiatigalgu minguaqqissaarneqassaaq.
6. Imeq nerumittoq nutaq qaqorsaatilik errorsinermi atorneqassaaq, errorsineq uluttuussilluni aalaassilluniluunniit amip orsua anillatserlugu ingerlanneqassaaq.
7. Ameq erroreerpat kinaarserneqassaaq / kitsinneqassaaq, saluarsinermik kingunilimmik. Pisariaqarpat ameq erroqqinneqarsinnaavoq.

Amernik panertitsinermi najoqqutassatut ilitersuut

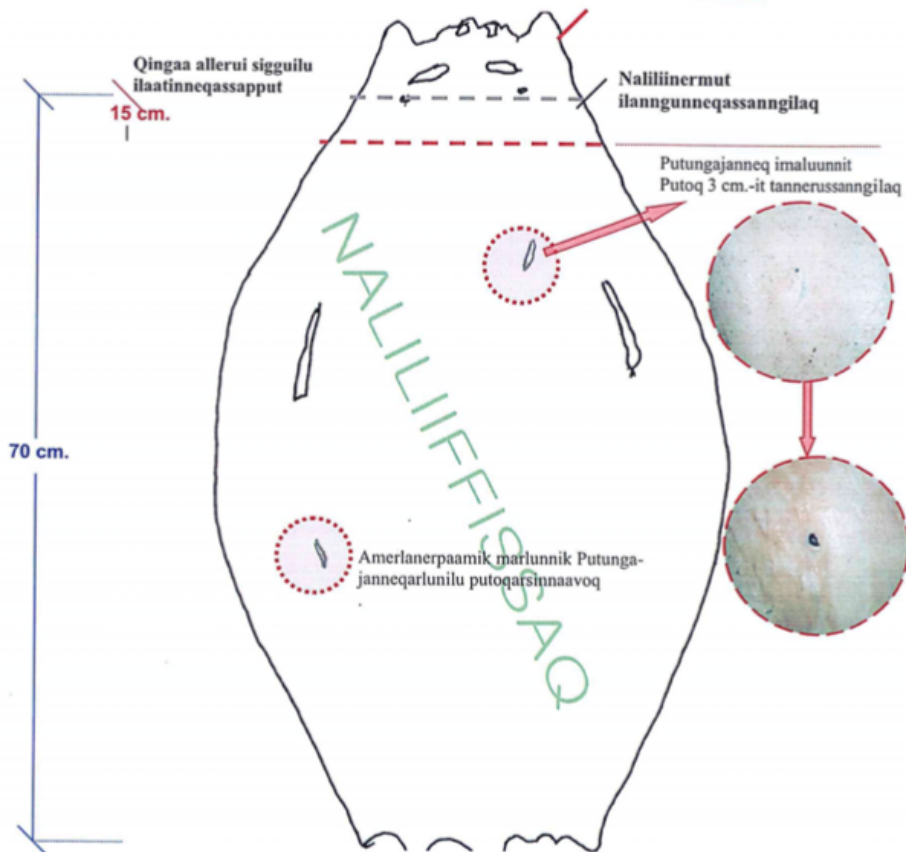
E. Panertitsineq:

1. Ammip saluarsernerata nalaani suli orsumik anillatsitsippat, akunnerit 4-nit 8-nut imermut nerumittumut qaqorsaatilimmut nutaamullu morsutsillugu kinisimaqqinneqarsinnaavoq, imaluunniit erroreqqaqilluni.
2. Ameq toqqaannarlugu uluttuullugu errorsivimmiluunniit aalaallugu orsua tamaat anitserlugu erroreqqinneq ingerlanneqassaaq.
3. Marlariarluni errorserusunngikkaanni ampip erroqqaarneranit sukumiisumik sivisunermillu errorsinikkut tamanna anguneqarsinnaavoq.
4. Inniinnginnermi saluarsisarneq orsup ampip ikeraniittup anillatsinniarnerani sakkuuvoq iluaqutaangaatsiartartoq, tassani orsup anillakaasup takutittarmagu erroreqqinnissaaq pisariaqarnersoq.
5. Innereernerup kingorna innerfiit nillataartumut inissinneqassapput, silamiissappatalu alanngortamiitinneqassallutik. Ameq panersiaq kissartup eqqaaniitinneqanngisaannassaaq, soorlu aamma seqinermut illersorneqarnissaa pingaaruteqartoq.
6. Ameq panertitaq mamimmigut meqqumigulluunniit orsumik anillatsitsilaarsimasooq tunineqarsinnaangilaq. Taamaattumik panertitsilluni tunisiniaraanni pisariaqarlunnarpooq errorsilluni orsuaaalluarnissaaq.
7. Taamaattorli sigguiniit aallartittumik, ammut siutaasa putuinut 15 cm.-ip iluani orsorasaarneq naliliinermi ilaatinneqarneq ajorpoq.
8. Soorlu aamma meqquani kajortitaarnerit, taamaallaat taleruisa putuisa ataaniittut

akuerineqarsinnaasut. Mequatalu sinnera, minnerusumik annerusumilluunniit kajortitaarsimappat, kajortitaarneri peqqutaallutik ameq tunineqarsinnaangilaq.

Ameq nutaaq orsuigaq

PIUMASAQAATIT NALINGINNAAT:

Orsuerlugu qassanneqarsimassaaq, errorlorluarnermigut aaviarluarsimassaaq mingoqanngitsorlu

TAKISSUSAANIK UUTTUISARNEQ:

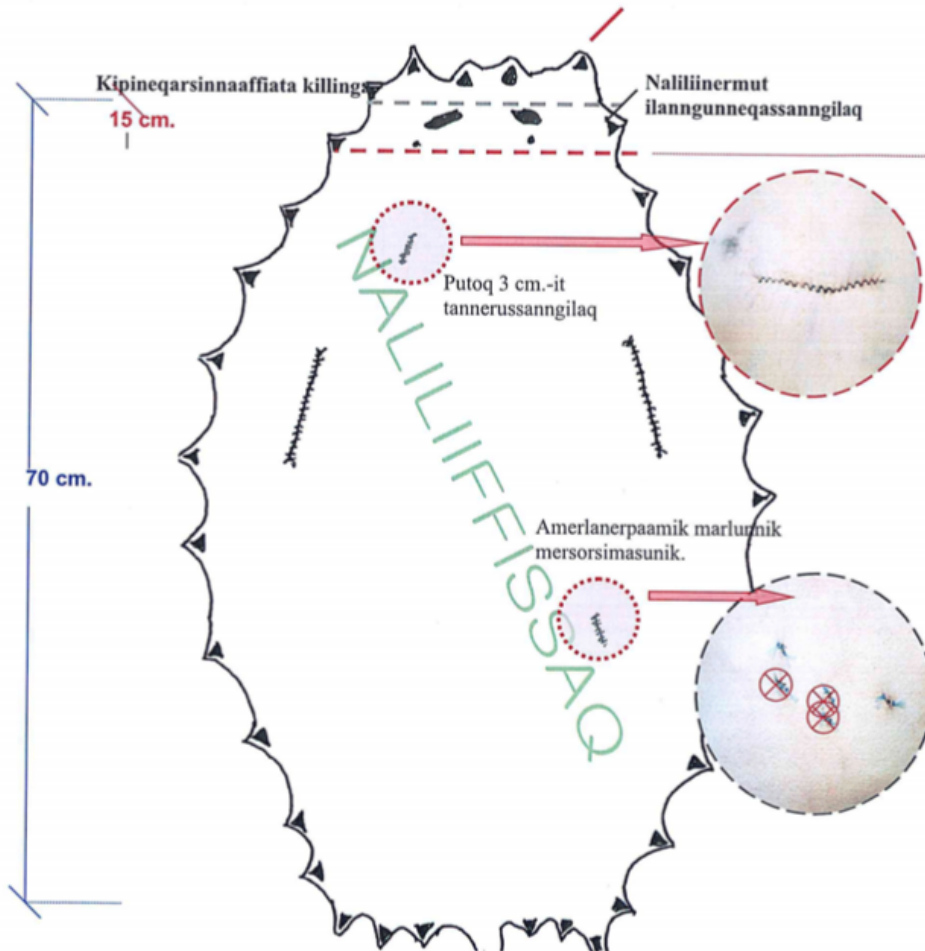
Ameq nivinngarlugu, siutaasa putuisa nalaannit, pamialluata manngua tikillugu uuttortarneqassaaq.

TUNINEQARSINNAANGITSUT:

Qiviullit, - Tippannikut, - Mikiarnikut, - Utisut, - Meqqui katattut, - Mequertiternersallit, - Mamaartut, - Uussut, - Ilaannakut, - Assigiaamik qassanneqanngitsut, - Kingunnikut, - Pujanikut, - Ilusissarinngisaminik ilusillit, - Marlunnit amerlanernik putungajannikut putullilluunniit, - Orsuerlulut, - Tallimat sinnerlugit amerlasoornillit, kiggillilluunniit, - 20-nit amerlanernit amerlullit, - Maminga kajortitaarnillit manngertinnikut, Pissusissarinngisamik meqqui kajortissimasut.

Ameq nutaaq panertitaq

PIUMASAQAATIT NALINGINNAAT:
Errorluagaassaaq orsupalunnersaqarani,
taamaallaat uniisa atasigut meqqua

TAKISSUSAANIK UUTTUISARNEQ:
Siutaasa putuisa nalaannit, pamialluata
manngua tikillugu uuttortarneqassaaq

TUNINEQARSINNAANNGITSUT:
Qiviullit, - Tippannikut, - Mikiarnikut, - Utisut, -
Meqqui katattut, - Mequertiternersallit, -
Mamaartut, - Masannikut, - Uussut, - Ilaannakut,
- Pujanikut, - Ilusissarinngisaminik ilusillit, -
Marlunnik amerlanernik 3 cm. sinnerlugu
mersornillit, - Tallimat sinnerlugit
amerlasoornillit, kiggillilluunniit, -20-it
sinnerlugit amerlullit, -Mamingani
kajortitaarnerit manngertinnikut,

Ilulissanni Nunaqarfiinnilu akit

Kalaalermunit akii / Priser over grønlandske provianter

Ulloq 14. marts 2017-miit atuuttut / Gældede pr.14. marts 2017

Uku akigititat Ilulissani ulloq 14.marts 2017 Atuisartut ataatsimiittitaliaannit suharineqarlutillu akuerineqarput. Erseqqissaatigineqassaaq akigititat uku qaffasinnerpaaffiasamiimmata kalaalimieerniarnermilu atuutissallutik. Akigititatut nalunaarsorsimasuniit akisunerusumik tunisinermi **akeqartitsisoqassanngilaq**. Tuniniaasoq pisinnaatitaavoq nioqutissanik isumaqatiginninniarlunilu akeqartitsisinnavaq akikinnerulersitsilluni uani akuerisaasuniik allassimasunit.

Disse priser er behandlet og godkendt af Forbrugerudvalget i Ilulissat den 14. marts 2017.

Der gøres opmærksom på at disse priser er de maksimale gældende priser som skal overholdes ved salg af grønlandske provianter. Der må ikke sægles for en højere pris end hvad der er angivet i prislisen.

Sælger er berettiget til at forhandle og sælge varer til en billigere pris end hvad der står i denne godkendte prislise.

Pisiassat allattorsimaffiat / Varebetegnelse

	Kg-mut / Kilo	Akeq / Pris
	Ataaseq / Stk.	Kr.
ARFERIT / HVALER		
Arfiviup neqaa	kg-mut/kilo	30,00
Arferviup mattaa	kg-mut/kilo	90,00
Arfiviup talerua	Ataaseq/stk.	1375,00
Niisak agguinnagaq / Marsvin	kg-mut/kilo	55,00
Niisap neqaa / Marsvin kød	kg-mut/kilo	55,00
Niisap mattaa / Marsvin mattak	kg-mut/kilo	55,00
Niisap nikkui / Tørret marsvinkød	kg-mut/kilo	125,00
Qilalukkat mattaa / Hvid & narhvalsmattak	kg-mut/kilo	225,00
Qilalukkat neqaa / Hvid & narhvalskød	kg-mut/kilo	55,00
Qilalukkat neqaa saanilik / Hvid & narhvalskød med ben	kg-mut/kilo	50,00
Qilalukkat nikkui / Hvid & narhvalstørret kød	kg-mut/kilo	220,00
Qilalukkat talerua mikineq / Lille forlalle af hvid & narhval	Ataaseq/stk.	605,00
Qilalukkap talerua akunnattoq / Mellenstor forlalle af hvidhval	Ataaseq/stk.	660,00
Qilalukkap sapia / Halen af hvalen	Ataaseq/stk.	110,00
Qilalukkap uummata / Hval hjerte	kg-mut/kilo	65,00
Qilalukkap tingui / Hval lever	kg-mut/kilo	75,00
Qilalukkap inalui / Hval tarm	kg-mut/kilo	75,00
Qilalukkap tartui / Hval nyre	kg-mut/kilo	65,00

Qilalukkap singnera ilivitsaq ataaseq / Hel vrist af en hval	kg-mut/kilo	110,00
Qilalukkap singnera, sapii atasut / Hval vrist med halen	kg-mut/kilo	130,00
Qilalukkap qernertap talerua, angisoq / Stor narhval forlalle	kg-mut/kilo	330,00
Qilalukkap qernertap talerua mikisoq / Lille narhval forlalle	kg-mut/kilo	220,00
Qilalukkap qaqortap sanersuttuup talerua	kg-mut/kilo	825,00
Qipoqqaap neqaa	kg-mut/kilo	45,00
Qipoqqaap matta (orsuigaq)	kg-mut/kilo	110,00
Qipoqqaap qiporaa	kg-mut/kilo	55,00
Tikaagulliup Neqaa / Sildepiskerkød	kg-mut/kilo	55,00
Tikaagulliup Qiporaa / Riffede bugstykke på sildepisker	kg-mut/kilo	80,00
Tikaagulliup nikkui / Tørrer Sildepisker kød	kg-mut/kilo	200,00
Tikaagulliup orsua mattalik / Sildepisker mattak med spæk	kg-mut/kilo	55,00
Tikaagulliup Sarpia / Halen af sildepisker	kg-mut/kilo	45,00
Tikaagulliup Talerua Iluitsaq / Hel hale af sildepisker	kg-mut/kilo	90,00
Tikaagulliup Nikkui / Tørrer sildepisker kød	kg-mut/kilo	185,00
Tikaagulliup Najungasui / Ribben af sildepisker	kg-mut/kilo	45,00
Tikaagulliup uummataa / Sildepisker hjerte	kg-mut/kilo	55,00
Tikaagulliusaap neqaa / Finhval kød	kg-mut/kilo	40,00
Tikaagulliusaap qiporaa / Vrist af finhval	kg-mut/kilo	50,00
Tikaagulliusaap orsua / Finhval spæk	kg-mut/kilo	45,00
Tikaagulliusaap sarpia / Finhval mattak uden spæk	kg-mut/kilo	45,00
PUISIT / SÆLER		
Aarrup neqaa / Hvalroskød	kg-mut/kilo	45,00
Allattuut astaanguullu angusat neqaat / Blåside & Ung Grønlandssæl	kg-mut/kilo	50,00
Natsiup angusap neqaa / Netsidekød	kg-mut/kilo	55,00
Natsiup napittup neqaa / Netsidekød fanget i garn	kg-mut/kilo	55,00
Natsersuaraq / Klapmyseungekød	kg-mut/kilo	40,00
Natsersuup astaallu, angusap neqaat / Sæl kød fra Ringsæl/netside	kg-mut/kilo	45,00
Natsersuup napittup neqaat / Ringsæl/netside fanget i garn	kg-mut/kilo	30,00
Puisip tingui / Sællever	kg-mut/kilo	55,00
Puisip erlavii / Sælindvolde	kg-mut/kilo	55,00
Puisip Orsua / Sælspæk	kg-mut/kilo	15,00
Puisip nikkui / Tørrer sælkød	kg-mut/kilo	165,00
Puisip niikui saanillit / Tørrer sælkøb m/ben	kg-mut/kilo	80,00
Usuup neqaa / Remmesælkød	kg-mut/kilo	30,00
AALISAKKAT / FISK		
Ammasaat panertut / Terrede ammassat	kg-mut/kilo	90,00
Ammasaat nutaat / Friak ammassat	kg-mut/kilo	25,00
Eqaluk nutaaq / Friak fjelderred	kg-mut/kilo	65,00
Eqaluk tarajugaq / Saltede fjelderred	kg-mut/kilo	50,00
Eqaluk panertoq ataaseq / En tørrer fjelderred	Ataaseq/Stk.	35,00 kr.-miit - 165,00 kr.-imut
Eqaluk pujugaq ataaseq / En roget fjelderred	Ataaseq/Stk.	55,00 kr.-miit - 165,00 kr.-imut
Eqaluk tanitaq ataaseq /	Ataaseq/Stk.	45,00 kr.-miit - 165,00 kr.-imut
Kanioq / Ulk	kg-mut/kilo	35,00
Kapisilik / Skællaks	kg-mut/kilo	55,00

Nataarnaq / Helleflynder	kg-mut/kilo	55,00
Nipisak mikineq / Stenbider lille	kg-mut/kilo	35,00
Nipisak anigineq / Stenbider stor	kg-mut/kilo	45,00
Nipisap sua / Stenbider rogn	kg-mut/kilo	55,00
Qaleralik / Hellefisk	kg-mut/kilo	35,00
Qaleralik kangianiit tikiusaaq / Hellefisk fra Kangia	kg-mut/kilo	45,00
Qaleralik amigaaq niaquerlugu / Hellefisk w/akind og hoved	kg-mut/kilo	35,00
Qaleralik paqqaartoq/qupisaaq / Flækket halvtørret hellefisk	kg-mut/kilo	55,00
Qaleralik pujugaaq / Røget hellefisk	Ataaseq/Stk.	130,00
Qaleralik qullukkat / Ræklinger	kg-mut/kilo	220,00
Qaleralik paqqaartoq/qupisaaq / Flækket hellefisk	kg-mut/kilo	50,00
Qeeraq / Havkat	kg-mut/kilo	35,00
Qeeraq paqqaartoq / Havkat flækket	kg-mut/kilo	55,00
Qeeqqat panertut / Tørret havkat	kg-mut/kilo	155,00
Qeeqqap nerpii saaniakkat / Havkatfilet	kg-mut/kilo	165,00
Saarullik erlaviigaq / Torsk uden indvolde	kg-mut/kilo	35,00
Saarullik erlavilik / Torsk med indvolde	kg-mut/kilo	35,00
Saarullup nerpii / Torskfilet	kg-mut/kilo	45,00
Saarullik panertut / Tørret torsk	kg-mut/kilo	200,00
Saalullik kussartitaq / Torsk som stokfisk	kg-mut/kilo	50,00
Suluppaagaq / Rødfisk	kg-mut/kilo	35,00
Uuvaq / Fjordtorsk	kg-mut/kilo	25,00
Uuvaq kussartitaq / Fjordtorsk som stokfisk	kg-mut/kilo	50,00
Uukkap sua / Fjordtorsk rogn	kg-mut/kilo	55,00
Tupiasut / Skolæst	kg-mut/kilo	45,00
Tupiasutit panertut / Tørret skolæst	kg-mut/kilo	190,00
TIMMISSAT / FUGLE		
Alleq / Havlit	Ataaseq/stk.	45,00
Appa / Alk	Ataaseq/stk.	50,00
Appa erisagaq / Plukket edderfugl	Ataaseq/stk.	60,00
Appaliarsuk / Søkonje	Ataaseq/stk.	20,00
Aqisseq / Rype	Ataaseq/stk.	55,00
Aqisseq erisagaq / Plukket rype	Ataaseq/stk.	65,00
Immap Nerlia / Gås	Ataaseq/stk.	65,00
Miteq / Edderfugle	Ataaseq/stk.	75,00
Miteq erisagaq / Plukket edderfugl	Ataaseq/stk.	85,00
Nunatta Nerlia / Gås	Ataaseq/stk.	80,00
Naajarlup naajap mannii / Svartbag og Måge æg	Ataaseq/stk.	20,00
Oqaatsoq / Skarv	Ataaseq/stk.	45,00
Serfaq / Tejst	Ataaseq/stk.	35,00
Serfat mannii / Tejst æg	Ataaseq/stk.	20,00
Taateraag / Ride	Ataaseq/stk.	35,00
Taateraag erisagaq / Plukket Ride	Ataaseq/stk.	45,00
NERSUTIT NUNAMIUT / LANDPATTEDYR		
Nannup neqaa / Isbjørn kød	kg-mut/kilo	110,00

Nannup neqaa saanilik / Isbjørn kød med ben	kg-mut/kilo	75,00
Nannup najugasui / Ribben af isbjørn	kg-mut/kilo	120,00
Tuttup qutturaa / Rensdyrkølle	kg-mut/kilo	100,00
Tuttup najungasui / Rensdyr ribben	kg-mut/kilo	80,00
Tunnoq / Rensdyrs tagl	kg-mut/kilo	110,00
Tuttu panertoq neqaannaq / Tørrer rensdyrkød	kg-mut/kilo	385,00
Tuttp allerrui oqartallit / Rensdyr underkøbe med tunge	kg-mut/kilo	90,00
Ukaleq / Hare	Ataaseq/stk.	165,00
Umimmaap qutturaa / Moskuskølle	kg-mut/kilo	90,00
Umimmaap neqaa saanertalik / Moskus kød med ben	kg-mut/kilo	80,00
Umimmaap nikkui saanertallit / Tørrer moskus kød med ben	kg-mut/kilo	165,00
Umimmaap nikkui neqaannaq / Tørrer moskus kød	kg-mut/kilo	190,00

QALERUALLIT / SKALDYR

Uillut / Muslinger	kg-mut/kilo	45,00
Uiluiit / Østers	kg-mut/kilo	35,00
Raajat / Rejer	kg-mut/kilo	45,00
Saattussat assanngiarsuit / Krabber	kg-mut/kilo	45,00

PAARNAT / BÆR

Kakillarnat /	Puusinarag/Lille Pose	50,00
Kigutaarraq / Blåbær	kg-mut/kilo	100,00
Kimmernat / Tyttebær	kg-mut/kilo	100,00
Paarnat / Sortebær	kg-mut/kilo	90,00

Atuisartut Pisisartullu ataatsimiittitaliaq sinnerlugu / På vegne af Forbrugerudvalget

Niels Kristian Vetterlain
Pisisartut atuisartullu ataatsimiittitalianni Siulittaasoq
Formand Forbrugerudvalget

Sussi Cortzen
Sullissiviup Pisortaa / Servicecenterleder
Qaasuitsup Kommunia Ilulissat

Bilag 9: Prislister i Qaqortoq

Piniagassat akii 01. januar 2019 –mi atuutilersut			
Aalisakkat	Kr. / kg	Aalisakkat	Kr. / kg
Saarullik	40,-	Uugaq	35,-
- Tinguit	50,-	- Tinui	100,-
- Saaneeraajagaq	100,-	- Saaneeraajagaq	40,-
- Mikialaat	65,-	- Suai	50,-
- Panertuq / Kussartitaq	100,-	- Mikialaat	100,-
Kigutilik	45,-	- Kussartitaq	30,-
- Qullukkat	205,-	Ammassaak	130,-
Suluppaagaq	40,-	- Panertut	20,-
- Erlaviigaq / Saleriigaq	50,-	Kanajoq	40,-
Qaleralik	40,-	Uttoqillaq	55,-
- Erlaviigaq / Salitaq	50,-	Kapisilik	110,-
- Pujuugaq	180,-	- Saaneeraajagaq	80,-
Eqaluk	40,-	- Tarajugaq	180,-
- Pujuugaq	180,-	- Pujuugaq	60,-
- Tarajugaq	75,-	Nipisak – Arnarluk	45,-
Nataarnaq	60,-	- Angusalluk	60,-
Amassakuluut	25,-	Assagiarsuk aamma rejer	15,-
Aalisakkat tiperrasaat	65,-	Aalisakkat assigiingitsut nerpii aserortikkat	225,-
		Missit	
Puisit	Kr. / kg	Puisit	Kr. / kg
Nattersuup neqaa + tamat	45,-	Nattersuup illivitsaq	20,-
Puisit tamat	45,-	Puisip amia qassalittagaq	30,-
- Saaniigaq	100,-	- Sulliarineqanngitsaq	300,-
- Niaqua	20,-	Puisip amianik qassalitsineq	35,-
- Iloqutai	20,-	Poorutsineq	1.000,-
- Orsoq nutaaq	40,-	Kukkarnaq kiilumut	100,-
- Orsoq tarajugaq	60,-	Akiliit	130,-
- Neqaa tarajugaq	65,-	Nikkut saaneqanngitsut	250,-
- Neqaa uullisaq	50,-	Nikkut saaniillit	120,-
- Orsoq poorusermioq	175,-		
- Orsoq iginneq	100,-		
Timmissat	Kr. / kg	Timmissat	Kr. / kg
Erisarneq, timmissat/aagooq	20,-/25,-	Oqaatsoq	40,-
Aagooq	65,-	Tuullik	100,-
Appa	60,-	- Erisagaq	150,-
- Erisagaq	80,-	Nerleq	75,-
Serfaq	30,-	Taateraaq	30,-
Nujalik	30,-	Qaqullunnak	25,-
Alleq	30,-	Qarsaaq	25,-
Qeerlutooq	50,-		
Aqisseq	60,-		
Arferit	Kr. / kg	Arferit	Kr. / kg
Tikaagullik – neqaa	60,-	Aarluarsuup neqaa	30,-
- Aserortigaq	100,-	- Mattaa	60,-
- Mattaa	60,-	Niisap neqaa	40,-
- Mattak orsuigaq	155,-	- Mattaa	100,-
- Qiporaq	100,-	- Mattaa	40,-
- Nikkui	225,-	Qilalukkap neqaa	200,-
- Neqaa/orsua tarajugaq	75,-		
Assigiingitsut	Kr. / kg	Assigiingitsut	Kr. / kg
Terianniaq – ataaseq	300,-	Tuttup quttoraq	90,-
Ukaleq ataaseq	150,-	- Neqaa sasneralik	70,-
Uillut + eqqisat	35,-	- Panertut	180,-
Sulluitsut – assigiingitsut	30,-	Umimmak	130,-
- Qerisut	35,-	Nannup neqaa	100,-
Kuannit	40,-	Ikiarissaaq	120,-
Paarmat	60,-		
Kigutaarnat	100,-		

04. december 2018, KAPS – ip ataatsimeersuarernermi oqaluuserisaat. Kommune Kujalleq – mi tamani atuagassaaq.

Bilag 10: Indhandlede og kasserede skind

Ammit tunisat kasiikkallu

2017 tunisat: **24.583**

2017 kasiikkat: **1.495**

2018 tunisat: **29.642**

2018 kasiikkat: **453**

2019 tunisat: **28.022**

2019 kasiikkat: **2.415**

2020 tunisat: **23.138**

2020 kasiikkat: **2.913**

2021 tunisat: **32.188**

2021 kasiikkat: **2.139**

Kasiikkat tassaapput Qaortoq – mi Tasiilaq – mi Upernavik – mi ammit nalilersorneqareernerisa kingorna kisitsisit.

Bilag 11: Spørgsmål til erhvervsfanger

Spørgsmål til erhvervsfangere:

Til dem der har indhandlingssted og dem der ikke har indhandlingssted også én til fritidsjæger og til sidst én til fanger der ikke indhandler skind

Spørgsmål til dem der har indhandlingssted

- Qanga inuussutissarsiutingalungu piniartunngorpit?/hvornår blev du erhvervsfanger?
- Qanga allagartaqartarnissaq nalunaarsuisarnissarlutit?/Hvornår blev der indført jagttegn og fangstregistrering?
- Ukiumut ammit qassit tunisarpigit? / Hvor mange skind indhandlede du om året?
- Aasaanerani ukiuuneraniluunniit amernik tunisiffiunerusarpa? / Er der flest indhandling om sommeren eller om vinteren?
 - Aasaanerani ukiuuneranilu tunisat amerlassusai assingiinnngillat?/Er der forskel på antal i forhold til sommer og vinter?
- Ameq ataaseq tuninera qanoq akissarsissutigisarpigit? / Hvor meget får du for 1 skind?
- Skattemut qanoq annertutigisumik akileraartarpit tunisinermi? / Hvor stor er skattefradraget for at indhandle skind?
- Aningaasat qanoq annertutigisut angalanermi ataatsimi atortarpigit? (Benzina, patronit allallu eqqarsaatigalugit) / Hvor meget bruger du pr. sæljagt i forhold til penge til brændstof, grej og patroner?
- Ammit sorliit ammerivinnut tunisarpigit? / Hvilken slags sæler indhandler du?
- Suni amernik tunisarpigit? / Hvor indhandler du skindet?
- Puisip sinnera qanoq ilineqartarpa? / Hvad sker der med resten af sælen?
- Piumasaqaatit suuppat amernik tunisissagaanni? / Hvilken krav er der for at indhandle skind?
 - Qanoq isumaqarfigivigit? / hvad er din mening om det?
 - Soq? / Hvorfor?
 - Ammit tunisimasatit tamarmik tinguneqarnikuuppat? / Er alle dine indhandlede skind modtaget?
 - Tinguneqarsimanngitsummi nalunngiliuk soq tinguneqanngitsut? / Hvad er grundene for de skind der ikke er modtaget af indhandlingsstedet?
- KNAPK, Great Greenland aamma Namminersornerullutik oqartussat qanoq suleqatigineqarpat? / Hvordan samarbejdes man med KNAPK, Great Greenland og Grønlands selvstyre?
- Misiginikuuiuk ammerivinnut tunisinerni nunaqarfinni tunisisimaguit allamut nunaqarfimmut tunisillutit? / Har du oplevet at indhandle skind i en anden bygd hvis du har indhandlet i en bygd?
 - sullinneqarnerit allaanerussuteqarpa? / Er der forskel på service der?
- Inuuniarnikkut atungassarititaasut eqqarsaatigalugit puisit amiinnaanik inuussuteqarpit? / Med hensyn til erhvervsvilkårene, lever du kun af at indhandle skind?
 - Hvis ja, agguaqatigiisillugu ullormut tunisissariaqartarnitit qassiuppat amigaateqarnak aningaasat tungaatigut inuussaguit? / Hvor mange skind gennemsnitlig skal der til for at kunne overleve af det?
 - Hvis nej, taava inuussutissarsiutigalugu piniartuullutit, inooqativit aningaasarsiai aamma inuussutigisariaqartarpigit? / Som erhvervsfanger er du nødt til at leve af indkomsten fra resten af husstanden?
 - Aalisartuusariaqarpit? / Er du nødt til at være fisker?
- Puisip takuneraniik amiata tuninissaata tungaanut qanoq iliortarpit? Puiseq tamaat eqqarsaatigalugu. / Hvad gør du fra at man ser sælen til skindet bliver indhandlet, man ser sælen som helhed.
- Amernik tunisigaangavit aningaasat qaqugukkut tiguserpigit? / Når du indhandle sælskind, hvornår får du så penge?

- Paasissutissat nutaat suminngaanniik tunniunneqartarpat? Piniarnermut paasissutissat eqqarsaatigalugit. Assersuut Puisi arlaat piniaqqusaajunnaarpat immaqaluunniit aaliangersaasoqarpat killilersuisoqassasoq./ Hvor fås nye informationer fra? Med hensyn til fangst. Eksempelvis hvis der forbydes at fange en bestemt sælart eller der indføres nye kvote bestemmelser.
- Kissaatigissagaluarpik ammit amerlanerit tunineqartarnissaat?/ kunne du tænkt dig at ønske andre sælarter burde kunne indhandles?

Spørgsmål til de steder der ikke har indhandlingssted

- Qanga piniartutut/inuussutissarsiutigalugu piniartutut aallartippit? / Hvornår startede du som erhvervsfanger?
- Amernik tunitsiveqarnikuua? / Har der været indhandlingssted?
 - Ja: Qanga kingullemik tunitsiveqarpa? / Hvornår var det?
 - Sooq matusimava? / Hvad er grunden til det blev lukket?
 - Ammaasoqaginnissaa kissaatiginarpa? / Er der et ønske om at have den genåbnet?
 - Suliniutigineqarnikuunersoq tusarnikuuiuk? / Har du hørt noget om der er blevet igangsat at åbne igen?
 - Qanoq ammaaniartoqagissinnaasoraajuk? Saaffissat nalunngilisigit? / Hvordan tror du det skal gå for at genåbne? hvor skal man henvende sig?
 - Ammaasoqarnissaanut periarfissarititaasut suuppat? (ammit inissivissaat, tingooraasussat osv.) / Hvad er mulighederne for at åbne indhandlingssted? (til at opbevaring af skind, en medarbejder der tager sig af modtagning osv.)
 - Nej: tunitsiveqassangaluarpa? / Vil det være en god ide at have indhandlingssted?
 - Sooq? / Hvorfor?
- Inuussutissarsiutigalugu piniartuutit? / Er du erhvervsfanger?
 - Ja: Piniartuunerit qanoq inuussutissarsiutigaa? itisilertilluarlugu. / Hvordan lever du af at være erhvervsfanger? Uddyb.
 - Angalalluni atortut (patroner, bådudstyre, gasoline osv.) qanoq akissaqarfigisarpigit amernik tunitsiveqanngitsoq? / Hvordan har man råd til grej med hensyn til sejling (patroner, bådudstyr, gasoline osv.) når man ikke har indhandlingssted?
 - Nej: Takorloorsinnaaviuk inuussutissarsiutigalugu piniartunngornissat?
 - Sooq?/ kan du forestille dig selv som erhvervsfanger? hvorfor?
- Aminernik tunisinikuuit sumiiffimmi najungaqarfiginngisarni?/ Har du indhandlet skind i et andet sted end er hvor du bor?
 - Ammit qassit tuninikuuigit?/ hvor mange skind?
 - Qanga amernik kingullemik tunisivit? sumilu?/hvornår var det sidste gang du indhandlede skind? og hvor?
 - Ameq ataaseq qanoq naleqarpa skattilu qanoq annertutigaa?/ Hvor meget fik du for 1 skind og hvor meget skat betalte du?
- Amernik tunisinissamat piumasaqaatit nalunngiligit?/ Ved du hvad kravene er for at indhandle skind?
 - Qanoq isumaqarfigivigit?/ hvad er din mening om det?
 - Sooq?/ Hvorfor?
 - Ammit tuisimasatit tamarmik tinguneqarnikuuppat?/ Har du fået indhandlet alle skind du kom med?
 - Tinguneqarsimannngitsummi nalunngiliuk sooq tinguneqanngitsut?/ for dem der blev afvist, ved du grunde til det?
- Puisip takuneraniik pisarineranut puisip “nungunnissaata” tungaanut qanoq atortarpiuk/suliarisarpiuk?/ Hvordan bearbejder/bruger du sæl fra du ser den til det hele bliver “brugt”?
- paasissutissat nutaat suminngaanniik tunniunneqartarpat? Piniarnermut paasissutissat eqqarsaatigalugit.

Spørgsmål til fritidsfangere (Qeqertaq):

- Qanga sunngiffimmi piniartalerpit?/ Hvornår blev du fritids fanger?
- Amernik tunisininnaatitaavit/tunisininnaatitaanikuuit?/ Har du lov at indhandle skind/har haft lov at indhandle skind?

- Qanga?/Hvornår
- Amernik tunisinikuuit?/Har du indhandlet skind?
 - Ja: qanga sumilu?/ hvornår og hvor?
 - Amermut aningaasat qanoq annertutigiisut pissarsiaaraangit qanorlu skatterutiteqartigaat amermut ataatsimut? Hvor meget fik du for pr. skind og hvor meget betaler du skat for det?
 - Tunisinermi aningaasat qaqangukkut ikineqartarpat? / Hvornår får du udleveret beløbene for skindene?
 - Ammit qassit ukiumut tuninikuuigit?/ Hvor mange skind indhandlede du for pr. år?
 - Amerik tunisininnaatitaaguit ukiumut killeqarpa qassinik tunisisinnaatitaanernut?/ Hvis du har lov at indhandle skind, hvor mange kan du max. indhandle for pr. år?
 - Amermik tunisinikuusimanguit aningaasat sumut atortarpat?/ Hvis du har indhandlet skind, hvad bruges beløbet til?
- Ammit tuninissaanut piumasaqaatit suunersut nalunngilingit? /Ved du hvad kravene er for at indhandle skind? ja: qanoq piumasaqaateqarpat?/ Hvad er kravene?
- Amernik tunisisinnaatitaangikkuit ammit qanoq pisarpigit? Aamma puisip sinnera qanoq pisarpiuk?/ Hvis du ikke har lov at indhandle skind, hvad gør du af skindet og hvad gør du med resten af sælen?
- Aningaasartuutit puisinniarnermi naatsorsortapigit?/ Regner du på omkostningerne til sælfangst?
 - Qanoq annertutigippat?/Hvor meget bruges der?
- Tunisinnaatitaangikkuit tunisisinnaatitaarusunnaraluarpa? Sooq?/ hvis du ikke har lov at indhandle vil du gerne kunne indhandle skind?/ Hvorfor?
- Nalunngiliuk sumi qaqangukkullu tunisisoqartartoq illoqarfigisarni/ nunaqarfigisarni?/ Ved du hvor og hvornår der indhandles skind i din by/bygd?

Spørgsmål til fanger/erhvervsfanger der ikke indhandler sælskind

- Qanga inuussutissarsiutingalungu piniartunngorpit?/hvornår blev du erhvervsfanger?
- Sooq amernik tunisisanngilit?/hvorfor indhandler du ikke skind?
- Nalunngiliuk sumi tunisisinnaallutit?/ved du hvor du kan indhandle skind?
- Piumasaqaatit nalunngilingit suunersut tunisinissamut?/ved du hvad kravene er for at indhandle skind?
- Aningaasartuutit qanoq annertutigikkajuppat puisinniarniaraangavit?/hvor meget er omkostninger når du skal ud og fange sæler?
- Puisi qanoq pisarpiuk pisareereeraangakku?/hvad gør du med sæl efter du har fanget den?
- Amiami qanoq pisarpiuk/hvad gør du så med skindet?
- Amernik tunisinissat eqqarsaatiginikuuiuk?/har du tænkt på at indhandle skind?
- Ammit tunisaanerini akigititat nalunngilingit?/kender du til priserne for at indhandle skind?

Bilag 12: Spørgsmål til indhandlings modtager

Spørgsmål til indhandlere/modtager

- Sumi amminik tigooraasarpit? (ilissinni imaluunniit tunitsiveqarpa?) / Hvor modtager du sælskind? (hos dig eller er der indhandlingssted?)
- ukioq tamaat imaluunniit piffissaq aaliangersimasoq tigooraasarpit? /arbejder du hverdagen eller bestemte tid?
- Ameq ataaseq qanoq akeqartarpa? /Hvad koster pr. sælskind?
- Ullormut qass time sulisarpit? / hvor mange timer arbejder du om dagen?
- Agguaqatigiisillugu qanoq amminik tigooraatigisarpit? (sapaatip akunneranut imaluunniit ullormut) / i gennemsnitlig i høj grad hvor mange modtager du skindet? (i en uge eller om dagen)
- Qaqugukkut ammit nassiunneqartarpat? / hvornår skindet sendes ud til Qaqortoq?
 - sukkut? / hvilke forsendelsestype?
- Qaqugukkut akissarsissutigineqartarpat ammit tunisat? / hvornår får du penge når du har sendt skindet ud?
 - qaqugukkut illit akissarsissutigisarpigit? / hvornår har du fået penge fra GG?
- Kontrakteqarpit? / har du kontrakt?

- Suut piumasagaataappat amernik tigooraasuuniaraanni? / hvad er kravene hvis man skal være indhandler?
- Qanoq akulikitsigisumik attaveqatigiittarpisi GG-lu? / Hvor tit kontakter I hinanden med Great Greenland?
- Suut ajornartorsiutaanerusarpat? / hvad er mest problemer?
- Suut amigaataappat amernik tigooraasuulluni? / hvilke (udstyr) mangler du som indhandler?
- Ajornartorsiutit amigaatilluunniit aaqqiviginiarneqartarpat? / problemerne eller det du mangler løses fra Great Greenland?
- Atortut (qerititsiviit, ammit puussai, qaqorsaait il.il.) kiap isumagiarpai? / hvem er ansvar for (fryser, poser til skind, special sæbe til skind o.s.v.) udstyr?
- Inuussutissarsiuutit galugu piniartut kisimik tunisisarpat? / er det rigtigt at kun erhvervsfanger der kan indhandle skind?
- Isumaqarpat piniartut tunisaasa naligi annikippallaartut? / synes du, at skindet værd er for lidt?
 - soq?/hvorfor?
- Isumaqarpat piniartut puisit amitai piinnarlugit tunisisartut? (puisi sinnera igillugu imaluunniit alaannarlugu amia tigoreersimagaanni) / Synes du, at erhvervsfangerne fanger sæl kun for skindet? (sælrester/kød smides ud efter flænsset skindet)
- Inuussutissarsiuutit galugu piniartut qaqugukkut tunisinerusarpat tunisinnginnerullugtillu? / hvilke periode erhvervsfangerne mest indhandlet skind eller omvendt?
 - soq?/hvorfor?
- Nassiussinerani aningaasartuutit kiap isumagisarpai? / hvem er ansvaret for fragtomkostninger?
- Timip paarinissaa pillugu GG-minngaanniik ilitersuunneqarnikuut qanoq ajutuunnginnissaa pillugu suliaqarsinnaallutit? / Har GG kontaktet dig, om hvordan du skal arbejde samtidig at passer din krop?
- Arlaannik pingaarutilimmik oqaasissaqarpat? / har du noget som du gerne vil sige som er vigtigt?

Bilag 13: Spørgsmål til Upaluk I/S

Spørgsmål til Upaluk I/S

- Puisi tamaat isigalugu Upalummi qanoq atorineqartarpa? / Når man ser på hele sælen, hvordan bruges det af Upaluk?
- Qanga puisit orsuinik tunisassiorlusi aallartippisi? / Hvornår starter I at producere kapsler af spæk?
- Suminngaanniik/kikkunninngaanniik taava pissarsiarineqartarpat? / Hvor/hvem kommer det fra?
 - Qanoq akilersortarpisigit? / Hvor meget koster det at købe? (Uani suliffeqarfiit allat akii sanilliussinnaaniassagatsigit taamak aperilaarpugut/Her kan man sammenligne med andre virksomheders priser)
 - Qanoq annertutigisut pissarsiarineqartarpat? / Hvor meget af dem anskaffer man?
- Puisit amii eqqarsaatigalugit pillakut qanoq pineqartarpat? / Hvad gør man af resterne af skindet?
- Orsoq tamaavimmi atorineqartarpa? / Bruger man hele spækket?
- Puisit neqai qanoq pineqartarpat? / Hvad gør man med sælkød?
- Puisip kukii qanoq pineqartarpat? / Hvad gør man med sæl kløer?
- Qanoq suleriuseqarpisi? / Hvordan er jeres arbejdsproces?
- Akuutissat qanorittut sullu atorineqartarpat? / Hvad og hvilke midler bruges der?
- Qanoq siviutigisumik ingerlariaaseqarpa? / Hvor længe tager det at producere?
- Pisiassaatisi puisimut tunngasut sumut/kikkunnut tunisarpisigit? / Hvor og hvem sælges de sælprodukter til?
- Puisit orsuinik tunisassiorlusi ingerlaannarnissarsi takorloorsinnaaviuk? / Kan I forestille jer at fortsætte med at producere sælspek kapsler?
- Reklameriniaritsi xD
- Puisit pingisaasa suliarineranni atortut suut atortoraasigit? / Hvilke redskaber har I for at bearbejde dele af sæl?
 - Suminngaanniillu pissarsiaasigit? / Hvor kommer det fra?

- Tingooraasutut apeqqutit aamma apeqqutigissappat?

Bilag 14: Spørgsmål til KNAPK

Spørgsmål til KNAPK:

- Piniartut/aalisartut qanoq sullittarpisigit? / Hvordan servicere I erhvervsfangere og fiskere?
- Qaqugukkut piniartut aalisartullu ilissinnut saaffiginnittarpit? / Hvornår henvender de sig hos jer?
- Sutigit ikiortarpisigit? / Hvordan hjælper i dem?
- Piniartunut aalisartunullu atugassaritinneqartut ilissi qanoq isumaqarfigaasiuk? / Hvordan mener I vilkårene er for erhvervsfangere og fiskerne?
- Kisitsisit puisit pillugit kingulliit pisinnaavagut? / kan vi få de seneste tal om sæler?
 - tunineqartartut/pisarineqartartut/piniagassat. / indhandlede/fangede og dem der er levende i havet.
 - Inuussutissarsiutigalugu piniartut qassiuppat? / Hvor mange er erhvervsfangere?
- Nalunngilisiuk sooq puisit marluinnaat amii tunisassiareqqusaasut? / Ved I hvorfor det er kun to slags skind fra sæler der må indhandles?
- Sooruna inuussutissarsiutigalugu piniartut kisimik tuniseqqusaasut? / Hvorfor er det kun erhvervsfangere der må indhandle Sælskind?
- Puisit amii pillugit piumasaqaatit kikkut aaliangersugarisarpaat? / Hvem er det der bestemmer kravene til skind?
- Aaliangersakkat maanna qanoq isikkoqarpit Puisit amiinik tunisisinnaanermut tunngatillugu? 2016-mi allaqqangami 4000 kr. tungaanut tunisisariaqarsimasuussammata / Hvordan er det med kravene i dag (nu til dag) med hensyn til fangerne der må indhandle sælskind? (i 2016 stod der jo at der skal havde været indhandlet for skind op til 4.000 kr.
- Amernik tunitsivinni suliaqartartut qanoq atugassarititaqarnersut KNAPK nalunngilai? / Kender KNAPK til vilkårene hos indhandlings medarbejderne?
- Amernik tingooraasartut sulisut peqatigiiffik imaluunniit kattuffik sorleq ilaasortaaffigaat?/Hvilken forening eller organisation høre personer der arbejder i indhandlingssteder under?
- Arlaatigut isumaqatigiissusiordermi GG aamma namminersornerullutik oqartussat isumaqatiginiarneqarnikuuppat KNAPK peqataalluni tunitsivinni suliaqartartut eqqarsaatigalugit? / Med hensyn til personer der varetager sig af indhandlingsstederne er der lavet overenskomstforhandlinger i samarbejde med GG og Grønlands Hjemmestyre hvor KNAPK er med?
 - Ja: Qanoq isumaqatigiissusiorderneqarnikuua?/Hvad er der lavet overenskomstforhandlinger om?
- Inatsisiliassanik siunnersuuteqartarpisi?/ Laver i lovforslag?
 - Sooq?/Hvorfor?
 - Inatsisiliassanik siunnersuini naalakkersuisut qisuariarfinigikuuaat?/Har Selvstyret reageret på jeres forslag?
- Suminngaanniik aningaasanik pissarsisarpisi?/ Hvor kommer finansiering fra?
- Amernik tunitsiviit sumiuppat? / Hvor er der indhandlingssteder til skind?
 - Qassiuppat?/Hvor mange er de?
 - Kikkunnit aqunneqartarpit?/ Hvem tager sig af driften i disse?
 - Suminngaanniik aningaasalersorneqarpit?/ Hvor finansieres de fra?
 - Ammit tunineranni akit aaliangersarneqartartut kikkut aaliangertarpaat?/ Hvem laver bestemmelser om hvor meget 1 skind skal koste?
 - Ammit akiisa ineriartornerat qanoq isikkoqarpit? Piniartunut aamma amernik tingooraasutut sulisunut./ Hvordan har udviklingen været med sælskindes prisen? Her tænker man på erhvervsfangere samt indhandling personer.
 - Neqit akii aamma./Også sælkød.
- Ammasarfiit ammeriviup qanoq isikkoqarpit? / Hvordan er indhandlings stedets åbningstid?

Bilag 15: Spørgsmål til Great Greenland

Spørgsmål til Great Greenland for direktør, indhandlings leder, og garveri og sortering leder

Til direktør:

Samarbejdsforhold:

- KNAPK aamma Namminersornerullutik oqartussat qanoq suleqatigisarpisigit ammit kisitsisaasa akiisalu isumaqatigiissusiomerisa saniatigut?/ Hvordan samarbejder i med KNAPK og Selvstyret ved siden af forhandlinger om priser og antal af skind?
 - Kikkut qaqangukkut siulliullutik saaffiginnittarpat sutingullu?/ Hvem henvender sig først til hvem og om hvad?
- EU-Sælording pillugu qanoq suleqatigiittoqarpa?/ Hvordan er samarbejdsforholdene med hensyn til EU-sælording?
 - Qaqugukkut nutarterneqartarpa?/Hvornår fornyes den?
 - Piumasaqaatit suuppat?/ Hvad er kravene?
 - Piumasaqaatit qanoq naammassineqartarpa?/Hvordan opfyldes de krav?
 - Puisit amiinnai pillugit suleqatigiittoqarpa?/ Samarbejder man kun med hensyn til sælskind?
 - Nej: Aamma suut?/Og hvad?

Sælskind:

- Sooruna puisit marluinnaat amii tunisassiareqqusaasut?/ Hvorfor er det kun to slags sælarters skind der må indhandles?
- GG ammit sorliit piumaneruai?/Hvilke sælskind GG er mere interesseret i?
 - Sooq?/hvorfor?
- Aningaasaliissutit finanslovimit tamakkiisumik atorineqartarpa? /Bliver alle midler fra finansloven brugt?
 - Ukiut tamaasa assingiittarpat?/ Er det det samme hvert år?
 - ja, qassiusarpat?/hvor meget?
 - nej, ukiuni kingullerni arfinillini (2016-2021) qanoq annertutinginikuuppat?/ Hvor meget har det været de seneste 6 år (2016-2021)?
- Ammit tunineqarsinnaasut amerlassuserarneri qanoq isikkoqarpa ukiuni kingullerni taakkunani?/ Hvordan ser indhandlings kvoterne for de nævnte år?
- Qanga aataat, allattuut aamma natsiit amii kisimik tunisaalerpat?/ Hvornår blev det kun grønlandssæl, ung blåside og netside der kunne indhandles?
 - Suna pequtaava?/ Hvad er grunden til det?
- Puisit amii allat tunisaalernissaannut suliniuteqartoqarnikuua?/ Har man arbejdet for at kunne indhandle andre arter?
 - Sooq?/ Hvorfor?
- Ammit tunisat akii aammalu amerlassusaat isumaqatigiissutiginiarneri qaqugukkut pisarpa?/ Hvornår har man forhandlinger om hvor mange antal skind der skal indhandles og deres priser?
 - Qanoq ingerlariaaseqartoqartarpa?/ Hvordan er processen i det?
 - Kikkut tusarniaasarpat aamma kikkut tusaaneqarnerusarpat ammit amerlassusaat akiisalu aaliangersorniarneqarnerinni?/ Hvem udføre høringer og hvem bliver hørt med hensyn til antallet af indhandlings skind samt om deres priser?

Indhandlingssteder:

- Great Greenlandimiit ammerivinnut tunngasumik suliallit illoqarfinnut/nunaqarfinnut misissuiartortarpa?/ Kommer Great Greenland hos dem hvor der er indhandlingssteder og laver undersøgelser?
 - Ja: Qaqugukkut misissuiartortoqartarpa?/ Hvornår laver man de undersøgelser

- Nej: Siunissami misissuiartottalissamaarpisi? /Skal i begynde at lave udnersøgelser i fremtiden?
 - - Qaqugu?/ Hvornår?
- Inuinnaat eqqarsaatigalugit sulisutut tiimeqartillugit sulisinneqartarpat?/ Giver man timeløn til de private personer som ikke er erhvervsfångere?
- Amernik tigooraasut suliffimmi isumannaallisaanikkut pissutsinik ilitersuunneqartarpat?/ Vejleder man indhandlings personerne om arbejdsmiljø?

Til indhandlings leder:

Indhandlingssteder:

- Ammeriviit qassiuppat, / Hvor mange indhandlingssteder er der,
 - sumiippat? / hvor ligger de henne?
 - aamma kikkut aquppaat?/ og hvem er det der driver dem?
(Inuinnaat/piniartut/peqatigiiffiit/kommune?)/
(Private/erhvervsfångere/foreninger/kommuner?)
 - Qassit inuussutissarsiutingalungu piniartutut allagartaqarlutik tigooraasuuppat qassillu allangartaqanngillat?/ Hvor mange indhandlings skind modtagere har erhvervsfångere bevis og hvor mange ikke?
- Ammerivinni sulisut qanoq aalajaatsingippat?/ Hvor flexible er indhandlings modtagerne (indhandlingssteder)?
- Ammerivinni sulisusi qanoq suleriaaseqarnersut nalunngilisigit?/ Ved I hvordan deres arbejdsmetoder er hos dem?
- Nunaqarfinni angerlarsimaffiminni amernik tigooraasut atugassarititai nalunngilisigit?/ Kender I til vilkårene hos dem der modtager i deres hjem?
 - Tusarniaaffiginikuuisigit? / Har I forhørt jer hos dem?
 - Suuppat?/ Hvad er de?
- Nunaqarfinni tigooraasut eqqarsaatigalugit imermik annertuumik atuinissamut oqilisaasoqarsinnaava?/ Kan man gøre noget for at forbedre vandforsyning i bygderne med hensyn til indhandlings modtagerne?
 - Qanoq?/ Hvordan?
- Nunaqarfinni nassiussinerit pillugit oqilisaasoqarsinnaava?/ Kan man forbedre fragtvilkår (fra hjem til havn/hele-stop)?
 - Qanoq? /hvordan?
- Amernik tigooraaneq pillugu illoqarfinni atugassarititai nunaqarfinnut sanilliukkaanni suut assigiinngissutigivaat?/ Hvad er forskellene med hensyn til vilkårene mellem byer og bygder?
- Tunitsivinni orsortaajaatit pilersinneqarnissaat sulissutigineqarnikuua?/ Har man overvejet at skaffe afspækningsudstyr til indhandlingsstederne?

Til garveri og sortering leder:

Sælskind:

- Suut piniartunut piumasaqaataappat ammit tunineqassappata ilissinnut? / Hvad er kravene for sælskind for at en fanger kan indhandle dem?
- Ammit pissarsiarisartakkassi pitsaassusaat qanoq ikkajuppat? / Hvordan er kvaliteterne for de skind i modtager?
 - Kalaallit Nunaata sukutsitaaneersut ammit pitsaaneruppat? / Hvilken del af Grønland kommer de bedre kvaliteter fra?
- Periarfissaava ammit putui angisuut tunineqartarlernissai? amernik mikisunik suliassanut atorneqarsinnaasunik / Er der mulighed for at indhandle sælskind med mange huller? med hensyn til sælskind der skal bruges til små projekter.
- Suna pequtaaneruserpa ammit kaseerneqartartut qaortumut tikikkaagamik? / Hvad skyldes at sælskind smides ud når det kommer til Qaortoq?
 - Sooq? / hvorfor?

- Piffissanngorsimassua atortut nutarternissai?/ullutsinnut tulluarsarnissai? / tid til anskaffe nye udstyr? / tilpasse til nu til dags?
- Puisit amii qerisillugit tunineqarsinnaasarpasut tunitsivinnut? / Kan frosne sælskind indhandles hos indhandlingssteder?
- Ameq "aapasooq" imaluunniit panertoq sorleq pisariinnerua suliarissallungu? (Oqaluttuutsikkatta qanga ammit panerseqqaarlugit tunineqartarsimasut. KGH) / Skind der er rå eller der er tørret, hvilken er nemmest at forarbejde/forædle skind? (Vi fik fortalt en historie hvor man indhandlede skind i tørrede form. KGH)
- Ammit qanoq amerlatigisut ukiuni kingullerni arfinillini pissarsiarinikuuvigisut? / Hvor mange skind har i fået de seneste 6 år? (2016-2021)
- Ukioq kingulleq puisit uumasut amerlassusai kisitsisaatigaasigut?/ Har I tal på hvor mange sæler der lever sidste år?
 - Qassiuppat?/ Hvor mange er de?
- Puisit amerlassutsimikkut uloriarnartorsiortut suunersut nalunngilisigut?/ Ved I hvilken slags sælarter der er truede?
 - angerui/angerussit/hvis ja
 - Suminngaanniik pissarsiarisarpisigut?/ Hvorfra får informationer om det?
- Ammit tunisat sumiiffimmiik sumiiffimmut qanoq assigiinngitsigippat?/ Hvor meget forskel er der med skind indhandling fra sted til sted?
- Puisit amiinut errorsinermut qaorsaasit bæredygtig-uppat/miljø venliguppat? mingutsitsineq eqqarsaatigalugu?/ Er sæbe/vaskemiddel der bruges til sælskind bæredygtigt/miljøvenligt? Man tænker på miljøbelastning.
 - taavalu qalipaatisat amernut/ og farve spåner/farvepulver

Bilag 16: Spørgsmål til Kittat

Spørgsmål til KITTAT:

- Puisit amii suminngaanniik pissarsiarisarpisigut?/ Hvor har I fået sælskindet fra?
- Nammineq akilertarpisigut?/ Betaler I selv sælskind?
- Qanoq amerlatigisut pisariisarpisigut ukiumut?/ Hvor mange skind køber i om året?
 - qanoq akeqartarpasut pisariinerni?/ Hvor meget koster det? (Er det de samme priser der er som der er for GG?)
- Ammit sumut atortarpisigut/ Hvad bruger I skindet til?
- Ameq qanoq suliarineqartarpa?/ Hvordan er processen med at bearbejde skind?
 - Ammip suliarinerni ullut qassit suliaakkajuttarpa? Apequtaalluni sunngorniarnersoq ameq soorlu unneq, alersiniallaq osv./ Hvor længe er man om at bearbejde skindet? Det kommer an på hvad den skal blive til.
 - Aningaasartuutit amernut qanoq isikkoqarpasut?(sanaartornermi)/ Hvordan ser omkostningerne til skind ud(i producering)?
- Suliffeqarfinnik suleqateqarpasi ammerinermut atatillungu?/ Samarbejde I noget/nogle virksomheder med hensyn til sælskind?
 - ja, kikkut aamma qanoq?/ Hvem og hvordan?
- Puisip amia pillugu suna ajornartorsiutaanerpaava?/ Hvad er de mest problematiske med hensyn til skind?

Bilag 17: Spørgsmål til Sullissivik Qeqertaq

Spørgsmål til Sullissivik Qeqertaq

- Qeqertami innuttaasut qassiuppat? / Hvor mange indbyggere er der i Qeqertaq?

- Illut qassiuppat? /Hvor mange huse?
- Sneskoterit qassiuppat? /Hvor mange snescooter er der?
- Qimmit qassiuppat? / Hvor mange hunde?
- Umiatsiat qassuppat? /Hvor mange både?
- Suliffeqarfiit aktiviusut qassiuppat? /Hvor mange aktive arbejdspladser?
- Inuussutissarsiutingalungu piniartut qassiuppat? / Hvor mange er erhvervsfingere?
- Arlaatigut piniartut kommunemiit qanoq sullinneqartarpat? / Hvordan serviceres erhvervsfangerne her?
- Maani kommunemiit malunginiakkassinni puisi tamaat isingalungu piniartunit qanoq pineqartarpa? / Hvad gør erhvervsfingere her med sælen?
- Puisit qanoq amerlatigisut pisarinqakkajuppat tamaani? / Hvor mange sæler fanges her?
- Puisit sorliuneruppat? / Hvilken sæler?
- Puisip neqaanik, kukiinik, amiinillu tunisiniaraangamik qanoq pisarpammita? / Hvad gør de når de sælger kød, klør eller skind?
- Puisit neqaasaa akii suminngaanniit aaliangersangaasarpat maani? / Hvor bestemmes priserne for sælkød her?
- Maani ammeriveqaraluartuq paasivara, aammalu paasillungu ammaqinnissaa sulissutigineqartoq. Tamanna maanna qanoq ingerlava? /Jeg har fået at vide at der er skindsted her og at man arbejder på at genåbne indhandlingssted, hvordan går det med genoprettelse af indhandlingssted her?
 - Itisiliisitsineq/uddybelse
- Arlaatigut pingaarsorisarnik puisit piniartulluunniit pillugit oqaaseqarusuppit? /Har de noget at sige om sæler og erhvervsfingere som de synes er vigtigt?

Bilag 18: Spørgsmål til Formand for foreningen Qeqertaq

Spørgsmål til QAPP (Qeqertami Aalisartut Piniartullu Peqatigiiffiat) i Qeqertaq. Susanne Emanuelson

- QAPP qanga peqatignigiiingorpa? / Hvornår blev det oprettet?
- Qanga Siulittaasunngorpat? /Hvornår blev du formand?
- KNAPK qanoq suleqatigineqartarpa? / Hvordan samarbejder man med KNAPK?
- Piniartut maani qanoq sullinneqartarpat? / Hvordan serviceres fangerne her?
 - Qassiuppat inuussutissarsiutingalungu piniartut? / Hvor mange er erhvervsfingere?
- Maani qanoq puiseqartigisarpa? / Hvordan er det med sælbestanden her?
- Piniartut qanoq akulikitsigisumik puisinniartarpat? / Hvor ofte er fangerne på sæljagt?
- Puisit sorliit maani takussaaneruppat? / Hvilke sælarter er der her?
- Puisi tamaat isingalungu qanoq pineqartarpa maani? /Hvad gør man med sælen her når man ser det som helhed?
 - Neqaa ilormiulu? / Kød og indvolde?
 - Tunisarpata:
 - Qanoq akeqakkajuppat?
 - Qanoq akit aaliangersorneqartarpat?
 - Kukii? /Klør?
 - Tunisarpata:
 - Qanoq akeqakkajuppat?
 - Qanoq akit aaliangersorneqartarpat?
 - Amia? /skindet?
 - Tunisarpata:
 - Qanoq akeqakkajuppat?
 - Qanoq akit aaliangersorneqartarpat?
- Tunitsiveqannginnera qanoq isumaqarfigaajuk? /Hvad synes du om at der ikke er indhandlingssted?
- Tunitsiveqarnikuua amernik? / Har der været indhandlingssted?
 - Ja:
 - Sumi?/Hvor?
 - Qanga matua?/Hvornår lukkede det?
 - Suna pequtaava matusimaneranut?/Hvad er grunden til at det lukkede?

- Matusimanerani qanoq sunniuteqarsimava? /Hvordan er påvirkning da det lukkede?
- Evt. uddybbende spørgsmål.
- Ammaasoqaqqinnissaa kissaatiginarpa? / Er der et ønske om at have den genåbnet?
- Tunitsiveqalernissaa sulissutaanikuua?/ Har man arbejdet for at åbne indhandlingssted?
 - Qanoq iliuuseqartoqarnikuua ammaaniarnermut atatillungu? / Hvad har man gjort for at få åbnet indhandlingssted?
 - Kikkut attavigineqarnikuuppat? / Hvem har man kontaktet?
 - Suleqatiginiarneri qanoq ippat? / Hvordan er samarbejdet?
 - Tunitsivittaarniarnermi suut ajornartorsiutaappat? /Hvad er problemerne for at have indhandlingssted?
 - Itisiliisillungu/ have uddybbelse på denne?
 - Tunitsiveqalissappat sumiissua? / Hvor ville det være?
 - Tunitsiveqaleraluarpat qanoq sunniutteqassua? / Hvad ville det betyder hvis der åbnes indhandlingssted?
- Arlaannik pingartitarnik oqaaseqarusuppit? /Har du noget at sige som de synes er vigtigt?

Bilag 19: Transkript af interview med Aasiaat indhandlings modtager og erhvervsfanger

Erhvervsfanger og indhandler, varighed 42 minut 49 sekund

Arnarulunguaq: Du er erhvervsfanger ikke?

Peter Storch: Ja.

AR: Ja, kan vi optage vores interview?

PS: Ja, hvis i gerne vil optage det, gerne.

AR: Ja ja, Når vi skal aflevere vores opgave, må vi lade dit navn stå inde i opgaven?

PS: Det ved jeg ikke, hvis I vil.

AR: Ja, dejligt, øh, du er også modtager af indhandlede ikke?

PS: Ja, vores forening tager sig af indhandling med skind.

AR: Ja, hvad?

Ane: Forening

AR: Nå ja.

PS: Fisker og fanger forening i Aasiaat. (AAPP)

AR: Ja, ja, så I er flere der modtager skind med indhandling?

PS: Ja, Det er bestyrelsen der tager sig af det.

AR: Ja ja, yes, Så som det første vil vi spørge dig som at være fanger, hvornår blev du erhvervsfanger?

PS: I 1979

AR: Wow.

PS: Øh, jeg droppede tidligt med at gå i skole, jeg var en skarnsdræng så jeg blev smidt ud af skolen i 7. klasse 2 måneder for tidligt. Så den gang der gik jeg til præsten (konfirmationsforberedelse) og derefter fiske, altså at bruge jolle og begyndte siden dengang at fiske og fange.

AR: Ja, sammen med morfar? (PS er Arnarulunguaq's onkel)

PS: Ja, dengang da jeg begyndte at leve af det levede jeg af at fiske mest, om foråret levede jeg af det og om efteråret med at fange sæl.

AR: Ja, kunne man så dengang indhandle alle sæl? Sælskind?

PS: Ja, ja nemlig, det var netside, klapmyds, selv klapmyds kunne man indhandle dengang.

AR: Ja.

AR: Dengang indhandlede man det hele tørrede.

AN: Hvem var det det modtog indhandlede skind? Altså hvor gik skindene til?

PS: Dengang var den første KHG, da det var KGH. Og derefter var det Royal Greenlands fabrik, den tørrede skind indhandlede man.

AR: Ja, så man indhandlede dem dengang?

PS: ja man skulle tørre dem før indhandling.

AR: Ja, hvornår begyndte man så at bruge registrering af fangst og erhvervsfangerbeviser?

PS: Lad mig se jeg husker det ikke rigtigt, man brugte beviser allerede dengang selvfølgelig, der er forskellige der var tre forskellige. Blå, Grøn og Rød. Erhvervsfangere og fritidsfangere også dem der fangede for hygge. Jeg tror det skete dengang mindes jeg det.

AR: Ja ok, Og det er kun to nu ikke?

PS: Ja, det er kun to nu.

AR: Nå ja, yes, så hvor mange indhandler du som regel pr. år?

PS: Lige nu i de seneste år har jeg indhandlet omkring kun 100 pr. år da vi (med hans søn) arbejder mere med fiskeri. Vi er mere på sælfangst om efteråret nu.

AR: Ja, Yes, så det er mere om efteråret du indhandler skind?

PS: Ja, det er sådan. Dengang, da vi levede nærmest kun af det, indhandlede vi så omkring over 300-400 tror jeg.

AR: Ja, det er meget. Hvor meget for du så for 1 skind?

PS: Nu når man indhandler skind til Nunatta Ammerivia (Great Greenland) 400 kr. og når man så tager skat fra, så får man omkring lidt over 300.

AR: Ja, yes, det der hvordan er det nu, grønlandssælsskind var det? Hvordan er det nu?

PS: Ja, ung grønlandssæl og grønlandssæl har det samme pris. Og netside er koster mindre.

AR: Ja yes, så du indhandler ikke så meget netside skind?

PS: Vi indhandler det selvfølgelig når vi har fanget dem, lige nu er netsiderne forsvundet, sådan set forsvundet da de ikke længere kommer til vores omegn i omkring nu 10 år, de er blevet færre, det kommer nok af at vi ikke har så meget mere havis.

AR: Ja, yes.

PS: Dengang da der kom mere havis ikke? Der var mange netsider når vi kørte hundeslæde for at overnatte i hytterne kom der mange netsider, nogle gange over 30 styk kom der.

AR: Oorj, så hvordan? Da der er åbenbart lidt forskelligt med skattefradrag øh, hvordan? Hvor meget er der i skat med indhandling?

PS: Ah så, det er forskelligt fra person til person, her principielt kommer forskellen an på om man har udfyldt forskudsskema. Lige nu har jeg selv kun 14%, så der er forskelle, nogle har 23%. Så dem der ikke har lavet forskudsskema, bliver der trukket 23 % i skat.

AR: Ja ja.

PS: Ja.

AR: Så i en sejltur, for eksempel om efteråret når du er på sælfangst, hvor meget bruger du på benzin, patroner og andre fangstredskaber når du er på sælfangst?

PS: det ved jeg ikke, her når man sejler lidt tættere til land, hvor man sejler tit, kan man bruge op til lidt over 400 i omkostninger. Ikke at sejle helt derud, ikke at være længere væk fra land.

AR: Ja ja, så når man ikke har fanget sæl, så er der meget tab?

PS: Ah det er det vel, men man har dage hvor det går ikke godt og der er andre dage der går godt. Og vi bruger mere sælgarn om vinteren (at sætte garn i havet til at fange sæler) og nu er vejret ikke så stabil om efteråret. Det der sælgarn hjælper meget.

AR: Ja, dejligt. Nu da vi har snakket lidt om sæl indtil nu, hvad med resten af sæl, altså som kødet, hvad gør i med dem?

PS: Øh, for vi, vi spørger dem der hører under kommunen, børnehaver, ældrepleje og lignende om de har lyst til at købe sælkød. Så det køber dem, men også hos private, til private kan vi sælge hele ung grønlandssæl til 200 kr., vi har ikke så meget mangel med at sælge dem. Vi arbejder med sæl omhyggeligt, meget påpasseligt. De er mere eftertragtet sådan.

AR: Ja, yes. Så I sælger dem vel også som foder (til hunde) nogle gange ik?

PS: Ja ja, det gør vi, vi sælger dem lidt billigere til dem der har hunde. Nogle gange 1 sæl for 100 kr. nogle gange 200 kr. det kan kun sælges med sådanne priser på den måde.

AR: Ja, yes.

PS: Og vi har ikke selv mere hunde da med hunde kan vi ikke gå på fangst, vi kan ikke bruge dem til at fangst som fangstmetode da de første fangsteder er ikke længere fangststeder. (På grund af manglende havis)

AR: Ja, det er da ærgerligt.

PS: Ja, ja det er sådan som det ellers er, men man bruger nu joller/både her.

AR: JA, yes. Hvad er så kravene for at kunne indhandle skind?

PS: Når man skal indhandle skind, skal skindet selvfølgelig være i god stand, uden gule pletter, uden størknet harsk tranlag og hullet skal være mindre end 3 cm, og det skal ikke lugte stinkende.

AN: Hvornår får sælskind harsk tranlag? Som i hvor længe?

PS: Øh det sker når de lader skind være, som at lade det lægge i blød i havvandet og lade det være i længere tid, selvfølgelig når der er spæk i skindet bliver spækket til tranlag. Og uden at havde vasket det ordentligt og man ligger det i fryser kan der opstå tranlag selv om det er frosne.

AR: Ja.

PS: Det bliver sådan og gule.

AR: Yes, så det der krav, hvad mener du om dem?

PS: Ja, det har vi det fint med, vi har jo været indhandlingsmodtagere i mange år nu, Selvfølgelig tager vi ikke imod nogle skind, de vi ikke synes godt om tager vi ikke.

AR: Ja, så når de er..., så... når der er for mange huller eller?

PS: Ah nej, nogle gange bliver skind ordnet dårligt, nogle bliver flænset dårligt, som der kan have været skåret for meget i skindet, der kan være lavet næsten hul i skind og sådan nogle ting og for mange af dem er grundende til at vi ikke tager skind.

AN: Hvor kommer de krav fra?

PS: De er krav fra landets garveri, ja med indhandling, der er retningslinjer som dem.

AR: Så har alle dine indhandlinger af skind blevet modtaget?

PS: Det mener jeg, jeg afspækker dem jo meget omhyggeligt, vi bearbejder skind selv. Fra fangst til det indhandles, afspækkes det hele, vaskes, så ligger man dem i poser, det hele tager vi af. Men vi tjener ikke penge af det når vi bearbejder dem sådan. (Man får ikke timeløn af det)

AN: Øh, det der. Jeres forening er indhandlingssted ik? Når så de skind sendes til Great Greenland, kommer så beløbet ind til foreningen?

PS: Ja det gør den. De bruges til driften af foreningen som til el, internet, varme, sådan noget, og til alt andet udstyr som skal bruges herinde.

AR: Hvor meget for så foreningen for 1 skind?

PS: Hvis jeg ikke husker forkert, er det omkring lidt over 60 kr. foreningen får for pr. skind fra garveriet.

AR: Yes, Så hvordan er det nu igen, det der handler om skindindhandling (peger på spørgsmålet), Hvordan samarbejder I med KNAPK, Great Greenland og Selvstyret som erhvervsfangere?

PS: Der er jo altid høringer, de handler mest om de der fangster. Så der bruges KNAPK som informationskilde med de der høringsinformationer. Så via KNAPK forhandles der om skin priser. De der tages af foreningen.

AR: Nå ja, yes.

AN: Skal så det ellers være højere for 1 skind (af sæl)? Eller er prisen rimelig?

PS: Naj måske kan det ellers være højere, de skid der indhandles når jo ikke maximale indhandlingskvoter de seneste årrække til garveriet. Hvis det var lidt højere ville der måske være flere der indhandler, og her er der ikke udstyr som sådan, at mange fangere så bare smider dem ud nogle gange (skind). Vi har ellers bedt kommunen om en medarbejder længe, men det er som om det er kun papirarbejde der blev foretaget der. Og sidste år lykkedes det os ellers at få godkendelse med at få en medarbejder, men det lykkedes ikke os at finde en medarbejder.

AR: Så hvis der kom en medarbejder, ville personen arbejde under kommunen?

PS: Ja, kommunen ville eller give dem løn, men der er vist nok ikke mange af dem tilbage, mange kvinder af dem er kan tage sig af den slags er der nok kun få af. Vi er kun mænd der afspækker derinde.

AR: Så der sker for meget modernisering?

PS: Hvad?

AR: Sker der for meget modernisering af levevis (den måde man lever på)?

PS: Ja, det er vel sådan, nutidens unge altså når man lærer dem lidt af gangen og de lærer af det og kan selv efterfølgende er gode at have. (De unge der lære at afspække selv.)

AR: Så du indhandler kun i Aasiaat?

PS: ja, når man kun tænker på sælskind så indhandles det kun her i Aasiaat, og dem der indhandlede hertil i efteråret, kom hele vejen fra Attu til Qasiangianguit.

AR: Så du synes at der er for få indhandlingssteder?

PS: Ja sådan er det jo, det er selvfølgelig fordi de mangler det at de indhandler her, selv om der er lidt langt hertil, nok for at undgå spild. Der er nok mangel på indhandlingssteder i Grønland, der mangles nok modtagningsspersoner i indhandlingssteder.

AR: Ud fra de seneste informationer har vi fået at vide at der er nu 37 i hele landet.

PS: Ja.

AN: 34.

PS: Nå ja.

AR: Så denne her er besvaret ik? (Spørger Ane) Nogle af vores spørgsmål ser ud til at være besvaret mens vi snakkede.

PS: Ja.

AR: Hvad gør du selv fra når du ser sæl til du indhandler skindet? Når man tænker på hele sæl.

PS: Så når vi ser selv så er vi efter den og når vi fanger den, tager vi den op på båden og lader den bløde ud. Man undgår selvfølgelig at lade blodet røre ved skindet, især om foråret når der er sol, og når vi har fanget mange, så går vi på flæsested og flænses, og vasker dem og komme med dem hertil Aasiaat, kommer vi ind med dem med det samme til indhandlingssted går man strakt i gang med at afspække dem, det gør jeg selv, bearbejder dem, så skylles det og ligges i vaskemaskine hvor de vaskes med sæbe (Speciel egnet til skind). Det er sådan jeg altid bearbejder dem.

AR: Så I har vaskemaskine der?

PS: Ja, vi har en skindvaskemaskine, For at få skidet så bedst som muligt bearbejder jeg det så hurtigt som muligt.

AR: Ja, Så du indhandler skind, hvornår får du så pengene?

PS: Ah ja så, om mandagen før kl. 12 sendes papirerne til garveriet, så sættes de (beløb) ind i konto om tirsdagen, også igen om torsdagen (papirerne sendes). To gange om ugen får skindindhandlerene penge når de har indhandlet skind sådan.

AN: Kan man indhandle skind om onsdagen og om fredagen? Eller er der specifikke dage?

PS: Ah så, når der er nogen (i foreningens hus) kan man indhandle skind hver dag, selv om weekenden modtager vi skind.

AR: Så når der er nogen der har indhandlet, så får de penge om tirsdagen og om fredagen?

PS: Ja de får penge på de tidspunkter, tirsdag og fredag.

AR: Ah, ja.

PS: Det har gældende på den måde meget længe og det bliver aldrig ændret, sådan er det altid.

AR: Her er et spørgsmål som jeg glemte at spørge om, i jeres fangerforening når de indhandlede skind, de indhandlede skind som man får 1 for hvor manges tres kr., beløbet, sender Great Greenland så pengene til jer når de har modtaget skindene? Eller?

PS: Ah ja, når de har vurderet dem når skindene er hos dem, tæller de dem op først og undersøger dem, nogle gange kan der gå op til 14 dage før de sætter penge ind hertil (fangerforening).

AN: modtager i alle beløb for alle skind?

PS: Nej, der er selvfølgelig nogle gange dårligheder, nogle gange misser vi skind der fælder, når der er for mange der indhandles, misser vi nogle gange dem. Nogle skind der fælder, men det er ikke mange der er sådan.

AR: Ja, så fragten, finansierer fangerforeningen omkostninger til det? Eller er det Great Greenland?

PS: Great Greenland tager sig af alle omkostninger med hensyn til fragt.

AN: Hvor sendes de? (hvilken fragt mulighed)

PS: Med skib.

AN: Hver gang? Hele året?

PS: Ja, vi sender dem via skib hele året.

AR: Ja, Så hvor får i nye informationer fra? Som med hensyn til fangst, når man ikke kan længere fange en sælart eller når der er bestemmelser eller når der er begrænsninger? (Una apequtitaa takulaassooq.)

PS: Ah ja, der sker høringer fra Selvstyrets side, og så igennem meddeles det via KNAPK at netsidernes skind ikke længere indhandles fra 1. maj indtil slutning af juni på grund af deres skind fælder. Den har også været gældende i mange år.

AR: Så der er begrænsninger med tiden for indhandling?

PS: Det er mest til netsider, så nu er de der ung grønlandssæls og grønlandssæls skind kan ikke indhandles mere, og hvis der ikke kommer netsider vil der være mangels på skind indtil juni. Fra juni til december så vil der være mere stabile indhandling af skind.

AR: Ja.

AN: Betyder det så at det kan være svært at skaffe penge som erhvervsfanger på disse tider?

PS: For dem der ikke er aktive vil det være sådan, vi, som så i mange år har levet som fisker og fanger nu har vi tilpasset os til hvilke fangst der kommer på hvilke tidspunkter, vi følger godt med i det der kommer, lige nu køre vi kun med hvidhvaler/narhvaler (Qilalugaq). Det er meget sandsynligt at vi køre sådan indtil slutningen af april, med mindre kvoterne bliver opbrugte. Og hvidhval/narhval (Qilalukkat) er altid eftertragtet og hvalhud (Mattak) bliver hurtig solgt.

AR: Yes, ville du ønske at flere skind vil kunne indhandles?

PS: Øh det er vel meget ønskværdigt hvor man nu ikke har udstyr, som hvis vi kan få tildelt afspækker så kan man modtage mange flere skind i indhandlingen.

AN: Når man tænker på andre skind, som klapmyds, ville du ønske at deres skind også vil kunne indhandles?

PS: Hvis de nu tager imod alle skind der kunne indhandles, ville de nok have alle de skind de har brug for, ja. Små klapmyds og klapmyds har man længe ikke kunne indhandle.

AN: Har man ønsket sig dette ved at henvende til KNAPK?

PS: Ved det ikke, ikke for nylig, før i tiden har man forhørt om at åbne det igen, men det blev ikke opnået.

AR: Ved du hvorfor man har og af hvem der har besluttet at der kun kan indhandles to arters skind?

PS: Det ved jeg ikke, det har jeg ikke fået noget tydelig forklaring på. Måske har de manglet indhandlingssteder, hvordan det nu end var.

AR: Ja.

PS: Eller de må havde syntes at skind fra klapmyds er for store.

AR: Ja, vi skal lige kigge på spørgsmålene (for indhandler). Hvornår sender I som fagforening skind?

PS: Når de 4 forskellige størrelser fryser fyldes op sender vi dem med det samme, nogle gange kan vi sende næsten 300 skind på 14. dage. Det sker ved tiden hvor man fanger mest sæler.

AN: Hvornår sker det mest? Hvornår fanger men sæler mest?

PS: Fra juli til december, den er mest normal, men i efteråret når der blæser meget er det selvfølgelig mindre ofte.

AR: Så I sender skin 1 gang pr. uge eller hvad?

Nogle gange mest op til 14 dage, nogle gange 1 gang om måneden, det kan være forskell..., det er mest sådan.

AN: Hvor mange timer har Foreningen åben for indhandling?

PS: Når der har været mange der kommer med skind, prøver vi at blive færdige med alla skind fra morgen til kl. 9 om aften, og ligger dem i fryserne og gør dem klare.

AR: Hvor ofte har i så kontakt med Great Greenland? Direkte.

PS: Nej, ikke så meget. Det er mest om udstyrene som fryseposerne, og de kasser der skal bruges til forsendelse og skindvaskemidler vi har kontakt til dem.

AR: Hvor ofte kontakter I så hinanden med hensyn til de udstyr?

PS: Måske 1 gang om måneden med har vi mest kontakt om de udstyr, før i tiden var det ellers blevet så besværlig at skaffe de der poser, så vi måtte selv komme til Stark når vi skulle sende og købe dem selv og derefter sende (skind).

AN: Kan det være på grund af dem der er chefer? Eller hvad?

PS: Det ved jeg ikke, det kan også være på grund af personaleskift, eller chefen, om det kan være chefen der var grunden, det er mest bestyrelsen der har kontakt til dem der er dernede (Qaqortoq).

AN: Hvor mange skind bliver der indhandlet gennemsnit pr. dag?

PS: Når man regner dem sådan i gennemsnit, så er det omkring op til 100 pr. dag der indhandles, det er omkring der (hvor man mest fanger dem) kan de nå op til 100 pr. dag, og i weekenderne op til over 100 nogle gange.

AN: Har Foreningen kontrakt? Med Great Greenland?

PS: Det må det vel være, jeg har ikke så meget forstand på dem, og vi har den der licens til indhandling, den har været hos foreningen længe, kontrakt til Grønlands garveri (Great Greenland)

AR: Så det der fryser, tilhører de så fangerforeningen selv?

PS: Ja, dem sørger vi selv for, når de går i stykker, erstatter vi dem selv, vi har så vidt som muligt mange så vi ikke behøver at sende så ofte(skind).

AR: Så mener du at priserne for indhandlingerne er for små?(aaqqitassaq)

PS: Det må ellers gerne være større hvis man skal leve ordentligt af det, og det vil kunne bruges til at dække sådan som regninger vil det det gerne være godt hvis det kunne være lidt højere.

AR: Du har sagt at nogle er nødsaget til at smide skind ud fordi de ikke havde udstyr til det, ikke?

PS: Ja, hvis de ikke kan selv bearbejde skind smider de dem ud, men de er ved at lære det sådan så at de kan tjene penge på dem.

AN: Hvad mener du så om hvordan fangerne i Aasiaat sådan set som helhed, udnytter de alle at tjener penge på sælkød? Eller hvad?

PS: Nej, der er kun få der sælger i brætterne, de meste af dem bruger det som foder til deres hunde, nogle smider det måske bare ud.

AR: Så hvor mange erhvervsfagere er der i Aasiaat?

PS: Vi havde ellers kunne få informationer om det via kommunen i de forrige år, de plejer at ligge omkring lidt over 80, dem der har erhvervsfagbevis ik? Og dem der er medlemmer af denn forening (AAPP) er næsten op til 30. Nu er der jo to foreninger og sidste år havde vi 29 medlemmer, den anden forening ved jeg ikke hvor mange er medlemmer der er.

AN: Hvad med det her, vi skal jo passe på vores kroppe, og skind er jo tung. Er I blevet instrueret i at passe på det (kroppen)?

PS: Nej, Hvordan skal det forstås?

AR: Som, Vi har spurgt en anden der er indhandlingsmodtager om personen har modtaget instruktioner fra Great Greenland for at passe på kroppen...

PS: Ah... nej, jeg har ikke selv oplevet det selv om jeg har været her længe.

AR: Ja.

PS: Ja, Til sommer er der rygter om der vil komme nogen, ved ikke hvordan det vil gå til igen. Her vil der ellers komme nogen (fra Great Greenland).

AN: Sker det tit (at der kommer nogen)?

PS: Nej det sker ellers ikke, hvis jeg husker rigtigt for omkring 20 år siden har man ville forsyne Kangaatsiaq og her (Aasiaat) med afspækningsmaskine og det lykkedes at få Kangaatsiaq 1. Dengang sende man så skind fra Upernavik til Kangatsiaq, vi har her nok tabt, de har nok opnået den sværere rute og endda måske den dyreste. Når de sender skind deroppefra hertil, så skulle de med mindre skib til Kangaatsiaq, og efter bearbejdning sendes de igen hertil også sendes igen videre til Qaqortoq.

AN: Er det stadig sådan?

PS: Nej den i Kangaatsaq er lukket.

AR: Så er det Great Greenland der har sørget for den maskine?

PS: Ja, den der maskine tilhører Grønlands Garveri (Great Greenland), jeg ved det ikke helt men den skal efter sigende nok stadig være i Kangaatsiaq og den er nok gået i stykker, derfor kommer der fagere hertil fra Kangaatsiaq for at indhandle skind.

AR: Så bliver de der indhandlingssteder der har været åbne, men er lukkede ikke undersøgt?

AR: taava uku amernik tunitsiveqarfiit ammanikuugaluartut matunikut misissuiffiqineqarneq ajorpat?

Ajunnginnersoq nalornilaarpunga nutserneranut.

PS: Jeg ved ikke om det er blevet undersøgt og der har været forsøg med at genåbne, mende har nok problemer. Derfor søger de altid information her, siden efteråret har der været nogen fra Qeqertarsuaq der forhørte sig om hvordan vi modtager skind, de søger nogle gange information om hvordan det foregår her hos os som det er med de der spækaffald.

AR: Så i har separat spækaffald?

PS: Vi har affald til spæk, når den er fyldt op ringer vi til kommunen for at få den tømt.

AN: Ved du om der er andre byer der har samme indhandlingssted som jer? Og kører det som i gør?

PS: Nej jeg kender ikke andre, jeg ved ikke hvordan det foregår i Sisimiut, Her bagved Qeqertarsuaq (Diskobugtsområde) er der nok ikke nogen anden der har indhandling.

AR: Så der er mange der kommer og indhandler i Aasiaat?

PS: Ja, den sidste år til og med januar (2022) indhandler de (erhvervsfangerne) hele tiden. Som jeg sagde lige fra Attu, fra Qasingiannuguit, Ikamiut, Akunnaaq, Kangaatsiaq, Ikerasaarsuk, Attu og delvis fra Niaqornaarsuk også.

AR: Det er godt nok mange, wow.

PS: I Efteråret, altså denne år også, oplever vi nok meget stor indhandling her. Før i tiden oplevede vi også at modtage mange skind, men denne efterår er det ekstra meget.

AR: Ja, yes. Er der andre ting du gerne vil tilføje? Som du mener er vigtigt.

PS: Jeg ved ikke helt hvad det er jeg skal tilføje. Nej, jeg tror jeg er løbet tør. Men det der med at være erhvervsfisker og erhvervsfanger, er der lidt forskelligheder som kommer an på hvordan man tilpasser sig. Det er altid det bedste at tilpasse sig til fangst der er gældende på hvilke måneder de er i. Sådan set at det er nemmere når man er det.

AN: har der været stigning i antallet af erhvervsfangerne de seneste år? Eller er det faldende? Er der stigning i unge? Faldende?

PS: Selvfølgelig er der stigning i de unge nu, de gamle bliver jo færre. De gamle bliver jo færre, og de unge kommer til, sådan er det med erhvervet af fiskere og fangere. Vi er ved at blive gamle, jeg er ved at blive så gammel at jeg snart ikke kan gå mere. Jeg har så dårlige knæ.

AR: Er der håb om at dine børnebørn bliver erhvervsfangere?

PS: Ja da, mine 2 drenge børnebørn leger altid at de er fangere, i foråret tog vi dem med til sejlture og med i fangst som af sildepisker, marsvin, sæl og rensdyr. De leger rigtig meget så de næsten mister deres forstand og leger som om de er på rensdyrjagt, fanger sildepisker, fanger marsvin, fanger sæl også når vi har været på fangst af narhvaler/hvidhvaler leger de rigtig meget efter det vi har fortalt om.

AR: Så du bekymrer dig ikke for fremtiden med hensyn til at der vil være fangere?

PS: Nej, der er ikke noget at være bekymret for, der vil nok altid være fangere i fremtiden.

<https://www.facebook.com/malik.storch/posts/4860953713993828>

Kalaallisut/Grønlandsk

Erhvervsfanger og indhandler, varighed 42 minut 49 sekund

AR: inuussutissarsiuutigalugu ilaa piniartuuvutit?

AA: aap

AR: ijas, taava una apersuinerput immiussinnaavarput?

AA: aah tassa ilissi immiukkusukkussiuk

AR: aah ija, taava opgave tunniutilerutsingu atit nuisatikkusuppiuk imaluunniit nuisatikkusunngiliuk?

AA: aus nuisaterusukkussiuk

AR: ijas, dejligt, imaat, taava tinguoraasusarputit ilaa aamma?

AA: suu, peqatigiiffipput amernik tinguoraasuuvoq

AR: ijas suna?

AN: peqatigiiffik

AR: aa ijas

AA: aasianni aalisartut piniartullu peqatigiiffiat

AR: aap ija, taava arlariuullusi tinguoraassarpusi aat

AA: aah tassa siulersuisut taanna tinguoqqaaneq ingerlattarpaat

AR: aa aap, ijas. Taava siullertut apeqqutissarput piniartuunernut, qanga inuussutissarsiuutigalugu piniartunngorpot?

AA: 1979-mi

AR: kaar

AA: imaat, tassa atuarunnaajaarnikuungama, naalanngittukassaangama atuarfimmik anisitaanikuungama 7 klassemi qaammatit marluk sioqqullugu. Taava taamanikkut palasimut atuaannartarlunga taava aalisart, tassami umiatsiamik aalisarneq piniarniarnerlu ingerlatilerpara taamanikkulli.

AR: aap, aatalu aat?

AA: suu, tassani inuussutissarsiuutingeqqaalerakku aalisarneq anginerusumik upernaakkut inuussutissarsiuutigalugu, taava ukiakkut puisinniarneq

AR: aap, ijas taava taamanikkut puisit tamarmik tunisaappat? Puisit amii.

AA: aap suu tassa, tassami natsiit natsersuit, natsersuarnut allaat tamarmik tunisaanikuupput taamanikkut.

AR: ijas

AA: imaat, panertillugit taamanikkut tunineqartarput tamarmik

AN: kikkut amminik tingoorasuunikuuppat? A tassami tunisat sumut ingerlasarnikuuppat?

AA: taamanikkut siulleg tassaavoq KGH, KGH-jungallarmat. Taava kingorna Royal Greenland fabrikkinit, taakku ammit panertut tunisarnikuupput.

AR: aap, taava taamanikkut tunisarnikuusimapput aat?

AA: suu panerteqqaarlugit aattaat tunisarput.

AR: aap, taava qanga allangartaqarnissaq nalunaarsuisarnissarlu atuutilerpat?

AA: atagu naami eqqaamavallaanngilara, taamani piniarnermut allangartat soorunami taamanikkulli atuupput, assigiinngitsuupput piniarnermut allagartat pingasuupput. Tungujortoq, qorsuk aappaluttorlu.

Inuutissarsiutigalugu piniartut taavalu saninatingooralugu piniartut, taavalu aamma nuannariinnarlugu piniartut. Tassa taamaannikuugunarput eqqaamaniarpara.

AR: aa aap, taav massakkut marluinnaapput ilaa?

AA: suu marluinnaapput massakkut

AR: aa aap ijas, taava illit ukiumut ammit qassit tunikkajunnerusarpingit?

AA: massakkut ukiuni tulleriinni ukiumut 100-rujpajaanginnaat tunisarpakka anginerusumik aalisarneq ingerlakkatsigu. Ukiakkuunerusoq puisinniarneq massakkut ingerlattaratsingu.

AR: aap, ijas, taava ukiakkuunerusoq tunisinerusarlutit amernik?

AA: suu, taamaappoq. Siullermik tassami taakkuinnangajaat inuussutissarsiutigallarsingit tassa 300-400 angullugit tunisarnikuusimassuungut.

AR: aap, kakkaak. Taava ameq ataaseq tuninerani qanoq akissarsissutingisarpiuk?

AA: massakkut ameq ataaseq tunineranut Nunatta Ammerivianut (great greenland) 400 kr-neqarpoq taava akileraarutaa peeraangami 300 sinneqalaartarpoq.

AR: aap, ija, taakku qanormaa aataammaa amii? Qanormaa?

AA: aap, allattuut aataallu amii akeqqatigikkamik. Taava natsiup amii akikinnerullutik.

AR: aap ijas, taava natsiup amii tunerpiarneq ajorpigit?

AA: tassami pisaqaraangatta tunisarpagut, massakkut natsiit tammakaqqagamik, tassami tammakaqqagamik maanga nalitsinnut takkuttissaausannikuugamik ukiut immaq qulit angukajaarlugit natsikittuarannornikuungami, immaqa aamma sikussaajusannera apeqqutaagunarami.

AR: aap, ijas,

AA: siullermik sikuusarallarmammi ilaa natserpassuit qimussimik piniarluta angalagaangatta illuaqqanut unnuiartorluta natserpassuit tikiuttarnikuupput ilaanni 30 sinnerlugit ullut marluk

AR: kaar, taava qanoq skateernermuguna tunngasut aamma allaanerulaarpalummata, imaat qanoq tunisinermi qanoq annertutigissarpa skateerneq?

AA: a tassa, inummiik inummut assigiinneq ajorpoq uku siumoortumik nalunaarsuisimaneq tunngavigalugu indhandlingskorti assigiinngitsitaartarput. Uanga massakkut 14%-iinnaavoq taava assigiinngillat ilaanni 23%-iusarpoq. Tassa taakku siumoortumik nalunaarsuisimannikkaangatta tamatigut 23%-iusarpoq skateerutissat

AR: aa aap

AA: suu

AR: taava angalanermi ataatsimi assersuutigiinnarlugu ukiakkut soorlu puisinniaraangavit penzinamut patronenut allanullu piniarnissanut atortunut puisinniaraangavit aningaasartuutit qanoq annertutingikkajuttarpat?

AA: asuki, maani qanittuinnarmi angalaarluni, angalaaqattaarluni imatut ullormut 400 angupajaaginnarlugu aningaasartuutigineqarsinnaavoq. Imannak ungavarterni ungasittumukarnani.

AR: aa aap, taava puisissimannikkaanni annaasaqaataangaatsiartarpoq aat?

AA: aa tassami sooruna taamaattarpoq, kisianni aamma ulloqartarpoq aamma taarteqartuaannarpoq. Aamma qassusersornerusaratta ukiakkut aamma sila unerisimannigittarnermik massakku. Taakku puisinut qassutit iluaqutaarsuuartarput.

AR: ijas, dejligt, una puisip amia periilaariatsingu taava puisimmi sinnera soorlu neqaa qanutut iliortarpisingit ilissi?

AA: aa tassami uagut, puisit neqai kommunet nerisaqarfii makku meeqqeriviit utoqqaat illui tamakku apersortarpagut piserusunnersut. Taava pisiortortarput, kisianni aamma inuinnaat, inunnut iluittukkaarlugit 200 kr.-ilersorlugit allattuut tuniniartarpagut, imatorujussuaq tunitsivissaaleqitinneq ajorpagut. Aamma suliarilluarteratsigit, peqqissaarullugit. Piumanerusaramikkit taamaattut.

AR: aap, ijas, taava aamma ilaa ilaannikkooriarlusi nerukkaattissatut tuniniartarpasi ilaa?

AA: aa suu, tassa taamaalisarpugut qimmilinnut akikinninngorlugit tuniniartarpagut. Ilaanni puisi ataaseq 100 kr ilaanni 200 kr. taamaallaat taamannak akilerlugit soorunami ingerlattarpaat.

AR: aap ijas,

AA: aamma uagut massakut qimmeerutivissornikuugatta qimmit inuutiss, piniutiginiissanut massakut piniariutigisinnaannginnatsingu, taava siullermik piniariartarfigut piniarfissaajunnaarnikuungamik

AR: aap, ila uggornaraluassusia.

AA: aa suu tassa taamaakkaluarpoq, massakut suli maani umiatsiamik angalaarput.

AR: aap, ijas, taava piumasaqaatit amerimik tunisinissamut suuppat?

AA: soorunami amerimik tunisinissamik ameq kusanartuusariaqarpoq soorlu kajortissimananilu pujasimananilu taavalu alinnera minnerpaamik 3 cm, tippannikuussanatik.

AN: qaqugukut pujasarpat puisip amia? Soorlu qanoq siviisutisumik?

AA: a tassa uninngatiinnaraangamikkit soorlu imaani kinisimaannarlugilluunniit uninngatiinnaraluarunikkit soorunalumi ameq orsoqartilluni pujajartulertarami. Taavalu errortorpiarnangit qerititsivimmuut ikisimagaanni aamma siviisuumik uninngallutik qeringaluarlutilluunniit pujasarlutik.

AR: aap,

AA: taamaattarput kajortillutillu

AR: ijas, taava uku piumatigineqartartut illit nammineq qanoq isumaqarfingivingit?

AA: aa tassa ajorinngilangut, ukiorpaalussuarni tingooqqaasuungatta, soorunami ammit ilia tinguneq ajorpangut, ajorisangut tingooqarneq ajorpagut.

AR: aap taava sungaa, tassa, putui amerlavallaarangata imaluunniit?

AA: aa naamik, ammit ilai suliarineri aamma ajortaramik, pilanneri aamma ajortaramik soorlu savimmik kilippallaartuukkat, putungajannerit tamakku assigiinngitsut ikakkaangata (amerlangaangata) tigooqarneq ajorpagut

AN: suminngaanniik taakku inatsisit

AA: tassa nunatta ammerivianiik malitassaqarpoq, suutigooqqaaju, malitassaqarpoq soorlu taamaattunik.

AR: taava illit tuninikuusatit ammit tamarmik tiguneqarnikuuppat?

AA: ilimanarpoq, tassami uanga peqqissaaruteqqinnaarlugillu orsortaajartarakkit, namineq suliarisaratsigit ammit. Pisiarineraniik tassami tunineranut tamaat orsortaariarlugit errorlugit, taava poortorlugit tamakku tamaasa isumagisarpagut. Kisianni imannaj aningaasarsissutigineq ajorpagut taamannak suliarineri.

AN: imaattoq, taakku. Ilaa amminik tigooraaviuvoq peqatigiiffik, taava ammit nassiukkaangata GG-mut peqatigiiffiup aningaasartai pisarpai?

AA: aap tassa pissarsiarisarpai. Ingerlatsinermut atortarpaat assigiinngitsunut soorlu el, internet varme tamakkua, taavalu atortussakujuppassuit assigiinngitsut tamaani pisiariortortuaannartarpagut.

AR: taava peqatigiiffiup qassi amerimut ataatsimut pissarsiarisarpaa?

AA: eqqaamanerlunngikkukku 60 kr. sinnilaarlugu amerimut ataatsimut pissarsissutigisarpaa nunatta ammerivianinngaanniik.

AR: ijas, taava qanormaajuna aamma amernik tigooraanermut tunngasumik KNAPK GG aamma namminersornerullutik oqartussat qanutut suleqatigisarpisigit piniartutut?

AA: tassa tusarniuteqartuaannavittarpoq tamakkua soorlu piniakkanut tunngassuteqartunut. Taava KNAPK-koorlugit tamakkua tusarniutit ingerlateqqinneqartarput. Taava KNAPK ammit akii pillugit isumaqatiginninniartarpoq. Taakku kattuffimminngaanniik isumagineqartarput.

AR: aa aap, ijas.

AN: amip (puisip) ataatsip amia qaffasinnerusussaagaluarpa? Immaqaluunniit akia naammaginarpa?

AA: naamik immaqa qaffasinnerusinnaangaluarpoq ilaa ukiut kingulliit tunineqarsinnaasut tamakkerneqanngisaannalernikuugamik nunatta ammerivianut. Immaqa qaffasinnerulaarlualuarpat ameertartut ikanneru, aammalu maani atortorissaaruteqarani imannak soorlu piniartorpassuit ilaanni eqqaannartarpaat. Ilaanni uagut nammineq ooriutitsinnik pisiarisarpagut 100 kr-ilerlugit taavalu nammineq suliaralugit, immaqa

manna tassami orsortaajaammik peqaraluarunik soqutigineqarnerussagaluarpog piniartuniik ameerniartarneq. Uagut ilaani piniartoqatigut allatut ajornartumik sullittarpagut ameq ataaseq 50 kr. Akilersillugu orsortaajarnera ilaannai angalanissatsinnut kinguarsaatigalungulu pisaratsingu. Taamaaliorsunngikkaluarluta taamaaliortarpugut, commune sulisussamik qinuffigisarnikuugaluaratsingu allagaannartiguusarsimagunarami aamma. Aamma kiisami ukioq manna ukiarmi akueringaluararnitigut sulisulerniarluta, kisianni sulisussarsiulooraluaratta iluatsitsinngittoornikuugatta.

AR: taava sulisoqatissagaluarussi kommunep ataani sulissagaluarpog aat?

AA: suu, kommunep akilersortussaagaluarpai taakku, kisianni taamaattut nungulersimagunaramik arnat taamaattut nungukkiartulersimagunaramik. Massakkutullu angutaannaalluta orsortaajaarrattarpugut taqqamani

AR: nutarterivallaartoqalaarpog aat?

AA: haa?

AR: nutarterivallaartoqalaarpog inooriaatsimik aat?

AA: tassami suu taamaappog, massakkut inuusuttut tassami sungiusallattaarlugit ilikkaramik, namminersinnaalerlutik arlallit qujanartorjuupput.

AR: taava aasianniinnaq tunisisarputit ilaa?

AA: tassami puisit amii eqqarsaatigalugit aasianniinnaq tunisisarpugut, taavalu ukiarmi ameerniartut attuminngaanniik qasigiannguit tikillugit maanga ameerniartuput.

AR: taava amernik tunitsiveqarniarnerit amingaataasorivigit?

AA: tassa suu taamaappog, amigaatingamikkut soorunami tamaanga ameerniartuput naak ungasilaaraluartog, tassami immaqa eqqaginnarnersuaq pinaveersaarniarlugu. Tunitsiviit amigarunaramik Kalaallit nunaanni.

Tassami tigooraasut amigarunaramik

AR: tassa paasisagut kingulliit malillugit 37-vaapput nunarput tamakkerlugu

AA: aap suu

AN: 34

AA: aa aap

AR: taava una akereerpasippog ilaa, oqaluuterujoornatsinni apeqqutissagut akitillattaarsimarpasikkamik ilai.

AA: aap

AR: puisip takuneraninngaannik amiata tuninissaata tungaanut qanoq illit iliuuseqartarpit? Puisi tamaat eqqarsaatigalugu

AA: tassa puisit takungaangatsigu malersorlugu pisaringaangatsigu umiatsiamut qaqittarpuput, aanaartillugulu. Amia imannak haa?? Una paasinngilara (18.46) sualummik upernaakkut seqinnertillugu, taava arlalaraariaraangatta pilakkiartoriarluta errotruaruarlugit tamaanga aasiannut tikiuteriarlugit ammerivimmu maanga eqquteriarlugit ingerlaannavillugit orsortaajartarpakka uanga, suliaralugit, taava errotriarlugit taava errorsivimmu ikioriarlugit errorsivimmi errorlugit qaqorsaaserlugit. Taamannaanaq uanga suliarisarpakka pisaringaangakkit.

AR: aap, taava errordiveqarputi taakani aat?

AA: suu amernik errorsiveqarpugut, tassami kusanarnerpaaffissaaniitinniarlugit pisakka suliarisarpakka ingerlaannaq

AR: ijas taava amernik tunisivutit, aningaasartai qaqugukku tingusarpigit?

AA: a tassami, ataasinngornermi ullu qeqqartinnagu nunatta ammerivianut nassiuttarpuput pappiliartai, taava marlunngornermi kontomut ikisarput, taava aamma sisamanngornermi aamma taamatut. Tassa sapaatip akunnerani marloriarlutik oorisussutigineqartuput ameersimangaanni taamatut.

AN: pingasunngornikkut tallimanngornikkulluunniit amernik tunisoqarsinnaava? Immaqaluunniit aaliangersimasarpa?

AA: a tassa, inoqartartillugu ullut tamaasa weekendiugaluaangalluunniit tassa tigooqqaajuaannaavittarpugut.

AR: taava tunisisoqaraangat marlunngornermi tallimanngornermilu tingusarpuput aat?

AA: suu oorisarpuput, marlunngorneq tallimanngornerlu (una tjekkilaarlugu tallimanngorniunersoq imaluunniit sisamanngorniunersoq).

AR: aa ijas

AA: qangarujulli aamma taanna atuupog, aamma allanngortinneqarneq ajorog taamaaginnaavippog.

AR: taava aana apeqqut puiuleraluarnikuusara, piniartut peqatigiiffisi taaku ilaa ammit tunisat ameq ataaseq qassi tres kroni, aningaasartai GG-p puisit amii tigoreeraangamigit aatsaat nassiuttarpaat? Imaluunniit?

AA: aa tassa, nalilersuieeraangamik aatsaat taqqavunga pigaangata aasseriarlugit misissoreeraangamikkit aatsaat kingorna tikinneraniik ilaanni ullut 14 qaangiunnerani aatsaat aningaasartai tamaanga nakkartinneqartarput.

AN: tamakkerlugit aningaasartai tigusarpisigit?

AA: naa, soorunami aamma ajortoqartarpoq, ilaanni arajutsisaqartaratta katattunik , ammit tigooqqakkat ikappallaaraangata ilaanni arajutsisoortarsimassagatsigit. Ammit ilai meqqui katakkut, kisianni ikanneq ajorput taamaattut.

AR: ijas, taava ukumi nassiunneranut peqatigiiffiup aningaasartuutigisarpaat? Imaluunniit GG.p?

AA: GG-p tamaasa aningaasartuutigisarpaat nassiunneri

AN: sukkut nassiussisarpaat?

AA: umiarsuakktut

AN: tamatigut? Ukioq kaajallallugu?

AA: a tassa ukioq kaajallallugu umiarsuakktut nassiussiuannarpugut

AR: ijas, taava paasissutissat nutaat suminngaanniik tunniunneqakkajuttarpat? Soorlu piniarnermut paasissutissat eqqarsaatigalugit puisit arlaat piniaqqusaajunnaarpat imaluunniit aalliangersaasoqarpat imaluunniit killisersuisoqassasoq?

AA: a tassa tusarniutigineqartarput namminersornerullutik oqartussaniik, taava KNAPK aqputigalugu taava natsiit amii maj aallaqqaataani juni naanera ilanngullugu tunisaajunnaartarput meqquisa katannerisa nalaanni. Taanna aamma ukiorpassuit atuuppoq.

AR: taava killeqartarpoq amernik tunisinissamik killissaritinneqartartoq aat?

AA: taakku natsernuunerusarpaq, taava ukut allattuup aataap amii massakktut naami qaangiutereceramingaasit, natseqanngikkuni amissaaleqinarseqqassooq juni tungaanut. Junimiik taava tassa december tungaanut aalaakkaaningortarput tigooqqartakkagut ammit

AR: a aap

AN: taava isumaqarpa inuussutissarsiutigalugu piniartuulluni aningaasassaaleqineq pisarpa tamatuma nalaania?

AA: makkunani aalalluanngettuni immaqa taamaassooq, uagut, tassami ukiorpassuanngettuni massakktut taamannak aalisartutut piniartutullu inuunitsinni imann, naleqqussarfiginikuuarput piniakkat sorliit qaqugukktut takkusimaartarneri, imaattoq tamaasa malinnaaffigeqqinnaarlugit ingerlatta, massakktut qilalugarniarneq kisiat ingerlapparput. Ilimanarpoq april naanissaata tungaanut taamaassasoq, pisassat nungunngippata. Aamma qilaluaq piumaneqarnermut mattaat nunguttuaannaramikkit.

AR: ijas, taava illit kissaatigissagaluarpik ammit amerlanerit tunineqartarnissaat?

AA: a tassami kissaatiginartorjuugaluarpoq imatut atortorisaauteqaratik soorlu orsortaajaammik pilersi, pilerneqarsinnaagaani, ammit tigooqqakkat ikannerujussuanngettorsinnaagaluarput

AN: uku eqqarsaatigalugit puisit amii allat, soorlu natsersuaq tamakku amii aamma tunineqarsinnaassagaluartut kissaatigissagaluarpik?

AA: aa tassami tunineqarsinnaasut tamaasa immaqa tigooqqaleraluarunikkit ammit tigusinnaasatit naammatsittalissagaluarpaat, suu. Taakku natsersuaqqallu natsersuillu taakku tunisaajunnaarnikuugamik qangali.

AN: KNAPK aqputigalugu tamakku kissaatigineqarnikuugaluarpat?

AA: asuli qanittukkuunngittsoq, siornatigut ammatiinnarnissai tusarniutigineqarnikuusut, naami tamanna aamma anguneqarnikuunngilaq.

AR: nalunngiliummi suminngaanniik sooq ammit taakku puisit assigiinngitsut marluinnaat tunineqarnissaannut?

AA: asuki naa taanna erseqqissumik paasinikuunngilara, immaqa tunitsivissaaleqissuttarsimanerpaat, qanorissimassanerpoq.

AR: aap,

AA: angigisimannngikkunikkit natsersuit amii,

AR: ija, uku apequtit qivialaariarlutigit (som indhandler) qaqugukktut ilissi taava peqatigiiffimmiik ammit nassiuttarpisigit?

AA: tassa qerititsiviit sisamat angissutsit assigiinngitsut sisamat ulikkaaraangata tassa nassiuttarpagut ingerlaannaq, ilaanni ullut 14 ingerlanerinnaani ammit 300-rujungajaat nassiuttarpagut. Tamanna puisit piniangaalluarnerisa nalaanni.

AN: qaqugukkuunerusarpa? Qaqugukkuunerusarpa puisit piniangaalluarnerisa nalaat?

AA: tassa juliminngaanniik dec. Taanna naligninnaasuunerusarpoq, kisianni ukiami anorlerajussinerani soorunami akuttuninngortarput

AR: taava sapaatip akunneranut ataasiaq nassiussiartortarpisi imaluunniit

AA: ilaanni ullut 14-ikkaapajaarnerullugit nassiussisarpugut ilaanni qaammat, tassami assigi, taamaapajaaginnartarput

AN: ullormut qassi tiimi peqatigiiffik amernik tigooraasoq ammasarpa?

AA: ilaanni soorlu amerpassuarnik tikiussuisoqarsimariaraangat ullaamiik unnummut ilaanni qulaaluap tungaanut piareerniarsarilugit suliarisarpagut, qerititsivimmu ikiorariarlugit piareerlugit

AR: taava qanoq akulititsigisumik, GG attaveqatigisarpisiuk? toqqaannartumik

AA: naa, imatorsuunngitsoq, taamaall taakkua atortussat soorlu qerisut puussai taavalu nassiussinermi karsit atugassat taavalu amernut qaqorsaatit attaveqaassutiginerusarput

AR: taava qanoq akulikitsigisarpa attaveqatigiittarnersi taakku tungaatigut?

AA: immaqa qaammammut taakku tungaatigut attaveqarfigineqarneruvugut, siornatigut siornakkunni ajornarsiusakkuallarami taakku piniarneri poortuutissat, allaat uagut nammineeurluta nassiussinaraangatta STARK-imut puussatsinnik pisiniaqqaarluta aatsaat nassiussisaleraluarnikuuvugut

AN: ittukujuit tassani pequtaasinnaappat? Immaqaluunniit?

AA: azuki, sulisut immaqa aamma taarseraanneri pequtaasimassaaq, imaluunniit ittua, ittoq taamaassimanerpoq, uanga taakku attav, siulittaasut taavalu allat attaveqarfiginerusaramikku taakku taqqavunga.

AN: agguaqatigiisillugumi ammit ullormut qassit tunineqakkajuttarpat?

AA: tassa taamannak agguqatigiisillugit ilaani ullormut 100 angullugit tunineqartarput, tassa tamakku eqqaani (piniagaalluarnierisa nalaanni) soorlu ullormut 100 tungaanoorsinnaasarput, taava weekendini ilaanni 100 sinnersinnaasarpaat.

AN: peqatigiiffik kontrakteqarpa? GG suleqatigineranut

AA: a tassami taamaassimassooq, uanga taakku qaammaasimasaqarfigivallaanng, taava una amernik tigooraanermi allagartaq pigivarp, pigivaa qangali peqatigiiffiup, nunatta ammerivianut isumaqatigiissut.

AR: taava ukua qerititsiviit piniartut peqatigiiffiata nammineq pivigaat aat?

AA: suu, taakku nammineq isumagisaraangut aseroraangata nammineq taarsertarpagut, sapinngisamik arlaqartinniarsarisarpagut nassiussikulaannginnissaq anguniarlugu.

AR: taava una illit isummat malillugu piniartut tunisartagaasa nalogi annikippallaarpat?

AA: tassami annertunerulaartariaqaraluarput iluamik nappatigissa, tassami aningaasarsiutigilluarsinnaagaanni makkununga akilisaggakkunnut iluamik angummassimaarsinnaagaanni akisunerulaartussaasariaqaraluarput.

AR: eqqaareernikuuat ilaasa puisit amii igiinnartariaqartaraat atortussaqaarluannginnertik pissutigalugu aat?

AA: suu tassa suliarisinnaanngikkaagamikkit igiinnartarpaat, kisianni ilikkariartorpaat imannak akiliilaartaraluarlutik suliaritillugit taava ataatsimut katikkaagamikkit ikalaartorujunngortittaramikkit, amerpaalunngortaramik, ilikkarpaat qanoq oorisissutigineqarsinnaanersoq

AN: illimmi qanoq isumaqarpit piniartut aasianni ataatsimut isigalugit puisip neqaa tamarmik aningaasarsiissutigisarpaat? Immaqaluunniit

AA: naami, ikittuinnaat kalaalimineerniarfinnut tuniniaasarput, ilai qimmiminnut anginerusumik nerisittarpaat, immaqa ilaasa eqqannartarpaat

AR: taava aasianni inuussutissarsiutigalugu piniartut qassit missaaniippammita?

AA: siornakkunnili kommunemiit pisarnikuugaluaratsigit 80 sinneqallattaajuaannartarput, taakkua tassami piniartutut allagartallit. Taava maani peqatigiiffimmi ilaasortaasarput 30 angupajaaginnarlugit. Massakkut peqatigiiffiit marlunngornikuugamik ukioq kingulleq 29-vanik ilaasortaqaarpugut, taanna peqatigiiffiup aappaa qassinik ilaasortaqaarsimassanerpoq.

AN: Ukumi, ilaa timerput paarisussaagatsingu, amerlu oqimaalluni. Paarinissaanut arlaannik siunnersorneqarnikuuisi?

AA: naa, imannak qanoq paasillugu?

AR: soorl, apersukkatsinnut ataatsimut imernik tigooraasutut sulisumut apeqqutiginiugatsigu GG-minngaanniik timimik paarinissaanut ilitersorneqarnikuunersoq,

AA: aa naamik uanga taamaattumik nalaataqarnikuunngilanga ukiorpassuit tamaaniikkaluarlunga

AR: aap

AA: suu, aasamut tamaannartoqarniarpalukkaluarpoq, qanorissappammiaasit. Tamaanga alakkarterisoqassamaarpalukkaluarpoq

AN: taamaattoqartarpat akulikitsumik?

AA: naamik taamaattoqarneq ajorpoq, eqqaamanerlunnigikkukku ukiut 20 missaa qaangiuttut kangaatsiarlu mannaluk orsortaajaammik pilersitsiniarlutik kangaatsiarmit iluatsiinnarnikuuaat, taamanikkut upernavimmiik kangaatsiamut ammit nassiunneqartalerput uagut maani ajorsalaarsimarpasikkatta, pisariuneq taamanikkut pisariuneq angusimagunarpaat ilaa akisuneq immaqa. Imaattoq umiarsuarmik maanga tikiukkunikkit avanngaanniik, taava maanngaanniik aamma umiarsuaaqqamik kangaatsiamut, taavalu kangaatsiami suliareqqinneqareerpa kangaatsiamiik aamma maannariarlutik aatsaat qaqortumut ingerlaqqittarlutik.

AN: suli taamaappat?

AA: naami kangaatsiami uninnikuuvuq taanna

AR: taava GG taanna orsortaajaat isumaginikuuaat?

AA: tassa suu nunatta ammeriviata orsortaajaat pingivaa, naluara suli kangaatsiamiippalungunaralarpoq ajortissimarpalungunarami, taamaattumik kangaatsiarmit allaat maanga ameerliartarpat.

AR: taava uku amernik tunitsiveqarfiit ammanikuugaluartut matunikut misissuiffigineqarneq ajorpat?

AA: naluara uanga taanna misissuiffigineqarsimanersoq, ammaaqqeriartarunaralarput, kisianni ajornartorsiortarunaramik. Taamaattumik maanga paasiniaajuartarput ukiarmili qeqertarsuarmiik maanga paasiniaallattaartarput qanoq tingooqqaanersugut, soorlu makku orsunik eqqaaviit qanoq ingerlanneqartarnersut tamakkua paasiniaallattaarneqartarput.

AR: taava orsunik immikkut eqqaaveqarput aat?

AA: tassa orsunik eqqaaveqarpugut ulikkaaraangat kommunermut eqqaaveqarfimmu siarnutigisarparput igikkiartoqullugu.

AN: nalunnigiliuk illoqarfinni allani ilissitulli ammeriveqarnersut? Ilissitussi ingerlasunik?

AA: naami nalunnigisaqanngilanga taama, naluara sisimiuni qanoq ingerlasoqarnersoq, taanna qanoruna ingerlanersoq naluara, maani qeqertarsuup tunuani allanik taamannak ingerlatsisoqarunangilaq.

AR: taava arlallit aasiannut tunisiartukkajunnerusarput aat?

AA: tassa una ukioq kingulleq januar ilanngullugu tunioraaginnaavippu. Oqareernittuut attumiillu Qasigiannguakkunniillu, Ikamiuk, Akunnaaq, kangaatsiaq, Ikerasaarsuk, Attu ilaatigut Niaqornaarsummiik aamma.

AR: a assaa, kakkaak,

AA: ukiarmi tassami una ukioq aatsaat taama amernik tigooqqaatigingunarpugut maani, siornatigut aamma tigooqqaarujuusuarternikuugaluarluta kisiat ukiarmi aatsaat taama tigooqqaatigingunarpugut.

AR: aap, ijas, allamik illit eqqaarusutaqarpat? Pingaaruteqartitarnik

AA: asuki qanoq eqqaasassaqaassanerpunga, naami immaqa nunguutsipajuppunga. Taamaallaat una ilaa aalisartutut piniartutullu inuussutissarsiuteqarneq soorlu assigiinnigitsitaalaaginnarpoq qanoq naleqqussarsimaneq tunngavigalugu, qaammatit suut uku nalliusimaartarpat piniakkat taamaallaat naleqqussarfigilluaannarsimallugit tassa ajunnginnerpaajuvoq. Imannak inuuniarneq oqinneruvoq taamaalluni.

AN: uku inuussutissarsiutigalugu piniartut ukiuni kingullerni amerliartorpat? Immaqaluunniit ikiliartorpat? Inuusuttut amerliartorpat? Ikiliartorpat?

AA: inuusuttut soorunalimi ikiliartularput massakkut, uku utoqqaat ikiliartoramik, nungu, tassami ikiliarttorput utoqqaat, taava inuusuttunik takkuttoqartarpoq tamanna aalisartuni piniartunillu inuutissarsiortut. Uagut nutaanngiliartoratta, nutaanngilinermut kiisaluunniit pisussinnaajunnaalerpunga. Seeqqulunnermut ajornaqaanga

AR: ernuttatimmi neriunaateqarpat piniartunngornissaan?

AA: aa tassa ernuttakka nukappiaqqat marluk piniartuusaaginaavillutik pinnguarterputm upernaq angalaaqatigillattaarlutik pisaqataallattaarluta soorlu tikaagulliit niisat puisu, taavalu tuttunniaqatigalugit. Pinnguarsuarsuarterput silaarullutik tuttunniarneq tikaangullinniarneq niisanniarnaq puisinniarnaq taavalu aamma qilaluarniarsimagaangatta tusartakkatik taava aamma tassa pinnguategersuarterpaat.

KIKKUT ERNERINERAI ILANNGUTINNGILAKKA

AR: siunissami ernumanngilatit piniartoqarnissaan?

AA: suu naami ernumanngilq taamaattoqartuassagunarpoq siunissami.

Dato for interview: 18/02-2022

Arnarulunguaq: Første spørgsmål, hvordan servicere i fangere og fiskere?

Akara Skifte: Hvordan de serviceres? I hverdagene, hvis jeg skal komme med ny eksempel, som det der skete i går ik? Noget der har at gøre med fangst, lige nu er der gang i moskusoksejagt i Kangerlussuaq, så når de fangere der er på moskusjagt i Kangerlussuaq, har stødt ind i problemer så henvender de sig med de samme selvfølgelig, og ønsker at få hjælp med det problem eller at løse det. Så i går, der gjorde de det. Så så, eller når det gælder hvalfangst, vores land er jo udstrakt ikke også, så fra sted til sted når det gælder fangst, for det første når vi snakker om fangst, det der gælder erhvervsfangst, er der meget forskellige forhold fra sted til sted. Når vi tænker på Qaanaaq hvis vi tager udgangspunkt i Qaanaaqs vilkår og i denne bygder, og vi kommer til Ittoqqortoormiit er det det samme der. Når vi også kommer til Tasiilaq, og vi kommer til Sydgrønland fra Nanortalik til Narsaq eller Paam, så jo frem til det (sted) så er den også speciel. Så fra Paamiut kan jeg sige her til man når til midten af grønland ikke også, Paamiut, Nuuk, Maniitsoq og Sisimiut de er også specielle på omkring samme måde, derpå således i diskobugten den er også på sin egen vis, og fra Uummannaq til Upernavik og dennes mange bygder øh, hvordan siger man det? De er jo langt fra hinanden ikke også, det er nøjagtig den samme måde også med erhvervsfangst, også når det gælder fiskeri. Så derfor hvordan skal man sige det, der er meget forskel. Aall, det kommer altid an på hvor i Grønland der henvendes fra, sådan det. Med hensyn til isbjørnefangst som eksempel ikke også, i løbet af november bliver fangstkvoterne for næste år offentliggjort, sådan er det også med de bestemte fangstkvoter for 2022, som sildepisker og isbjørne kvoter sådan som, i november, oktober-november stater man høringer, og man offentliggør dem i løbet af december. Og det kommer også an på isbjørne øh, og hvor man også bor, det er inddelt særskilt. Så der er 40 isbjørne i Upernavik som blev tildelt i denne år. De 40 er allerede sluppet op, ja, og stadig selvfølgelig øh, fordi der stadig er masser af isbjørne, vil de gerne have mere i kvoter, så det er her jeg kommer ind. Sådan er det, dem der fører hørin..., jeg det er her jeg står med mine medarbejdere, fangeren, og hvis I ser her, fangerne, den offentlige sektor der kommer med bestemmelser med kvoterne og sådan noget så KNA PK ligger i midten så jeg er den mellemlid. (Her gjorde han tegn med hænder på bordet at KNA PK ligger som mellemlid mellem den offentlige og fangerne.) Sådan kan vi kalde det. Det er det samme med fiskeri, det er præcis det samme. På mandag når det gælder fiskeri skal vi holde møde om hellefisk, og der er også medlemskab der, nej måske kalder jeg det sådan her, KNA PK er tilrettelagt; Undskyld for mine tænder, de er blevet rettet de skal nok blive bedre. Øh, således er KNA PK tilrettelagt sådan, at når vi ser på denne organisation, der er råd. Der er fangstforening, alle de 8 medlemmer kommer fra hele landet Ittoqqortoormiit, Tasiilaq, i Qaanaaq, fra Upernavik, sådan er der medlemmer. Vi holder møder, så der diskuteres også problemstillinger, jeg er også medarbejder for at organisere møder og dagsemner, lave referat som sekretær ikke også. Det samme med fiskeri, sådan er det også tilrettelagt. Med hellefisk, oppe i norden og også her i Nuuk om hellefisk der er jo hellefiskere ikke også, der findes jo også råd for hellefisk ik, der findes forskellige råd, disse interesser i vores land som fangst er vigtigt for os og også hellefisk og andre fiskearter, som sådan ikke også, sådan er det tilrettelagt. Tager det for længe?

Ane: Nej det er ok, helt ok.

AR: Denne er besvaret ikke også? (viser de spørgsmål til Ane som vi kom med)

AN: Ja.

AR: Om hvornår fangerne og fiskerne henvender sig, den er sådan set besvaret.

AN: Også denne her.

AR: Ja, så...

AN: Hvad mener I om vilkårene for fangere og fiskere?

AK:

Det er meget forskelligt, øh, med hensyn til fangerne hvis vi tager udgangspunkt i dette så ligger de måske i lavere niveau end fiskerne i gåseøjne, forstået på den måde fangeren er jo tit alene når der er på fangst, der findes selvfølgelig enkelte fangere der går på jagt sammen men de giver belønning. Når vi tager udgangspunkt i den nugældende Corona der er på landsplan som eksempel, så er fiskerne der alene fisker i der har økonomiske tab så er mulighe... (Her blev vi forstyrret af andre KNAPK-medlemmer der kom ind og vi flytter til andet rum.)

AK: Hvor var vi?

AN: Vilkårene...

AK: Ah når ja, det er sådan her ik, Corona, på grund af denne er vilkårene for fangere og fiskere, som eksempel det gældende Corona tilstand her i landet, med udgangspunkt i denne er en almenlig fanger der alene tager til fangst kan ikke have hjælp når det gælder Corona. Fordi denne har ikke omkostninger med løn. Det tabt... Selvstyret har jo bestemt at hvis man skal have hjælp på grund af Corona, så er dem der er arbejdsgivere der er udgangsgivende. At være fangere er noget man gør alene normalt, uden medarbejdere ik, men fiskere der har fiskerbåd med besætning som har løn øh, de har omkostninger, hjælpepakke... de har lov at anmode om hjælpepakke og modtage det. Med dette kan man forklare, sådan kan man sætte eksempel. Forskellen ik. Men disse er bestemt via politik. Så sådan, måske kan man som eksempel nævne det, selvfølgelig har Corona de seneste år i landet de 2 år har det gået, og det giver problemer fra sted til sted, Det har vi bemærket hos vores medlemmer. De kan jo ikke gøre noget når de er syge, de kan ikke gå på jagt, jollefiskere kan ikke sejle. Jollefiskere er også ramte, de fisker jo alene, så de er også ramt af Corona.

AN: Skal de så eller være mere i samme niveau? Eller hvad?

AK: Denne ikke også, den er bestemt politisk, øh, fra Selvstyret.

AN: Så ifølge KNAPK's mening burde det være mere på lige fod?

AK: Ja selvfølgelig, selvfølgelig, vi øh, vores medlemmer som vi servicere, dem, med udgangspunkt i deres interesser servicere vi dem, og selvfølgelig også øh, vil vi dem altid som udgangspunkt have at de skal have bedre vilkår, hvis det går godt for medlemmet så står vi som organisationen stærkere. Sådan kan man sætte det/sige det.

AR: Hvad så med dem som er indhandlingspersoner som eksempel, de modtager jo det indhandlede skind fra fangerne, som så de sender til Great Greenland, har I medlemmer fra dem der er indhandlingspersoner?

AK: Nej, når dem der modtager jeg forstår ikke helt.

AN: Indhandlingssteder.

AK: Nåår, indhandlingssteder, nej vi har ikke medlemmer derfra. Øh, det ligger sådan således at den der garveri der er i Sydgrønland den har vi kontrakt/overenskomst?

Og der i de enkelte steder, det er det jeg tror du mener, de har det jo ikke i alle byer ik, stadig ikke indhandlingssteder endnu, Men jeg ved det finder her. Dernede i koloni havnen. Dem øh, som dem, dem har vi ikke kontakt med.

AR: Så det er kun Great greenland der tager sig af dem?

AK: Hvordan?

AR: Det bliver taget af kun af Great Greenland så?

AK: Det ved jeg ikke, det eneste jeg ved er at vi, Great Greenland med den laver vi kontrakt/overenskomst (isumaqatigiissuteqarfiginikuuarput). Øh, de fangere der er medlemmer hos os når de indhandler, prisen, priserne for indhandling de priser. Det er nok her problemet det ligger sådan at de enkelte der de har ikke organisation imellem dem ik, det er nok derfor, det ved jeg ikke jeg gætter bare. De er jo kun enkelte. Jeg ved ikke om forstår, den har ikke organisation endnu, den der organisering på dansk.

AR: sagt på dansk at de er i gråzonen?

AK: Jam det er i gråzonen. Vil i Have noget? Vand, Kaffe eller the?

AR: måske nej tak, det er fint.

AN: Jeg har det også fint, nej tak.

AK: Ok.

AN: Hvad med dem, de indhandler jo med skind, der indhandles kun to slags skind. Som skind fra grønlandssæl og var det netside?

AR: Ja.

AN: Skind af netside, fangerne indhandler dem, har i samarbejdet med dem at de skal kun være 2? eller hvad?

AK: der her intress..., hvordan er det nu, Great Greenland øh, det de gerne vil have ifølge det jeg husker ik er der kun to ik, så en eller en størrelse og den anden to størrelser inddelt på den måde. Med udgangspunkt, så, det de vil have fra Great Greenland.

AN: Uanset hvilken størrelse skind har er det det samme pris?

AK: Ja, den anden kan jeg ikke huske, størrelsen, men der er mindste og den største. Den der den anden i to. Jeg tror mere det ligger i den tøjfremstilling til andre lande ikke også eller øh, lavet med skind. Man kan sige det på den måde at det er mere atraktivitet, disse arters skind, det ligger sådan der.

AN: så ifølge Great Greenlands mening I...

AK: Nej ikke deres mening, men. Så øh, ja sådan ca. kan man sige det. Men man kan vende det, hvis der er ikke interesse for det så kan man ikke lave aftaler ikke, det er nøjagtig det samme med torskefiskeri, der er masser af torsk, med Royal greenland har vi aftale. De bestemte sæl der er lidt mange af, dem Great greenland, Great Greenland som kan sælge som udgangspunkt ja.

AN: Kan I ikke prøve at lave aftaler hvor der er lidt mange forskellige sælarter der er i Grønland, at få de andre arter til at kunne indhandles?

AK: Jo, man kan sagtens gøre det sådan.

AN: De fangere der er på erhvervsfangst, de har jo kun lov at indhandle grønlandssæl og netsider. Og man får ikke indkomst af de andre.

AK: øh, ja. Jeg tror bestemt at det der ligger i det øh, og sidste gang snakkede rådet for fangst om det. Dem alle sammen, rådet for fangst har de snakket om. Det ligger i gråzonen, man kan måske kalde det sådan. Med i tiden vil det måske blive aktuel, her har rådet for fangst for eksempel dem fra ittoqqortoormiit og fra Tasiilaqs omegns bygder, Fra Qaanaaq fra Upernaviks omegn hele landet øh er der medlemmer, så det er hos dem der bliver diskuteret om det. Øh, og her for denne årsaftale har de diskuteret om det med Great Greenland. Man kan sige det på denne måde de der bliver diskuteret selvfølgelig dem der laver aftaler for os, formanden og vores chef også, hvordan er det nu, de er dem der stater det. Når de diskuterer aftaler, så ved de hvordan og hvad

fangermedlemmerne mener/har at sige om det, ikke? Så går der i gang med diskussion af aftaler. Som sagt så er det gråzoneagtigt, nu kan man måske sige at det kan sandsynligvis ske i fremtiden. Det som du selv sagde erhvervsfangst, arbejds... for at kunne forstørre indhandling af skind, sådan er det.

AN: Henvender fangerne for at få antallet forhøjet?

AK: Om det gør hvad?

AN: Som nu kan de kun indhandle to slags sælskind, henvender fangerne om at vil forhøje antallet af indhandling af skind?

AK: Nej, du skal huske men at jeg begyndte at arbejde i oktober, ik? Jeg fik jobbet her.

AN: Jeg tror det er først nu du nævner det.

AK: Øh, fra oktober måned indtil nu med de erfaringer jeg nu har, sådan hvis man skal snakke troværdigt er det jo bedre ik? Det er de erfaringer jeg har jeg kan noget, siget det som det er. Og jeg kender ikke til det der er sket før denne, hvis jeg skal sige det rigtigt.

AR: Det er forståeligt.

AN: Tak, det er forståeligt.

AK: Ok.

AR: Så ved I hvor mange der er erhvervsfangere?

AK: Vi kan estimere det, vores medlemmer som er sådan er sådan, fangere, også at være fanger som fisker, det er vores foreningsmedlemmer. Det er ikke enkelte mennesker. Øh, min medarbejder der er derinde, foreninger der har at gøre med fangst, der er sådan, i fangst, i fangst, i fiskeri og fangst foreninger, ikke? Her i Nuuk fiskerne og fangernes forening, der er så 2 foreninger her i Nuuk, så i de enkelte steder og i Sisimiut er det også sådan, der er 2 foreningsafdelinger, nogle jollefiskere nogle fiskere og fangere foreninger. Og antallet af foreninger har i skrevet ind, her ligger de også, her. Så man kan undersøge..., som jeg sagde kan personen derinde svare på det som er vores økonomi forvalter. Øh..., og møde... der er generalforsamling hver år, sådan.

AN: Kan i udlevere sådan papire? Som kopi eller er det hemmeligholdte? Eller hvad?

AK: Hvis jeg kan give det hvad sker der så?

AR: Som antallet af dem.

AK: med medlemskaber?

AN: Informationer som vi...

AR: Som i forbindelse skrivning af vores opgave...

AK: Nåå aah ja.

AR: selvfølgelig...

AK: Som med den forventning at det ikke bliver misbrugt selvfølgelig, ikke?

AR: Man vil selvfølgelig ikke bruge personlige data, men ikke også...

AN: informationer...

AK: Ja.

AR: det handler om antallet.

AK: Ja, informationer, ja så gerne.

AN: Meget fint.

AR: Jaa.

AK: Så gerne, I må gerne få det. Så kan vi se at det er indelt i byer. Ikke også byen Nanortalik og Nanortalik omegn. Også Qaqortoq, Narsaq, Paamiut, Nuuk, så øg, hvis vi går over til Qaanaaq, fra Qaanaaq til Tasiilaq, Ittoqqortoormiit. Sådan der, øh.

AN: Meget fint.

AK: ja, tag denne her, jeg skal nok udskrive det. Det er for nylig fornyet.

AR: Dejligt

AN: Hurra

AR: Vi har svært ved at finde dem.

AK: Så øh, deres mail, og deres mails.

AN: kan man se deres mails?

AK: Ja.

AN: Meget fint.

AR: Så kan vi også skrive til dem hvis vi har spørgsmål.

AN: Ikke også? JA, tak. Så...

AR: Er denne så et spørgsmål til en anden?(indser at det spørgsmål der er skrevet ikke egnet til KNAPK.)

AN: Ja.

AR: Ja, så.

AN: Hvornår blev så der underskrevet sammen med Great Greenland? Ved du det? Hvornår begyndte de samarbejdet.

AK: øh, måske kan jeg se det her inde(computer). Det ved jeg ikke. Jeg kan ikke lige umildbart svare på det.

Øh, som jeg sagde, jeg er ny, jeg er fra oktober, jeg er lille teenager...

AR: Hvem er der der bestemmer kravene med hensyn til skind?

AK: de bliver diskuteret under forhandlingerne. Vi gentager det lige, Great Greenland kan komme med ønsker hvis der skal indhandles således, således ik?

AN: Kommer de emner med hvert år ved forhandlingerne?

AK: Ja.

AR: Ok, ja.

AN: Kommer I med lovforslag?

AK: Hvordan?

AN: Lovforslag, som...

AK: Med sager?

AR: siger det danske ord for lovforslag og spørger igen om de laver lovforslag.

AN: Med hensyn til vilkår der er for fangere.

AK: Når ja, som med forbedringsforsalg?

AN: hmm

AK: Ja.

AN: Hvornår bliver det så sørget for det?

AK: Så at sige, hvordan skal jeg sige det? Her med forbedringer øh, når det gælder i det der fangst, er det altid som udgangspunkt at først det står i fra sted til sted, hvordan skal jeg sige det? Der er forskel, og de vilkår der er fra sted til sted er så forskellige. Så, hvordan? Her er der nogle der er aktive i stederne, nogle af dem, i gåseøjne

hvor som helst er der aktive organisationer eller er der nogle der er aktive (gentog ordet men sagde det på dansk) hvor man er arbejdsom, ikke? Og nogle slapper af og er med i flowet, der er forskellige niveauer, de er forskellige, ikke? Dem der går sådan med, går det med sådan, der er altid startpunkter her. Øh, med hensyn til fangst så er det sådan at, her er forbedringer begrænsede. Hvis vi siger hvad kan forbedringer være? Udstyr eller når en fanger vil beskytte sig selv, ikke? GPS og sådan noget der kan forhindre katastrofer når man er alene, de er jo tit alene, det er med sådan ting vi gøre noget, forbedringer der kan være med til at hjælpe, når de går på fangst alene og der sker noget øh, så kan de ved at kommunikere via satellit, "Hjælp mig, hjælp mig", så kan man finde deres positioner, sådan nogle kan det være. Det der med det daglige med fangst fra steder er der meget stor forskel af fangstmetoder, fordi som i Tasiilaq er der specifikke skik. I Ittoqqortoormiit er der også specifikke skik, i Qaanaaq er der også skik i nogle steder. Nu til dags i nogle steder er det dem der først spottede fangsten der får fangsten, eller med hensyn til traditioner/skik, er det fordi der meget forskel fra sted til sted. Så her i vesten er det også sådan men anderledes, lidt anderledes, sådan, ikke? Nogle gange er forbedringer mere materielle, for at sige det på den måde, er det forståeligt?

AR: Ja, så, har vi forstået det ret at der sker forhandlinger med hensyn til tilrettelæggelsen af priser mellem fangere, jer og Great Greenland?

AK: Great Greenland, også Selvstyret øh, de er også med i forhandlinger.

AR: Hvad priserne skal være for skind, ikke også?

AK: Ja, grunden er at det er dem der finansierer dem. Til Great Greenland, så det bliver så på den måde (viser men hænder et tegn der er trekantet) Great Greenland, KNAPK, Selvstyret, de afdelinger, ikke også? Øh, så skal man røre i den store gryde.

AN: Hvordan går det så med jeres arbejdssted, hvem er det der finansierer? Eller?

AK: Det er foreningsmedlemmerne der financierer, det er dem.

AN: Med medlemskontingenter fra foreninger, så man financierer KNAPK?

AK: Ja, lige præcis.

AN: Ok.

AK: Så ifølge det jeg har forstået, så kender jeg ikke til historien, men jeg ved øh, hele denne bygning og der er nogle der nedenunder som er Nuuks afdelinger som har kontorer dernede, Men den der deroppe, de kontorer som I har måske bemærket der er trapper til derop, de er lejet ud til andre. Men jeg blander mig ikke ind i dem, men denne er ejet af KNAPK, ja. (Om bygningen).

AN: Så I tjener også på at udleje bygningen?

AK: Ja.

AN: Ok, ja.

AR: Hvordan er udviklingen så med priserne på skind?

AK: Historisk?

AR: Ja, som nu vi ved der er omkring 308 kr.

AK: Hvor meget?

AR: Vi har fået at vide ved anden interview at det ligger omkring 308 kr.

AK: Lad mig lige se, lad mig tjekke det herover, ik? (peger på computer) Der, som måske kender vores formand til at kunne fortælle om historien, men her eller de længere varende bestyrelsesmedlemmer kan det, ikke? Men her henne vent lige, skal lige se her(på computer) Er det i orden?

AN: Ja det er i orden.

AK: Hvis I har lyst til at drikke eller har brug for noget andet så sig til, man har ikke lov til at sige nej til det.
(Smiler).

AR: Priserne på sælskind.

AK: det er den jeg leder efter.

AR: Og måske priserne på sæl kød også.

AK: De her, priserne på skind for denne år, ikke? Kender i til det med at det forsvinder når man leder efter det?

AN: Ja.

AR: Ja.

AK: Skind.

AN: Er der forskel på priser på forskellige byer?

AK: Nej, det er grundlæggende. Øh, en pris der gælder for hele landet.

AR: Så den ene gældende pris er gældende for hele landet for alle indhandlinger?

AK: For at det skal være gældende ik? Hvis det er i Qaanaaq, i Maniitsoq, Ittoqqortoormiit den pris der, sådan er det.

AR: Lad mig lige skifte lidt emne, priserne for lodder som er tørrede er jo forskellige fra by til by når man køber det hos private.

AK: Nå ja, de der gør det sådan, ik så? Hvordan ligger det nu? Som i byernes kalaaliaraq (brætte) sælges de, eller som her i byen øh, skind (her mener han ellers fisk) hos private eller hos foreninger er der nok forskel som kommer an på stedet.

AR: Men når det gælder sælskind, er det vil de samme også med kødet?

AK: JA, her er Great Greenland. Øh, her er det, se her, netside ikke også? Øh, her med netsidernes skind dennes skind har to priser. Op til 70 cm i størrelse og en størrelse der er over den, og med grønlandssæl og med ung grønlandssæl deres skind også, så der er tre forskellige.

AN: så der er forskellige priser?

AK: Lille netside har sin egen pris, større netside øh, denne større skind er dyrere, som også grønlandssæl og en ung grønlandssæl har samme pris, de er dyrere (end netside).

AN: grønlandssæl og ung grønlandssæl er vel den samme art? (Aataaq og allattuaraq)

Ak: Ja, ja.

AR: Hvor ligger så priserne?

Ak: Grønlandssæl og ung grønlandssæl 408 kr. når det indhandles, så når fanger indhandler får de 408 kr. også for den større netside der er større end 70 cm så er det 306 kr. så for den mindre er prisen 281 kr.

AR: Ok.

AK: Sådan der, øh, så når man snakker om det, det om lige pludselig frem. Øh, fordi jeg servicere jo fangerens råd ikke også? I løbet af december er der fastlagte skind der kan modtages. Ifølge dem der financierer som er Selvstyret, ikke også? Når en fanger indhandler så øh prisen, dem som vi talte om lige før, skal have den pris. (en fanger får den pris der er gældende for den indhandlingsbestemmelse). Så derpå fastlægges antallet af skind, ikke deres priser, lad os sige 10.000 stk. skin er fastlagt for at kunne indhandles for. De er ikke præcis 10.000 stk., jeg kommer med eksempel. Det er sådan på den måde i december måned ved nærheden af jul, ved da man nærmede sig de helligdage der når man tænker på fangerne så er det skind i starten af december omkring i

starten i december så var de sluppet op, det resulterede i at fangerne der er i vores land kunne ikke længere indhandle skind. Så vi reagerede selvfølgelig derefter på det. Til Selvstyret, til Great Greenland bliver vi til trekant sådan her (bruger finger og viser trekant) heldigvis blev det bestemt at man vil forhøje med 3.000 stk. øh, muligheden for at kunne indhandle skind hos Great Greenland, så på det område gjorde vi det, vi blandede os ind.

AR: Så der forhøjes også på finansiering derpå?

AK: Ja fra Selvstyret, det er sådan der med Great Greenland, hvordan er det nu? Når der finansieres til dem er der tilskud fra det offentlige fra Selvstyret. Så på denne tilskødning for at kunne modtage indhandling af skind øh, begrænses ikke på priserne, men antallet af skind. Det er lidt underligt ikke også?

AN: Så det kommer an på antallet af skind?

AK: I begrundelse af dem.

AN: de får tilskud?

AK: når man tænker på det her, he?

AN: Great Greenland får tilskud?

AK: Ja.

AN: Ok.

AK: 38.000 stk. kan på denne år modtages, så kan det være at de 30.000 måske slippe op i september, oktober, november eller december, det kommer an på hvor meget der indhandles. Så når det hele er sluppet op, så blander vi også i igen.

AR: Så hvor kan vi se på bestemmelsen om det med hvor mange skind der må indhandles? Hvorhenne mon vi kan se det?

AK: Henvende jer til Great Greenland, heldigvis interessere vi os med hensyn til vores medlemmers interesser, dem fra Great greenland er der god samarbejde med heldigvis, så de ineressere sig for hinanden, og for den selv også ik? Så vores interes... i sig selv at de interesserede sig for at sælge skind eller ved dem selv hvordan er det nu... som de selv fremstiller og ved salg af tøj ik? Det er i deres egen interesse, at side det på dansk, råstof, at skaffe råmateriale, så på den anden side er det vores interesse at varetage vores medlemmers vilkår, så disse interessenter mødes med hinanden. Så Great Greenland får jo desværre begrænsning på finansiering, så kommer Selvstyret til undsætning, bliver til tre, sådan, er det forståeligt?

AR/AN: Hmm, ja.

AN: med hensyn til de der priser på kød, har du priserne på sælkød?

AK: Hvordan skal vi side det her? Hvornår var det de havde kommuner, før de blev til store kommuner? Jeg ved ikke om det kommer derfra, men fra sted til sted øh, det er meget forskelligt, øh, der er ikke lige som skind, det er forskelligt i hele landet.

AN: For eksempel er der nogle der sælger det til 50 kr. pr. kg, er det sådan?

Det er forskelligt fra sted til sted.

AN: Men det er ikke jer der bestemmer priserne?

AK: Ja, øh, som i Maniitsoq bræt køres det anderledes. I Nuuk er det anderledes, I Sisimiut og i Maniitsoq drives det omkring det samme. Vilkårene for driften af den udarbejdes priserne af dem der tager sig af brætterne, så som i Tasiilaq øh, daværende kommune, det var derfor jeg nævnte dem, før de blev til store kommuner, da det var i sig selv en kommune blev man enige om priserne ved forhandlinger, men de ændres år

for år. Og priserne kommer i trykte eksempler, de har det derover (I Tasiilaq). Kommunen i Tasiilaq og fangerne og i bygderne har de bestemte priser som trykte.

AN: Er det kun i Tasiilaq man gør det?

AK: Der er forskell..., Tasiilaq har heldigvis, det er det jeg peger på, ifølge min mening giver de trykte priser viden for forbrugerne (dem der køber).

AN: Så de ligger mere i forbindelse med kommunen der?

AK: Ja, i andre steder ik? Det er ikke sådan at det er det samme i Ittoqqortoormiit eller i Maniitsoq, eller at det er det samme i denne sted. Det ligger nok i øh, de steder jeg snakker om ik? Som udgangspunkt af hvordan af brættet er organiseret/tilrettelagt bestemmes priserne som udgangspunkt af dem. Det er frimarked. (Sagde den sidste sætning på dansk.)

AR: så det bestemmes internt?

AK: øh, det er det nok i stederne.

AR: Vi kan tilføje det til spørgsmål ti fangerne.

AK: Spørg dem, få information fra brættet, der eller nej ikke brættet (Han brugte ordet "Kalaaliaraq" som er brættet i Nuuk.) det er mig der henvender til dernede, i Nuuk som for eksemp... fangerforeningen der er dernede, henvend jer der.

AN: Må jeg bede om papir.

AK: Den er der, derhenne, i kan også, kan i se det?(Peger på det papir han gav os.)

AN/AR: Ja, ja.

AK: Ikke også? Det vil jeg foreslå. Ikke hos brættet, øv(hajja), Jeg ved ikke hvorfor jeg sagde det der.

AR: Nogle gange synes man jo det er ens.

AN: Hvordan er det nu? Nå det der. Antallet af erhvervsfangerene, hvor kan vi bede om det?

AK: Hos Lars, øh, men ja, Har i mail? I kan skrive til KNAPK via mail, så vil i få det.

AN: Ja, må jeg låne denne?(kuglepen)

AK: Ja så gerne, tag den bare, det atger du bare.

AN: Tak for det.

AK: KNAPKNAPK, her vil det være bedre at få det på skrift ik?

AR: Hvad?

AK: det vil nok være bedre at få det på skrift.

AR: Ja, lad mig se, ah denne her kan jeg ikke huske om vi har spugt om, hvorfor er det kun erhververe der har lov at indhandle? Ved I det? I tidligere tider kan jag huske at mine forældre kunne indhandle skind som fritidsjægere, den der fanger i fritiden.

AK: I fritiden?

AR: Ja, men det er sådan nu ikke? At det er kun erhvervsafngere der har lov at indhandle, hvad er grundende der?

AK:J eg tror det ligger i livet som fanger jeg gætter på det, hvordan siger man det? Probleme... det bliver hårdere, men udgangspunktet når vi ser på det hos fiskeri, ah nej, fangerbevis er stadig hos fanger ik? Den der fangerbevis som til fangst af rensdyr, om moskusjagtbevis om vinteren, eller øh, det gælder for de kvotebestemte øh, det gælder lidt der. Denne med fritidsfanger kan også jage, men det ligger nok i hvordan det er fra sted til sted. Når vi kigger på moskusjagt den jeg nævnte som første ik? Der foregår Kangerlussuaq, der

bevilliges til fritidsfangerne også. Jeg kan ikke rigtig komme med noget bedre, det ved vi ikke, tror det ligger sådan jeg kan gætte at det kommer måske an på fra sted til sted ik?

AN: Jeg tror det er mere sådan at ifølge de jeg har forstået at det ligger i det at man ikke levner(nunguussaannnginniassammata) ikke til erhvervsfangerens mulighed for indhandling af skind fra fritidsfangerne. Vi har forstået at der er grænser, så kan det være hvis fritidsfanger indhandler så bliver skind hurtigt sluppet væk, så der er ikke mere til erhvervsfangerne.

AK: Ja, det kan det sagtens være, Her når vi ser på moskusjagt her, selvfølgelig er der fangere der ikke kan lide, når man tænker på dem der er rigtige fangere, kan slet ikke lide fritidsfangerne. De (erhvervsfangerne) siger jo at de (fritidsfangerne) er kun med til at spille. Men enhver kan ansøge om at få erhvervsfangerbevis og få det. Selv om man har beskæftigelse ved siden af. Men selvfølgelig er ikke alle erhvervsfangerne sådan, nogle af dem er gode til at være aktive, det ligger nok i de også ik? At i hverdagene hvis erhvervet er hårdt og det påvirker levevisen, så det ligger nok i det hvordan skal jeg sige det? Man skal være god til at gå efter det.(Om at være erhvervsfanger og bliver god til det.)

AR: Så man beskytter mere på erhvervsfangerne?

AK: Ja, uden at bruge masser af ord ja. Sludre jeg for meget?

AR/AN: nej det er ok.

AK: Er det forståeligt?

AR: Ja.

AK: Det er godt.

AN: Det er alle vores spørgsmål.

AR: Hvis vi kommer på flere spørgsmål, kan vi så sende det via e-mail?

AK: Meget gerne, Ja ja, så gerne.

AN: I har ikke de der informationer om antal indhandlede skind ikke?

AK: sagde jeg ikke at de indhandlede blev brugt op at man forhøjede dem? Det, vent lige, jeg tjekker, man vil her gerne hjælpe jer.

AN: Der er manglende informationer som vi har adgang til så dem vi kan få vil vi gerne have.

AR: Det er forståeligt, og vi vil meget gerne hjælpe. I hverdagene samarbejder vi også meget med dem fra Departement for fiskeri i hverdagene. Det ligger sådan her at når vi samarbejder godt med dem ikke? Til fangerne og fiskerne i hverdagene, de er dem der har at gøre noget, de er jo dem der laver bestemmelserne med vilkårene. Så en dialog med fanger, det er det der er vigtig for os, derfor er det heldigvis at vi har godt samarbejde.

AR: Så dem der arbejder som tilsynsførere for fangere og fiskere hvem arbejder de for?

AK: Ikke hos Departement for fiskeri og fangst, men der i det anden departement, erhvervs derhenne vist nok, eller hos skattestyrelsen.

AR: måske kan de svare os der hos dem.

AK: Ja ikke? Det er rigtigt. Se her det er sådan, som i 2021 kunne man indhandle for hos Great greenland med 30.133 stk. og de slap op lige før i starten af december, så vi ansøgte om 3.000 stk mere og vi fik godkendelse. Så under de 3.000 stk. i december i løbet af 1 måned, som de kan leve for ikke? Sådan er det som tal.

AN: Kan vi få det der som tal? Hvad med dem der antal om sæl har i dem som skrift?

AK: Statistik om indhandlede skind for 2021. Udgangspunktet er 30.133 stk. så med de der 3.000 stk. da de var ved at slippe op kontaktede man os, så det er sådan at de 30.133 fra sidste år blev de indhandlet.

AN:Hvornår laver i så forhandlinger?

AK: I slutning af december så vidt som muligt. Ikke mig, men forhanden og bestyrrelsen og de offentlige (dem der forhandler) og der er som det skal være. Så vi i princippet giver det videre (videreførelse af informationerne.)

Vi takkede Akara Skifte for at vi kunne have lov til at interviewe KNAPK og aftalte at vi vil skrive til dem via mail for at få fat i de tal der blev snakket om og hvis vi har uderligere spørgsmål og han sagde til os at det var så lidt og vil meget gerne være behjælpelig med mere oplysninger hvis det er muligt.

Kalaallisut/Grønlandsk

KNAPK – varighed 1 time 7 min. 56 sek.

AR: Apeqqut siulleg piniartut aalisartullu qanutut sullittarfipisigit?

AK: Sullinneqartarpat? Ulluinnarni imaattoq assersuuiussaguma nutaamik soorlu ippassaq pisimasooq ilaa, imaat piniarnermut tunngassuteqartumik maannakkut umimmanniarneq Kangerlussuarmi ingerlaleruttorpoq, taava imaat taakku piniartut umimmanniartut Kangerlussuarmi ajornartorsiutini naammattoorsigaangamik taava ingerlaannaq saaffiginninnarput soorunami, taavalu kissaatigalugu taanna ajornartorsiutiminnik ikiorneqarnissaat imaluunniit aaqqeeriartoqarnissaa. Taava ippassaq, soorlu taamaattuupput. Imaat, imaluunniit qilaluarnermut tunngatillugu, nunarput isortooujussuuvooq ilaa, taava piffinniik piffinnut piniarnermut tunngassuteqartut, taanna siullemik piniarneq eqqartorsigut, piniarnermut tunngassuteqartut piffinniik piffinnut atungarisaat assigiinngitsorujussuusarput. Qaanaaq eqqarsaatigigutsigut taanna imminnut qaanaami pissuseq aallaavigalugu taavalu nunaqarfiisa taava illoqqortoormiut tikikkutsigit aamma tassa taamaappoq, Tasiilaq aamma tikikkutsigut, taavalu kalaallit nunaata kujataanut Nanortalimminngaanniik Narsaq tikillugu imaluunniit Paam, tassa ijoov tikillugu taanna aamma immikkuullaaripput. Taava Paamiuninngaanniik oqarsinnaavunga maanga kalaallit nunaata qeqqa taanna ilaa, Paamiut, Nuuk, Maniitsoq Sisimiullu taakkua aamma immikkuullaaripput assigiipajaartarlutik, taava tassa diskobugti taanna aamma immikkoorpoq, taava uummannaminngaanniik Upernavik aamma taanna nunaqarfippassui imaat, qanoq. Oqartarpat imminnut ungasissut ilaa, tassa piniarnermut aamma tassa taamaappoq, aalisarnermut tunngassuteqartut. Taamaattumik imaat, assigiinngittartorujussuupput. Aall, apeqqutaajuaannarpoq suminngaanniik kalaallit nunatta sortaaninngaanniik saaffiginnittoqarnersoq, taanna. Nannunniarnermut tunngatillugu soorlu ilaa, november ingerlanerani pisassat pisortaninngaanniik avammut saqqummiunneqartarput ukiup aappassaanut, 2022-mi pisassat soorlu tikaagulliit taava nannut pisassat soorlu taamaattut aaliangersimasut imaat, novemberip, oktoberimi novemberimi tunsarniaanerit aallartittarput, taava decemberi ingerlanerani nalunaarutigineqartarput. Taava nannut aamma apeqqutaallutik imaat, sumi aamma najugaqarneq immikkut agguataarnikuugami. Taava tassa Upernavimmi 40-rut ukioq manna pisassiissutigineqarsimapput nannut. Taava nungoreerpaat taakku 40-rut, ija, taava sulii soorunami imaat, nanoqarlummat pisassiissutissanik nutaanik aamma peqqikkusupput, taava tassuuna uanga takkuppunga. Tassa taamaattoq, ukua tusarniaa, uanga uaniikkami inissisimanagera aamma suleqatikka piniartut taavalu takugussiuk, piniartut naalakkersuisoqarfik aaliangiisartut ilaa pisassiissutini assigisaannillu taava KNAPK qeqqani taakkununga attaveqataavunga. Taamatut taasinnaavarput. Aamma taamaappoq aalisarnermut tunngassuteqartut, assigilluinnarpaa. Ataasinngorpat aalisarnermut tunngassuteqartut qalerallit pillugit ataatsimiissaagut, taavalu taakkunani aamma ilaasortaaffeqarpoq, nej immaqa imatut taagukku, KNAPK imatut aaqqissuussaavoq: Utoqqatseraluarpununga kigutikka, suliaritikkamik iluarsissaqqaarpat. Imaat, imatut KNAPK aaqqissuussaagami, organisationi taanna ilaa qiviarutsigu, siunnersuisoqatigeeqarpoq. Piniarnermut peqatigiiffeqarpoq, taakkua ilaasortat arfineq pingasut nuna tamakkerlugu illoqqortoormiut, Tasiilaq, Qaanaami, Upernavimminngaanniik taamatut ilaasortaaffeqarpoq. Ataatsimiittarpugut, taava taakkunani aamma ajornartorsiutit aamma sammineqartarput, aamma tassunga uanga sullitaraakka ataatsimiitsitsisarnerit oqaluuserisassat, imaqarniliornerit allatsitut ilaa. Aamma aalisarneq pillugu, aamma taamatut aaqqissuussaavoq. Qalerallit pillugit avannaani aamma maani nuummi qalerallit pillugit qalerallinnartoqartarpoq ilaa, qalerallit pillugit aamma tassa siunnersuisoqatigeeqarpoq, assigiinngitsunik siunnersuisoqatigiinnik peqarpoq, ukua soqutigisat nunatsinni soorlu piniarneq pingaartinneqarpoq aamma

soorlu qalerallit taavalu aalisakkat allat, soorlu taamaattut ilaa, tassa taamaattut, taamatut aaqqissuussaavoq. Sivisuallaarpa?

AN: Naamik ajunngilaq, ajunngilluinnarpoq.

AR: una inissippasippoq ilaa?

AN: ija

AR: qaqugukkut piniartutu aalisartullu saaffiginnittarneq, taanna inissippasippoq

AN: aamma una

AR: ija, taava.

AN: Piniartut aalisartullu atugassartititai ilissi qanoq isumaqarfigivisigit?

AK: Assigiinngitsorujussuupput, imaat, piniartunut tunngatillugu taanna aallaavigigutsigu taakkua immaqa aalisartuniik inissisimanerat appasinneruvoq isaasalerlugu, imatut paasillugu nalinnaasumik piniartut kisimiillutik piniariartarput, soorunami aamma piniartoqarpoq ataasiakkaanerusut arlaliullutik kisianni akissasisitsisarput. Maannakkut atuuttoq corona nunatsinni tamakkerlugu taanna aallaavigissagutsigalu assersuutigalugu, taava aalisartut kisimiillutik innuttallik taakkua aningaasanik annaasaqarsimagamik taava periarfiss

AKORNUSERNEQARPUGUT

AK: Sumut killippugut?

AN: atugassarititaasut

AK: aa nãã aappi, imaakkami ilaa, Corona, taanna apereriarassi piniartut aalisartullu atugassarititaitaava assersuutigalugu corona nunatsinni atuuttoq, taanna aallaavigigutsigu piniartoq nalinnaasooq kisimiilluni piniariartartoq, ikiorserneqarsinnaanngilaq coronamut tunngatillugu. Pequtigalugu aningaasartuuteqannginnami akissarsianik. Annaas, tassa naalakkersuisut imatut aaliangernikuugamik coronamut tunngatillugu ikiorsiissuteqartoqassappat taava sulisitsisut taakku aallaavigalugit. Piniartuuneq kisimiilluni ingerlanneqartarpoq nalinnaasumik, sulisoqaratik isaasalerlugu ilaa, kisianni aalisartut aalisariutillik innuttallik taakkua akissarsiatitigut imaat, aningaasartuuteqartarput, ikiorsiissutigineqar, ikiorsiissummik qinnuteqarsinnaapput tunineqarsinnaapput. Taanna immaqa erseqqissaa, tassami taanna assersuutitut atornerqarsinnaavoq. Nikinganera ilaa. Kisianni tassa politikikkut tamakkua aaliangerneqartarput. Taava tass, immaqa taanna assersuutitut taaguklut ilaa, soorunami corona ukiuni kingullerni nunatsinni ukiut marluk ingerlavoq, taavalu piffimmiik piffimmut atungarliortitsipput, taanna maluginikuuarput ilaasortatsinninngaanniik.

Soorunalimi napparsimatillutik imaattorsinnaanngillat, piniariarsinnaanngillat umiatsiaararsortut aallarsinnaanngillat. Umiatsiaararsortut kisimiillutik aamma tassa taakkua aamma eqqorneqarput coronamik.

AN: taava naliinnerusariaqaralarpat? Immaqaluunniit?

AK: tassa taanna ilaa politikikkut taanna isummerfiugami, imaat, naalakkersuisuninngaanniik

AN: KNAPK isumaa malillugu naliinnerusariaqaralarpa?

AK: aap soorunami, soorunami, uagut imaat, ilaasortagut sullitagut ilaa taakkua, soqutigisai aallaavigalugit sulivugut, taavalu aamma soorunami imaat, ajunngitsumik atungarissaarnissaat aallaavigiuaannarlugu, taanna ilaasortamut ajunngitsumik ingerlappat taava aamma kattuffittut nukittunerussaagut. Taamatut aamma inissinneqarsinnaavoq/oqaatigineqarsinnaavoq.

AR: taavami uku amernik tigooraasartut soorl, piniartuninngaanniik ilaa ammit tigusarpaat, taava Great Greenlandimut nassiinneqartarput, taakkumi tigooraasartut ilaasortaqpasi?

AK: naamik nããr ukua tigooraasartut iluamik paasilluanngilara

AN: ammeriviit

AK: nåå ammerivit, taakkunannga naamik ilaasortaqanngilagut. Imaat, taamaallaat uaniippoq imaattoq ammerivik kujataaniittoq taanna isumaqatigiissuteqarfiginikuuarpur. Taava ukua piffinni taakkua pinnguatsiarpatit ataasiakkaat, illoqarfinni tamani imaattoqanngillat ilaa, ammerisoqanngillat sulii, kisianni nalunngilara maani peqartoq. Kanani kolonihavnemi. Taakkua imaat, soorl taamaattut. Attaveqarfiginngilagut.

AR: Taakkua Great Greenlandip kisimi isumagisarpaat?

AK: qanoq?

AR: taakkua Great Greenland kisimi isumagisarpaat aat?

AK: naluara, taamaallaat uagut Great Greenlandi taanna isumaqatigiissuteqarfiginikuuarpur. Imaat, ukua piniartut ilaasortagut tunisigunik akia akiinut tunisinermi akit taanna. Uaniikkunarami ajornartorsiut taakkua ataasiakkaat sulii imminnut aqqissuussamik ataatsimuulinnginnami ilaa, tassaniikkunarami, naluara eqqoriaannarpa. Ataasiakkaaginnartuugamik. Naluara paasinerissi, organisationeqannginnami sulii, ilaa taanna organiserenikut qallunaatut

AR: qallunaatut oqaatigalugu gråzonemiippur?

AK: aap gråzonemiikkamik. Arlaanni imaattorusuppisi? Imermik, kaffemik themi?

AR: immaqa naamik ajunngilaq

AN: uanga aamma ajunngilaq naamik

AK: Ok.

AN: ukumi, amminik ilaa tunisisarput, marluinnaat tunisarpaat. Soorl aataap amia taavalu natsermaa?

AR: Ija,

AN: natseq amia, piniartut tunisaramikkit, taakku isumaqatigiissutiginikuusigut marluinnaassasut? Immaqaluunniit?

AK: ukua soqut, qanoruna, GG-p imaat, tigorusetai taakkua eqqaamasakka naapertorlugit ilaa marluinnaannguatsiarput ilaa, taava ataaseq imaluunniit ataaseq angissuseq taava aappaa angissutsit marluk taamatut agguataarlugit. Uani aallaavigalugit tassami piimasaat GG-p

AN: ameq ataaseq qanorluunniit angitigingaluarpat akia ataasiinnaava?

AK: aap, taava aappaa eqqamanngilara imaat, angissuseq, kisianni mikinerpaaffik taavalu angineq. Uani aappaa marlunngorlugit, uaniikkunarami nunanut allanut soorlu atisaliornermut ilaa imaluunniit imaat, ametnik sanaanik. Taamatut oqaatigilluaannarlugu taanna soqutigineqarnerugunarami, taassumap puisip amia. Taamatut inississimassaaq.

AN: Taava GG-p isumaa malillugu ilissi

AK: naamik isumaajunngitsoq, kisianni. Tassa imaat, aap taamatupajaaq oqaatigisinnaavat. Kisianni taava illuatungaanut aamma sangutissinnaavat, soqutigineqanngitsumik isumaqatiginninniarsinnaanngilagut ilaa, assigilluinnarpaa soorlu aamma aalisakkat saarulliit, saarulleqartoruussuuvog, RG-lu isumaqatigiippugut. Puisit aaliangersimasut amerlalaartut taakkua GG-p, GG-p tunisinnaasai aallaavigalugit aappi.

AN: Isumaqatiginninniarsinnaanngilasi puisit Kalaallit nunaata puisii assigiinngitsut amerlalaarput, taakkua aamma allat tunisinnaanngortillugit?

AK: tassami taamatut iliortoqarsinnaavog.

AN: uku piniartut inuussutissarsiutigalugu eqqarsaatigalugit, ilaa aataaginnaat natsillu kisimik tunisinnaavaat. Ukumi sinneri taava aningaasarsiutiginagit.

AK: imaat, aappi. Taanna ilimagilluinnarpa taannartaa imaat, aamma kingullermik. Piniarnermut siunnersuisoqatigiit eqqartorpaat. Tamakku tamarmik piniartut ilaa siunnersuisoqatigiit eqqartortarpaat. Gråzonemiikkami, taamatut immaqa taallugu. Piffissami ingerlanerani taanna ilimanaannaavog tikinneqarnissaa, uani piniarnermut siunnersuisoqatigiit soorlu Illoqortoormiuninngaanniik taavalu aamma Tasiilap

pigisaaninngaanniik nunaqarfinni, Qaanaaminngaanniik Upernavik pigisaaninngaanniik nunarput tamakkerlugu imaat ilaasortaqarpoq, taava tamakku tassa eqqartortaramikkit. Imaat, aamma uani ukioq mannmut isumaqatigiissut GG aamma taanna eqqartorpaat. Oqarsinnaavugut taakkua eqqartugaat soorunami ukua isumaqatiginninniartartugut siulittaasoq ittorpullu tassa, qanoruna taakku aallaagivalugit. Isumaqatiginninniaagamik naluneq ajorpaat ilaasortat piniartut taakku isumaat qanorinnersut/isumaqarnersut ilaa. Taava isumaqatiginniarneq ingerlasarpoq taamaalilluni. Oqarnittuut gråzonepajaajugami maannakkut siunissat eqqarsaatigalugu soorunami ilimanaannaavoq taamaattoqarnisaa. Illit nammeneq oqaatigaat piniartoqarnissaa, sulisin, amernik tunisisinnaanerit amerlisinniarlugit, taamakkami.

AN: pinisartut saaffiginnittarpat amerlisikkusullugit?

AK: sullutik?

AN: soorlu puisit marluinnaat tunisinnaavaat, piniartuninngaanniik saaffiginnittoqartarpat puisit amii amerlanerit tunisarusukkuarlugit?

AK: naa, eqqaamassuat kisianni uanga oktoberimi aallartippunga ilaa, uani atorfinippunga

AN: aatsaat oqannguatsiarputit

AK: imaat, oktoberiminngaanniik taava manna tikillugu misilittakkakka aallaavigalugit, tassami iluamik tutsuiginartumik oqalukkaanni ajunnginnerugami ilaa, misilittakkatta tassa taakku aallaaviglaugit imaattorpunga, taamatut oqarpunga. Taava taassuma siuliani naluara, iluamik oqassaguma.

AR: paasinarpoq

AN: qujan, paasinarpoq.

AK: ok

AR: taava inuussutissarsiuutigalugu piniartut qassiunersut nalunngilisigit?

AK: missiliukannersinnaavugut, ilaasortagut imaatut imaattorput, piniartut, piniartuuneq aamma aalisartuunermi, ilaasortagut ukuupput peqatigiiffiit. Inuit ataasiakkaajunngitsut. Imaat, qamaniippoq suleqatiga, naatsorsuuserisorput. Taassuma nalunngilai qassiusut, soorlu una imaat, peqatigiiffik piniarnermi, imaakkami, piniarnermi, piniarnermi, aalisarnermi piniarnermullu peqatigiiffik ilaa, uani nuummi aalisatut piniartullu peqatigiiffiat, taava nuummi peqatigiiffiit marluupput, taava piffinni ataasiakkaani aamma sisimiuni taamaapput, immikkoortut marluk peqatigiiffiit, ilai umiatsiaararsortut ilai aalisartut piniartullu peqatigiiffiat. Taava peqatigiiffiit amerlassusai taakkua nalunaarsornikuuagut, aajukua aamma, aajukua. Taava paasiniaasinnaav, oqareennittuut qassuma naatsorsuuserisutta nalunngilai. Imaat, aamma ataatsimiit, ukiut tamaasa ataatsimeersuartaramik, taamatut.

AN: taava tamakkua pappiliat tunniussinnaavisigit? Soorlu koperlugit, immaqaluunniit isertugaataappat? Immaqaluunniit?

AK: tunniussinnaassagukkit soorlu qanoq?

AR: soorlu amerlassusaannut tunngasut

AK: ilaasortaqarnermut?

AN: paasissutissat soorlu uagut

AR: soorlu suliarinitsinni allanniarutsigit

AK: n  r aa ija

AR: soorunalimi

AK: naatsorsuutigalugu atornerlunneqarnavianngitsut soorunami ilaa

AR: soorunalimi kinaassutsit atorneqassanngillat, kisiat ilaa

AN: paasissutissat

AK: aap,

AR: amerlassutsinut tunngasut

AK: aap paasissutissat, suu ilaana,

AN: torrak

AR: iija

AK: ilaana, pisinnaavasi. Taava takusinnaassagatsigu illoqarfikkuutaarput. Ilaa illoqarfik Nanortalik taava nanortalip pigisaani. Taava Qaqortoq Narsaq Paamiut Nuuk, taava imaat, Qaanaamukariarluta Qaanaaminngaannik Tasiilaq Illoqqortoormiut. Tassa taamaasilluni, imaattoq.

AN: torrak

AK: ija, una tiguinnarsiuk, anillatsikkumaarpara. Nutarteqqammerpoq

AR: dejligt

AN: ijaar

AR: naniuminaatsikkatsigit.

AK: taava imaat, mailii, aamma mailii.

AN: mailii ersipput?

AK: ija

AN: torrak

AR: imaallaat aamma taava apeqqtissaqarutta taakkununga aamma allassinnaassuugut.

AN: ilaa, suu, qujan. Taava

AR: immaqa taanna allamut apeqqtissarput?

AN: ilaa

AR: iija, taava

AN: taavami qanga GG-llu atsioqatigiinnikuuppat? Nalunngiliuk? Qanga suleqatigiilnersut

AK: uuh, immaqa uani takusinnaassuara. (computer). Naluara. Imaaliinnarlugu akisinnaanngilara.

Imaat, oqareernittuut nutaavujukama, oktoberernisaagama, inuusuttuarakasiuvunga.

AR: Puisip amii pillugit piumasaqaatit kikkut aaliangersartarpaat?

AK: isumaqatiginninniarnermi taakku aamma tikinneqartarput. Aamma uteqqiissaagut GG-p kissaateqarsinnaasarpog tunisisoqassappat imatut imatut ilaa.

AN: ukiut tamaasa isumaqatiginninniarnermi tamakku eqqaaneqartarpat?

AK: suu

AR: ok, ijas

AN: inatsisiliassanik siunnersuuteqartarpisi?

AK: qanoq?

AN: inatsisiliassat, soorlu

AK: suliassanik?

AR: lovforslag, lovforslaginik suliaqartarpisi?

AN: piniartut eqqarsaatigalugit atugassarititaat

AK: nãã, soorlu siunnersuutini pitsanngorsaatissani

AN: hmm

AK: aap

AN: qaqugukkut taava tamakku isumagineqartarpat?

AK: imaattoq, qanortoruna oqaatigilara, uani pitsanngorsaatit imaat, piniarneq pillugu tassani, aallaaviujuuannartarpoq siullermik piffimmiik piffimmi allaqqavoq, qanoq oqaatigissavara, assigiinngissuteqarneri, aamma atugarititat tassani piffimmiik piffimmut assigiinngittarnermik. Taava qanoruna uani ilai piffinni eqeersimaartut, taakkua ilaa, isaasalerl sumiluunniit organisationermi erqeersimaartoqarpoq imaluunniit aktivusoqarpoq sulilluurtunik ilaa, taavalu ilai eqqissillutik taamatut ingerlarusaartut, assigiinngitsunik niveau assigiinngissut ilaa, taamatut ingerlaartut taakkua imaattortarput, aallaavigiuannartaramik. Imaat, piniarnermut tungatillugu tassani imaattuupput, uani pitsanngorsaatit killeqakujukkamik. Oqarutta pitsanngorsaatit suusinnaappat, atortorussaartut imaluunniit piniartut nammineq imminut illersorniarluni ilaa, GPS tamakku ajunaalernermit kisimiilluni kisimiikkajuttaramimmi, tamakkuninnga imaattortarpugut, pitsanngorsaatinik iluaqutaasinnaasunik, kisimiillutik piniariarunik taava arlaanni ajutuussagaluarunik imaat, satelletit attavigalugit ikiorsinga ikiorsinga, taava position nassaaralugu, soorlu taamaattuusinnaapput. Makkua ulluinnarni piniariarnermut piffinniik piniariartaasit assigiinngittartorujussuugamik, peqqutigalugu soorlu Tasiilami immikkorluinnaq ileqqoqarput. Illoqqoortoormiuni aamma immikkut ileqqoqarput, qaanaami aamma ileqqoqarput soorlu piffiit ilaanni qanittukkut imaattarput, imaattumi, takunneqqaartut tassa pissavaat imaat, imaluunniit tassa una eqqartortillugu ileqqut, piffinniik piffinnut assigiinngittarnermut. Taava maani kitaani aamma taamatut ittarpit kisianni allatuuneq, allatupajaaq, ilaa taamatut. Ilaanni pitsanngorsaneq material taakkuunerupput, taamatut taallugu, paasinarpa?

AR: ijas, taava, ila paasikannerparput ammit akiinut tunngasut isumaqatiginninniarnermut aaqqinneqartartut, piniartut ilissi taavalu GG?

AK: GG, taava aamma namminersornerullutik oqartussat imaat, taakku akuusarput aamma

AR: ammit qanoq akeqassaneri ilaa?

AK: aap, peqqutigalugu taakku aningaasaliisaramik. GG-mut, taava tassa taamaalill imaaliivoq. (trekantitit suleqatigiinneq inissilluni) GG, piniartut, KNAPK, Namminersornerullutik oqartussat, immikkoortortaqtartut ilaa taakkua. Imaat, igarsuaq taava aalatissaaq.

AN: mannami suliffeqarfissi suminngaanniik, qanoq ingerlava, kikkut aningaasalersorpaat? Immaqaluunniit?

AK: aningaasalersuisuupput peqatigiiffiik ilaasortat, taakkua.

AN: peqatigiiffimmi ilaasortanut akiliutit, taava massuma aningaasalersorpaat?

AK: aap, tassa taamatut

AN: ok

AK: taava paasisakka naapertorlugit oqaluttuassartaa tamakku naluakka, kisianni nalunngiinarpaa imaat, una tamaat illu taava kananiipput soorlu Nuummi immikkoortortaqrarfiit kanani allaffeqarput, kisianni pikaniittoq allaffiit malugisimassavarsi pikaniittoq majuartarfeqartoq qummut, taakkua allanut atukkerneqarnikuusimavoq. Kisianni uanga tamakku akuliuffiginngilakka, kisianni KNAPK-mik pigineqarpoq aappi.

AN: taava ilanngullugu tamanna (bygning) aningaasannanniutigivarsi?

AK: hmm

AN: ok, ijas

AR: taava ammit akiisa ineriartornerat qanoq isikkoqarpat?

AK: historik?

AR: ija soorlu massakkut nalunngilarput 308kr missaani

AK: qassi?

AR: 308 kr missaaniittoq paasinikuugatsigu allamut apersuinitinni,

AK: imaattulaarlara, uani takulaarlara aat? Imaattumut, soorlu ittutta immaq taassuma oqaluttuassartaa nalunaviannikkaluarpai, kisianni uani imaluunniit sulisutoqaat taakkortai ilaa, kisianni uani imaattumi utaqqilaaritsi, uani takulaariarlugu (computerikkut), ajunngila?

AN: suu ajunngilaq

AK: arlaannik soorlu imerusulerussi imaluunniit arlaannik oqaannassaasi, naameeqqusaanngila

AR: puisit amiisa akii

AK: taannaana nassaariniallugu

AR: taavalu aamma immaq puisit neqaasa akii

AK: ukua imaattut, puisit akii ukiormannamut ilaa. Nalunngilisiuk aamma ilissi taanna imaattoq ujarneqaleraangata tammartartut?

AN: suu

AR: ija

AK: ammit

AN: illoqarfikkaarlugit nikigappat akii?

AK: naa, qitiusumik. Imaat, aki ataaseq nuna tamakkerlugu atuuttoq.

AR: soorlu aki ataaseq nuna tamakkerlugu piniagassanut pisassanut tamanut atuutsittaraluarpaat aat?

AK: atuuttussanngorlugu ilaa, qaanaamiippat maniitsumiippat illoqqortoormiuniippat aki taanna. Taamatut.

AR: allamut sangutarralaarlallanga, ammassaanuku panertut akii nikingasariarmata illoqarfimmiit illoqarfimmut inuinnarmut pisissagaanni

AK: nåå, imaattut aamma imaattaramik tassami, qanoruna soorlu illoqarfinni kalaaliaqqamut tuniniaasarp, imaluunniit soorlu maani imaat, ammit namminersorlutik imaluunniit peqatigiiffiit taakkununga piffinni assigiinngittarunarnermik.

AR: kisiat puisit amiinut neqaatullu tunngatillugu assigiiaarp,ut?

AK: aap, aana Great Greenland. Imaat, aajukua, takuuk, natseq ilaa ima, uani natsip amii amia taanna marlunnik akeqartinneqarpoq. 70 cm-ri tikillugu angissusilik taava taanna sinnerlugulu, taava aataaq taavalu allattuaraq taakkua amii aamma, tassa taakku assigiinngitsut pingasut.

AN: immikkut akeqarpat taava?

AK: natseq mikineq immikkut akeqarpoq, angineq natseq imaat, amia angineq akisunerulluni, soorlu taavalu aataaq allattuuarlu taakku akeqqatigiipput, akisunerupput (natserminngaanniik)

AN: aataarlu allattuuarlu ilaa assigiipput?

AK: aap, suu

AR: taava akii qassimiipput?

AK: aataaq attalluuarlu 408 kr tunisigunik, soorlu piniartut tunisigunik taava tassa 408 kr. taav natseq angineq 70 cm sinnerlugu taava 306 kr. taava mikineq 281 kr.

AR: ok

AK: taamatut, imaat, taava tassa taanna eqqartornerani, saqqummeriataartoruna. Imaat, tassami ukua piniartut siunnersuisoqatigiit sullikkakkit ilaa, December ingerlanerani taakkua ammit ukiumut aalajangersimasut tigusinnaavaat. Aningaasaliisut namminersornerullutik oqartussat aallaavigalugit, ilaa piniartoq tunisiguni taava imaat aki taakkua aatsaannguaq eqqartukkagut aallaavigalugit akilerneqassaaq. Taava taakkua amerlassusilerlugit amernik akiaanngitsoq soorlu oqarta 10.000-nik tunisiffigineqarsinnaalluni aningaasaliiffigineqartarpoq. Taakkua 10.000-eqqissaajunngikkaluarput, assersuusiunnarpunga. Taava imaakkamiuna dec-mi juulli qanilliarterni, nalliuttut taakkua qanilliarterni ukua piniartut eqqarsaatigalugit taava tassa ammit dec. aallaqaataani aallartisimalernerata nalaani tamakkerput, taava kinguneraa piniartut nunatsinneersut taakky GG-mut tunisisinnaajunnaarput. Taava tassuuna uagut soorunalimi qisuariarpugut. Namminersornerullutik oqartussamut, GG-mut trekantinngorluta ilaalilluta (kisiat trekantitut) qujanartumik aalajangiiffigineqarpugut 3.000-nik ilaqqillugit, imaat, GG amminik tunisiffigineqarsinnaanera, taava tassuunartaatigut imaattorpugut, akuleruppugut.

AR: taava aningaasaliissutigineqarnikut ilaqqinneqartarpat taamatut ilaatigut?

AK: aap namminersornerullutik oqartussaniik, imaakkamiuna GG qanoruna aningaasaliiffigitikkaangami tapiiffigineqartarami pisortanik namminersornerullutik oqartussanik. Taava taanna tapiiffigitinneqarnera amminik tigooraanissaminik akissaminik imaat, killilerneqartarami aningaasaniunngitsoq, kisianni ammit amerlassusaannik. Eqqumiikkaluaq ilaa.

AN: ammit amerlassusaat apeqqutaallutik taava

AK: aallaavigalugit

AN: tilskudinnattarput.

AK: ukua eqqarsaatigalugit, he?

AN: tilskudinnattarpoq GG

AK: aap

AN: ok.

AK: 38.000 ukioq manna tigusinnaavai, taava 30.000 imaassinnaavoq septemberimi okt. Nov. Decemberimiluunniit tamakkerneqartut, apeqqutaalluni qanoq tunioraasoqatiginera. Taava tamakkerpata uagut takkuteqqussaagut

AR: taava sukkummita takusinnaavagut taakku ammit amerlassusai aaliangersarneqarnikuusut? Sukkummita takusinnaavagut?

AK: GG-mut saaffiginnillusi, qujanartumik sooruna uagut soqutigisarigaatsigu ilaasortagut eqqarsaatigalugit, ukua GG qujanartumik suleqatigiilluaratsigut, taamaattumik imminnut, amma nammineq soqutigisarissagamikku ilaa. Taava uagut soquti, nammineq amernik tunisinissartik imaluunniit nammineq qanoq oqartarpat sanaanik atisalianik tamakkuninngalu ilaa, nammineq soqutigisaramikku qallunaatut rãstof rãmaterial pinissartik, taava uagut illuatugaaninngaanniik ilaasortagut ajunngitsumik atugaqarnissaat soqutigisaralugu, taava soqutigisaqatigiit taakkua imminnut naapittaramik. Taava GG-i aningaasanik killeqalersortarami ukua namminersornerullutik oqartussat takkunnarput, pingasunngorlutik, taamatut. Ilaa paasinarpoq?

AR/AN: hmm, ija

AN: ukuuku taakku neqit akii, puisit neqaasa akii pigivigit?

AK: qanoq oqassaagut, qanga kommuneqarallarpas, kommunerujussuunngunngikkallaramik, naluara tassanngaanneersimassanersoq, kisianni piffimmiik piffimmut imaat, assigiinngitsorujussuupput, imaat, soorlu puisip amiiut imaattoqanngilaq, nuna tamakkerlugu assigiinneq ajorput

AN: soorlu ilaa tuniniaarrattarput kg-mut 50 kr, taamaappa?

AK: piffimmiik piffimmut assigiinngillat

AN: kisiat, ilissi aaliangerneq ajorpasi? Uku nammineq piniartut aaliangertarpaat?

AK: ija, imaat, soorlu maniitsumi kalaalialaraq allatorujussuaq ingerlanneqarpoq. Nuummi allatorujussuaq, sisimiuni maniitsorlu taakkua assigiipajaartorujussuarmik ingerlanneqarput. Taava taakkua ingerlaffigineqarneri atugarititat aallaavigalugu nammineq imaattorpaat akit, taava soorlu tasiilami imaat, kommuni qanga tamaattumiguna aallaqqaammut oqartunga kommunerujussuanngungikkallarmatali, tassani kommuniugallarmat akit isumaqatigiissuteqarsimagamik, kisianni taakku ukiuminngaanniik ukiumut allanngorarlutik. Taava naqitanngorlugit imaattorlugit, peqarput taakkua. Kommun tasiilami piniartut taavalu nunaqarfittaani akinik aaliangersimasunik allaganngorlugit pigivaat.

AN: tasiilamiittut kisiamik taamaappat? Immaqaluunniit qaanaami upernavimmi

AK: assigiinngits, tasiilaq qujanartumik tassa taannaana taaginga isumaga malillugu tassa ilaa naqitanngorlugit taava ukua pisisartut nalussanngilaat

AN: kommunemut taakku attuumanerupput aat?

AK: aap, ilaa piffimmi allani. Taava imaanngilaq illoqqortoormiuni assingingaat imaluunniit maniitsumi assingingaat uuma assingingaat. Uaniikkunarami imaat, piffimmi eqqartukkakka ilaa kalaaliaqqap aaqqissuusaanera aallaavigalugu taakku aallaavigalugit akit aaliangersorneqartarunarpud. Det er frimarked.

AR: taava piniartut iluminni

AK: imaat, piffinni taamaakkunarpud.

AR: piniartut apersulerutsigit ilassutigisinnaassuarput

AK: imaattorniarisigit, kalaaliaqqamut paasiniaaniarisi, imaattumi imal naa kalaaliaqqamuunngitsoq uangaana kanung, nuummi assers piniartut peqatigiiffianni kananiippoq, saaffiginninniarisi.

AN: pappiliannguamik

AK: uaniippoq imaattumi, aammami imaattorsinnaavusi takusinnaavisiuk?

AR/AN:aap, suu

AK: ilaa, siunnersussavassi taamatut. Kalaaliaqqamuunngitsoq, hajja, naluara sooq taamannak oqarsimanerlunga.

AR: assigiitsinnartoortaramimmi aamma

AN: qanormaannaajuna, naa taakku. Inuussutissarsiutigalugu piniartut amerlassusaat piumasinnaavagummita sumut?

AK: Larsi, imaat, kisianni aap. Maileqarpisi? Mailikkut KNAPK-mut allagitsi, taava tigussavaat.

AN: aap, atulaarpara (kuglepin)

AK: aa ilaana, tiguinnaruk, tiguinnassavat

AN: qujan

AK: KNAPK@KNAPK, uaniuna pitsaanerussagami naqitanngorlugit ilaa,

AR: haa?

AK: pitsaanerussagunarami naqitanngorlugit.

AR: ija, atangu. A una aamma eqqamanngikkiga apeqqutiginerlutigu, sooruna inuussutissarsiutigalugu kisiamik tunisisinnaatitaasut? Nalunngilisiuk?, ilaa siornatigut eqqaamasarpara angajoqqaakka amernik tunisisinnaatitaanikuupput fritidsjægeritut, ilami sunngiffimmi piniartutut

AK: sunngiffimmi?

AR: aap, kisiat massakkut imaakkami ilaa inuussutissarsiutigalugu piniartut kisimik tunisisinnaatitaagamik, suut peqqutaappat?

AK: uaniikkunarpaq immaqa piniartutut inuuneq eqqoriaannassavara, qanoq oqartarpat, ajornart, sakkortusigaluttuinnarnera, kisianni aallaaviusaaq qiviarutsigu aalisarnermut, aa naamik piniarnermut allagartaq sulip taanna piniartut ilaa piniartutut allagartaq taanna soorlu tuttunniarsinnaanermut, ukiuunerani umimmanniarsinnaanermut, imaluunniit imaat, pisassiissutitut aaliangersimasunut taanna imaat, atuutsitsiarpoq. Taanna suli saniatigooralugu piniartunik aamma pisaqarsinnaavoq, taava kisianni uaniittarunarami piffimmiik piffinnut assigiinngittarneri. Uani umimmanniarneq qiviarutsigu taanna aallaqqaammut taasara ilaa, kangerlussuarmi ingerlanneqartoq, saniatigooralugu piniartut aamma tunineqarput. Iluamik taama ittumik imaattorsinnaannginnama, naluarpur, uaniikkunarami eqqoriarsinnaavara piffinniik piffinnut assigiinngittarunaramik ilaa.

AN: immaqa imaannerorpasippoq paasisakka malillugit nunguussaannnginnerussagamik inuussutissarsiutigalugu piniartut amernik tunisassanik sunngiffimmi piniartuninngaanniik. Killeqartut paasivagut, taava imaassinnaasoq sunngiffimmi piniartut tunisigunik taava nungukkiartupallallutik, taava inuussutissarsiutigalugu piniartut nunguussallutik.

AK: ija, taamaalluarsinnaavoq. Uani umimmanniarneq qiviarutsigu aajukua, soorunami piniartoqarpoq nuannarinninngiivissunik piniartutit taakku eqqarsaatigalugit, nuannarinninngiivissunik saniatigooralugu piniartunik. Oqartaramik nunguussaaginnart, ija, qanoq oqartarpat, nunguussaasut. Kisianni tassa kikkulluunniit piniarnermut allagartaq taanna inuutissarsiutigalugu piniarneqarsinnaavoq pisiarinqarsinnaavoq. Saniatigut atorfeqaraluarluni. Taava soorunami piniartut tamarmik taamaanngillat, ilai sukataallaqqissoruju, uaniittarunaramiuna aamma ilaa ulluinnarni inuutissarsiut pikkunarpur aamma inuunermut sunniuttarami, taava unaiittarunarami qanoq oqassaanga sukataarillaqqissorujussuit

AR: inuussutissarsiutigalugu piniarnermik inuussutissallik illersorneqarnerupput?

AK: aap, oqaaserparujussuit atunngikkaluarlugit aap. Makkuluppallaarpunga?

AR/AN: naamik ajunngilaq

AK: paasinarpa?

AR: ija

AK: qujanarmi

AN: apeqqutissagut tamakkerput

AR: arlaatigut apeqqutissaqalissagutta taava e-mailikkut nassiussisinnaalluta?

AK: ilaana, ija suu, ilaana.

AN: puisit amerlassusai puisit amiisa tunisat amerlassusai piginnngilasi ilaa?

AK: oqarpungamaa ilaa tunisassat nungummata ilaqqittut? Taakku utaqqilaaritsi tjeckissuara. Ikiorusunnaqaasi.

AN: paasissutissat amigarnermik pissarsiarisinnaasagut tamaasa pisinnaasagut piaarsiarerusukkaluaqaagut

AK: tassami tupinangilaq, aamma ikiuukkusuttorujussuuvugut. Ulluinnarni aalisarnermut piniarnermullu naalakkersuisoqarfik aamma ulluinnarni suleqatigilaartorujussuuarput. Uaniikkami suleqatigilluarutsigu taakkua ilaa piniartunut aalisartunullu ulluinnarni taakku imaattuusaramik, atugassarititaagut naalagaasarmik aaliangiisartuugamik. Taava pingaartoq dialogueqarsinnaaneq, taanna pingartikkatsigu, taamaattumik qujanartumik suleqatigillualaartorujussuuvugut.

AR: taav uku piniartunut aalisartunut eqqortumik nakkutilliisartut suminngaanniik sulippat?

AK: aalisarnermut piniarnermut naalakkersuisoqarfimmiunngitsoq, kisianni imaattumi allami naalakkersuisoqarfimmiipput, erhvervs tassaniinnguatsiarput, imaluunniit akileraarnermut naalakkersuisoqarfimmi,

AR: immaqa taakku akisinnaassuaatigut

AK: aa ilaa, ilumut. Takuut imaakkami, soorlu 2021-mi Gg-mut tunineqarsinnaasut 30.133-iupput, taava taakkua decemberimi aallartilorsorlu nungupput, taava qinnuteqarpugut 3.000-nik tassani akuerineqarpugut. Taava 3.000 ingerlanerani December qaammat ataatsip ilaa inuuniatigisinnaasaannik. Kisitsisinnforlugit tassa taamaapput.

AN: taakku kisitsisinnforlugit pisi pisinaavagut? Ukumi puisit amerlassusaat allattorsimaffiutigivisigut?

AK: puisit amiisa tunineqartut allattorsimaffii 2021-mi. aallaaviugami 30.133-iussasut, taava 3.000 nungulermata attavigaatigut taava tassa imaappoq 30.133 siorna ammit tunineqarput.

AN: Taava qaqugukkut isumaqatigiissusiortarpisi?

AK: dec. naalernerani sapinngisamik. Uangaanngitsoq kisianni siulittaasut taavalu pisortat (isumaqatigiittartut), aamma pissusissamisoorpoq. Taava uagut tunngavisumik ingerlattarpagut (paasissutissat ingerlateqqinneri).

Bilag 21: Transkript af interview med Indhandlings modtager i Nuussuaq
Transskription af Interview - kvinder der tager sig af Indhandling af skind der bor i en af Upernaviks bygder.
Optagelsen af interview varer i alt 28 min. og 42 sek.

Før optagelsen startede har man gjort respondenterne opmærksom på hvad vores opgave går ud på og hvad grunden er for at interviewe hende.

Ane: Måske kan vi starte med, hvor længe har du arbejdet?

Indhandlingsrespondent

IR1: Jeg har arbejdet siden '18

Ane: Hvordan fik du det arbejde at tage imod skind?

IR1: Da der var ikke nogen mere til at modtage skind. Så for at kunne beskytte fangerne blev jeg modtager.

Ane: Henvendte du dig selv eller?

IR1: Ja, da de spurgte efter nogen til at være modtagere af skind, sådan direkte.

Ane: Ja... Har du kontrakt? En overensstemmelse med hensyn til arbejde?

IR1: Jo, De har accepteret mig.

Ane: Ja.

IR1: Fra Garveriet.

Ane: Har du underskrevet noget da du begyndte at arbejde, eller?

IR1: Ja, Jeg har underskrevet noget.

Ane: Nå ja, ok. Hvor modtager du så skind henne? Derhjemme hos dig eller er der indhandlingssted?

IR1: Herhjemme, herhjemme.

Ane: Hvem er det så der tager sig af fryserne, poser osv.?

IR1: Garveriet

Ane: Fik du så fryserne da du begyndte at arbejde?

IR1: Nej, En er fra fangernes forening herfra. Der er 3 fryserne, der var 2 da jeg begyndte som skindindhandlingsmodtager.

Ane: Tager du dig så af de 3 fryser i dit hjem?

IR1: Ja, Ija. Hvordan er det nu...? Men de bruger ret meget strøm.

Ane: Tager du så selv af omkostninger med dem?

IR1: Ja, Jeg tager mig selv af omkostninger til elforbruget.

Ane: Hvad med poserne til skind, som små poser eller store poser?

IR1: Det er garveriet der tager sig af dem.

Ane: Hvor ofte bliver du forsynet med disse?

IR1: Når vi har næsten ikke flere så beder jeg om dem.

Ane: Nå ja, så er det hele året eller en del af året du modtager indhandling af skind?

IR1: Når alt er fyldt op, så stopper vi med at modtage skind. Når vi ikke kan sende dem.

Ane: Hvornår er det?

IR1: Det har vi allerede nu gjort 2 gange, med hjælp fra Arctic Fish har vi lagt dem hos dem

Ane: Når de så er fyldt...

IR1: Og fordi man kan kun sende med fly om onsdagen herfra, og lige nu som på grund af Corona har vi ikke sendt flere siden oktober.

Ane: Har I lov at sende med fly uanset antal?

IR1: Det er bestemte antal.

Ane: Er så fryseren næsten hele tiden fyldt op, bliver den aldrig tømt?

IR1: Ja, lige nu er det sådan

Ane: Sender I via skib? Eller er det kun med fly I sender?

IR1: Vi har før sendt med skib, når den er i rejse. De (fryserne) bliver hurtige fyldt op her (i bygden).

Ane: Så i sender via skib når der er i sejlads og sender med fly når den ikke er i sejlads?"

IR1: Ja

Ane: På hvilken tidspunkt sejler skibet og stopper?

IR1: Det stoppede i november, og kommer tilbage når der er ikke mere havis.

Ane: marts-Februar, deromkring? Eller?

IR1: juni.

Ane: Først i juni?

IR1: Det kommer an på havisen, det er først deromkring der er isfrit.

Ane: Så som eksempel i dit arbejde, arbejder du hverdag med timeløn? Som når du ikke modtager skind, får du så arbejdstimer?

IR1: Jeg har ikke timer, ingen timer, når skind er sendt, som man har arbejdet meget med, med at pakke dem i poser, fryse dem, og pakke dem igen når de ska sendes, ligge dem i kasser, og bringe dem til afsendelsesstedet. Og det er først når de er ankommet til modtagerstedet (garveriet) at vi får løn for dem. De bliver vurderet.

Ane: Er det så sådan...

IR1: For 1 skind får man 65 kr., selv om der er meget arbejdsindsats med dem.

Ane: Så er det så sådan, at du modtager skind, at du opbevarer dem i fryseren hos jer, at du pakker dem i poser, at du tager af at sende dem og du får først løn for dem når de er ankommet til Qaqortoq?

IR1: Ja

Ane: Betaler du så for fragtomkostninger for det hele?

IR1: Nej, garveriet i Qaqortoq sørger for fragtomkostningerne, de sørger også for at betale for lejeomkostningerne når vi lejer lokaler.

Ane: Nå ja, som hos Arctic Fish, de (garveriet) betaler for opbevaring hos dem (Arctic Fish)?

IR1: Ja.

Ane: Nå ja, så du har ikke noget timeløn overhovedet?

IR1: Jeg får ikke timeløn. Det er kun først når de (garveriet) har modtaget vores forsendelse og vurderet skind at jeg får 65 kr. pr. skind.

Ane: Så hvor ofte bliver de skind godkendt, bliver så alle de skind som du har sendt godkendt eller hvad?

IR1: Ja.

Ane: Ja, det er godt. Hvor mange skind modtager du gennemsnitlig? Hvor mange skind for 1 uge eller for 1 dag ca.?

IR1: Nogle gange bliver det 20 for 1 dag, når de er under sejlads(fangerne), men lige nu på grund af Corona har jeg ikke åben.

Ane: Så det plejer at gå godt?

IR1: Ja.

Ane: Hvornår får så fangerne penge for at have indhandle skind?

IR1: Når de har indhandlet om mandagen så er det om tirsdagen, også når de indhandler om tirsdagen så er det om fredagen.

Ane: Indhandler de kun om mandagen og om torsdagen?

IR1: Nej. Jeg arbejder i kirken, og jeg arbejder også som skindmodtager så jeg har ansøgt til garveriet om at vil modtage skind om mandagen og om torsdagen, så jeg har, hvordan er det nu, ansøgt, så jeg havde ikke hviledage, kun om lørdagen har jeg hvile, for jeg arbejder også om søndagen, for sådan er det.

Ane: Så afspækker du selv de indhandlede skind eller gør fangerne det selv?

IR1: Vi modtager dem allerede afspækket.

Ane: Ja, hvad er så kravene? Når man skal være indhandlingsperson, har de (garveriet) sendt krav til dig da du begyndte at arbejde?

IR1: De har sendt retningslinjer. Så som hvordan skindet skal være.

Ane: Nåår, ja ja ijes. Hvordan kommunikerer du og Great Greenland?

IR1: Når jeg har spørgsmål eller henvende mig ringer jeg bare til dem. De gør det samme med mig.

Ane: Når de ringer til dig hvor tit gør de det, sådan som?

IR1: Det er sjældent. De ringer for eksempel når jeg har lavet fejl med hensyn til udfyldning af informationer om fangerne.

Ane: Så når du ringer når som helst, bliver du serviceret altid godt?

IR1: Ja, det er i orden.

Ane: Hvilken problemer opstår oftest når man er modtager af indhandling af skind?

IR1: Det med at have vand, det er jo selvfølgelig i mit hjem, og lugten af spæk i hjemmet, lugten af skind.

Ane: Hvad gør du så med skindet når du har modtaget det? Eksempelvis giver jeg dig skind, her er skindet, hvordan er din arbejdsproces så?

IR1: Efter undersøgelsen når skindet er i orden så tager vi det. Så renses...

Ane: Hvordan er det ikke i orden?

IR1: Når der er for store huller eller de er gule. Eksempelvis når du indhandler skind, og den er i orden ligger jeg den i vand. Efter den har ligget i vand sætter man den til at presse, derefter pakkes det i pose og ligges i fryseren.

Ane: Hvordan sættes den til presse?

IR1: At presse vandet ud (med hænder)

Ane: Nåår...

IR1: At ved at hænge den

Ane: Nåår ja, ja. Så du sørger for at kunne have vand, og sørger for alt andet?

IR1: Ja.

Ane: Hvilken mangler er der når man er skind indhandlingsperson, hvor du nu skulle have hjælp fra Garveriet, dig som skind indhandlingsperson, hvilken mangel ville du have?

IR1: Jeg har ikke nogen mangel, som hvad for eksempel?

Ane: Som fryseri eller der hvor du hænger skind, eller mangler du noget andet udstyr til at kunne beskytte dig selv fysisk?

IR1: Ja, jeg gør det selv, som her for eksempel

- Viser noget via Messenger som er... (billede)

Ane: Ja.

IR1: Vi lægger skind her, og baljen ligger her. (Viser hvor tingene ligger)

Ane: Så er alle de baljer dine egne?

IR1: Nej. Her er de, som her skriver jeg på, denne...

Ane: Må jeg tage billede af den?

IR1: Og her ligger skin... Ja. (Klik-lyd af et billede taget)

Ane: Ja, Ijes.

IR1: Her ligger så de ting der er til brug af behandling af skind

Ane: Ja.

IR1: Her er de henne, nogle af - udstyrene bruges /dem bruges af - kirken. Som her ligger den der tilhører garveriet.

Ane: Ja.

IR1: Fryseren der tilhører garveriet... der er tre fryseri, en af dem bruges ikke ofte til skind.

Ane: Så opståede problemer eller når der er mangler så tages der om det med det samme?"

IR1: Ja.

Ane: Mener du så at der er for lidt værdi for fangerne?

IR1: Ja, det mener jeg.

Ane: 1 skind...

IR1: 1 skind, 1 skind, hvordan er det nu ,3 ... får man nok omkring 308 kr. for.

Ane: Så 1 fanger får 308 kr. men 1 skind...

IR1: Ja, men procent... der bliver procenteret, hvordan er det nu... det kommer an på procenten.

Ane: Øøh...

IR1: Som uden at tage procenten af er det 308 kr. Sådan ca.

Ane: Nåår, som det er med det der 48 %? (skattefradrag)

IR1: Ja. Fangerne bliver jo givet papir... øøh de har sådan en, fangerne, hvordan er det nu, de har jo også procent.

Ane: Ja...

IR1: Eksempelvis når de indhandler skind eller når fiskerne indhandler ikke også... procenterne kan eksempelvis være 15, det er forskelligt.

Ane: Nåå, ja ja. Så fordi du mener det er for li... du mener det er for lidt. Hvorfor mener du det er for lidt?

IR1: Fordi det er stort arbejde.

Ane: Ja. Og tænker du også på benzin og de der patroner også?

IR1: Ja.

Ane: Nå ja. Så da du sagde at når du indhand... sender skind får du 65 kr. pr. skind? Så du får den (beløbet)?

IR1: Hvad?

Ane: 1 skind for 65 kr. du får den?

IR1: Ja.

Ane: Nå ja.

IR1: Hvordan er det nu, det er for lidt for så stort et arbejde, hvordan skal man si det...

Ane: Ja. Så hvor mange kr. ville du have hvis det var op til dig?

IR1: Det ved jeg ikke, øøh...

Ane: Betaler du skat? Som...

IR1: Ja...

Ane: Som hvor meget i skat betaler du?

IR1: Det er 44...

Ane: 44 %. Ja ja, ija. Når du så skal sende med fly hvor mange antal sender du?

IR1: Det er 10 kasser

Ane: 10 kasser. Så i en kasse...

IR1: Det plejer at være 10. Det er forskelligt fra skind til skind. Nogle af dem er store, som eksempel kan der være 5 i 1 kasse eller det kan være 11."

Ane: Yep.

IR1: Når de fryses, når man fryser dem, så bliver de mærkelige formede så det bliver svært at ligge dem ordentligt.

Ane: Mener du så at fangerne kun indhandler på grund af skind, eller for eksempel at de smider resten af sæl ud, eller hvad gør de med resten? Den del.

IR1: Herhjemme hos os bruges hele sæl.

Ane: Så I undgår at smide noget ud?

IR1: ja, de bliver brugt til foder.

Ane: Ja.

IR1: Og vi spiser det nogle gange når det ikke bliver til foder.

Ane: Ja ja, ijes. Erver... Hvornår Indhandler erhvervsfangerne mere og hvornår mindre?

IR1: Øøh... Når de fisk... når de fisker mere så indhandler de mindre. Og når der er fyldt op derhenne, i Arctic Fish, så er det fordi de indhandler mere. Men der er kun få der er trofaste... hvordan er det nu... trofaste sælfangere. Hvordan er det nu... De er få.

Ane: Ja ja, Hvor mange ca. i den bygd?

IR1: Det er forskelligt.

Ane: Fangerne og fiskerne i bygd... Hvor mange indbyggere er der i bygden ca.?

IR1: Måske... måske, M (henvender sig til den anden person i husstanden) hvor mange er der?... måske er der omkring 200.

Ane: Ja ja, og mændene der er vel fangere og fiskere?

IR1: Ja.

Ane: Ja. Øøh... Er det dem der betaler for fragten til forsendelse (kigger på spørgsmålene og indså at det er besvaret)... Har du noget andet at sige, som med hensyn til indhandling? Det der er vigtigt som du ikke nævnte, det der handler om dit arbejde, det der handler om skind.

IR1: Øøh, Jeg har vist nævnt det hele.

Ane: Jeg har nu været igennem alle mine spørgsmål, har du ellers andet at spørge om? (henvender sig til Arnarulunguaq og hun nikker nej). Jeg tror det er alle spørgsmål, det er det hele, du har besvaret dem. Mange tusind tak, de vil hjælpe meget.

IR1: Det var så lidt.

Ane: Mmmh” (smiler til respondenten).

IR1: Ja.

Ane: Så så vi også hinanden.

IR1: Der er rigtigt, rigtigt... denne...

(Her kommer Arnarulunguaq med et nyt spørgsmål).

IR1: Denne her igen...

Ane: Vent (hvisker til Arnarulunguaq).

IR1: Ham her har igen travlt

Ane: Nå så det gør han

IR1: Det er et slædeskind til (nævner navn) fordi han er begyndt at køre på slæde.

Ane: Så det gør han.

IR1: Ja, ham

Ane: Ja, øh jeg har lige et nyt spørgsmål. Når kroppen bliver ældre, slides der på kroppen som kommer an på hvordan den bruges, og dit arbejde er stort os skind er tungt, man bøjer sig meget. Er der kommet med rådgivning med hensyn til at du kunne bruge din krop optimalt? For at undgå skader.

IR1: Nej jeg har ikke fået rådgivning. Vi blev ellers lovet at vi skulle til Qaqortoq til kursus, men det er ikke blevet opfyldt.

Ane: Er du den eneste indhandlingsperson i din bygd?

IR1: Ja.

Ane: Hvornår blev i lovet?

IR1: Det er omkring sidste år. Og der blev endda lovet på TV. Som at indhandlingspersonerne skal på kursus, hvordan var det nu. Det er ikke blevet opfyldt endnu.

Ane: Kan Corona være grunden til det?

IR1: Det tror jeg.

Ane: Har du spurgt om det ved at henvende dig til dem?

IR1: Nej, jeg har ikke spurgt om det.

Ane: Imponerende

IR1: Som eksempel gør man det her med skind.

Ane: Lad mig lige tage billede. Klik (kameralyd).

IR1: Ja.

Ane: Ja.

IR1: Når man har gjort det pakker man den i pose sådan her.

Ane: Ja ja.

IR1: Så efter det ligges de i fryseren.

Ane: Nu er det i starten af februar, modtager I ikke skind fordi fryserne er fyldt op?

IR1: Vi modtager dem, men på grund af Corona modta... er vi lukket midlertidigt lige nu.

Ane: Nåå ja ja.

IR1: Her er Coro...

Ane: Ja ja.

IR1: Ja, den er ved at blive fyldt op igen. Mm'h (Ja), det går stærkt med at de bliver fyldt op.

Ane: Ja.

IR1: Mm (Ja)

Ane: Men fangerne får jo beløbet direkte efter der ikke også?

IR1: Ja, med det samme. Men vi når de skind vi sendte, er ankommet får vi først beløbet.

Ane: Har du ikke lov at klage for at kunne opnå bedre behandling af dig selv? Der ser ud til at der er meget der er skævt.

IR1: Jo jeg mener at vi gerne kunne have timeløn.

Ane: Ja du har jo ikke timer med så meget arbejde (længen af tiden der bruges, er lang).

IR1: Ja. (Enig)

Ane: Elektriciteten tager I jo også selv af når det bruges så meget strøm af fryserne, dine muskler, selve driften som du tager dig af, har du ikke timer for, jeg mener at du skal klage da det er arbejdskrævende og du får kun 65 kr. pr. skind.

IR1: Ja

Ane: Så, du skal klage det er jo for meget. Eller henvend dig til at få bedre service.

IR1: Øøh. Her er det for eksempel at fælleshuset er ikke længere i brug og er plejer mine forgængere at tage sig af indhandling der.

Ane: Ja

IR1: Da jeg blev indhandlingsperson, modtager jeg dem i mit eget hjem. Der bruges så, så meget vand, vi bruger masser af vand.

Ane: Og selve driften, og lugten af sæl derhjemme.

IR1: Ja.

Ane: Det hele. Ja, du finder dig meget i det.

IR1: Ja, sådan er det...

Ane: De udnytter dig.

IR1: Fordi det giver jo ekstra. (penge)

Ane: Selv om det giver ekstra men det er for meget.

IR1: Sådan er det.

Ane: Jeg mener at det på en måde...

IR1: Nogle gange er det selvfølgelig at vi er trætte af at være i lugten af sæl, hvordan...

Ane: Det er forståeligt, gør noget for få nogen til at hjælpe dig på en eller anden måde.

IR1: Her er der ikke andet at gøre for mig.

Ane: Skriv det og nævn...

IR1: Jeg har ellers skrevet at vi ikke har fælleshus.

Ane: Du skal nævne...

IR1: Jeg har ikke andet at gøre.

Ane: Dine muskler, lugten i hjemmet, omkostninger til fryserne, elektricitetsomkostninger, skriv det hele, du har ikke timeløn. De udnytter dig alt for meget.

IR1: Det er rigtigt.

Ane: Ja.

IR1: Ja.

Ane: Du finder dig i for meget. Og vi siger mange tak for at vi kan interviewe dig, det vil hjælpe meget.

IR1: Ja.

Ane: Uanset hvad.

IR1: Der håber jeg

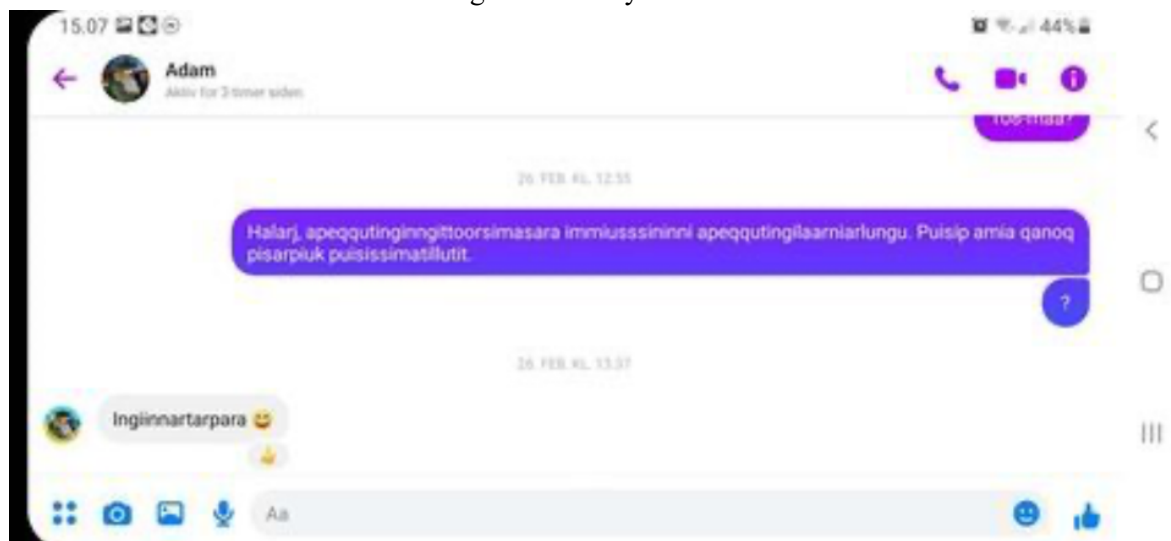
(27:42/43) Her slutter interview, men man glemte at slukke for optagelsen, derfor var resterende 1 minut ikke med i transskribering.

Bilag 22: Referat erhvervsfanger Nuuk

Referat af interview med erhvervsfanger Adam Jørgensen fra Nuuk

Adam Jørgensen blev erhvervsfanger for ca. 13-14 år siden og han bor i Nuuk. Han indhandler ikke med skind idet han som han selv sagde at han ikke er god til at afskære og fordi han lever mere af at fiske og han vil ikke spille tid på andet end at fiske. Men når han er ude at sejle og jæger sæl bruger han omkring 1.000 kr. pr. gang han sejler. Han ved hvilken sælarters skind indhandles, men kender ikke til hvor meget prisen er. Han kender godt til stedet i Nuuk hvor der kan indhandles skind og det er ved siden af Kalaaliaraq man indhandler skind til en anden erhvervsfanger der hedder Jens Jakob

Berglund. Adam mener at det vil være bedre og mere attraktivt at indhandle skind hvis en anden person tager sig af indhandlingsstedet end en der selv er erhvervsfanger fordi han hører tit af andre fangere at når de gerne vil indhandle så er fangeren der tager sig af indhandlingsstedet ikke der da han selv er ude at sejle. De skind der indhandles mest, er dem fra grønlandssæl og her mener Adam at der burde også kunne indhandles med skind der kommer fra mindre sælarter, da det er nemmere at håndtere idet grønlandssæl er store og tunge at håndtere. Når han har fanget sæl, giver han kødet væk til andre efter at selv havde taget det han vil lave mad af og han smider skindet ud. Han kender ikke til de krav der er for at indhandle skind. Med hensyn til samarbejdet med KNAPK, Great Greenland og Selvstyret mener han at fangerne selv om de er beskyttet, er for sky og han mener at fangerne burde være mere samarbejdsvillige sammen og det er fangerne selv der skal tage initiativ til at samarbejde. Han har aldrig selv indhandlet skind i andre steder hellere. Han mener at man godt vil kunne leve af at fange sæler når der er mange sæler men ikke om vinteren da det vil ikke passe sammen. Nogle gange er jo fangerne gode til at ramme og andre gange ikke (med at skyde). Men nye informationer om fangster kommer de tit fra kommunen, fra selvstyret og fra KNAPK. Det indhandlingssted der er i Nuuk startede sidste år i 2021 og Adam siger at den bruges ellers hyppigt, men den vil bruges hyppigere og bedre hvis den var ellers bemandet bedre da personen der tager sig af det er selv erhvervsfanger og det er ikke en fangerforening der tager sig af det og han gætter på at man skal kontakte GG hvis der skal forbedres noget med hensyn til det.

Bilag 23: Referat erhvervsfanger Sisimiut

Referat af interview med erhvervsfanger John Cortzen fra Sisimiut

Fangeren, John Cortzen er erhvervsfanger der bor i Sisimiut, han er 26 år gammel og selv ejer en båd. Han har fået sit erhvervsfanger bevis i 2017 og siden da begyndte han at jage fangstdyr. I året 2021 har fangeren indhandlet sælskind kun op til 90-100 stk. og før var det op til 300-400 om året, i sidste år 2021 var der periode hvor fangeren indhandle sælskind gennemsnitlig i en uge op til ca. 30-40 stk. om sommeren, og om vinteren indhandler han skindet gennemsnitlig i en uge ca. 8 stk. Fangeren sagde når grønlandssæl kommer (perioden hvor grønlandssæl, netside, og buksesæler kommer igen efter fødsel af nye sælunge) så begynder fangerne at indhandle de grønlandssælsskind da grønlandssæl skind kan ikke indhandles i Sisimiut. Netside og grønlandsæl skind kan kun indhandles i Sisimiut, når fangeren indhandler skindet, så får fangeren lidt over 300 kr. for buksesæl og for grønlandssæl, men for netside så får det kun lidt over 100-200 kr., da skindet af netside er billigere end grønlandssæl efter skat. John foretrækker mere for at indhandle grønlandssæl skind, da den er lidt bedre værd end den anden skind som kan indhandles i Sisimiut. Han betaler skat som andre erhvervsfanger. Sejlturene kan være variere om sommeren, han kan sejle to gange om sommeren for

at jægere fangststyr især med sæl og det kan koster 1.100 kr. per dagen hvis han sejler to gange om dagen. Han nævner også at han tilpasser sine fangstmetode for hvert fangststyr så han kan mere udnytte sine erhvervsfanger bevis med godt formål. Denne fanger nævnte også at næsten alle de skind han har indhandlet, de 90-100 stk., er blevet sidste år modtaget samlet set, kun ca. 3 stk. af dem var ikke taget af indhandler, grunden til at de ikke er blevet modtaget af modtageren var at nogle af de skind fældede, og nogle af dem havde hul som var mere end grænsen. Han har også lagt mærke til forskellen mellem indhandlingssted i to forskellige by, i Aasiaat og i Sisimiut. Han mener i Aasiaat var det mere besværligt for at indhandle skind da de i Aasiaat har ikke en bestemt person der er modtager af skind som der er i Sisimiut, i Sisimiut har man én person der modtager skind og har mere bestemt arbejdsopgaver end dem der er i Aasiaat. Fangeren mener at samarbejdet mellem Grønlands Selvstyre, KNAPK og Great Greenland går ikke rigtigt fordi han mener at Naalakkersuisut arbejde meget som firkantet og han mener at erhvervsfangerne ikke blev hørt fra Naalakkersuisut. Hans fangstmetode om sommeren af sælerne er når han har skudt sæler så lægger han sælerne i et kar i skyggen så solen ikke ødelægger sælskindet, og når havet er stille så går han efter flere sæler. Derefter flænses han sælerne og renser skindene i havet for at fjerne alt blod da blodet også kan ødelægge skindet. Sælens kød sælger han det til slutbrugerne eller hvis han har skudt mange sæler så fodrer han hunde med sælkød. Om vinteren når han har skudt en sæl også flænses han sæl, derefter renser han skindet også fryser skindet med det samme. John får nye informationer og oplysninger fra Naalakkersuisuts Facebook side eller fra deres hjemmeside som er nanoq.gl. Han har ellers sagt til indhandler i Sisimiut, at andre sælarter burde indhandles, men uden lykke. Der er to foreninger i Sisimiut, den første er til dem med fartøjer i Sisimiut og den anden er til dem der har jolle/båd i Sisimiut. Og hvis fangerne vil gerne have mening eller vil snakke med noget om fangststyr så kan de ringe til foreningen og snakke med dem om noget som det vil snakke med.

Bilag 24: Referat erhvervsfanger Nuussuaq

Erhvervsfanger Nuussuaq, 59 år, varighed 18 minut og 31 sekunder

Jørgen Jansen er

erhvervsfanger og erhvervsfisker. Han begyndte at fange fangststyr siden han var barn/ung. Antallet af indhandlede skind fra ham er varieret, men i året 2021 indhandlede han ca. 60 stk. skind. Erhvervsfangeren indhandlede skind bare for få ekstra penge ved siden af sin fiskeindtægter. Mellem oktober/november og januar/februar indhandler han mest skind, der hvor han ikke fisker. Omkostningerne ved fangst er forskelligt, når man skal være i naturen/havet i længere tid så bruger man mere penge for madpakker, benzin, patroner, sikkerhedstelefoni, bådudstyr, fangststudstyr osv. Man begyndte at vænne sig til hvor mange penge skal man bruge hvis man skal være i længere tid på fangst. Men hvis man skal være i havet for at fange fangststyr om dagen så bruger man mindre penge. Som han sagde så lærer man at udregner hvor mange penge skal man bruge og det er afhængig af sejlturens længde. Netside og grønlandssæl skind indhandles mere i Nuussuaq. Erhvervsfangeren indhandler de skind han har fanget, men det kommer an på hvilke sæl han har fanget. Han har ikke bestemte favorit for at indhandle noget. Med hensyn til indhandlingsstederne hvor han indhandler skindet, det er kun i Nuussuaq han indhandler. Når han fanger sæl, så flænses han skindet af og parter kød til gryde passende størrelser. Derefter med resten af kødet fodrer han hundene. Han vidste det godt om kravene med hensyn til at indhandle skind, da han kan ikke gøre noget ved det så acceptere han de krav som bruges nu. Ved at anvende de krav indhandler han skindet, så alle skind han har indhandlet er blevet modtaget af modtageren i Nuussuaq. Med hensyn til samarbejde mellem erhvervsfanger, KNAPK og Naalakkersuisut, det er tydeligt at se samarbejdet mellem dem. Når erhvervsfangerne vil gerne klage eller vil ændre noget om vilkårene så skriver de til KNAPK, så KNAPK gøre noget ved den klage/breve fra erhvervsfangerne.

Det er ikke kun sæl han bruger som erhverv, men også hellefisk. Han tilpasser sit erhvervsliv som fisker og fanger. Når han fanger en sæl på sælfangst, så hænger han sælen til sin båd, når han ankommer til Nuussuaq, så flænses sæl. Når sælskindet kan indhandles så tager konen sig af med at skrabe spækket af, når hun er blevet færdig med at afspække så kan han indhandle skindet, så modtager modtageren skindet. Men kødet spiser familien, de sælger ikke kødet. Resten fodrer han til hunde. Erhvervsfanger i Nuussuaq bruger hele sæl, da de fleste har hunde.

Nye informationer om fangststyr eller fisk, så får han info fra fanger foreningers bestyrelse, så får han vide det nye informationer med det samme fra bestyrelse. Med hensyn til indhandlede skind, så får han penge fra Great Greenland om tirsdag hvis de indhandler skind om mandag, det gælder også om hvis de indhandler skind om torsdag så får de penge om fredagen.

Angående skind priser, erhvervsfangeren synes at det er god nok, at han værner sig til de priser fordi han kan ikke gøre noget ved det. Han syntes ellers det er for lidt, men han har værnet sig til det fordi de bliver ikke ændret fra myndighederne. Men modtageren af skind fryser de skind hun modtog, derefter sender hun til Upernavik, så vurderes derned. Det eneste problem er at fryserne er for små, når erhvervsfangerne begyndte at fange kun sæl, fryserne fyldte hurtigt op, efterfølgende lukker indhandlingsstedet i Nuussuaq, så erhvervsfangerne kan ikke rigtigt indhandle skind når de kun fanger sæler. Så erhvervsfangerne i Nuussuaq eftergiver sig, da de kan ikke rigtige gøre noget når hvis de klager over priser om skind eller om modtagerens fryser. Hvis man kun lever af sæl og sælskind så det ærgerligt da priserne er for lidt. I disse dage indhandler de fleste erhvervsfanger ikke rigtigt, da de begyndte at fiske hellefisk og fryseren fyldte op med skind. Andre sælarter som er remmesæl og klapmyds fanges ikke selvom de sæler kan fanges, da erhvervsfangeren ikke kan indhandle disses skind og fordi de er for store til at fange. Så synes han, hvis indhandlingsstederne kan købe de sæler, remmesæl og klapmyds, så de kan fanges. I stedet undgår erhvervsfangerne at fange de sæler, for at passe mere de sæler og fordi han ikke kan bruge skindet og vil ikke smide det ud.

Bilag 25: Referat erhvervsfanger 1 Qaqortoq

Interview med erhvervsfanger Jens-Peter Kielsen, varighed 10 minutter og 41 sekunder

Jens-Peter Kielsen er foreningens

formand og har sin erhvervsfanger bevis i næsten 8 år i denne år, og han mener at det er vigtigt at have erhvervsfange bevis hvis man skal fange fangst eller fisk ikke kun om sommeren men hele året rundt. Han bruger sin erhvervsfanger bevis for at fiske hellefisk og stenbider. Han sagde én af medlem i foreningen var nr. 2 i 2021 for fange sæl i hele Grønland. Jens-Peter fanger sæl kun om vinteren, da han får travlt om sommeren med andre fangststyr og fisk og han arrangerer for trofæjagt om sommeren til turister. De omkostninger han bruger til sælfangst, er varieret. Når erhvervsfangeren skal ikke hive langline op så skal fangeren på sælfangst ifølge Jens-Peter. Han indhandler grønlandssælens skind da grønlandssæl ligger mere fremme i Qaqortoq. Jens-Peter prøver at undgå madspild det gælder også for sælkød. Tidligt om morgen tager Jens-Peter og andre fangere hurtig til isskasser og dræber sæler og efterlader kød i havet eller på isskasser så andre fangststyr som isbjørn kan spise de efterlade kød. Han bruger ikke sælens kløer, så han smider det bare ud.

Indhandlingskravene er ok ifølge Jens-Peter, men i denne år ønskede foreningen at skinds pris skal stige pga. han får lidt over 300 kr. for pr. skind efter skat og den er for lidt, så foreslog foreningen at skinds prisen skal ligge mellem 550-600 kr. men de får ikke tydeligt svar fra offentligheden/KNAPK/GG. Samarbejdet mellem KNAPK, Naalakkersuisut og Great Greenland er mere bedre end før, men man kan selvfølgelig se at der er noget lidt halter i samarbejdet mellem dem. Fagforeningens og Naalakkersuisuts ønsker og krav er forskellige, dermed er det lidt vanskeligt at forhandle. Man kan ikke leve af skinds priser, så man skal fiske ved siden af fangst. Når han ser en sæl, så lurer han det (venter på at den kommer nærmere), men det er lidt forskelligt når

sælen er på hav i stedet for i havis. Han fanger mere af dem der ligger i havis, fordi det er lettere at fange. Som formand for foreningen er han forpligtet til at informere erhvervsfangerne om det nye informationer, så han søger informationer tit til kommune, KNAPK eller til Great Greenland. Og som formand for foreningen videregiver han foreningens krave/ønsker til KNAPK i starten af året. Jens-Peter Kielsen ønsker at alle sælarters skind skal indhandles til indhandlingssteder, fordi de sæler der fanges her i Grønland, er en del af at være som grønlænder, man laver grønlandsnational dragt af sælskind, så de alle sælarter skind skulle ellers kunne indhandles.

Når Jens-Peter fanger klapmyds, så samler han tørret kød til vinteren og laver spæk med spækolie (Iginneq). Erhvervsfangeren Jens-Peter sælger mange spækolie til Brugseni i sidste år så Brugseni har spækolie nu som Jens-Peter har selv lavet. Han sælger også sælkød som er mest fra grønlandssæl i brættet og det er fordi de kød efterspørges højt i Grønland. Efterspørgsel af tørret kød af klapmyds er også højt, og i Nordgrønland begyndte de at blive vant til det produkter som Sydgrønlandske har lavet, så efterspørgslen er bliver højere i det sidste par år.

Med hensyn til kassering af skind, skind kasseres når de fælder fordi GG vil ikke modtage fælde skind, men foreningen ønsker er ellers at GG skal begynde at modtage fældende skind så GG kan producere hvid forstblegede skind eller lærred, men det lykkedes ikke. Jens-Peter og andre erhvervsfanger smider sælkød når kødet bliver 2 dage gammel pga. usolgte sælkød.

Foreningen har ellers aftale med borger i Nordgrønland som har slædehund, at erhvervsfangerne skal sende hel frost sæl uden skind til Nordgrønland, som foder til slædehunde. Men foreningens medlemmer og borger i Nordgrønland kan ikke forhandle med hensyn til pris. Erhvervsfangerne i Nordgrønland er også ellers vild med ideen og kunne ikke enes med pris. Jens-Peter har ellers ideudvikle denne sammen med sine bekendte. Jens-Peter er glad for at være erhvervsfanger.

Bilag 26: Referat erhvervsfanger 2 Qaqortoq

Interview med Peter Kreutzmann, Qaqortoq, varighed 6 minutter og 41 sekunder

Peter Kreutzmann, erhvervsfanger i Qaqortoq. Han har været erhvervsfanger i 5 år nu og sidste år har han indhandlet skind ca. 100 stk. skind. Og det er grønlandssæl skind han har mest indhandlet. Og han synes skinds pris er lavt hvis man skal leve af de penge som man har indhandlet. Peter indhandler skind pga. for at få penge ved siden af sit erhvervsfisker liv. Og det er mest om vinteren at han fanger sæl, og somme tider om foråret. Peter bruger ca. over 400 kr. pr. fangst fordi hans påhængsmotor blev skiftet til en større motor, men før det brugte han ikke så meget penge pr. fangst når han har kun været på sælfangst. Nogle gange det kan betale sig at være erhvervsfanger. Det er meget varieret med hensyn til antal de skind han har indhandlet. Nogle gange har han i flere måneder ikke sælfangst, og det er meget varieret ifølge Peter angående indhandlede skind. Sælkødet sælger han nogle gange i brættet, men nogle gange smider han det ud. Og med hensyn til sælens kløer, remmesælens kløer samler han, men resten sælarter kløer smider han ud. De kløer som han har taget, sælger han det dem der laver husflid. Han synes det er forståeligt med hensyn til de krav der er når man skal indhandle skind. De fleste han har indhandlet, er blev taget af modtageren og det er sjældent at skindene kasseres. Og han mener samarbejdet mellem KNAPK og Naalakkersuisut og Great Greenland er blevet bedre end før, da KNAPK begyndte at siger nej, så det er godt, med hensyn til stenbiderrogn og andre. F.eks. lige nu kan erhvervsfangerne ikke fiske stenbider fordi priserne er alt for dårlige. Når han fanger en sæl og hvis han vil sælge sælkød så lader han den sæl han har dræbt forbløde, derefter flænses han sæl og indhandle skindet. Med hensyn til de nye informationer om fangst får han via diskussion mellem erhvervsfanger og KNAPK's meldinger. Han vil gerne have at alle sælarter skind skal indhandles, fordi det skal gå godt for Great Greenland.

Bilag 27: Referat erhvervsfanger Qeqertaq

Referat af interview med erhvervsfanger Ilannguaq Emanuelson, 38 år fra Qeqertaq

Optagelsens varighed 11 minutter og 54 sekunder. Interview

foretaget via telefon da man ikke havde mulighed for at interviewe personen under opholdet i

Qeqertaq. Før optagelse gjorde man personen opmærksom på at man gerne

vil optage og spurgte om det vil være i orden hvis hans navn står i vores

opgave, og han gav lov til at interviewet optages og hans navn må gerne skrives

ned. Ilannguaq Emanuelson er en mand på 38 år og har været erhvervsfanger siden ved starten af

2000. Da han blev spurgt hvor han for informationer der kommer fra KNAPK i Qeqertaq sagde han at

han ser på dem der er kommet på han på skrift (i opslagstavler). Og med hensyn til hvor han

henvender sig til når der er noget der skal rettes eller han selv har oplysninger som der skal

videreføres, sagde han at han henvender sig til Jagt- og fiskeribetjent, og jeg spurgte hurtigt om der

findes en i Qeqertaq. Han sagde nej og det de ligger i Ilulissat. Og jeg spurgte videre hvad de er for

nogle problemer han henvender sig om og han svarede at de (betjentene) ikke kan komme

med det samme om vinteren, og det er den eneste der er problemer med de betjente, her forstod jeg at

han misforstod mit spørgsmål, og jeg spurgte videre om han anmelder nogen eller noget når der er

gjort noget forkert og han sagde ja. Jeg spurgte ikke videre om det spørgsmål idet jeg ellers

fiskede efter var ellers hvordan han henvender sig til KNAPK eller til Selvstyre når der er noget han

syntes der skal rettes på eller noget der er vigtigt. Næste spørgsmål handlede om han går på sælfangst

og han svarede ja mens han grinte og sagde videre at går på fangst. Hvad grunden er at

han går på jagt efter sæler sagde han at det er på grund af dem selv (han og familien) og deres hunde,

og det er mest for deres hunde om sommeren han fanger sæler så da kan have mad. Med hensyn til

hvor meget han bruger i gennemsnit pr. fangst på i løbet af et år siger han at det nok ligger omkring 3-

400 kr. til benzin og patroner. Det kommer an på hvilken patroner han

køber da han har en lidt kraftigere riffel og det bruger han mere på, og han dække disse omkostninger

med det indkomst han har fra hellefisk fordi der ikke findes indhandlingssted for sælskind i Qeqertaq.

Da der var indhandlingssted i Qeqertaq indhandlede han

omkring 39 sælskind på to dage og han kan ikke huske hvor mange skind han

indhandlede om året. Og nu i sommers sagde han at han ikke har fanget mere end 30 fordi han ikke er

så meget på fangst efter sæler siden man ikke længere modtog skind i indhandlingsstedet.

Med hensyn til sælen som helhed tager han en lille del af kødet til eget brug og bruger resten som

hundefoder. Kløerne som stadig sidder på lufferne, bruger han til hundefoder og smider bare skindet

ud om sommeren i havet fordi der ikke er indhandlingssted og han kender ikke rigtig nogen der kan

bearbejde skind fordi de der kan er der næsten ikke mere af i Qeqertaq. Skindet

fra de sæler han fanger om vinteren og om efteråret bruger han som en del af hundefoder. Og han har

aldrig indhandlet skind i andre steder fordi han ikke kender til om der er indhandlingssteder i

nærheden af Qeqertaq. Han har hørt der er nogle der har indhandlet i Ilulissat, men han har ikke selv

indhandlet skind i Ilulissat.

De sælarter han fanger mest, er grønlandssæler om sommeren og buksesæl og grønlandssæler

samt netsider om efteråret. Hvad han mener om at man arbejder på at genåbne indhandlingsstedet

siger han at det vil igen komme til at være meget til gavn, modsætning til at man bare smider skind

ud. Og hvis indhandlingsstedet åbnes igen, vil det også være til gavn og hvis det

ikke genåbnes, vil man bare fortsætte med at smide skind ud i havet. Man spurgte ham om han havde

noget vigtigt at sige og han sagde at det hele er nok sagt under denne.

Han kan ikke huske hvad kravene er for at kunne indhandle skind da det er meget længe siden han

sidst har indhandlet, men han husker at man skal undgå at lave huller i skind og afspækker dem

ordentligt.

Da man først åbnede indhandlingsstedet, husker han at en grønlandssæls skind fik man over 300 kr.

for da man havde højere priser for dem som han husker det. Det er det eneste han husker om priserne.

Og han husker ikke hvor meget han betalte skat for dem da han ikke modtog kvitteringer for dem da han kunne indhandle og han kan ikke huske hvornår han sidst indhandlede skind men det var meget længe før hans børn hvor den ældste er nu 12 år, før blev født.

Og det var nok omkring næsten 20 år siden. Jeg havde ikke flere spørgsmål men fortalte ham at hvis vi nu skulle have flere spørgsmål at vi ville kontakte ham og han havde det fint med det.

Bilag 28: Referat fritidsfanger Qeqertaq

Referat af interview med Sakarias Tobiassen, 63 år, Qeqertaq

Optagelsens varighed 26 minutter og 20 sekunder. Interviewer Arnarlunguaq Hansen

Sakarias har være erhvervsfanger tidligere og er nu fritidsfanger siden 1990. Han har før været medlem af fanger og fisker forening.

Med hensyn til oplysninger fra KNAPK ser han dem der er på skrift (i opslagstavler), han stille ikke selv op til valg men følger med i hvad der sker der.

Han blev spurgt om hvem han henvender sig til når der er noget der skal ordnes eller når der er problemer med hensyn til at være fritidsfanger og han sagde at har sjæl for det da han er vokset op med fangst og fiskeri og altid støtter dem der er erhvervsfanger og erhvervsfiskere.

Han går på fangst efter sæl når han er ude og sejle og fanger nogle gange sæler, og han fanger sæler på sælgarn om vinteren når der er is, og grunden til at han er på fangst efter sæler er at han og de andre (familien) er vant til at spise sælkød og han er vokset op med det, og skindet er værdigt for dem og giver dem videre til andre. Når han er ude at sejle fra morgen af, hvor han tager sine børnebørn med på fangst og lære dem om fangst, og vejret er god kan han bruge op til 50 liter benzin, og han dækker omkostninger ved hjælp af familien hvor de hjælpe hinanden til omkring måneden er slut og når der er åben for kvoter med fugle som med rider (fugl) kan han godt tjene lidt på det når han har solgt nogle af den til bekendte og familie. Og han sælger kun de fugle til dem der gerne vil købe rider. For det er dem han får lidt ekstra indkomst af.

Da der var indhandlingssted i Qeqertaq har han også indhandlet mange sælskind men han husker ikke hvor mange og fortalte at hver gang han havde fanget sæl, indhandlede han sælskindet. Han fik lidt over 100 kr. idet han var allerede blevet fritidsfanger på det tidspunkt og erhvervsfangerne fik den gang lidt over 300 kr. og 400 kr. pr. skind. Og han husker det at fritidsfangerne fik det halve af det erhvervsfangerne fik for skind.

Sakarias mener at det er et stort problem at der ikke længere er indhandlingssted da alt for mange smider mange sælskind ud især om sommeren, hvor det bliver meget synligt. Det er ellers ønskværdigt for erhvervsfangerne, dengang fritidsfangerne ikke længere havde lov til at indhandle har han ellers givet de skind af de sæler han selv har fanget, videre til erhvervsfangerne så de kunne have penge på det.

Man skal diskutere emnet straks hvis det er muligt, eller når fangerne under de tider hvor der er mange sæler burde det være en mulighed at have et kystskib hvor man kan indhandle skind så man kan formindske skindspild og der er jo efterspørgsel på sælskind. Under enhver tid er det ellers muligt at man diskuterer og tilrettelægge for at forbedre og eller hvis der er mulighed for at have en modtager der på stedet er han sikker på at der er nogen der gerne vil være modtager. Det vil gavne vores land mere end når man smider skind ud og vil formidling være formindskelse af forurening. Alting hænger sammen. Hvis man tilrettelægger ordentligt kan man opnå alt. Man kan ikke engang komme med grønlandsk mad til Danmark selv mange grønlandske hungrer efter grønlandsk mad. Det er en af de mange man kan snakke om. Han foreslår at man skal udnytte og åbne for nye muligheder da man kan ikke kun være fisker her i vores land, og man kan sagtens sammen indhandle skind og man kan godt køre uden at man skal være afhængig af kun den slags ting.

Han kan ikke helt huske hvor meget i skat han betalte for pr. skind da procenten ændres år for år

da han var medlem (havde licens som erhvervsfanger) og at det kom an på indkomsten. Han fortæller så at det kan ligge på 20%, 10%, 15% og 8-9-10% da man trak procent fra, som fritidsfanger fik man samme beløb den gang da man ikke var startet med de forskelle.

Da han blev spurgt om hvor mange skind han indhandlede dengang, kunne han ikke rigtig sige det præcise tal da det er meget længe siden, men at det nogle gange mindst lå på 50 eller mindre, da det kom an på vejret, og højst over omkring 100 skind pr. år. På nuværende tidspunkt fanger han omkring 30-40 sæler pr. år for at skaffe føde til dem selv, og han giver kødet videre til familie en gang imellem efter at havde fyldt fryseren på med kød.

Og når han har meget mere kød end han kan have så sælger han det nogle gange og sælger kødet til 50 kr. pr. kilo. Sidst han fangede en netside på 42 kilo denne år solgte han kødet til 50 kr. pr. kilo.

Og han sælger det kun når der er ikke plads i fryseren og de selv har nok kød i forvejen.

Blodet på sæl og indmad giver han til hunde samt spækket, da det er de spild der er og de spild fodrer han hundene med. Klørerne gør han ikke noget ved og mener det er den slag man ellers skal gøre noget ved også, især med hensyn til turister. Han ser for eksempel at der er mange gevir på jorden, og hvis man samler på dem, så vil man være i stand til at se hvor de kan være til fordel især for fangere, man kan måske sælge dem for 50 kr. pr. kilo. Hvis man bare gør noget for turister ved at sælge dem og gøre noget ved dem så er det noget, da man tager meget fra os og man tager dem ud af landet og på den anden side er der mange begrænsninger på andre ting på nogle områder.

Han mener der er for meget afgrænsning og kommer med eksempel på at hvis han vil tage 200 kg med ud til Danmark vil det ikke blive godkendt da det er for meget og der er begrænsning på det, og tolden vil så fjerne noget af det og det er sådan han mener at grønlændere bliver afgrænset og her snakker han om både husflidsmateriale og kød fra Grønland.

Med hensyn til skindet, når skindet er smukt og er egnet til takisut (skindbukser) eller alersit (lange inder kamikker) beholder han det og konen bearbejder dem. Og hvis skindet er ikke så smukt kan han fodre det til hundene ved at skære skindet i mindre skiver. Han undgår så vidt muligt at spille noget og synes at det ellers skal videreføres til andre, og han føler sig tøvende når han smider skind ud. Og han mener at man burde ellers kunne indhandle skind garveriet til 100 kr. så det kan gå videre og bliver til gavn for Grønland og mennesker.

Det eneste sted han nogensinde har indhandlet skind, er i Qeqertaq. Han husker ikke hvornår han sidst indhandlede skind og mener det er omkring 2010 da det var der indhandlingsstedet var kørende i Qeqertaq. Hvis der bliver indhandlingssted af skind i Qeqertaq og det tilrettelægges vil han og andre fritidsfangere være i stand til at indhandle skind hvis de godkendes.

Da han fik at vide at der er nogen der arbejder på at genåbne indhandlingsstedet sagde han at det vil helt sikkert gavne fangerne og vores land end at man bare smider skind ud. Og hvis han selv fik lov at indhandle og få 100 kr. pr. skind, vil det give lidt ekstra til benzin som eksempel og sagde at man nu også forurener meget.

De arter af sæl Sakarias gå efter når han er på fangst er dem der er mindre så som grønlandssæler, og om efteråret eller om foråret når han har fanget de større sælarter spiser han det selv sammen med familien og noget af det går til hundene. Og det er sådan han fordeler det. I de tider hvor der er flest af de mindre sæler samler han og familien kødet til forråd til de trængende tider. Og de (han og familien) tager ud til naturen for at spise kødet om sommeren. Det er sådan han siger at de har gavn af sæl.

Hvad Sakarias mener om at der er nogen der arbejder på at genåbne indhandlingsstedet, siger at han at han støtter sagen fordi det også vil være til gavn for vores land og for indhandlingsstedet/garveriet. Indhandlingsstedet modtager ikke noget i dag, men vil modtage mange når det åbnes igen, I vinteren var der mange der fangede masser, og han selv har fanget omkring 20 i sælgarn hvor omkring halvdelen af deres skind, dem der var pæneste, blev bearbejdet af hans kone og resten af skindene der er ikke så pæne brugte han som hundefoder. Hvis de

skind var ellers indhandlet, kunne han forestille sig at man ville få hele 1.000 kr. for de 10 skind, 100 kr. pr. skind, ved siden af, især hvis man har gode fangstredskaber og brænder for fangst, og kødet vil sikkert kunne sælges i byerne da der er mange der gerne vil have sælkød fra de mindre sæler og det vil være gunstigt for fangerne.

Det er kun erhvervsfangerne der har lov at indhandle sælskind til indhandlingsstederne og han mener at fritidsfangerne skal kunne indhandle hvis det ikke er til gene for erhvervsfangerne da det ikke er godt hvis fritidsfangerne tager alt for meget af muligheden for indhandling af sælskind til indhandlingssteder og fritidsfangerne har jo allerede indkomst hver måned. Han kom med eksempel at erhvervsfangerne skal kunne indhandle først og fremmest, og fritidsfangerne kunne så indhandle skind hvis der er plads til det, og kun erhvervsfanger skal så kunne have lov til at indhandle skind når der er næsten ikke længere plads til sælskind og syntes selv det er en god ide. Og det er kun hvis der er plads til sælskind at fritidsfangerne skal have lov at indhandle og man skal ikke afskærme plads til erhvervsfangeres sælskindindhandling. Han mener her at det vil være godt med at tilrettelægge det på den måde.

Han blev spurgt om der er noget han synes er vigtigt at sige om sæler eller fanger og han svarede at han støtter erhvervsfangerne da det er ikke godt for erhvervsfangerne at man belønner dem for lidt, for alt det erhvervsfangerne gerne vil have er at det skal kunne betale sig, og hvis man skal give dem det, vil det være værdigivende for Sakarias. Og han fortsatte med at sige om hvad man kan gøre med spæk, skal det bare smides ud eller er der noget man kan gøre ved det? Hvem i vores land eller i andre lande efterspørger spæk? Og det er nogle af de sager Sakarias kunne tænke sig at man diskuterer. Og da han blev spurgt om der er noget andet han gerne vil sige sagde han at han ønsker at det skal gå godt med vores opgave og ønsker at vi unge skal stræbe efter med at diskutere hvad man kan gøre med grønlandske ressourcer og fuldføre dem. Han vil gerne have at vi unge skal gå efter at man i Grønland ikke længere skal lide under undertrykkelse fra andre lande og at man skal støtte den grønlandske hjemmeboende selvstændig da det vil gaven vores land.

Efter optagelsen takkede man ham og informere ham om man kan kontakte ham igen hvis man har yderligere spørgsmål og han sagde at man gerne må kontakte ham.

Bilag 29: referat erhvervsfanger og indhandlingssted Aasiaat

Referat af interview med erhvervsfanger Peter Storch 57 år, er og indhandlingsforvalter i Aasiaat

Peter Storch er erfaren fanger og fisker, siden han var helt ung i 1979, har han været erhvervsfanger og fisker. Peter afspækker selv skind før han indhandler det og det er fangerne der selv bearbejder det. Når han er ude og sejle og fanger sæl hiver han det op på båden og lader det bløde ud og undgå at lade blodet røre ved skindet især når det er forår. Når de har fanget mange, så sejler de ind til deres flænsessted og flæns dem og vasker skindet og derefter taget dem med tilbage til Aasiaat og med det samme kommer til indhandlingsstedet og afspækker dem selv og skyller dem og går hurtigt som muligt med at vaske det i foreningens skindvaskemaskine så skindet er bedst som muligt.

Da han var ung indhandlede man sælskind i tørre tilstand dengang til KGH, da det lukkede, så var det hos Royal Greenlands fabrik man indhandlede skind. De sælskind der blev indhandlet dengang, var alle slags sæl og han indhandlede netside skind og klapmydsskind.

Peter indhandler selv omkring 100 skind pr. år, idet han lever mere af at fiske sammen med sin søn, og sælfangsten sker om efteråret. Og han mener selv at alle hans indhandling af skind er blevet modtaget da han bearbejder dem selv meget omhyggeligt før han indhandler dem, og det er kun i Aasiaat at han indhandler skind. Han sagde at da han levede mere af at indhandle skind så indhandlede han omkring 300-400 skind pr. år. Indhandlingsprisen han får er på omkring lidt over 400 kr. (grønlandssæl) og efter skat er det lidt over 300 kr. idet hans skattefradrag som erhvervsfanger er på 14 %. Han sagde at det kan max være på 23 % hvis man

ikke har indleveret forskudsskema. Han kender godt til priserne for de to forskellige slags sæler der indhandles, men der findes ikke så mange netsider i Aasiaat omegn da de ikke har været så meget til at se de seneste 10 år på grund af manglende havis. For omkring 10 år siden kunne han med hundeslæde på havis fange mere netsider ved hytten da der kunne de se op til 30 styk pr. gang. Han mener at prisen kunne være lidt højere hvis man skal kunne leve ordentligt af det så de kunne bruges til at dække noget af omkostningerne. Dengang han var helt ung brugtes erhvervsfangerbeviser, de var 3 i daværende tidspunkt, blå for erhvervsfangere, grøn for fritidsfangere og rød for hyggefangere og nu er der kun to slag beviser som er for erhvervsfangere og fritidsfangere. Om efteråret når han er ude at sejle og fanger sæler bruger han omkring lidt over 400 kr. pr. gang og det er kun tæt ved Aasiaat han snakker om. Om man har tab på det er han delvis enig i, idet der er dage hvor det går godt og nogle dage går det dårligt, og han sagde at sælgarn hjælper meget om vinteren, fordi efterårsvejret er ikke så stabil som nu til dags. For at man skal kunne leve af at være fanger og fisker er det altid bedst at tilpasse sig til fangst der er gældende på hvilke måneder de er i. Han og de andre fangere sælger kødet til de institutioner der hører under kommunen som børnehaver, ældre hjem og lignende, der gerne vil have dem. Og til private kan de sælge en hel und grønlandssæl til 200 kr. og at arbejde med sælen omhyggeligt er det der giver eftertragtning hos forbrugerne. Peter sælger hel sæl til dem der har hunde til 100-200 kr. det er kun sådan man kan sælge til dem der har hunde. Peter og familien har ikke længere hunde da det ikke længere gav nytte at have dem uden at der er havis om vinteren. I stedet bruges der nu til dags mere joller/både til jagt om vinteren i havet. Ifølge Peter er der ikke mange der tjener penge på at sælge sælkød i brættet, de fleste bruger kødet som hundefoder eller smider det ud. Så det er ikke mange der udnytter sæl fuldt ud.

Peter kan se at der kommer flere unge til og de ældre bliver der færre af, sådan er det med at være erhvervsfanger og erhvervsfisker. Ham selv er nu gammel da hans knæ ikke længere dur og han kan snart ikke gå mere. Han mener der er håb om at der vil altid være erhvervsfangere og fiskere og er ikke bekymret for at der altid vil være nogen fangere, da hans to børnebørn som er drenge altid kommer med i sejlture og er med nogle gange til fangster og de leger altid at de er på jagt eller fangst. Peter er medforvalter af driften af indhandlingsstedet i Aasiaat der drives af bestyrelsen fra AAPP. Og det er derfra skind sendes til Great Greenland. Licens til indhandling af skind fra Great Greenland er i foreningens hus og den har været dernede længe og det viser at der er kontrakt med foreningen og Great Greenland. Og han kender godt til de krav der er for at man kan indhandle skind som kommer fra garveriet, de karv har været gældende i lang tid. Skindene skal være i gode stande, uden for mange huller og max 3 cm huller, og ingen tørret harsk tran samt ingen gule pletter. I Skindet opstår der harske tranlag når det udsættes for længerevarende blødgøring i havvand og hvis man lader spæk være i skindet, og hvis man ikke har vasket det grundigt, kan tran opstå imens skindet er frossen. Og han har det fint med de krav der er og har gjort det i mange år, og de tager ikke imod de skind de ikke synes selv godt om. Det er ikke kun huller og gule pletter der er problemer med, nogle gange flenses sæl for dårligt og alt for tynde dele i skindet (næsten opståede huller i skind). Når de er indhandlet vaskes de i skindvaskemaskine og lægges i poser derefter ligges i de i 4 forskellige fryser. Som tilhører foreningen selv, efter deres størrelser/arter og denne forvaltning af de indhandlede skind bliver taget af AAPP. Og AAPP får ikke timeløn for det.

Fryserne udskiftes selv af foreningen når de går i stykker og de har så vidt muligt så mange så de kan have plads til alle indhandlede skind og så vidt muligt ikke sender skind så ofte. Der findes to foreninger i Aasiaat som har erhvervsfanger og erhvervsfiskere som medlemmer. Fra Kommunen har de fået at vide at der er omkring 80 erhvervsfangere og omkring 30 af dem er medlemmer af AAPP. Man kan indhandle skind hverdag og selv i weekenderne når

der er nogen i foreningen. Beløbene for de skind der indhandles, får erhvervsfangerne om tirsdagen og om fredagen når de har indhandlet skind før papirerne sendes til Great greenland kl. 12. Og den måde fangeren får deres beløb på har været sådan længe og vil aldrig blive ændret for det har altid været sådan ifølge Peter. Der er ikke specifikke åbningstider i foreningen, men når der er mange der indhandler skind, kan de være åben frem til kl. 9 om aften for at kunne nå at bearbejde alle skind og lægge dem i fryseren. Mange indhandler skind I efteråret til Aasiaat lige fra Attu til Qasingiannnguit. De steder erhvervsfangerne fra efteråret til og med denne januar i år der kommer for at indhandle skind, kommer fra bag ved diskobugtsområdet som fra Attu, Qasingiannnguit, Ikamiut, Akunnaaq, kangaaatsiaq, Ikerasaarsuk og delvis fra Niaqornaarsuk. Her mener han at der er for få indhandlingssteder i det der er mange det kommer til Aasiaat for at indhandle skind. De Skind der indhandles, er omkring 100 skind pr. dag i gennemsnit i de tider hvor der mest indhandles skind og over 100 skind pr. dag i weekenden. Peter sagde også at denne efterår har der været meget indhandling, selv om de modtager mange skind har der været ekstra indhandling denne efterår. AAPP får omkring lidt over 60 kr. for hvert skind der er godkendt. Pengene bruges til delvis af dækning af omkostninger af driften af foreningens hus som til el, internet, varme og andre omkostninger der vedrører udstyr, er inde i huset. Beløbet modtages når de skind der er sendt til Great greenland er tøet op og undersøgt, og det kan gå op til 2 uger efter Great Greenland har modtaget skind. Det er ikke for det hele fagforeningen får, da de nogle få gange i foreningen misser nogle skind der er dårlige og evt. fælde hår. Alle modtagne skind sendes via skibsfragt hele året, og AAPP sender mest indhandlede skind hver 14.dag i juli til december måneder og omkring 1 gang om måneden resten af året, især om efteråret når der blæser meget og det er Great greenland der sørger for fragtomkostningerne, og man har kun mest kontakt med Great greenland når der er brug for fryseposer, kasser og skindvaskemidler, som sker omkring 1 gang om måneden. De har på et tidspunkt har det været besværligt med at skaffe de poser og kasser hvor AAPP har været nødt til at selv købe poser og kasser i Stark, grunden til det kunne måske været da der var personaleskift eller på grund af den daværende chef, Peter ved det ikke helt selv da det er mest bestyrelsesformændene der tager kontakt med Great Greenland. Håndtering af spækaffald foregår ved at foreningen ringer til kommunen for at få de fyldte spækaffald tømt. Peter kender ikke til hvordan andre indhandlingssteder køre men ved at der ikke er andre bag diskobugten da de kommer til Aasiaat for at indhandle.

Samarbejdet med KNAPK, Great Greenland og Selvstyret foregår ved at de tre sender mest høringer om de fangster der er gældende. Og via KNAPK forhandler man priserne for skind sammen med foreningerne. Peter mener at priserne pr. skind skal ellers være lidt højere fordi de skind der indhandles ikke når de maximale indhandlingskvoter i de seneste årrækker. Og han mener hvis det var lidt højere vil der måske indhandles flere skind.

Foreningen har ikke udstyr (til at afspække skind), og mange fangere er nødsaget til at smide skind ud. Foreningen har ellers bedt kommunen længe om at få en medhjælper til at tage sig af afspækning af skind, men han mener at der kun blev foretaget papirarbejde, men sidste år fik de godkendelse til at få en medarbejder men man fandt ikke nogen der gerne vil arbejde, og det var ellers kommunen der ville betale for medarbejderens løn. Der er ikke længere mange kvinder der kan tage sig af at afspække skind så det er kun mænd der kan gøre det i foreningen. Da Peter blev spurgt om grunden kan være at der sker for meget modernisering, sagde han at det må det vel være, men sagde også at unge der lærer lidt ad gangen med at afspække eventuelt lære at afspække selv. Og alle de fangere der ikke ved hvordan man afspækker dem smider skind ud, og dem der gerne vil tjene penge på det er begyndt at lære selv at afspække. Med hensyn til at passe på kroppen har foreningen ikke fået instruktioner til hvordan man kan bedre passe på kroppen (arbejds miljø), da

Peter har aldrig oplevet det i al den tid (fra 1979) han har været fenger/fisker. Men han har hørt rygter om der vil komme nogen fra Great greenland til sommer men ved ikke hvad det vil dreje om. Det er ikke tit at der kommer nogen fra Great Greenland, sidst var den for ca. 20 år siden der kom nogen, og her ville man fra Great Greenland forsyne Aasiaat og Kangaatsiaq med en maskine der kunne afspække sælskind, og det var Kangaatsiaq der fik 1. Her mener Peter at Aasiaat tabte da man har valgt den mere sværeste rute og måske omkostningsforbrugende idet sælskind sendes fra Upernavik via Aasiaat videre til Kangaatsiaq hvor de bearbejdes og sendes så til igen via Aasiaat videre til Qaqortoq. Men skindindhandlingsstedet i Kangaatsiaq er lukket nu, og den maskine de blev forsynet med skulle efter sigende stadig være der men er nu nok gået i stykker og der er derfor der kommer erhvervsfangerne fra Kangaatsiaq til Aasiaat for at indhandle skind. Peter ved ikke om man har undersøgt fra Great Greenlands side, men han ved at der har været forsøg med at genåbne og der har nok været problemer med det, da der er altid nogen der søger informationer til Aasiaat. I efteråret har der fra Qeqertarsuaq forhøre om hvordan Aasiaat modtager skind og nogle gange søges der informationer om hvordan der foregår med håndtering af spækaffald. Til sidst i interview spurgte man om der er håb for at Peters børnebørn vil blive erhvervsfanger så sagde han at to af hans drenge børnebørn altid leger at de er på fangst og ved foråret kom de med i sejlads og på fangst og hvor de havde held med at fange fangstedyr som hvaler, marsvin (havdyr), sæl og rendyr. De bliver så opslugte af legen at de er som om de selv er erhvervsfangerne der er på fangstjagt hvor de efterligner det de har oplevet eller har hørt om. Og man spurgte så om der er ikke grunde til bekymring om at der ikke skal være erhvervsfangerne så svarede han at han er ikke bekymret og at der nok vil altid være nogen i fremtiden.

Bilag 30: Indhandlingssted Sisimiut

Indhandlingssted i Sisimiut, 67-årig, varighed 21 minut og 46 sekunder

Vil gerne være anonymt.

Indhandlingsmodtageren tager sig afrensning af skind for at fjerne blod, derefter afspækning af skind, når han modtager en skind fra erhvervsfangeren, og efter afspækning så lægger han skindet til en balje med sæbe til overnatning. Om morgen skylle han skindende med vand for at fjerne sæbe, derefter presse han vandet ud af skind, så er det færdigt, så lægger han skindene til fryseposer og lægge dem i fryseren. Indhandlingsstedet åbner hele året rundt, men med is over havet er der ikke så meget opgaver som i disse dage. Da han arbejder kun med ulu (kvindekniv), så modtager han kun grønlandssæl og netside, så er det nemmere for at arbejde med det. Han modtager ikke grønlandssæl da det er for stort for at afspække med ulu, han kan ellers modtage grønlandssæl hvis han bruger afspækkermaskine, men med kun ulu er det for meget. Han er den eneste modtager af skind i Sisimiut, hans opgaver er både modtage skind og afspække skind.

Når han modtager skind fra erhvervsfanger, så skiver han hvor mange modtog han skinderne, så sender han papir til Qaqortoq via mails, så erhvervsfanger får penge fra Qaqortoq.

Når fryserne fyldt op så sender han skindende til Qaqortoq via skibet. Når grønlandsgarveriet modtog det skind han har sendt, så vurderer de skindende om det er ok. Når alle skindende er ok så får han penge for 65 kr. pr. skind. Han plejer at sende når fryserne fyldt op, fordi det giver mere penge når han sender sådan. I 1 kasser der kan være 16 skind, han sender minimum 5 kasser nogle gange 6 kasser eller mere end 10 kasser. Så det varierer lidt.

Indhandlingsmodtageren arbejder hver dage fra morgen til aften, han arbejde ikke med timelønnet eller månedsløn. Han bestemmer selv hvor lang tid han skulle arbejde.

Med hensyn til modtagning af skind, om sommeren når erhvervsfangerne få succes med at fange sæl så indhandle erhvervsfangerne med mange skind om ugen. For eksempel for 2 år siden han fik rekord med at afspække sælskind om dagen ca. 76 skind.

Han arbejder på indhandlingsstedet i Sisimiut, snart i 21 år, konstant. Han vil gerne hjælpe sine medfanger ved at være modtager og afspække andres indhandlede skind med spæk på. Kravende er ellers at erhvervsfanger skulle indhandle skind uden spæk på, men de andre erhvervsfanger har ikke nogen der afspække skindet, så hjælper han med at fjerne spæk.

Han ledte ellers en afløser men fandt ikke en, så arbejder han stadig som modtager.

Han venter bare afspækningsmaskine fra Qaqortoq, hvis indhandlingsstedet i Sisimiut får afspækningsmaskine så kan han måske finde en der kan afløse ham.

Når erhvervsfangerne indhandler skind, så modtageren tjekker om skindet er ok, om han skal modtage den så tager han skindet, men når han så hullet var stor eller fælder skindet så tager han ikke skind, men det er sjældent og fordi han giver råd til erhvervsfangerne at skindet skal have maksimum 3 huller med minimum 3 cm, og skindet skal ikke fælde.

Da han startede som modtager af skind, han havde selv sørget for huslejen, men dengang han sender sjældent og huslejen var dyrt, så har han lavet aftale med borgmesteren dengang så bygningen som bruges indhandlingssted betales af kommunen, dvs. husleje, elforbrug, vandforbrug, varmekforbrug betales fra kommune. Så han lejer bygningen gratis nu. Efter forsendelsen ca. 14-21 dage så få han penge.

For at være modtager der er krav, såsom: skindet skal være pænt, uden blod, ikke fælde og maks. 3 hul, hullerne skal være mindre end 3 cm. Han får penge fra alle de han har sendt til Qaqortoq. Men nogle gange når han overser noget huller eller skindet fælder, så det er dem han får ikke penge, men det er sjældent. Great Greenland og RAL har aftale at modtageren i Sisimiut skal sende kasser gratis, så Great Greenland betaler fragten. Kontaktet mellem Great Greenland sker når Great Greenland har noget at sige til ham. Han har ikke rigtige noget problem for at være modtager.

Han stiller krav til erhvervsfangerne at skindene ikke skal have noget blod på, at de skal selv skylle skindet. Modtageren mangler ikke noget, men den afspækningsmaskine mangler han bare og venter på den. Når han mangler noget som plastikposer, kasser, sæbe så sender Great Greenland noget til ham. Dem der indhandler skind, er erhvervsfanger, med hensyn til det synes han at det er fint da han hjælper sin mederhvervsfanger. Før da han var modtagere af skind fra deltidsfanger, så synes han de skind er af lidt ringere kvalitet. Så det var derfor man stoppede med indhandling til dem der er deltidsfanger.

Han vil ikke gå mere ind på erhvervsfangerens forbrug af sælkød eller resten af sæl.

Nogle gange om sommeren indhandler erhvervsfangerne skind med lidt over 100 om dagen, så derfor han kan være lidt bagud med opgaverne. Angående arbejdsmiljø, han har brandslukker på indhandlingsstedet i Sisimiut. Da han startede som modtager, så kommer direktøren til Sisimiut for at vejlede han om hvordan han skal arbejde.

Om sommeren smider han spæk, da han har tilladelse for at smide spække til affaldscontainer. Men om vinteren fryser han spæk til dem der har hunde. Han har selv købt 2 store fryser.

Bilag 31: Referat indhandlingssted Nuuk

Referat af indhandlingsforvalter Jens Jakon Berglund, Nuuk, med lidt observation

Jens Jakob Berglund er modtager af skind i Nuuk. Han tager imod skind på en del kødbearbejdnings rum ved siden af Kalaaliaraq (brættet).

Han blev erhvervsfanger på fuld tid i 2016 og hvor han på forrige tider skiftede han til at være erhvervsfanger i tide og utide. Han startede som modtager af skind/indhandlingsforvalter i starten januar 2021.

I Kalaaliaraq er der salgssted med borde, rum for affald til sælspæk, kødbearbejdnings rum og fiskebearbejdnings rum med hver deres indgang.

Han tager imod skind i hverdagene på ubestemte tider hele året rundt. De erhvervsfanger der indhandler skind ved som regel på hvilken tidspunkt de kan få fat i ham, de ved at de altid

kan ringe til ham når de skal indhandle og han ikke er i Kalaaliaraq.

Jens Jakob ved at der er forskellige priser for sælskind, buksesæl og grønlandssæl koster 408 kr. Netsider er inddelt i to størrelser og priserne for dem husker han at den mindre skind koster næsten ca. 300kr. og den større skind koster lidt over ca. 300 kr.

Det er sjældent at de skind erhvervsfangerne kommer med kasseres. I starten kunne der være mange, men nu har erhvervsfangerne vænnet så meget til det at det er sjældent at man kasserer skind. Når erhvervsfangerne flænses sæl og kom til at lave eller næsten ved at lave huller ved de at det ikke kan indhandles.

Antallet af modtagne skind afhænger af årstiden, om sommeren er der flest af når de mindre sæler er ankommet (til Nuuks havområde). Jens Jakob havde det svært med at huske præcise tal men sagde at det er meget forskelligt og at om sommeren vil der være omkring 20 skind om dagen, men kommer an på hvordan vejret er.

Når fryserne er fyldt op, sende han sælskindene til Great Greenland så hurtigst muligt for at undgå med at stoppe med at kunne modtage skind. Man kan direkte sende sælskindene til Great Greenland. Antallet af kasser der sendes, afhænger af hvor mange skind der er. Sidst han sendte sælskind, var der 31 kasser. Antallet af kasser varierer for det kommer an på hvilken størrelse der er indhandlet, om det er grønlandssæl eller en af de mindre. I en kasse kan der være 8-10 stykker af de mindre skind og omkring halvdelen når der er grønlandssæl med eller større skind med. Når kasserne med sælskind skal sendes de med Royal Arctic Line hver gang, og han kommer bare ned med dem og de sendes derfra uden omkostninger for Jens Jakob. Når kasserne er ankommet, får Jens Jakob beløbet for sælskindene. Men det er lidt besværligt at få pengene siger han, fordi når de er ankommet til Qaqortoq skal skindene først tjekkes og når det er gjort, så kan Jens Jakob få løn for det.

Da han blev spurgt om det også er 65 kr. for pr. sælskind, svarede han at prisen ligger nok omkring 80 kr. nu.

Han har kontrakt med Great Greenland idet han har underskrevet sammen med dem. Han kender ikke til noget om krav for at være indhandlingsmodtager for Great Greenland, men de krav der er for hvordan skindene skal være i kvalitet, er der retningslinjer for hvordan sælskind skal være, og det er ud fra de retningslinjer man prøver at følge hver gang.

Billeder af de krav/retningslinjer samt billede af det Jens Jakob Berglund har skrevet under på der kommer fra Great Greenland og krav og retningslinjer der er stillet for forbrugerne/indhandlende i indhandlingsstedet ligger som sidst i dette referat, som jeg (Arnarulunguaq) fik lov at tage efter interview.

Når der er brug for at kontakte Great Greenland med hensyn til at få fat i udstyr der er mangel på som pakketing (poser og kasser) og sæber kontakter Jens Jakob Great Greenland og på den anden side så kontakter Great Greenland altid Jens Jakob når de har spørgsmål eller mangler informationer. Der er ikke vaskemaskine i Kalaaliaraq, men skindene vaskes med hænder i baljer og man rører lidt rund i dem og lader dem ligge i blød når man renser skind. Der er ikke afspæknings maskine i Kalaaliaraq, men erhvervsfangerne ved at man skal komme med skindet hvor fedtlaget er fjernet, ellers kan de få de gjort hos Jens Jakob og der er nogle der bruger stedet til at afspække skind. I starten var der ellers en maskine men den er ikke lykket, så man har returneret den midlertidigt. Great Greenland har købt fryserne og betaler for omkostninger heraf for elektricitet. Det er kun erhvervsfangerne der har lov at indhandle, og det er fint med Jens Jakob at det er sådan. Han kommer med eksempel på at der er mange med både og mange der er fritidsfangerne. Erhvervsfangerne kunne komme til at mangle sæler at skyde efter hvis fritidsfangerne fik lov at indhandle, derfor er det taknemligt at kun erhvervsfangerne har lov at indhandle.

I Nuuk bruger man hele sælen, det kører godt med sælkødet i Kalaaliaraq, restauranter, børnehaver, ældrehjemmet og kantiner køber kødet og kødet bliver derfor godt brugt. Det spæk der fjernes fra skind smides ud, og sælspekket fra kødet sælges i Kalaaliaraq, så i Nuuk bruges så meget så vidt

muligt hele sælen. Om sommeren, når sælerne kommer til kysten til der er åbnet op for rensdyrjagt, er der flest indhandling, her understreges det at indhandling af sælskind kører hele året, men der er flest ind handling om sommeren.

Jens Jakob har ikke fået vejledning i at passe på kroppen (arbejds miljø) og ikke er blevet tilbudt det, men det er ønskværdigt for ham at

få en eller anden vejledning i at passe på kroppen.

Med hensyn til fremtiden håber Jens Jakob at man vil arbejde for at forbedre lønningssystemet af indhandlingsforvalterne så det kan blive mere attraktivt at være modtager af indhandlede skind. Hvis han ikke selv varetog indhandlingsstedet som indtægtskilde ved siden af erhvervet ville han være stoppet med det samme. Om han ønskede at blive aflønnet for de timer han varetager indhandlingsstedet eller om han vil gerne have løn lige så hurtig som hos indhandlende erhvervsfangere er det svært at tænke på det for ham, da det er uvist hvilken og hvad der er bedst. Om han ønsker at der skal være møde for at forbedre det område hvor indhandlingsmodtagerne fra hele landet mødes, sagde han at hvis forbedringerne kunne nås fra Great Greenlands side er han sikker på at være modtager af indhandlede skind vil være mere attraktivt arbejdsplads som fuldtidsbeskæftigelse. På den måde tingene er på nuværende tidspunkt er det ikke attraktivt medmindre man tager det som indtægtskilde ved siden af.

Bilag 32: Indhandlingssted Nuussuaq

Referat af Interview med indhandler fra bygden i Nordgrønland

Indhandlings Modtageren begyndte at modtage skind siden fra 2018, hun startede da hun så opslag fra Great Greenland at de mangler én der kan modtage sælskindet på denne lille bygd og hun modtager skindene alene. Da hun startede, underskrev hun kontrakt at hun begyndte at arbejde under Great Greenland. Da hun begyndt at arbejde for Great Greenland fik hun retningslinjer fra dem om hvordan skindet skal se ud og hvilke skind skal hun ikke modtage dvs. Kravene fik hun da hun startede.

Hun modtager skindene hos hende dvs. i eget hus, fordi fælleshus/medborgerhus er ikke længere i brug. Hun bruger 3 frysere derhjemme 2 af dem er fra garveriet og 1 er fra fangernes forening.

Garveriet tager sig kun af poser, papkasser og fragtomkostninger, men alt andet som vand, transport, el-forbrug, rengøring, pasning af krop og overtimer sørger hun selv for. Hun er ikke timelønnet eller månedslønnet og hun får kun 65 kr. per skind når skindene er ankommet til Great Greenland og først efter vurdering om skindet er ok fra garveriet får hun penge og fordi hun bearbejder skind ordentlig så kasseres skind ikke fra hende af Great Greenland.

Når hun vil gerne kontakte Great Greenland eller har nogle spørgsmål, spørger hun via telefon og hun plejer at få svaret med det samme og det samme gælder omvendt med hensyn til sælskind. Men med hensyn til arbejdsmiljø, forhøres hun eller kontaktes aldrig fra Great Greenland. Hun blev ellers lovet at hun skal til kursus, men Great Greenland kontaktede hende ikke igen efter Great Greenlang lovede hende det, hun mener at grunden kan være Corona

restriktionerne. Hende der modtager skind, lukker midlertidigt pga. Corona, hun lukkede modtagelse af skind midlertidig siden december, og har ikke fået afsendt skindene siden.

Når hun modtager skind, så undersøger hun skindet om hun kan tage den eller ej. Skindet er ikke i orden når skindet har for store huller eller når den har gule farver, men når skindet er i orden, så modtager hun skindet også renser hun skindet med vandet. Derefter hænger hun skindet til loft og så presser hun skindet ud fra skindet og skindet pakkes i pose og lægges i fryseren. Sådan er arbejdsprocessen når hun modtager skindet. Efter behandling af skind fryser hun skindene som ordentligt så muligt, fordi når man fryser dem så bliver de mærkelige formede så det bliver svært at lægge dem i ordentligt. Bygden har kun mere eller mindre har 200 indbyggere, så de kender hinanden, modtageren mener at de trofaste erhvervsfangere er få, de andre erhvervsfanger fisker og

fanger og tilpasser sig til dagens opgave. Når erhvervsfangerne jæger/fanger en sæl de bruger hele sælen, de undgår at spilde noget. Hun mangler ikke noget udstyr fra Great Greenland, hun har det hele som hun skal bruge. Da hun startede hun fik en hylde/reol som hun skal bruge til administration. De problemer der ofte er med at være modtager, er vandet og lugten af skind i huset, da hun selv sørger for rengøring og vandet er det nogle gange vanskeligt for hende. Før Corona situationen plejer hun åbne fra mandage til torsdage, men når fryserne er fyldt op plejer hun lukket modtagelse af skind, men når Arctic Fish giver mulighed for at låne fryseren, så lægger hun nogle skindene hos Arctic Fish, så hun kan modtage skindene igen. Hun modtager skind kun fra mandage til torsdage fordi hun arbejder også i kirken så hun tilpasser sine arbejdsvaner. Fra november til januar er fryserne fyldt 2 gange allerede. Når erhvervsfangerne indhandler skindene skal de afspækkes selv af erhvervsfangeren eller konen/kæresten til erhvervsfangeren tager sig af skindet så modtageren ikke arbejder ekstra. Om vinteren sender hun skindene via fly/helikopter, så om vinteren plejer hun at sende skindene hver uge før Corona situation (december 2021-januar 2022 i Upernavik og Upernaviks bygd smitte med Corona markant), per afsendelse plejer hun at sende 10 kasser via fly og i én kasse kan der være mellem 5 – 11 skind. Hun kan kun sende bestemte kasser via fly. Om sommeren eller når skibet sejler, plejer hun at sende altid over 20 kasser, men fryseren tømmes aldrig helt. I denne bygd fylder erhvervsfangerne fryserne hurtigt, da de indhandler meget skind, i nogle perioder der kan være indhandlet 20 stk. skind for 1 dag, så modtagelsen af skind, plejer at gå godt. Indhandlingsmodtageren ved hvornår erhvervsfangerne får penge efter indhandlet sælskind, og det får penge hver tirsdag og fredag. Og skindene koster mellem 200-300 kr, før skat. Hun betaler 40% af sine løn til skat. Hun ved også erhvervsfangerne betaler 15% til skat, også fordi hendes mand er også erhvervsfanger. Hun mener også at det koster lidt, i forhold til benzin, patroners priser. Med hensyn til arbejdsmiljø, skulle indhandlingsmodtageren ellers passe sin krop, hun blev kontaktet af Great Greenland at hun skal til kursus, men Great Greenland opfylder ikke dette løfte. Hun fik ikke vejledning/rådgivning hvordan hun skal arbejde bedst samt at passe sin krop

Bilag 33: Referat Upaluk I/S

Upaluk, interviewet varighed er 1 time og 42 minutter og 02 sekunder

Virksomheden Upaluk arbejder som indhandlingssted i Niaqornaarsuk og dermed modtager sælskind i samarbejde med Great Greenland, og spæk indhandles af fanger til Upaluk som råvarer. Virksomheden har selv valgt at arbejdet med sælspek for at undgå spildet af noget fra sæl. De begyndte at modtage sælspek og sælskind da de (Arnannguaq og Luutsivik) flyttede til Niaqornaarsuk for at være sammen med Luutsiviks far, da han blev ældre. Upaluk har modtager sælskind i næsten 3 år dvs. i året 2019 begyndte de at modtage skind, derefter holder de pause i 2020 pga. at arbejde som indhandlingssted kan ikke betale sig, det tager meget tid for at være modtager og man skal afspække skindet og er meget tungt, derfor stoppede de ellers at modtage skind, men i året 2021 om vinteren begyndte de igen med at modtage skind. De får penge for at være modtager skind når de sender de skind de har modtaget til Qaqortoq, derefter i Qaqortoq vurderes de om de skal godkende skindet eller ej. Grønlandssæl koster 80 kr. pr skind. Forsendelsen er lidt vanskeligt, fordi fragtskibet sejler kun mellem maj til december. Erhvervsfangerne fyldte fryserne hurtigt, virksomheden tænker kun at får penge fra Great Greenland for at betale elforbruget, hvis pengene fra skind kan dække over elforbrug, er det nok for Upaluk I/S. Det er sælspek Upaluk I/S som er den største indtægtskilde. Upaluk I/S's formål er at udnytte så meget så muligt af naturens ressourcer. Så det betyder at Upaluk vil gerne have samarbejde med andre for som sagt for at udnytte naturens ressourcer. Det er ikke kun med sælskind og sælspek de arbejder med, det er også renhed i naturen de gerne vil opnå, for at give noget godt tilbage til naturen da de lever af naturen. Det er svært at overtale erhvervsfangerne for at rydde op efter dem selv, da de (Arnannguaq og Luutsivik) flyttede til

Niaqornaarsuk ryddede erhvervsfangerne ikke engang efter sig selv, de efterlader bare rester efter de selv har lige flænset, men erhvervsfangerne er begyndt at lære at man skal passe naturen og ikke bare efterlade resterne. Det er sælspæk og sælskind de starter med at hjælpe erhvervsfange, men de tænker at de vil udvikle virksomhedens produkter med sælkødet. Erhvervsfangerne drager fordel af indhandling af skind og spæk, det hjælper også nok med bygden kan forsætte med at eksistere.

Virksomheden Upaluk's ånd er at hjælpe erhvervsfangerne og bygdens skal fortsat eksisterer. Da Upaluk begyndte at modtage spæk, kostede det 7 kr. pr kg, men da de ændrede samarbejdspartner for at hjælpe erhvervsfangerne, koster det nu 10 kr. pr. kg. Da Luutsiviks virksomhed Upaluk modtager sælspæk og han arbejder inden for deres private virksomhed så kan han ikke få sit erhvervsfanger bevis, da medfanger vil ikke støtte pga. deres virksomhed. Selvom Luutsivik kunne ikke få sit erhvervsfanger bevis mens han arbejder på sin virksomhed, han vil ikke opgive at være modtager da han hjælper andre erhvervsfanger for at indhandle skind.

Upaluk I/S producerer kapsler Omega3, kapslerne lavet af sælspæk. Hvis man skal sammenligne kapsler af fisk og sælspæk, sælspækket kapsler er meget mere sundere end fiskens omega3, det betyder at kapslerne af fisk har 3 stjerner så har sælspækkets Omega3 5 stjerner. Upaluk I/S er den eneste der kan transportere spæk til EU dvs. at de har licens/certifikat (Godkendte eksportører af sælspæk). Upaluk I/S har ikke bestemt endnu om hvor mange kilo der skal indhandles af erhvervsfanger, de er i gang med at bygge samarbejde mellem norske virksomhed der producerer kapsler af sælspæk. De venter bare kontrakten der skal underskrives. Upaluks fedtpresser af spæk er ikke kraftig nok ifølge Arnannguaq, de vente bare på en anden fedtpresser. Formålet er Upaluk skal fylde 25 tanker der kan indeholde 1000 kg spæk olie. Og sender dem til Norge, så deres samarbejdspartner kan bruge spæks olie til at lave Omega3 kapsler, men denne mål er ikke opfyldt pga. kraftesløse fedtpresser, så arbejdsprocessen er gået i stå i disse dage. Upaluk har ellers besluttet at modtage spæk uden grænse, men uden kontrakt og den kraftesløse fedtpresser er arbejdet stoppet. Samarbejdspartneren fra Norge har mål om at hele sælen produceres. Når fedtpresseren lykkes med at presse olien ud, så forventer de at modtagelsen af spæk foregår hele året rundt. Når sælen er for tynd, er der mere kviksølv i spækket, derfor forventer Upaluk at erhvervsfangerne skal indhandle spæk som er fra tyk sæl. Samarbejdspartneren (Inuit sealoil) har sendt 1000 liter tanker som er 15 stk. derefter 10 stk. tanker fra fabrikken i Norge. Inuit sealoil var samarbejdspartner, men samarbejdet stoppede pga. corona fordi produktionen i dk stoppede og Upaluk vil ikke vente mere da erhvervsfangerne vil indhandle spæk, så fandt Upaluk en ny samarbejdspartner som er fra Norge. 3 tons Omega3 er lavet med INUIT seaoil og produkterne udsolgte hurtigt, efterspørgsel af Omge3 er høj i verden. Upaluk I/S har sælspæk som liggende i containeren ca. 18 tons.

Med hensyn til at være modtagere af sælskind i Upaluk, Upaluk videresende skind til Great Greenland som andre indhandlingssteder i Grønland. Upaluk I/S vil gerne bruge 100 % naturens ressourcer, derfor tænker de også at bruge sælens klør de ved ikke til hvad men de samler klør til noget. Remmesæl har store klør, de samler remmesælens klør til knapper. Arbejdsprocessen er når erhvervsfangerne sejler på fangst, derefter flænser de sælen de har fanget i havis uden kød, derefter skal de skylle spækket i hav eller vand med salt og indhandle spæk til Upaluk, så skulle Upaluk presse spækkens olie og hælde den til tanken til den er fyldt op. Efter tankerne er fyldt op så skulle de sendes til Norge så de kan blive produceret til Omega3 kapsler. Omega3 indeholder: sælspæk (olie), gelatin, glyserol, dialpha, tycoferol. Kapslerne af spæk er meget gennemsigtigere (hvidere) end fiske kapsler, altså de kapsler af fisk er mere gul gennemsigtig. Dem der producerer kapsler i Norge, er mere tiltrukket af mere unge sælers spæk som råmateriale. Grønlandssælens og netsidens olie pakkes sammen og remmesælens olie pakkes til en anden tanke, fordi producenterne ønsker at de skal pakkes hver for sig. Fedtpressede olie sendes til Norge for at blive rensat, derefter laver de kapsler.

Upaluks fremtid er ikke i fare, da efterspørgslen af kapsler er højt og de venter bare kontrakten.

Indhandlings modtager:

Upaluk I/S modtager skind i deres egen hus, (Arnannguaq og Luutsivik har mange hus i Niaqornaarsuk, så de bruger en af deres hus som indhandlingssted). De har to medarbejder fra Niaqornaarsuk, deres opgaver er at tjekke om erhvervsfangerne indhandlede skind er ok. Great Greenland har ellers retningslinjer som Upaluk skal følge, men modtageren synes at det er for meget at arbejde med, så Upaluk beder medborgerne i Niaqornaarsuk at de skal selv afspække og rense skind med sæbe fra Great Greenland da Arnannguaq deler sæberne ud til medborger, og derefter erhvervsfangerne skal indhandle skind. Så derfra Upaluk kan vurdere om de kan tage skind eller ej. Der kommer nogle fra Attu, Iginniarfik, Kangaatsiaq, Illukoq og Ikerasaarsuk som vil gerne indhandle skind, det er ikke kun for at indhandle skind men med også spæk også fra Aasiaat. Ejerne af Upaluk ved hvordan er kravene og love, så derfor som lille private virksomhed ved hun (Arnannguaq) hvad hun skal gøre for at ikke blive misbrugt med hensyn til hvem og hvad hun skal servicere, i forhold til at modtage skind, det er fordi nogle af medborgerne i bygden bagtaler og snakker noget grimt om Upaluk/Arnannguaq/Luutsivik, derfor ved Arnannguaq hvad hun skal gøre for at vise personens grænser. Som modtager fik Upaluk 80 kr. pr. skind for grønlandssæl og 65 kr. pr. skind for netside. Sidste gang da de sendte skind til Great Greenland som var lidt over 100 skind, har Great Greenland kasseret over 20 stk. skind fra de skind de har sendt, grundene var at sælens spæk var for lidt, ifølge Arnannguaq. Grunderne var ikke at erhvervsfangerne har selv arbejde med de skind som skal indhandles, det sket også før da Upaluk og de 2 medarbejder fra Niaqornaarsuk afspække sælskind og sende til Great Greenland. Om sommeren når erhvervsfangerne få succes med at fange sæl, så modtager Upaluk lidt over 50 stk. af skind som indhandles om dagen, så deromkring sætter modtagerne grænse hvor meget skind der skal indhandles. Nu prøver Upaluk at få erhvervsfangerne til selv at afspække så erhvervsfangerne kan have penge. Med hensyn til forsendelse af skindene til Great Greenland sker det før skibet stopper med at sejle pga. havis, de har lige sendt to gange før havet blev til is. De sender over 200 skind til Great Greenland. Great Greenland har 3 fryser som Upaluk låner og bruger til skind. 3 tre fryser kan indeholde lidt over 200 skind. Great Greenland og Upaluk har kontrakt som andre, de har 1 månedsopsigelse, og de prøver at følge kontrakten for at passe Niaqornaarsuk og for at undgå spild af skind, kød og spæk. Kontakten mellem Great Greenland og den private virksomhed sker tit, 2 gange om ugen, og de snakker om der er lavet noget fejl eller om de har noget at sige. Samarbejdet med Great Greenland er godt, det var bare at skindene er for billigt til modtagere. Ifølge Luutsivik laver Great Greenland og KNAPK aftaler om indhandlingspriser, men KNAPK er ikke interesseret i Great Greenland om priser til modtagerne. Det mest problematiske at være modtager er at det tager lang tid til at arbejde med skind som bliver indhandlet og nogle af skind som er mest grønlandssæl, er meget stort og meget tungt og ikke mindst stopper skibet fra december til maj, så de kan ikke sende de skind som erhvervsfangerne har indhandlet. Arnannguaq opfordrer hele Kangaatsiaq område med at de bygder skal åbne et indhandlingssted i de bygder de bor i, fordi hun mener at det er for meget at arbejde med de skind som bliver indhandlet fra hele Kangaatsiaq området, nogle dage bliver der indhandlet lidt over 80 skind om dagen, og det tager tid at arbejde skind hvis de skal være rigtigt god kvalitet. Modtagerne mangler kasser, fordi hvis kasserne transporteres til Niaqornaarsuk tidligere, så kan indhandlingsstedet have længere åbningstider før fryserne fyldes op og de skal sendes før sidste skibsdage i Niaqornaarsuk. Erhvervsfangerne kan kun indhandle skind til Upaluk, og Upaluk synes at det er god da deltidsfanger er få i Niaqornaarsuk, men når man tænker på hele Grønlands deltidsfanger er deltidsfangerne mange i hele Grønland, det kunne være godt hvis de også kan indhandle skind, så de ikke bare smide skindet ud når de fanger en sæl. Ifølge Luutsivik, kan man ikke være erhvervsfanger eller deltidsfanger samtidig at arbejder som modtager fordi det tager tid at være modtager. Erhvervsfangerne indhandler skind i hverdage i arbejdsdage, dvs. fra mandage

til fredag, undtagen når sælerne er begyndt at fælde og det er i maj til juni. Angående arbejdsmiljø har Great Greenland ikke givet nogle forslag hvordan modtageren skulle passe egne kroppe. Arnanguaq og Luutsivik bruger deres egen 4-hjul for at transportere skind til RAL for at sende til GG. Fødevarestyrelsen er fra Danmark og det er den største problem for at producere grønlandske spæk og kød. Hvis man skal sende sælkødet til Danmark så skal den først undersøges i modsætning til at det svinekød der transporteres her til Grønland.

Bilag 34: Referat Great Greenland

Interview med Great Greenland, varighed 51 minutter og 14 sekunder

De fleste indhandlingssteder går som private virksomheder. Great Greenland giver fuld betaling af vand, el. brændstof til nogle af indhandlingssteder f.eks. i Ittoqqortoormiit og i andre kommuner kan der gives et hus og støtten kan kun ske grundet vanskelige muligheder og kun det er kun i nogle af indhandlingssteder. Great Greenland og Kommuneqarfik Sermersooq samarbejder med hensyn til bygning der bruges som indhandlingssted i denne kommune. Det mest problematiske for at åbne et indhandlingssted er bygningerne der skal bruge som indhandlingssted mangler, kommunen giver en hus/bygning som skal lejes. De 32-34 indhandlingssteder lejes af Great Greenland og de går som private virksomhed. De fleste indhandlingssteder er meget fleksible og stabile som modtagere, når man skal kigge en forening der modtager skind, er det medlemmerne inden for foreningen der aftaler hvem der skal være modtageren. Men i nogle steder kan der variere med modtagerne da grundene og vilkårene er meget forskelligt. Great Greenland prøver så vidt så mulig at komme til indhandlingssteder, men Great Greenland har tilstået at det er længe siden at de kommer til dem og det er pga. tilskud fra Naalakkersuisut er afgørende. Men det tætteste indhandlingssteder i Sydgrønland blev besøgt fra Great Greenland og nogle gange rejser medarbejderne i Great Greenland i Grønland så indhandlingsstederne bliver besøgt fra medarbejderne. F.eks. i disse dage er indhandlingsmodtageren fra Great Greenland i Aasiaat, så han besøgte indhandlingssted i Aasiaat. Men i Upernavik er der en center der modtager skind fra alle bygder når det er besværligt på grund af is og når der kommer mulighed for at besøge indhandlingsstederne fra centeret i Upernavik så kommer de til indhandlingsstederne i Upernaviks bygder. F.eks. når nogle indhandlingsstederne i Upernaviks bygd har ikke flere fryseposer, papkasser eller noget, så fra Upernavik kan transporteres noget til dem der mangler noget. Og i samme er det for Tasiilaq hvor der er en center.

Indhandling retningslinje bruges alle steder på indhandlingssteder i hele 32-34 i Grønland. Og det er dem der er mest afgørende for at kunne modtage skind. Retningslinjerne viser hvilke skind der må indhandles og hvor mange huller der skal være og om skindet fælder. Great Greenland ved hvis skindet skal være rigtigt godt og har god kvalitet skal man bruge stort vand til at forarbejde skindet, så derfor har man fra Great Greenland side vil gerne hjælpe indhandlingsstedet i bygden med vandforsyning hvis vedkommende har brug for det, modtagerne skal bare henvende sig og bed om Great Greenland for hjælp, så Great Greenland skal nok sørge for at finde vandbærer. Det gælder også for transportering af papkasser der indeholder mange skind.

Transporten betales af Great Greenland med hensyn til forsendelse af skind. Det kommer an på modtagerens henvendelse og deres henvendelser med at bede om hjælp. Nogle modtager har stort tålmodighed med hensyn til vilkårene, men nogle gør vrøvl (utålmodige).

Great Greenland vil hjælpe modtagerne så vidt så muligt med hensyn til omkostninger for at de kan være modtagere.

Modtagerne har ikke timeløn, men for netside er prisen for pr. skind 65 kr. Og buksesæl for 80 kr. for grønlandssæl, det priser bestemmes fra erfaringerne med at være modtager. Hvis de er timelønnet, så skal lønnen være mindre end pr. skind. Nogle indhandlingssteder modtager mange skind og er hurtigt

til at pakke skindene ind til fryseren og sender dem, men også i nogle indhandlingssteder arbejdsprocessen er meget langsomt, så der kan man se dem der arbejder hurtigt, får mere løn. Med hensyn til afspækningsmaskine efterspørger mange indhandlingssteder om afspækningsmaskine, men Great Greenlands maskiner er der kun 6 stk. Nogle af de maskiner går i stå, men nogle af dem er kan bruges. Hvis man skal bruge afspækningsmaskine man skal bruge stort vand, el og afløbet, så nogle indhandlingssteder har ikke mulighed for at bruge afspækningsmaskine. Samarbejde med kommune finder løsning med hensyn til afspækningsmaskine til nogle steder i Grønland. Great Greenland kan ikke bare sende en afspækningsmaskine til dem der mangler en, men man skal opfylde de kravet hvis man skal bruge sådan en. De afspækningsmaskinerne er ikke så tungt så de passer mere til bygderne, men desværre dem der sælger de maskiner producere ikke længere af de maskiner fordi det er svært at finde reservedelene til dem. Afspækningsmaskiner som passer mere til byerne koster mange penge og de er meget tungere end dem Great Greenland har.

Great Greenland har lavet en video der viser hvordan man skal passe på kroppen mens man arbejder med skind og hvordan skindet skal bearbejdes og den video har man sendt til alle modtagere. Virksomheden Great Greenland har valgt at sælge kun tre type af sælskind fordi de har efterspørgsel, andre sælskindtypers efterspørgsel er ikke så stor som grønlandssæl, buksesæl og netside. Før i tiden var klapmyds skind med i Great Greenland produkter til ca. i slutning af 1900. Preben Møller, direktøren for Great Greenland, har arbejdet på Great Greenland i 22 år, og husker kun de tre typer af skind der produceres.

Men om man kan begynde at producere remmesælens, diskuteres fordi remmesælens skind bruges til kamikker (grønlandske nationaldragter) og man diskuterer om man kan begynde at producere den som til sko eller som læder. Men det kommer an på hvilken typer af skind der var mest fanget.

Da Great Greenland vil gerne øge kvaliteterne af de producerede skind, så de vil gerne have så lidt så muligt med huller og andre ”skader”. Great Greenland har ikke bestemte foretrukne skind, det kommer an på indhandlede skind til at producere. Men kunderne køber mere netsidens skind, med mange pletter. Fældende skind og for meget brun er dem der er mest problematiske når skindene ankommer til Qaqortoq fra indhandlingsmodtagerne. Når skindene bliver for brunt, så bliver de bare kasseret. De steder hvor modtagerne sender de skind der er af dårligere kvaliteter er forskelligt, men den sidste indhandlingssted Great Greenland lukkede var Kangaatsiaq, da modtagerne fra Kangaatsiaq blev ved med at sende dårlige skind.

Dem i Kangaatsiaq har ellers fået både 1 og 2 advarsel, så til sidst blev Great Greenland nødt til at lukke indhandlingsstedet. De skind modtagerne i Kangaatsiaq har sendt til Great Greenland blev ved med at blive værre i kvaliteter. Med hensyn til lukning af de private virksomheder, der står på kontrakten at Great Greenland kan lukke hvis modtagerne ikke opfylder de krav som Great Greenland vil gerne have. Men det sker sjældent at Great Greenland lukke et indhandlingssted. Der mange skind der kasseres når de ankommer til Qaqortoq, er de skind der kasseres mest som kommer fra Upernavik, og grundet er mest vand. I bygderne i Upernaviks område bærer selv vand og man bruger stort vand når man skal arbejde et skind. Og der er nogle indhandlingssteder hvor modtagerne sender skind uden at vurdere om skindet ok.

Når der kommer mange indhandlede skind, så har modtagerne mange skind der skal bearbejdes, og hvis de ikke bliver bearbejdet ordentlig med at rense dem og lægge dem i poser så begyndte skindene at fælde.

Rå skind skal kun indhandles, ikke frosne. Men i Qeqertat ved Qaanaaq man kan indhandle skind som er tørret, fordi i Qeqertat har man ingen elektricitet og løbende vand og det kun den ene løsning hvis man skal indhandle skind. Og det er ikke mange der tørret indhandlede det var omkring 300-400 stk. om året.

Før kunne man kun indhandle tørret skind, men da man begyndte at brugere fryserne og produktionen efterfølgende bliver hurtigere så har man derfra begyndt at indhandle kun rå skind.

Når modtagerne afleverer skind uden problemer, så får man bonus ved siden af de beløb der får for skind. Og det er Qassimiut der får mest bonus pga. ordentligt arbejde. Men det er sjældent. Der står på kontrakten at man kan få bonus hvis man arbejder godt.

De fleste indhandlingsstedets modtager læser kun starten af kontrakten der står hvem starter som modtager og resten ignorer som er det vigtigste og derefter underskrive. Det er også en af Great Greenlands problemer, eller modtagerens problemer at ikke læse indeholder af kontrakt, så efterfølgende de modtager klager over noget som står ellers i kontrakten.

I forhold til indhandlede skindenes kvaliteter, ligger kvaliteten samlet set mellem C, D og E. Det er meget sjældent at man får B og A kvalitet. Så derfor forarbejder Great Greenland en plan med at øge kvaliteten, og planen er at modtagerne skal på kursus. Men det er ikke bestemt endnu hvor i byen kursuset skal være og om det skal inddeles i kommuner eller om alle modtagerne skal samles i et sted. Det kommer an på omkostninger. F.eks. en af Great Greenlands medarbejder er i Aasiaat, og han holder et kursus til ca. op til 10 modtagere.

Med hensyn til antallet af indhandlede skind om året varierer det hvert år. Great Greenland bruger KPI mål, for at vurdere hvor varieret det er med de indhandlede skind.

9.3-9.6 mio. kr. får man som tilskud fra Naalakkersuisut, og 15.6 mio. til erhvervsfangere, men de hele bliver ikke brugt, og det kommer an på hvor mange skind der bliver indhandlet. Det er bestemt at 30.133 stk. skal indhandles om året, men de er ikke blevet opbrugte i løbet af 6 år, men sidste år er det første gang man forhøjede antallet. Og det er altid 9.3 mio. man får fra Naalakkersuisut.

Når erhvervsfangerne indhandler skind, så få de penge direkte fra denne konto (15.6 mio.). Great Greenland har ikke noget med at tælle levende sæl, men direktøren plejer at have kontakt med Grønlands naturinstitut for at få opdateret med tal.

Netside koster 65 kr. pr skind for modtageren, og buksesæl og grønlandssæl koster 85 kr. alle står i kontrakten.

Alle sæber der bruger i GG er miljøvenlig, men ét vaskemiddel som er krom er farligt og det tager lang tid til at opløse og den kan kun blødgøre skindet under vask og Preben sagde at den bruges i alle garverier for at blødgøre skind så skind bliver meget blødt.

Skind som er vasket med krom og er meget blød er mere efterspurgt fra kunder. Farvestoffer er også ufarligt til naturen. Great Greenland og KNAPK har aftale inden for indhandling af skind, og ved siden af den aftale er KNAPK og Naalakkersuisut også med servicekontrakt med hensyn til priser og hvor mange skind der skal indhandles om året og hvor mange indhandlingssteder der må køre anbefales fra Great Greenlands side under forhandlingerne.

Møde med forhandling sker fra oktober til december. Samarbejdet med KNAPK og Naalakkersuisut går godt.

Ifølge Preben Møller laves EU-sælordningen af Great Greenland og Naalakkersuisut for Fiskeri og Fangst, og den blev fornyet sidst i 2015 og det er sjældent når man skal fornyer EU-sælordning.

Dengang da Great Greenland og Copenhagen Fur samarbejdede, samarbejde de om at 90% af de skind der produceres her i Grønland transporteres til EU, men da samarbejdet stoppede så er antallet af skind der transporteres til EU faldet. Derfor er grønlandere der er 1. prioritet lige nu før sælskind eksporteres. Med hensyn til sælbestand, sidste estimeret tal var ca. 8-12 millioner, informationen fik man fra Aqqalu Rosing-Asvid fra Naturinstitut.

Great Greenland kan bearbejde førstegangs fangst skind mod betaling, det kan være sælskind, rensdyr skind og de kan altid bearbejde isbjørneskind når nogen vil gerne have garvet isbjørnskindet som fangerne har fanget.

Bilag 35: Referat KNAPK

KNAPK interview referat

Dato for interview 18. feb. 2022. varighed for interview: 1 time 7 minut og 57 sek.

Når fangerne støder ind i problemer med hensyn til det gældende fangster, så henvender de sig til KNAPK for at ønske om hjælp eller få løst et problem. Og det er forskelligt fra sted til sted hvad deres problemstillinger er hvor hvert sted har deres egen specielle måder at fange på. Det samme er det med erhvervsfiskeri. Når erhvervsfangerne og erhvervsfiskerne henvender sig til KNAPK så er det tit fordi de gerne vil have kvoterne forhøjet, det er der KNAPK kommer ind. KNAPK fungerer som mellemed mellem det offentlige og fangerne/fiskerne. KNAPK er tilrettelagt sådan som en organisation hvor der er råd. Alle 8 medlemmer kommer fra hele Grønland, som man holder møder med når der skal diskuteres problemstillinger og det er Akara Skifte der er med til at organisere møderne samt lave sekretærarbejde.

Der findes forskellige råd der hver er tilrettelagt i hver deres egen art, som hellefisk, andre fiskearter. Vilkår for fangerne og fiskerne er forskellige, idet jollefiskerne og erhvervsfangerne tit er alene når de er på fangst og fiskeri og hvis de lider tab, så er der ingen hjælpepakker at hente fra selvstyret. Det er en anden sag for fiskerne der har fiskerbåde hvor de har medarbejdere de skal betale løn for, de har lov at blive hjulpet med Coronapakker som Naalakkersuisut har bestemt. Corona har givet fangere og jollefiskere problemer i de forskellige steder omkring Grønland og det er det KNAPK har bemærket med hensyn til vilkår hos fangere og fiskere. KNAPK mener at Naalakkersuisut som politisk har besluttet det og burde tilse fiskere og fangere på mere lige fod fordi KNAPK servicere dem (fangere og fiskere) med deres interesser og de skal have bedre vilkår idet det giver en stærkere organisation når det går godt med dem (fiskerne og fangere).

Med hensyn til indhandlingsstederne for Great Greenland så har KNAPK ikke medlemmer. KNAPK kender godt til at der er forskellige steder i Grønland der har indhandlingssteder og kender til den der ligger i kolonihavnen, men KNAPK har ikke direkte kontakt med dem. Akara Skifte kender ikke til om det er selv Great Greenland der kun tager sig af dem fra Indhandlingsmodtagerne men siger at KNAPK og Great Greenland laver kontrakt, hvor man bliver enige om priserne for de skind der indhandles. Akara Skifte mener at problemet det ligger i er fordi de (indhandlingsmodtagerne) har endnu ikke organisation, og her siger at han bare gætter det fordi han ved det ikke, da det er en gråzone.

KNAPK ved at der er 2 sælarter man indhandler skind for og det er grønlandsæl og netside i to størrelser. Da vi spurgte om KNAPK har samarbejdet med Great Greenland om de 2 arter som der må indhandles sælskind med, er det det som udgangspunkt Great Greenland, ifølge KNAPK's medarbejder Akara Skifte, vil gerne have fordi det er det skind man vil gerne lave tøjfremstilling af til andre lande, fordi disse arters skind er mere attraktivt. Her mener han at fordi når der ikke er interesse for det så kan man ikke lave aftaler, og det er det samme med torskefiskeri som der er mange af og man har aftale med Royal Greenland. De bestemte sælarter er der lidt mange af som Great Greenland kan sælge. Da man spurgte om de (KNAPK) ikke kunne prøve at lave aftaler om at kunne indhandle andre sælarters skind fordi man ikke har indkomst af de andre, sagde han at man kunne sagtens gøre det sådan. Sidst gang fangstrådet mødtes (før 18. februar 2022) havde de alle sammen snakket om det, men man kunne kalde sådan at det ligger i gråzonen og det vil måske blive aktuelt i fremtiden da fangstrådet fra hele landet har diskuteret det. I denne årsaftale diskuterede man også om det med Great Greenland og det er formanden for KNAPK og deres chef der laver aftaler for dem (KNAPK og erhvervsfangernes foreninger) og starter forhandlingerne og går i gang med diktionerne om aftaler, fordi de kender til hvordan og hvad det er fangermedlemmerne har at sige om det. Og her understregede han at det er gråzoneagtigt, men det kan måske ske i fremtiden fordi det vil kunne forstørre indhandling af skind.

Akara Skifte kunne ikke svare på om fangerne henvender sig til KNAPK om at ville forhøje antallet af skind da han startede i KNAPK i oktober måned 2021 og for at kunne være troværdigt vil han ikke sige noget om det han ikke kender til.

Da vi spurgte om hvor mange erhvervsfagere de har som medlemmer kunne han ikke svare direkte på spørgsmålet om antallet da det er en anden medarbejder der kan svare på det, men han gav os en liste over fanger og fisker foreningerne som for nylig på tidspunktet er opdateret og vi lovede at ikke misbruge data som mails og andre personlige informationer der er i dem i vores skriftlige opgave direkte, men at det handlede om antallet af medlemmerne. Og det var ok for os at kunne kontakte dem via deres mail eller numre hvis vi har spørgsmål til dem. I papiret som vi fik er KNAPK's forenings/organisations medlemmer inddelt i byer sammen med de tilhørende bygder og medlemmerne i hver by er fordelt således:

Nanortalik og omegn: 4
Qaqortoq og omegn: 2
Narsaq og omegn: 2
Paamiut og omegn: 2
Nuuk og omegn: 4
Maniitsoq og omegn: 5
Sisimiut og omegn: 4
Kangaatsiaq og omegn: 5
Aasiaat og omegn: 4
Qasigiannuguit og omegn: 2
Ilulissat og omegn: 4
Qeqertarsuaq og omegn: 2
Uummannaq og omegn: 6
Upernavik og omegn: 12
Qaanaaq og omegn: 4
Tasiilaq og omegn: 6
Ittoqqortoormiit: 1

I alt er der 69 fanger og fisker foreninger/organisationer som er medlemmer af KNAPK.

Hvornår man underskrev sammen med Great Greenland og hvornår samarbejdet Great Greenland blev startede kender Akara Skifte ikke til da det skete før hans tid. Men ville tilbage til det hvis han kan finde det i computeren.

De krav der bestemmes med hensyn til skind, sagde han at det diskuteres under forhandlinger hvert år og Great Greenland kan komme med ønsker hvis der skal indhandles på en måde og de forhandlingsemner kommer med hvert år.

KNAPK kommer med forbedringsforslag i lovforslag med hensyn til vilkår for fangerne, men at det er forskelligt i forhold til stederne. Vilkårene er så forskellige fra sted til sted. Der er steder hvor der er mere aktive i foreningerne og andre steder hvor man er med i flow, derfor er der forskel i niveauer i vilkår fra sted til sted. Og med hensyn til fangst er forbedringer begrænsede. Med hensyn til udstyr for at en fanger skal beskytte sig selv som med GPS, da de tit er alene i fangst, skal de kunne kalde for hjælp via satellitter hvis der sker noget, og det er med sådan noget KNAPK gøre noget for at hjælpe med forbedringer så man kan finde deres positioner. Der er forskelle i skikke fra sted til sted, så forbedringer er mere materielle.

KNAPK finansieres af deres medlemmer via medlemskontingenter og de lejer en del ud af KNAPK's bygning til andre og tjener penge på det.

Tilrettelæggelsen af bestemmelserne for priser, herunder skindpriser, forhandler KNAPK med Great Greenland og selvstyret som finansierer til Great Greenland. Her viser han med hænder et tegn hvor der formes en trekant og ligger KNAPK, Selvstyret og KNAPK i hver kant.

Priserne for dem der sælges i brætterne, er forskellige fra sted til sted, men sælskindspriserne er det samme for hele landet. Netside skind op til 70 cm har en pris på 281 kr., netside skind der er større end 70 cm koster 306 kr. og grønlandssælskind pris ligger på 408 kr. og antallet af skind der må indhandles bestemmes ud fra de priser der er bestemt af selvstyret fordi det er dem der finansierer. I slutningen af 2021 slap næsten antallet af skind der må indhandles som lå på 30.133 skind og her blandede KNAPK sig ind ved at henvende til Selvstyret og Great Greenland for at forhøje antallet med 3.000 skind så fangerne kunne have indkomst frem mod jul. Og her blev finansieringen også forhøjet af selvstyret som Great Greenland modtager som tilskud. For denne år, 2022, må man indhandle op til 38.000 sælskind, og hvis de er ved at slippe op, vil KNAPK blande sig ind igen for at forhandle om forhøjelse af antallet af sælskind der må indhandles. Fordi Great Greenland interesserer sig for at sælges skind og fremstille, og KNAPK interesserer sig for at varetage deres medlemmers vilkår mødes de med hinanden for at drøfte interesser, og Selvstyret kommer til undsætning da Great Greenland har desværre begrænset finansiering, derfor er der tre om at drøfte priser og antal af skind der må indhandles. Forhandlinger om sælskind sker i slutning af året så vidt som muligt. Formanden for KNAPK og bestyrelsen samt de offentlige, og det er KNAPK der viderefører informationer. Grunden til hvorfor det er kun erhvervsfangerne der må indhandle sælskind, er for at beskytte erhvervsfangerne, da de rigtige fangere nogle gange føler at fritidsfangerne er kun med til at spille. Kødpriiserne for sælkød er forskelligt fra sted til sted, men i Tasiilaq har de trykte priser der ændres hvert år. I resten af landet, siden der blev store kommuner, er det et frimarked, hvor brætterne i de forskellige steder der forhandler priserne. Og hvis vi ville gerne vide mere om priserne kunne vi bruge de papirer han gav os med liste af KNAPK's medlemmer hvor der er kontaktinformationer. Med hensyn til antallet af erhvervsfangerne skulle vi kontakte Lars ved at skrive til KNAPK's e-mail og bede om antallet af erhvervsfangerne, men har ikke fået respons tilbage efter vi skrev til dem om eftermiddagen. Man samarbejder med Departement for fiskeri og fangst i hverdagene og KNAPK har god dialog med dem, og de er jo dem der laver bestemmelserne for vilkår hos fiskere og fangere. For KNAPK er det vigtig at have dialog med fangerne og Akara sagde også at det er derfor heldigvis at man har godt samarbejde med Departementet. Dem der arbejder som tilsynsførere af erhvervsfangerne og erhvervsfiskerne arbejder under Departement for erhverv eller skattestyrelsen. Vi takkede Akara Skifte for at vi fik lov at interviewe KNAPK og aftalte at vi ville kontakte dem for at få de manglende informationer og de vil gerne være behjælpelige med oplysninger hvis muligt hvis der er yderligere spørgsmål.

Bilag 36: Referat Kittat

Referat af interview af Sara Marie L Berthelsen fra Systuen Kittat 25. marts 2022

Varighed 45 minutter og 54 sekunder.

Sara Marie begyndte at arbejde i Kittat 2016, men på grund af graviditet og barsel begyndte hun først at arbejde på fuld tid fra 2017. Hun er uddannet som beklædningshåndværker i Synderbog og tag den uddannelse i 3 og 1/2 år og er ansat som skrædder i Kittat. Antoinette Zeeb, Andu, ville også være med, som er en af de første der uddannede sig i Kalaallisuuliornermik ilinniarfik (Grønlandsk Nationaldragt Skole) og er syerske i Kittat. Men hun var der ikke af andre grunde. Andu betragtes som den der har mest erfaring i Kittat. Sælskind skaffes af Kittat fra erhvervsfangerne. Når syerskerne i Kittat skal til at begynde at producere så kommer de hen til Kalaaliaraq (Brættet) og siger at de har brug for sælskind. Nogle erhvervsfangerne ringer selv til Kittat og spørger om Kitta har brug for sælskind eller vil gerne købe sælskind. Det er en fleksibel måde Kittat køre med når det gælder indkøb af sælskind, men det kommer an på hvilken slag sælskind Kittat vil gerne købe/har brug for. Fra januar måned vil man i Kittat helt gerne have sælskind fra etårige sæl da det er dem der er bedst egnet til at lave unneq (frostbleget sælskind) der kan bruges til kamisat (kamikker) eller matertissat

(bukselinning). Men dem der er ved at blive grønlandssæler der er etårige passer mere til kamisat fordi de er lidt ret store i størrelsen. Men sælskind kan være fra hvilken slags sælart, da man kan bearbejde dem hele året rundt da man har frysercontainer hos Kittat. Men Sara Marie understreger at man i Kittat ønsker at se sælskindet før man køber det og man vil helst have et godt afspækket sælskind med så lidt spæk som muligt da skind kan være tung på grund af spækket, og de siger det til fangerne. Og sælskindet skal helt have så lidt blod som muligt også. Nogle gange kan skind også have mange huller, og det vil man helst undgå. De skind Kittat vil have skal være i så god kvalitet som muligt og Kittat betaler 400 kr. for hver skind, uanset størrelse og art. Beløbet laver man udgiftsbilag på som kommunen tager sig af og Sara Marie mener at fangerne betaler først skat når de har solgt for over 2.000 kr.

Sara Marie har på den seneste tid tænkt over, fordi der er små grønlandssæler at ville kræve at skind ikke skal være lille, fordi nogle gange kan skindet være for lille. Men det kan også være fra grønlandssæl men ikke for stor og ikke for lille, for det kan være egnet til at lave Alerseq med (lang inderstrømpe), eller lave dem om til unneq (frostbleget skind) og videre om til qalipagamerngit (farvede skindstykker) så folk kan have mulighed for at vælge mellem flere farver til at lave dem om til avittat (små skindtrimler).

Kittat hører under Kommuneqarfik Sermersooq og har derfor en konto under kommunen. Der er en begrænsning på hvor meget man må købe for når man hører under kommunen, men det område kan Sara Marie ikke komme ind på da hun ikke helt kender til hvor grænsen ligger. Og denne år har de allerede sælskind der er ikke bearbejdet i lageret og dem bearbejder de nu efter hinanden, derfor har de ikke været villige til at modtage andre skind helt endnu. Man prøver også at inddele de skind hvor nogle skal laves om til unneq eller qalipagamerngit fordi det handler meget om at man kan dække de omkostninger der er for at købe skind.

Det er lidt forskelligt hvor mange skind der købes hvert år, der er for nylig lave status, hvor man har talt på hvor mange man er blevet færdig med og hvor meget indtægt der er kommet på året og i Kittat har man nationaldragter til leje, derfor er lidt forskelle i hvor meget skind der købes og Sara Marie kan ikke helt svare på præcis hvor mange skind der købes hvert år.

Når sælskindet er modtaget fra erhvervsfanger afspækkes den og derefter skræbes. Bearbejdning af skind startes fra skindet er nyt. Man vil så vidt muligt bearbejde den snarest muligt fra den er ny og frisk. Der har været periode hvor man kun har afspækket skind og lagt dem i fryser og efter det tager dem ud af fryser og skraber dem, men det bliver besværligere at skrabe dem når det er gjort på den måde. Det er derfor vigtigt at man så snart modtager skind at den afspækkes og skræbes med det samme. Efter det kan man se hvad det er skindet kan bruges til, hvad den kan blive til, om det kan være unniliassaq (skind der skal frostbleges) eller om det kan være kaatitassaq (skind til afhåring) eller alersiliassaq (skind til lange inder kamikker). Aataarsuit qarllilit (buskesæl) bruges til atunngassat (kamiksåler), det er de sæler der gør dem lidt mere specielle fordi man bearbejder dem lidt anderledes. Men hvis det skal blive til alersit, unneq eller tungujorsiaq (blåfarvet sælskind) bliver skindet afspækket og skrabet, så kan man se om der er blod. Hvis der er for meget blod ligges det i blød i vand med salt hvor det er vigtigt at man rører i det lidt af og til og lade det ligger over natten så blodet på den måde kan komme blodet helt af.

Det kan tage op til to dage at lade det ligge i saltvand og rører i det under processen, og man kan være nødt til at skifte saltvandet ud undervejs, for det kan komme til at stinke meget hvor lugten bliver stærkere. Når blodet er helt væk så begynder man at skylle skindet og vasker det. Der er lidt forskellige måder her hvordan skindet skal vaskes. Sæberne tilpasses til de forskellige skind, og sæber kan være hårde for skind så det er også vigtigt at tilpasse de mængder sæbe der bruges til hvilken skind. Man kan man bruge brun sæbe eller det der ligger dernede som er Biotex. Og Sara Marie har forstået at det er vigtigt at man vasker skind bedst med hænderne og gnider skindet med hænderne.

Der er en mulighed hvor man kan vaske skindet i vaskemaskine, men det er bedst at vaske med hænderne da man arbejder bedre med det.

Når skindet er vasket så skal det skylles med vand for at fjerne det resterende sæbe, og det skal skrubes igen grundigt.

Når man gør det fjernes resterende vand og fedt og her skal man bruge kræfter. Man ser på vandet som det har ligget i for at se om der stadig er fedt i, og når vandet er blevet klar så ved man at skindet ikke behøver at blive vasket mere og så starter man at skrabe det mere fordi det kan være svært at fjerne vandet fra skindet, og det skal helst fjernes så meget som muligt når skindet

er nyt. Derfor skraber man det grundigt og derefter tørre det let i håndklæde og hænge den i tøjsnor.

Når man hænger den, er det op til personen der laver det om det skal hænges udendørs eller indendørs, og det skal hænge indtil det tørre. Når det er indendørs, er det max 1 uge den skal hænge.

Når skindet er tørt, skal det lægges i blød igen i vand og vaskes igen grundigt så skindet kan være ”raskt” (god kvalitet). Efter genvask og tørring kan man se om skindet har stadig meget fedt eller ej.

Hvis der er ingen fedt eller kun lidt fedt så ved man at man har vasket det grundigt nok og skrabt fedtet godt af og der er kvalitet i skindet og at det vil ikke kunne let blive revet i stykker.

Det bliver også nævnt at det skal kun vare en uge indendørs, og man bearbejder

skindet igen efter den uge der er gået. Sara Marie har lige for anden gang bearbejdet skind som er meget stor der kommer fra en stor ung grønlandssæl, som bliver nok også kaldt etårig, den er meget stor og man skulle bruge masser af kræfter. Hun vaskede den grundigt og den var meget pænt hvor bagsiden var meget hvidt og pelssiden var også blevet smukt. Når man rører ved skind, kan man nogle gange mærke om der er fedt, derfor bruge de meget deres hænder som følesans. Man kan mærke om skindet er bearbejdet godt og man kan mærke det på lugten om skindet er godt bearbejdet. Skindet kan være færdigt efter andet vask eller ved tredje vask, det kommer an

på hvordan skindet er. Unneq er det sværeste, for den bleges meget i frost og sol, så man udnytter den tid der er (mellem vinter og efterår) og hvis det ikke lykkedes, siger man at det skal gøres om igen til næste år, og man bearbejder det igen ved det næste år og skal gerne lykkes. Unneq er meget eftertragtet og er et must. Det var det om bearbejdning som Sara Marie har at sige.

Med hensyn til samarbejdet med Kalaalliaq (Brættet) er det meget fleksibelt samarbejde, og hvis de har lykket Kittat at få fat i skind som de gerne vil have kan de godt have fangernes numre så den fra Kittat kan selv ringe efter de fangere eller lave aftaler når Kittat har brug for skind fra dem, men det er lidt forskelligt. Man samarbejder ikke med andre virksomheder, men Sara Marie vidste ikke helt hvad man skal kalde Great Greenland, da man bruger deres ”Shampoo”, det sorte som er blødt. Når der er mulighed for det køber Kittat Great Greenlands ”Shampoo”.

Og lige nu på tidspunktet har man travlt da der er snart konfirmationer og når vi ikke har det som kunderne efterspørger meget, henviser vi til Unik (butik der sælger smykker, ure og håndarbejds artikler) eller Anori Art (souvenirbutik) og lignende for de har nogle gange de skind. Kunderne kan selvfølgelig være nødt til at købe en hel hvis de virkelig har brug for det og hvis Kittat ikke har en. Og nogle gange søger Kittat så til Great Greenland for at få fat i det (Her er man lidt usikre på om der er tale om farvet skind eller frostbleget skind). Farver til at farve skind køber man hos Unik. Som eksempelvis hvis der skal laves Tungujorsiaq (sortfarvet afhåret skind) køber de sort farve som er egnet til gennemfarvning af tøj. Her er man ikke sikker på om det er miljøvenligt, men man bruger det farver der er tilgængelige. Man køber også den røde farve på samme måde, men når skindet er tørt maler man også med en rød oliefarve der hedder cykel maling. Nu har man også prøvet rødt maling vist nok købt fra Læderiet.dk, som er blevet henvist til Kittat som der kan bruges til skind.

Figur 1

Billede af den farve som Sara Marie nævnte

Det går umiddelbart lige nu godt med de farver og her sagde hun at hun ville vise de farver der er på lager. Man bruger cykel maling til at farve Qalipangamerngit (farvede skindstykker). Man rører meget i olie farverne når de åbnes og man skal til at male skind. Arnarulunnguaq spurgte om man skifter olien i de cykelmalingen og Sara Marie svarede at man ikke skifter olien der er i malingen, og det kan være derfor at man oplevede at farverne krakelerede i de farvede skindstykker for et par år siden. Og grunden kan muligvis være fordi farverne har ligget for længe og er blevet gamle, og det vil hun nævne til de andre i Kittat. Problemer der kan være med hensyn til skind, er at Qasigiaq (Spættet sæl) er fredet og dermed kan ikke fanges, og man kommer ikke på fangst efter det og der er ikke noget skind fra det fordi den ikke er i kysten. Sara Marie mener ikke der er problemer med at få fat i skind for de kan Kittat let få fat i. Men de store skind, som fra grønlandssæler har hun hørt at de er lidt sjældne da det kan være lidt svære at få fat i, men hun mener at det ikke er tilfældet og mener at det kommer an på om man har brug for det eller ej. Sara Marie har ikke selv oplevet at ikke kunne få fat i en stor skind fra grønlandssæl, men hun har hørt fra en kunde at en fanger ikke kunne fange en i et halvt år. Sara Marie mener at det at få fat i det skind man har brug for, kommer an på fra person til person, og hun mener ikke at der er problemer på nogen art med hensyn til at bearbejde eller at få fat i skind. Da hun blev spurgt om de henvender sig til andre steder hvis man ikke kan få fat i skind fra fangerne i Kalaalaraq sagde hun ja, og nævnte at man i Qaanaaq laver Unneq. Når Kittat er presset og selv ikke kan nå at lave unneq er der mulighed for at købe unneq i Qaanaaq. Man laver meget store unneq eller tungujorsiaq i Qaanaaq som er egnet til at lave kamisat (Kamikker). Man skal jo sy fuldt fokuseret når man laver kamikker og alle sting skal være

tætlukkede og pænt syet og man bruger kræfter når man syer. Hvis man ikke bruger kræfter på at bearbejde skindet ordentligt, så kan man ikke bruge skindet fordi den kan komme til at rives let i stykker, derfor er det en mulighed som Kittat bruger når man er under pres og der er brug for det. Men Sara Marie sagde også at hun ikke selv har oplevet det endnu. (Hun har arbejdet i Kittat i 4-5 år.) Hun og de andre medarbejdere i Kittat har også hørt at man kan købe skind med hår som kan laves til alersit (inder kamikker) i nærheden af Maniitsoq, i Napasoq. Da vores opgave består en del af hvor stor en del af sæl bliver brugt spurgte vi også til hvor stor en del af de skind Kittat får bliver brugt og hvad man gør af spækket. Og her svarede Sara Marie at de har drøftet det i Kittat. I Kittat arbejder man mest med sælskind hvor de bliver lavet til seeqqrngit/Takisut (Skindbukser), avittat (skindstrimler), alersit (lange inder kamikker), kamisat (kamikker), atunngat (sål) som skal bruges til nationaldragter, Man laver ikke perler, broderier og hækling og andre former for håndarbejde som bestillingsarbejde fordi i Kittat laver man nationaldragternes skind dele. Hvis en af medarbejderne i

Kittat selv har lyst så kan man tage mamik (det der ligger mellem skind og spæk). Når man modtager skind så skraber man fedtet af, den bløde del som der er største af, derefter skrubes skindet grundigt hvor man fjerner det fedtlag der er mere hårdt og ligger tættest til skindet. Den del spises jo og Sara Marie har lært at tilberede det så hun samler på det og laver den til issortillugu (gelé/budding), man gør det ved at koge det og lade det ligge til den stivner og man kan spise det som spæk og det smager godt. I Kittat har man ikke tilladelse at lave det, for med fødevarer skal man være omhyggelig med renlighed når det gælder mad, og man skal sikre at det ikke er skadeligt og det kan man ikke i Kittat fordi man i Kittat ikke beskæftiger sig med fødevarer, derfor er der ved egen vilje når en medarbejder tager det del af det hårde fedt med hjem. Vi spurgte om at man måske kan give spækket væk til for eksempel alderdomshjemmet eller lignende, men Sara Marie sagde at hun mener at man skal være påpasseligt da det kommer an på hvor gammelt spækket kan være. Nogle gange kan skindet uden at havde været afspækket ligge i fryser i længere perioder og vil derfor ikke egne sig til spisning derefter, men sagde at det ellers er en god idé. Og her nævne hun også at man kræver at skindet skal have så lidt fedt som muligt når en skind kommer til Kittat for at skindet kan være lettere at tage op og bearbejde det. Så konklusionen med spækket er at man smider det fedt der er ud. Med hensyn til skind der er af de tørrede skind eller bearbejdet skind kan Kittat godt sælge skid der er beregnet til at laves om til alersit, ellers kan de selv hos Kittat lave det, fordi de har nationaldragter til leje som har brug for vedligeholdelse og kan have brug for reparationer da de lejes ud til forskellige næsten hele tiden og dem tager vi selv af.

Nogle kunder vil gerne have deres alersit forhøjet eller vil gerne have dem bredere, det er her Kittat kan være behjælpelig med at tilpasse dem med de rester af det skind de har. Og de rester der smides ud er dem skind der er alt for småtil at blive brugt, sp man bruger mest som muligt af de skind der er bearbejdet og lavet af Kittat. Qasigiaq kan fanges i Island, men hun hører nogle gange at de i Island har noget og at de nogle gange har ikke flere skind fra spættet sæl tilbage, så i Kittat anbefaler man at man gemmer skindbukserne der er lavet af skind fra spættet sæl rigtig godt da det er ikke lige til at få fat i, så man eventuelt kan bruge det til lapning eller til ved forstørrelser af andre skindbukser. Hvis man ikke har spættet sælskind kan man i stedet bruge skind fra netside hvor det er vigtigt at skindet helst skal være mørkt. Men det er helt korrekt at sige at der ikke findes love og det er helt i orden at man kan bruge hvilken som helst skind til skindbukser. Men hvis man skal bruge en voksens grønlandssæl skind, vil der nok være for mange lapper der sys sammen. Grønlandssæl er omfangsrig og ung grønlandssæl er mindre omfangsrig. Men netsider er forskellige, og de mindre skind fra netside har også mørke dele men måske er for små til at lave skindbukser af, så de større netsiders skind kan vel godt bruges.

Vi spurgte om Kittat har afspækningsmaskiner eller om de selv afspækker skind svarede Sara Marie at de har en skindstue nedenunder (vi var ovenpå), som er ret lille. Om mandagen har alle mulighed for at komme for at bearbejde skind, men skindstuen er alt for lille til at kunne rumme alle der kommer. Der kommer rigtig mange og tiden er ret knap så stedet er ikke stor nok og er alt for lille, på grund af dette har Sara Marie fået at vide at mange er nødsaget blevet hurtige til at bearbejde deres skind dernede i skindstuen så de kan nå at blive færdige. De er meget synd for dem der kommer og det er ønskværdigt at der vil være et større sted hvor man kan bearbejde skind for der kan være op til over 10 personer der kommer for at bearbejde deres skind og de stiller sig i kø. Det er svært at sige, men som skindbearbejder er det vigtigt for Sara Marie at have tid og bearbejder skindet pænt og have godt plads til at gøre det. Man kan være to i skindstuen når det skal være god plads og hun ville gerne vise os stuen hvis vi ikke har set stedet så man kan se hvor lidt plads der er. Der er to borde der bruges som skrabebærter der er lavet af metal og der er en vaskemaskine og der er en mulighed for at bruge andre træborde som blev brugt som skrabebærter

før man fik de nye borde som er meget lave i højden. De træborde har man beholdt hos Kittat så folk kan have mulighed for at bruge dem i stedet for at smide dem ud.

Med hensyn til arbejdsmiljø, bliver syerskerne undervist i at passe på kroppen, hvor Sara Marie Har lært det via sin uddannelse i Sønderborg. Hun lærte at sy og at passe på ryggen som er vigtige for uddannelsesstedet at lærer de studerende. Det er man også opmærksomme på hos Kalaallisuuliornermik Ilinnarfik (Nationaldragtsskolen i Sisimiut). Og det er de der har uddannelse bag sig der skal videreføre til de andre syersker/medarbejdere i Kittat. Man bruger jo meget kroppen, selv om der er fordele skal man ikke overanstrenge sig for meget, da det kan være meget trættende og man bruger mange kræfter når man bearbejder skind og når man syr. Man bruger normalt som skrædder en fingerbøl i langfingeren fordi man syr i stof, men i skindsyning bruger man det i pegefingeren. Sara Marie var vant til at bruge det i langfingeren og hun har bemærket at deres praktikant der er under lære som herreskrædder som også bruger langfinger, og man retter personen i at bruge pegefinger og det fik Sara Marie til at tænke tilbage på den tid hvor hun selv var ny hos Kittat som godt minde. Man bruger også mange kræfter i fingrene/hænderne så derfor er det bedst at bruge pegefinger når man syr i skind. Der er endda lidt hård hud i hendes finger på begge sider og her nævner hun igen at man bruger mange kræfter i at sy og det skal lære at passe på og lærer at bruge fingrene rigtigt. Men når man har lært det, er det helt i orden. Uddannelsesstederne er opmærksomme på de punkter og underviser også i at passe på kroppen, dermed bliver også de studerende også selv opmærksomme på de punkter og videreføre de viden de har lært til de andre i Kittat.

Til sidst spurgte man hende om hun har noget at sige om sæl eller sælskind som hun synes er vigtigt som vi har ikke spurgt om. I den forståelse som Sara Marie har fået at vide, er at man bedre kan fange større grønlandssæler og remmesæler i norden, især remmesæler er fra den nordlige del af Grønland. Og det ser ud til at remmesæler er mere sjældne her i Nuuk. Hun kan huske fra den tid før hun begyndte at arbejde i Kittat at kødet fra en remmesæl var sat til salg og hun husker at hun var overrasket af det. Remmesæl er også omfangsrig og passer til kamisat (fest kamikker hvidt skind). Man spurgte hende hvilken sæl remmesæl er og hun sagde at der er et billede af den nedenunder og den har ikke bukser (mørkere dele i pelsen som ved voksen grønlandssæl), og er mere lys i pelsen. Her vil hun gerne vise de billeder af de forskellige sæler der er nedenunder. Før Sara Marie lærte mere om sæler vidste hun at der var netsider, grønlandssæler, spættet sæl, grønlandssæler (Allattooq) der bliver til voksne buksesæl (Aataaq). Med netside ved hun ikke hvad de bliver til når de er vokset, men den art sæl bliver kaldt ringsæl, netside eller fjordsæl. Og vi nævnte også at der var klapmyds. Allattuuaqqat som er grønlandssæler der er over et år gamle kaldes siornalisat (etårige/dem fra forrige år). Deres skind passer bedre til at lave om til Unneq (frostbleget afhåret skind), og det er dem som man i Kittat eftertrækker mere af. Her fik vi forklaret at vi forstod siornalisat som de skind der er skaffet fra sidste år og som har ligget i fryser i et år, men ved hendes forklaring blev det klart at der er tale om alder af de sæler hun har nævnt. Sara Marie genkendte denne og hun fortalte at hun også først forstod det på den måde da hun startede i Kittat, og hun husker fra forrige år at der var en der ringede og sagde at de har en siornalisat (et årige sæl) og personen der tog telefonen fra Kittat misforstod og sagde nej tak fordi personen troede det var skind der havde ligget i fryser i et år, men fik senere rettelse og fik at vide de er den slags skind som Kittat gerne vil have og det er der Sara Marie fik at vide at det med siornalisat betyder skind fra etårige sæl og ikke skind der har ligget i et år. Efter et godt grin gik hun videre med at sige at med hensyn til sælskind som der laves unneq af er det en sjældenhed at man bliver færdige med skind der er egnet til kamisat (hvide kamikker) hos Kittat fordi det er ret lidt besværligt at få fat i den slags skind. Der er kunder der kommer og spørger om hvor man kan få fat i unneq, og her anbefaler Kittat at man kan skaffe det fra Qaanaaq, og for mange lykkedes det skaffe unneq på den måde fordi man i Qaanaaq laver ret store Unneq og nogle deler omkostninger med hinanden og deler så skindet mellem dem. Unneq bliver til tungujorsiaq (blåfarvet sælskind) når man indfarver den i sort. Dem der har viden om skind og skind bearbejdning er meget forskellige hvor

en person har en måde at gøre tingene på og en anden har en anden måde at gøre tingene på. De forskellige måder kommer an på fra person til person. Dem der har erfaring, har forskellige måder at nævne ting på, og det er en af de ting der gør det mere glædeligt for Sara Marie. Det er meget vigtigt at bearbejde skind meget omhyggeligt så man får skind med bedre kvalitet. Det vigtige for at få god skind er at man skal gnide skindet med hænder og vaske det grundigt med hænder og skrabe den ordentligt, hvor man skal være opmærksom på at man vil bruge masser af kræfter og ved siden af skal man også være opmærksom på at være omhyggelig med syning og mønsterlægning. Så i hele processen er det meget vigtigt at være omhyggelig og have god viden hvis resultatet skal være perfekt. Selv om man ikke tit får nye medarbejdere vil den viden sikkert videreføres til en ny person der eventuelt vil komme til at arbejde i Kittat. I Kittat laver man jo skind, syning og service og det kan fylde meget og vi bliver ofte forstyrret med service, forstået på den måde at der kommer personer for at prøve de nationaldragter der vil være til leje, dem der kommer for at købe det de har brug for eller turister der hele tiden kommer for at besøge og man skal have tid til dem hos Kittat. Så man mangler personale for der er kun 5 syersker og det er ønskværdigt at have mere personale så syerskerne ikke bliver mere forstyrret. Og det er meget vigtigt også at videreføre de viden og erfaringer til andre og man er forpligtiget til at viderefører det, ikke kun hos Kittat selv men også til andre som kunder eller folk der kommer forbi.

Bilag 37: Referat formand for QAPP Qeqertaq

Referat af interview af midlertidig formand for QAPP Susanne Emanuelson

Dato for interview 03.04.2022, varighed: 13 min og 16 sekunder. Interviewer: Arnarulunguaq Hansen

Før starten af dette referat vil man gerne gøre opmærksom på at Susanne Emanuelson er grunden til at man rejste til Qeqertaq fordi det er hende man havde samtale med om at der ikke er indhandlingssted fordi hun havde sagt via privat samtale at hendes stedsøn og en anden ung havde fanget 11-12 og man måtte smide skindene ud. Og her vil man lige gøre det klart at når der står kommunen menes der med Sullissivik i Qeqertaq, da man i bygden er vant til at kalde Sullissivik Qeqertaq for kommunen.

Susanne Emanuelson er 54 år og er førtidspensionist. Da man spurgte hende om hvor længe QAPP har eksisteret ved hun ikke hvornår QAPP blev oprettet, da den var allerede startet da hun blev medlem for nogle år siden. KNAPK kom til Qeqertaq for at holde møde og hun var ikke med da der var valg til bestyrelse, men hun blev ringet op og spurgt om hun ville være sekretær for QAPP for nu 3-4 år siden og hun har været medlem siden dengang. Hun ville ikke kalde sig selv som formand, men forrige år havde formanden for QAPP trukket sig tilbage med begrundelse og det samme gjorde kassereren. Da KNAPK's formand blev meget synligt i fjernsynet i efteråret 2021 trak også en af de resterende 3 bestyrelsesmedlemmer tilbage og efterlod to medlemmer tilbage. De resterende to bestyrelsesmedlemmer forsøgte ellers at afholde valg til bestyrelse, men det mislykkedes. De ville ellers afholde valg igen for anden gang, men KNAPK fra Nuuk ville ikke undvære QAPP og ønskede derfor at de skulle køre, så derfor blev Susanne midlertidig formand, og QAPP kører stadig fordi man vil gerne undgå at foreningen skulle stoppe. Susanne ved ikke helt hvor mange medlemmer der er nu, men der er flere der trak deres medlemskab tilbage, men sagde at der var flere der stadig er medlemmer og der er mange der betaler procent til KNAPK. QAPP er ikke så synlig i Qeqertaq, men der kommer altid nyt fra KNAPK Nuuk nogle gange hverdag. De nyheder der kommer fra KNAPK er mest høringer til foreninger, meddelelser og andre høringer.

Med hensyn til hvor meget sæl der er i Qeqertaq område sagde Susanne at der er mange sæler i området især om foråret, men nu til tiden, nok grundet alt det snescootere, er det der ikke lige så mange lige i nærheden, men der bliver fanget flere med sælgarn på isen. Om sommeren er der også mange sæler og oftest er der nok mest buksesæl og grønlandssæler og store grønlandssæler. Med hensyn til forbruget af sælen som helhed bliver sæl oftest mere spist af borgerne og

brugt til hundefoder og ikke så meget andet. Skindet smides bare ud og alle kløer smides også ud. Når de er nogen der har fanget sæl og der er nogle der gerne vil købe noget så er det kun der, der bliver købt noget, og man følger kommunens prissatser.

Da man spurgte Susanne om hvad hun mener om at der ikke er indhandlingssted i Qeqertaq sagde hun at der er ellers flere fangere der går på fangst efterspørger ellers meget at der skal være indhandlingssted og man kan se at der er flere der bare smider sælskind ud i det fri så det er meget synligt. Og de seneste 3-4 år¹ har man fra Great Greenlands side og fra Susannes side ellers henvendt til kommunen (Sullissivik i Qeqertaq), men der er ikke kommet noget svar fra bygdens bestyrelse. Der er ellers en lokale der var før brugt som indhandlingssted som nu bruges som garage af kommunen samt som pausested. Der er ellers vaskemaskine og fryser derinde i lokalet og er klar til brug som indhandlingssted, men bruges nu til andre formål som den ikke er beregnet til. Det lokale brugte man dengang som indhandlingssted og den lukkede for omkring 4 år siden, da den daværende skindmodtager hold op med at modtage skind. Susanne kender ikke til grunden for hvorfor personen hold op med at modtage skind og man spurgte hende om personen stadig er i Qeqertaq og personen var i Qeqertaq, men så ud til at skulle rejse da personen rejste tit. Susanne foreslog at personen ville være god kandidat til at blive interviewet og nok ville komme tilbage imens jeg er i Qeqertaq.

Påvirkningen efter lukningen af indhandlingsstedet er at når der er mange sæler om foråret og om sommeren savner fangerne der indhandlede skind steder meget, de mange skind der smides ud i stranden, er meget blevet synligt. Man spurgte om skindet bruges til hundefoder og Susanne mener at det ikke er tilfældet om sommeren men om foråret blander man spækket med fisk til hundefoder.

Susanne havde før interview i forbindelse med samtale via telefon nævnt at hun ellers havde gjort noget for at genåbne indhandlingsstedet fordi man fra borgernes side i Qeqertaq ønskede at genåbne indhandlingsstedet i garverilokale og der blev spurgt om hvad det er hun ellers havde gjort og hun svarede at Great Greenland har godkendt Susanne som modtager af skind i Qeqertaq og har endda ellers sendt hende emballager til at pakke skind, vaskemidler til skind og man har endda bragt fryser til Qeqertaq, men den eneste hindring er kommunen. Man har fra Great Greenlands side ellers flere gange skrevet til kommunen men det har ikke lykkedes at få svar og hun ved ikke hvorfor man ikke ville leje garverilokalet ud til borgerne og lade borgerne bruge lokalet. Garverilokalet ejes af kommunen.

Susanne havde en kontakt med en fra Great Greenland men fik at vide forleden dag at hendes kontaktperson var holdt op med at arbejde hos Great Greenland i forrige år, og hun glemte navnet på personen. Samarbejdet gik ellers godt og personen hun havde kontakt med var meget hjælpsom og man var ellers taknemlig fra Great Greenlands side at man ville genåbne indhandlingsstedet hvor der er modtager og hjalp endda med at prøve at genåbne ved at skrive flere gange til kommunen og søgte informationer og prøvede virkelig at hjælpe. Man spurgte om der var ellers andre muligheder for at have garveristed/indhandlingssted uden at man involverer kommunen og svaret er at den garverilokale er en særlig afdeling hvor der er allerede vaskemaskine og der var måske endda en fryser som tilhører Great Greenland, og de er grundende til at man søgt informationer om at leje lokalet men uden held. Om beslutningerne tages fra kommunen i Qeqertaq eller om det var fra Ilulissat ved Susanne ikke, men hun mener ikke at det er fra Ilulissat da hun havde ellers skrevet til bygdebestyrelsen, så hun ved ikke om man har fremlagt sagen under møder i bygdebestyrelsen og det kan være grunden til at der ikke kommer svar fra dem. Når Susanne kommer for at få informationer om hvordan det går, fik hun altid at vide at der ikke er kommet svar. Hun mener at hindringen i at have indhandlingssted kommer fra kommunen. Og det garverilokale skal bruges hvis der skal genåbnes indhandlingssted.

Det ville være meget fordelagtigt hvis indhandlingsstedet åbnes igen, da fangerne havde fordel med det da det var åbent, så det ville også være fordel for dem fangerne der indhandlede skind hvis det åbnes igen. Fangerne/fiskerne ser ud til at leve mere af at fiske og om vinteren når der tildeles

rensdyrkvoter kommer de på rendyrjagt. Når der er lukket for kvoter, for eksempel med hellefisk er brugt op bag ved Qeqertarsuaq, så kommer fangerne/fiskerne til norden for at fiske.

Om fangerne der indhandlede skind før, kommer til andre steder for at indhandle skind mener Susanne ikke at det sker og hun ved ikke om der er indhandlingssted i Ilulissat.

Det Susanne synes er ellers vigtigt er at der skal være indhandlingssted hvor fangerne atter igen ville være i stand til at indhandle sælskind da det er med til at give dem mere i indkomst især under de tider hvor der er usikkerhed for at have indkomst (hvor der er ikke flere kvoter eller andre indkomstmuligheder for fangst og fiskeri). Hun har selv haft fordel fra indhandlede skind da hun lever sammen med en der førhen indhandlede med skind og det vil ellers give lidt mere ekstra i indkomst hvis han kan have mulighed for at indhandle skind igen, og synligheden af skind der smides ud i havet og i stranden ved Qeqertaq ville forsvinde. Man spurgte om der er andre borgere i Qeqertaq der bearbejder skind til eget brug og hun svarede at der nogle gange er synligt at nogle har bearbejdet skind, hvor man kan se at sælskind er hængt op til tørre og det er til eget forbrug.

Man takkede hende og spurgte om man kan kontakte hende igen hvis der er yderligere spørgsmål og svarede ja til det.

Bilag 38: Referat borgermøde Qeqertaq

Referat af mødet med borgerne fra Qeqertaq den 5. April 2022

Optagelsen varer 28 minutter og 56 sekunder og mødet blev tilrettelagt af Arnarulunguaq Hansen og der kom 4 borgere til mødet.

Alle dem der kom til mødet kende mig allerede selv om jeg ikke helt kendte en af dem der kom. Så introduktion af mig selv skippede vi. Den person jeg ikke kendte er en unge der skal konfirmeres til sommeren. De resterende tre personer er en mand og en kone samt konens søster.

Jeg fortalte først om vores bachelorprojekt som vi (Ane og jeg) fik en ide om at ville skrive om under vores virksomhedsprojekt og at vi havde, under projektet havde set på Great Greenlands årsrapporter at de nogle gange manglede skind og at nogle gange hvor Great Greenland har været nødt til at kassere skind og om at de har haft en periode hvor man havde det svært med at sælge skind. Og på grund af disse fik det os til at overveje hvordan det mon går med fangerne med hensyn til sæl. Når man ser på sæl som helhed, hvordan den bruges, hvad der sker med skindet, hvor vi ville gerne vide om hvordan sæl udnyttes som helhed og om der er bæredygtighed. Og da vi synes at det er interessant fik det os til at ville undersøge det nærmere og vi havde ellers forsøgt at få fat i adresserne på de 34 indhandlingssteder der er rundt omkring i hele landet og vi fik kun en landkort med mærkninger af hvor indhandlingsstederne var uden hvor der stod på hvilken byer og bygder der er snakke om, hvor vi var nødt til at selv lede efter de steder imens. Her fortalte jeg om at vi selv spurgte dem vi kendte om de kender nogen til indhandlingssteder og fortalte om de bevilgede midler fra finansloven til brug af skind, hvor finansiering kommer fra Selvstyret og gik til Great Greenland til køb af skind af fangerne og andre omkostninger til det samt hvor meget de også fik finansieret til brug i Visitor Center. Jeg fik fortalt at det var interessant for os og at vi gerne ville fokusere på dem der modtager skind i indhandlingsstederne. Det første spørgsmål de fik var at hvad man gør med sæl i Qeqertaq og en mandlig borger svarede at da modtageren på indhandlingsstedet var aktivt modtager modtog de mange skind om vinteren og sælkødet brugte man mest som hundefoder og man havde den fleksibilitet med at fritidsfangere som ham selv kunne indhandle skind og få 100 kr. før skat, efter skat fik man lidt over 40 kr. Fritidsfangere nu smider bare skind ud. De fangere der ikke har licens som erhvervsfangere smider mange skind ud om året. Hans sagde noget mere da en af borgernes mobiltelefon afbrød og man fik ikke fat i det hvad han sagde under det idet han fortsatte med at sige at det gjorde man selv da indhandlingsstedet var åbent, hvis man gjorde mere ud af at gøre det attraktivt og åbne indhandling muligheden for alle, hvor erhvervsfangere og fritidsfangere fik samme beløb for de samme skind, ville man kunne få flere skind. En kvindelig borger som er mandens kone, tilføjede

at som der var blevet sagt at der er mange sæler om sommeren, det var det manden sagde da telefonen afbrød. Hun fortsatte med at sige at mange mindre sæler fanges og det fanges ved siden af, selv fiskerne holder op med at fiske på det tidspunkt og koncentrere sig mere på sæljagt da der var indhandlingssted for skind. Men når man tænker på sæl som helhed så var der nogle der brugte og gemte kødet til hundefoder, men der var også dem der tog skindet af sælen, her tænker hun på Qeqertaq og Saqqaq, efter man tog skindet af, smides resten bare ud. Det er derfor i de bygder hvor man har fanget mange sæler at på deres havområder sker forurening, fordi man havde ikke brug for sælkødet da borgerne har nok af sælkød om sommeren og ville kun bevare skind som til senere brug. Det er derfor det er ærgerligt at der ikke er mere indhandlingssted i Qeqertaq. Om sommeren hvor der er mange sæler og om vinteren hvor man sætter garn i isen kommer man med flotte skind, og nu med mindre man tager skind til tørring til eget forbrug så smider man resten af skind bare ud. Manden forkortede ordene med at sige at man kun beholder de flotteste skind og smider resten ud. Så om man smider størstedelen af sæl som helhed bare ud svarede de ja til. Jeg henvendte mig til den unge teenager om han vil gerne sige noget om det og konen sagde videre at dem som er teenagere, kommer med mange fangede sæler og peget på den teenager dreng der var med mødet, hun kom med eksempel at i efteråret havde de ellers bekymringer for de unge der tager ud for at fange sæler, men at de er så dygtige at man holdt op med at være bekymret for dem og de kommer tilbage med de mange mindre sæler som de selv har fanget. Det er grunden til at det ellers er meget vigtigt at der skal være indhandlingssted og hvor der ikke forskelsbehandling på servicen da enhver har ret til at være skind modtager, og det er ikke kommunekontoret der skal bestemme over hvem der skal være skind modtager. De er dem man ellers burde kunne søge oplysninger om. Der har været taget initiativer til at genstarte indhandlingsstedet og personen venter sandsynligvis stadig på svar og det er ikke opfyldt at genåbne endnu. Konen fortsætter med at sige at man har fra Great Greenlands side sagt via radio (KNR) Great Greenland vil så gerne skabe indhandlingssteder og vil gerne hjælpe med at åbne stederne og at om sommeren hvor man fanger mest sæler er der ingen indhandlingssteder og hun fortsatte med at sige at det er ikke godt nok. Manden sagde så videre at vilkårene for modtagerne for Great Greenland er dårlige ud fra de rygter der er. Han kom med det eksempel at når modtagere sender skind og skal have løn for det er de nødsaget til at vente i længere tid til at kunne modtage deres løn og nogle modtagere kunne ikke få løn i meget lange perioder og de modtagere skriver nogle gange at man er ved at løbe tør tålmodighed. Her fortalte jeg om at vi har under denne undersøgelse fået at vide at en fanger og fiskerforening der er modtager kan vente op til over en måned for at få beløbet for skind og jeg spurgte om hvordan påvirkningen ville være hvis der genåbnedes for indhandlingssted da jeg har fået at vide at der er taget initiativ til at åbne indhandlingssted igen. Konen svarede at fordi borgerne savner stedet at man sikkert vil få fordele. Da det stoppede, savnede man det. Og dem der var modtagere, var også fiskere og sejler meget ud for at fiske, det kan være at de stoppede med at være modtagere da de var nødt til at blive for at skulle være i stand til at modtage skind og ikke kunne fiske på grund af det. Men konen er ikke helt sikker på det og hun gætter grunden til at de stoppede. Man mangler det at have indhandlingssted her meget og hvis det genoprettes, vil mange skind som Great Greenland ville gerne have blive givet. Og manden fortsatte at da man havde indhandlingssted indhandlede man rigtig mange skind, selv dem fra Saqqaq kom og indhandlede skind i Qeqertaq, og selv fra Ilulissat kom man med skind. Jeg spurgte så om de kender til et sted i nærheden hvor man kan indhandle skind, men konen svarede at hun ikke kender til noget i nærheden og manden fortsatte at han har hørt at de nuværende der er modtagere kun arbejder for dem selv og lader andre fangere være udenfor og kun indhandler for dem selv og det er derfor at der er altid lidt skind i den fryser der er inde i garveri lokalet og manden forklarede sin kone om det han havde hørt og som hun blev overrasket over for og sagde så at hun at det er ellers vigtigt at denne information videreføres og hun håber at der ville lykkes.

Jeg forklarede lidt om den information jeg havde fået at vide om, som det er med KNAPK, at det er svært at få borgerne til at komme til indkaldelse til møder. Konen spurgte om det var i Qeqertaq jeg snakkede om, og jeg nikkede ja. Hun var lidt forvirret og den anden dame forklarede at når man indkalder til borgermøder eller som ved KNAPK's indkaldelsen til møde så var det svært at få folk til at komme og der kommer kun få. Jeg spurgte så om hvad grunden kan være, og konen svarede at det kan være svært at få borgerne samlet, og manden fortsatte at det ofte er tilfældet på denne tid af året (forår). Konen fortsatte med at sige at dem der tit kommer til bygderne, har lært at kende til at man kan se flest folk om efteråret og kommer oftest om efteråret til at indkalde til møder. Og om Efteråret kommer der så mange at forsamlingshuset bliver fyldt op men mennesker og at om foråret at det bliver svært at få folk samlet også om sommeren. Jeg spurgte om man kan her beregne hvor mange erhvervsfangere der er i bygden, og konen spurgte så om der er fangerne man snakker om, og fortsatte med at sige at man nu til dags kan kalde dem der har pension for fangere fordi de er dem der til daglig i hele året går på fangst selv om de ikke har licens som erhvervsfiskere og dem der er fiskere, bliver store fiskere. Imens konen snakkede om den tid når der er mange mindre sæler kom manden og snakkede over hende og sagde at man nu til dags ikke findes erhvervsfangere fordi de er erhvervsfiskere. Og han sagde videre at de og ham selv, der nu er pensionister, kan kaldes for fangere da det er dem der er på fangst hele året rundt. Jeg gik videre med at jeg kender til at der findes nogen der har erhvervsfangere licens der også har erhvervsfisker licens ved siden af. Og manden fortsatte med at tilkendegive sin mening om at man burde opdele de to forskellige erhverv hvor fiskerne skal være fiskere og fangerne skal være fangere. Han kom med eksempel på at i nærheden af Upernavik, i Savissivik, er der flest fangere der er fra Savissivik som har erhverv som 100 % fangere. Damen sagde så at hvis man tænker på deres egen bygd, Qeqertaq, er der omkring rundt regnet 20-30 som er erhvervsfangere med licens og der er flere der har licens til at være fritidsfangere.

Jeg forklarede lidt at vi har interviewet erhvervsfangere der bor i byer og vi havde spurgt dem, fordi det er kun erhvervsfangere der har lov at indhandle skind, og de kan kun indhandle to slags sælarters skind, de skind der er kun fra grønlandssæler og fra netsider købes af Great Greenland, og hvor resten af sælarterne kan fanges uden at man kan indhandle deres skind og nogle af sælarterne er fredet. Jeg fortalte også at jeg havde fået at vide den dag at man fra Great Greenlands side havde sagt at man kun køber de skind fra de to sælarter fordi det er de slags skind der er eftertragtet og har efterspørgsel på. Manden sagde så at det var netside og grønlandssæl. Jeg fortalte så videre at man fra Great Greenland side havde meget svært ved at sælge de andre arters skind og at Selvstyret og Great Greenland samt KNAPK, de tre, fordi de mødes hvert år. KNAPK repræsenterede erhvervsfangerne og kræver at fangerne skal kunne indhandle og Great Greenland er den der kræver at skind skal være i god kvalitet og det er Selvstyret der finansierer for at beskytte fangerne. På baggrund af de finansierede midler bestemmes antallet af de skind der kan købes i det kommende år af Great Greenland. Jeg kom med det eksempel at man i forrige år at der var omkring 30-32.000 skind der kunne indhandles, men da de var ved at slippe op før december måned, ansøgte KNAPK om at forhøje antallet som Great greenland kunne købe og det blev godkendt i samarbejde med Selvstyret. Jeg spurgte dem så om hvad de mener om den måde de tre tager beslutninger (KNAPK, Great Greenland og Selvstyret). Konen svarede at det er med i beslutningstagninger fra skind modtagernes side at skind ikke skal have mange huller og ikke have huller i midten. Beslutningstagerne (de tre) ser aldrig på når en skind bliver indhandlet, og skind modtagerne er dygtige til at se hvordan skindet er, som eksempel sagde hun at de mange skind fangerne fra andre steder kommer med er tit i frossen tilstand som så de fangere har samlet på. Og når de så skal bearbejder dernede (i garveri lokalet) sortere man dem fra, hvor skind med mange huller og de dårlige skind smides ud, og nogle gange smider skind modtagerne de skind som de selv synes er dårlige måske fordi kravene er sådan. Jeg fortalte så at jeg har set Great Greenlands instruktioner for de krav der er for hvordan sælskind skal se ud ved indhandling, og at der endda står hvor meget hullet skal have i størrelse. Konen sagde så videre at de må være dem modtagerne følger. Hun sagde så

videre at hun kender en der er fra politikerne som køber de skind der har huller der ellers skulle smides ud, de huller der er for mange af og hvor nogle af dem er i midten og er skabt ved spæk afskrabning, og disse skind er så flotte at man som kvinde for lyst til at bruge dem til nationaldragt, selv om der er huller. Hun understregede at om hun sagde før at de fangere og fiskere der har licenser, fanger mange sæler i de tider der er mange sæler om sommeren og hvor de ikke har mulighed for at have andre fangster på de tidspunkter at der er brug for at der er indhandlingssted for der er brug for det, men om vinteren er det fritidsfangere der er på fangst i isen med garn.

Jeg spurgte så om de mener at der er noget der skal gøres noget ved modtagerne der er i indhandlingssteder og hvor man gerne vil have indhandlingssted? Konen svarede at modtagerne skal have støtte, eller blive givet sted/lokale. Den lokale der er beregnet til garveri, er til gavn selvom den er lille, det eneste det kommer an på er om der er villighed til at give lov til at lade lokalet lejet ud, men vil gerne have indhandlingssted, der er nogen der vil bearbejde skind, og hvis man er støttet til det er man klar til at starte stedet. Konen nikkede med nej-bevægelser med hovedet efter hun sagde at i Norden er de fleste kvinder der er dem der er modtagere og kan behandle skind, og når der er nogen der har mistillid til modtagerne og siger at man ikke kan stole på dem. Man spurgte dem så hvor hindringen ligger i forbindelse med at genåbne indhandlingsstedet i Qeqertaq og manden svarede at hindringen ligger i at indhandlingen stadig er hos dem der før var modtagere, hvis de fjernes som modtagere fra stedet vil der komme en anden modtager og fordi kommunens bygning har en lokal beregnet til garveri. Konen sagde så videre at det ligger i den der skal leje lokalet ud, kommunen, er der den der er grunde til hindringen. Manden sagde så videre at det er måske kun dem, fra kommunen der laver hindring nu. Konen tilføjede så at garveri lokalet ligger i kommunen. Manden sagde så videre at det er jo dem der var modtagere der lejer den. Konen tilføjede så at det er jo dem der lejer lokalet ud som er den største hindring, og at de ikke behøver at være dem der hindrer det. Damen er enig i det konen sagde og sagde videre at det er meget sandsynligt og at det kommer an på dem man henvender til, i kommunen, at det kommer an på hvor meget de forskelsbehandler folk og kom med eksempel på at hun selv ansøger for at være modtager af sælskind og fik godkendelse fra Qaqortoq men at det er kommunen vil ikke godkende hende. Hun har aldrig hørt noget endnu og hun venter stadig på at kommunen kommer med melding. Hun tilføjer at på den anden side er det blevet sagt at der er retningslinjer, at der er love, men hvilken grundlæggende love der lyder sådan og hvor man kan se dem spørger hun om. Hvis man skal være ansat i en hvilken som helst virksomhed er det meget farligt at komme med urigtige informationer, derfor mener hun at det vil være det værd at undersøge det nærmere. Manden spurgte så damen om hun leder efter det øverste hindring. Konen tilføjer med eksempel, at i Uummannaq er der en mand der har arbejdet i mange år der er blevet pensionist og blev modtager fordi han ville have noget at gøre beskæftigelse med, og spørger så til hvad det er der er problemet og mener at der ikke burde være problem, og mener at det bare kommer an på om den person har vilje og tilbyder sig selv som en modtager. Damen fortsatte med at fortælle at den mand måske stadig modtager skind hvor han har en kvindelig medhjælper der hjælper med at få skrabet spæk fra skind og han selv så bare sender skind. Og det er derfor hun mener at man skal undersøge hvad det er for en lov der er snakke om der forhindre pensionister i at være modtagere af skind. Konen er enig med damen og siger i at det ikke passer (at der er love der forhindre pensionister i at være modtagere) Damen spurgte så videre om hvad det er for en lov og hvor den kommer fra for hun har aldrig hørt om sådan en lov. Konen sagde så at dem der var modtagere, er førtidspensionister. Damen tilføjer så at dem der var modtagere før de nævnte skind modtagere og så modtog pension, og de blev aldrig nogensinde påpeget, og siger så videre at det er måske nemmere når man måske er i familie med dem (Beslutningstagere om man skal leje lokalet ud). Jeg fortalte så at jeg under undersøgelsen fik at vide at hvis man skal være modtager at det kræver at man skal kunne bruge kroppen når man arbejder, for at være en der kan afspækker skind, for det kan være et hårdt arbejde. Konen sagde så at personen der gerne vil være modtager, har vilje og skal man skal støtte de personer

der har vilje og vil gerne gøre noget. Hun sagde så videre til damen at det er en fejl det der, og at damen skal søge informationer, og ingen menneske skal se damen som en der ikke kan noget med kroppen, man skal aldrig vurdere medmennesker på den måde. Når man får direkte svar, skal man ikke behandle andre dårligt. Damen sagde så at hvis den person kan snakke til andre om det om det så kan være bedre hvis personen kan snakke direkte til damen om det hvor hun ellers sidder og venter på svar. Manden tilføjer så at man har fra lageret taget de ting der skal til brug med skind ud. Damen fortsætter med at sige at den sag nu køre også, for hun har sendt brev med billeder til KNI's hovedkontor, som handelsmanden har bare lagt ud. De har meget værdi og er over 100 kilo. Konen spurgte så damen om det er dem hun skulle bruge til skind som modtager og damen svarede hende ja og forklare at der er snakke om poser til skind, pap der skal laves om til kasser og skind sæber der er på 20 liter som går til grunde, og konen blev overrasket og manden sagde så at fordi de er jo taget ud af lageret og konen sagde ja og spørger videre damen om det eneste hun mangler, er lokalet hvortil damen svarede ja. Jeg spurgte videre om man har andre muligheder i samarbejde med Great Greenland at leje andre lokaler og konen sagde så at det lokale der før har været garveri i bygden, er en del af medborgerhuset. At det er hus der skal bruges af borgerne. Damen sagde så at jeg ellers kan komme derhen og tager billeder imens der er åbent, og at der er stor vaskemaskine og fryser og damen tilføjer at den fryser tilhører Great Greenland, og vaskemaskinen er beregnet til at vaske skind. Damen fortsætter at hun ellers var så klar til at være modtager at hun havde modtaget poser til skind, sæber var modtaget, fryseposer modtaget og alt tape var kommet, vejledninger modtaget, en anden stor fryser ankommet og er klar til at blive købt og fra Great Greenland har man prøvet at hjælpe med at skrive til kommunen, men man hun venter stadig. Og det er nu på andet år hun nu har ventet. Jeg sagde så til dem at det må være ret frustrerende. Manden foreslog til mig at jeg på næste dag skal bede om at komme ind til lokalet og bede om at tage billeder fordi den er nabo til servicehuset i samme bygning, og jeg forklarede at der var låst på det tidspunkt jeg var dernede og jeg havde spurgt om jeg kunne komme ind og tage billeder. Damen sagde så til mig at man aldrig låser stedet og var åbent hele vinteren og dørene er lige til at åbne, den var aldrig låst og bruges som pausested og det kan være fordi man vil ikke vise den til mig. Damen fortsatte med at hun undrede sig over det efter jeg sagde at jeg havde fået at vide at den var låst fordi i hele vinteren bandt man snor omkring håndtaget fordi den kan ikke låses. Og konen tilføjer at lysene dernede er tit tændte. Jeg videreførte så at jeg fik at vide fra servicehuset at man bruger det som pausested og som midlertidig lagerplads hvor så damen fortsatte med at sige at den bruges som garage og måske ville man ikke vise den til mig. Konen sagde så at man ellers ikke skal lyve om, dem man henvender til i servicehuse skal ikke lyve og skal forklare rigtigt og damen fortalte de andre om hvordan personen i Sullissivik Qeqertaq havde opført sig da hun mødte mig at hun var venlig på det tidspunkt, men ændre holdning da personen fik at vide hvem jeg har relation til da jeg introducerede mig selv, her kom konen med udmelding om at man ikke skal opføre sig sådan når man arbejder. Jeg forklarede så at da jeg hentede nøgle til forsamlingshuset og kom ind at personen blev stiv da hun så mig og kom med et hej der lyder overrasket og at hendes ansigt var anderledes end da jeg kom ind første gang. Konen sagde så at det ikke er sådan folk skal arbejde. Jeg stoppede så optagelsen her og mødet da det gik op for mig at det hele var ved at dreje til en anden retning som ikke har relevans til vores opgave. Efter mødet var slut havde jeg privat samtale med en af de mødte som er damen og hun sagde her at man smider hele sæler og skind ud som er fanget af de unge teenagere da de fanger mange om sommeren eller foråret, det samme sagde konen efter man var taget ud af forsamlingshus og kommet ind i deres hjem.

Bilag 39: Referat Sullissivik Qeqertaq

Referat af interview af Sullissivik medarbejder i Qeqertaq Johanne Karen Mølgård 4. april 2022

Varighed 15 minutter og 26 sekunder. Interviewer: Arnarulunguaq Hansen

Før optagelsens start har man fået forskellige tal der vedrører hvor mange personer, huse, snescootere og både samt hunde der er. Men disse informationer gik tabt da man gemte dokumentet og man har derfor den 13. april 2022 skrevet til Sullissivik Qeqertaq for at få fat i tallene igen. Disse informationer vil lægges her under referatet når de er skaffet via mail. Johanne Karen Mølgård er ansat i Sullissivik Qeqertaq som hører under Ilulissat i Avaannaata Kommunee. Hun begyndte at arbejde i Sullissivik Qeqertaq i 2017 og hun er uddannet som socialmedhjælper, selv om hendes uddannelse ikke er kontoruddannelse har man ansat hende på baggrund af den uddannelse hun har taget. Fangerne og fiskerne serviceres i Sullissivik Qeqertaq når de henter licenser til kvote fangster som isbjørne, hvalrosser rensdyr og moskusokser. Ved siden af det når folk kommer for at udfylde ansøgningsblanketter om ansøgning for at være fangere eller fiskere giver Sullissivik medarbejderne dem blanketterne. Når fiskerne og fangerne skal årligt registrere deres fangster, er Sullissivik behjælpelig med og man giver dem samtidig hæfter for det kommende års fangstregistrering og licenser for det kommende år som fangere og fiskere. Når man ser på sæl som helhed, har hun bemærket at kødet bliver spist af befolkningen og ved siden af det bliver kødet også brugt som fodring til hunde. Men hvis hun husker rigtigt, har indhandlingen af sælskind siden 2015 været lukket, og det var før hendes ansættelse i Sullissivik. Derved indhandles der ikke med skind i Qeqertaq, som ellers kan være ekstra indkomst til erhvervsfagere, men hun har bemærket at enkelte koner eller partnere af erhvervsfangerne i Qeqertaq ligger skind til tørre i tørrerammer. Klørne ser man ikke, og grunden til at man ikke ser dem og ikke samler på dem kan være at der ikke findes et husflidsværksted/workshop for borgere i Qeqertaq. Bygden er en sælbestandig bygd, hvor der er mange sæler. Da man om vinteren ligger sælgarn ud i isen og man kommer i fangst i isen mener hun at man fanger mere end 100 sæler om året i gennemsnit pr. fanger hvor man bruger sælen som mad til mennesker og hunde., tallet tager udgangspunkt i de fangstregistreringer hun modtager. De sæler der fanges i området er mest netsider om vinteren, når en fanger er gået efter sæl der soler sig på isen. I Torsukattak (Stednavn i nærheden af Qeqertaq) ved hun at der er yngleplads så det er derfor der er flest netsider der fanges i Qeqertaq området. Om sommeren er der flest af grønlandssæler der fanges, de er ikke ret store. Om efteråret bliver de til buksesæler og der fanger man mest buksesæler og de fangster fangerne kommer med bruges mest som hundefoder. Om efteråret er der sælstimer af grønlandssæler. Om foråret kommer der klapmyds, og dem fanger fangerne ca. måske 6 stykker om året, der kan selvfølgelig være mere, men hun estimerer det til omkring 6 klapmydser pr. år. Der er enkelte der sælger sælkød og det kan hun se via opslag der er hænge på opslagstavler og på nuværende tidspunkt er det gamle hansæler der sælges mest, de er gamle sæler der har specifik lugt og det er mest de gamle der køber disse sæler fordi de kan lide det. Hun kan ikke selv spise kødet fra gamle hansæler da de kan lugte af solar. Der findes en liste over priser som borgerne bruger som guide når de skal sælge sælkød, og de priser er lavet af Avaannaata kommune og de er fra 2017 og her nævner hun at kiloprisen for sælkød er 55 kr. (Prislisten som er printet ud lægges som bilag). Man fortalte Johanne at man på forrige dag fik at vide at der er en der ellers har arbejdet på at genåbne indhandlingsstedet i Qeqertaq og spurgte om hvordan det går med genåbningen af stedet. Johanne svarede at det kommer an på den person der ansøger om det. Personen gerne vil ansøge skal kunne bearbejde skindet grundigt. Lokalet ved siden af hvor man kan bearbejde og vaske skind bruges ikke, men selvfølgelig den person der ansøger skal man vurdere om personen passer til arbejdet, det er det det kommer an på. Det er ikke Sullissivik i Qeqertaq der bestemmer om hvem det er der kan leje lokalet, men siger at det er Majoriaq og de andre arbejdsgivere i Ilulissat der skal involveres i den beslutning. Sullissivik i Qeqertaq fungerer også som en del af Majoriaq som ligger i Ilulissat. Men det er fra Ilulissat man bestemmer om beslutningerne. Johanne kom med et eksempel at hvis ansøgeren er en der kan bearbejde skind, skrabe fedt af og egner sig til det kan man hos Sullissivik i Qeqertaq godkende personen til at leje lokalet. Og det koster at leje lokalet og taksten ligger i kommunens pristakster, men hun husker ikke hvor meget det koster at leje. Hvis man interesserer sig for det kan man søge om

det og hvis man bliver erklæret egnet til arbejde kan. Hun sagde at hvis der selvfølgelig er en ansøger der er førtidspensionist eller har indkomst som pensionist har personen allerede indkomst og hvis de gerne vil have indhandlingsstedet må de have fjernet deres pensionsindkomst og blive igen vurderet egnet til arbejde igen, og de skal kunne klare det at kunne arbejde med skind og kunne drive indhandlingsstedet. Det er en af de første der bliver undersøgt med alt det andet, men hvis der kommer en der ikke har indkomst og personen kan skrabe skind og bearbejde skind samt ansøger og spørger om hvordan lokalet er bliver personen støttet af Sullissivik. Og det gør man for at følge lovene om personindkomster, og det er ikke hos Sullissivik Qeqertaq man bestemmer det og man viderefører det til Ilulissat. Man kom med det eksempel at man i Aasiaat er det fanger og fiskerforening der driver indhandlingsstedet og spurgte om det kan lade sig gøre her i Qeqertaq. Johanne svarede at den fisker og fanger forening der er under KNAPK kører dårligt, og de 2 medlemmer der er i bestyrelsen, sætter hun spørgsmålstegn om de egentlig egner sig til at være i foreningen og hjælpe fangerne og fiskerne. Man kan ellers ikke undvære indhandlingsstedet, men Johanne sagde at det kommer an på hvordan man gerne vil drive indhandlingsstedet. Der er ikke sendt ansøgning til Sullissivik Qeqertaq fra KNAPK om at ville drive indhandlingsstedet. Da hun blev spurgt om der er noget vigtigt hun gerne vil sige om sæl eller fangere svarede hun at hun ikke kan undvære grønlandsk mad fra sæl, hun spiser sælkød som det meste i sin kost siden hun var barn. Hun har selv døtre og barnebarn som er pige, og selv om det er sjældent skraber hun selv de skind som der er brug for fordi hun vil gerne have at hendes piger (døtre og barnebarn) skal have nationaldragter til deres konfirmationer som er vigtigt for Johanne. Johannes begyndte siden sidste år at skrabe sælskind selv og samle på de sælskind der skal til brug i nationaldragt til sit barnebarn der nu er 11 år fordi det er vigtigt for hende selv. Sæl kan hun ikke undvære og det er hendes yndlingsmad. Selv om andre grønlandske mad som hvalhud smager godt er sælkødet det vigtigste for hende året rundt. Hun nævnte også at hun aldrig selv har fanget sæl, og hvis hun ikke har fået sælkød mindst en gang om ugen hungre hun efter det og synes at sælkød er vigtigere end andre kød fra andre havpattedyr. Man takkede hende for at man fik mulighed for at interviewe hende og spurgte om det vil være ok hvis man kontakter hende igen via telefon eller ved mail hvis man har yderligere spørgsmål, og hun sagde JA.